NICOLAI

PRIMI PONT. MAXIMI

EPISTOLAE.

1

ROMAE

APVD FRANCISCVM PRISCIANENSEM.

M.D.XLII.

Bibliothecæ Domus Romanæ Pauperum
Matris Dei Scholarum Piarum.

LECTORI.

IN maximis Vrbis, atque adeo totius Italiæ ruinis, quibus per multos iam annos iacuimus, illam uel maximam feciſſe iacturam uidemur, quòd bonarum artium ſtudia, quæ iam diu in Italia floruerant, péne extincta ſint: quibus cùm innumerabilia própe atque præclara literarum & ingeniorum monumenta periere. Quibus quidem è medio ſublatis, ut locorum, atque urbium facies immutata eſt, ita quoq; animi noſtrorum hominum incultiores ſunt redditi: omnibus prorſus uirtutis ſtimulis extinctis, qui eos ad laudem, & gloriã accenderent. In qua rerum omnium perturbatione, ac ruina, cum inter cætera diu iacuerint Nicolai primi Põt. Max. Epiſtolæ, perutiles illæ quidem, cum ad illorum temporum cognitionem, tum uero ad eccleſiam bene regendã maxime appoſitæ, eas tandem aliquando adinuentas Pauli. III. Pont. Max. beneficio habemus: unum atq; alterum illarum nacti exemplar: quæ & ſi multis eſſent mendis obſita, utpote quæ diu in tenebris delituerint, ita tamen ſtudio, atq; induſtria noſtra purgauimus, ut iam in luce hominum uerſari poſſint. Ex quibus quidem Epiſtolis facile intelligimus quanta ſantiſſimi atq; optimi uiri cura, ac ſtudium fuerit, ut religionem noſtram ab omni labe integram inuiolatám q; ſeruaret. Nam cum ea, quæ Byzantii aduerſus Ignatiũ Epiſcopum facta erant, intellexiſſet: & eius rei cauſa Legati ab eo miſſi contra ipſius mandatum, ac uoluntatem in Photii electionem conſenſiſſent: ne eius nomine, atq; auctoritate ea comprobata eſſe uiderẽtur, omnibus Aſiæ, ac Libyæ Epiſcopis teſtatam eſſe uoluit ſuam ìn tuẽda, & conſeruanda religione integritatem, atq; conſtantiam. Cum itaq; hæc, atq; alia multa uirtutis ſuæ documenta Regibus, ac Principibus chriſtianis dediſſet, Bulgaróſq; miſſis ex urbe ad eos Sacerdotibus chriſtianæ religionis præceptis imbuiſſet, tanta prudentiæ, pietatis, & beneficentiæ laude excelluit, ut merito non modo eius facta, ſed etiam ſcripta ueluti è cœlo delapſa ab omnibus colerentur. Quam ob rem factum eſt, ut eius quoq; nonnullæ aliarum literarum particulæ, quas in illorum temporum hiſtoriis cõiectas ſparſim inuenimus, additæ ſint: in quibus cum multa geſta ab eo præclare, grauitérq; legũtur, tum ea in primis, quæ in Lotharii Regis, ac Thietbergæ coniugis diſſidio componẽdo egit, ita ut opt. Pontificis charitatem, uigilãtiám q; agnoſcas. Habes itaq; hoc uolumine ea quæ de Nicolai Pontificis geſtis colligere potuimus, quæ magna ex parte in eius Vita, aut Scriptorum negligentia, aut temporum obſcuritate ſunt prætermiſſa. Vale.

Commodũ excudendo librũ hũc abſolueram, cum alterum Nicolai Pontificis epiſtolarum exemplar diligenter à nobis conquiſitum adinuenimus: quod quidem cũ percurriſſemus, multáque aut plane diuerſa, aut emendatiora eſſe uideretur, placuit ea omnia aſcribere. Tu fac boni conſulas.

pag. 1	uer. 24	uobis ſuggeratur,	
	uer. 29	proiecerunt: ac Photium	
	uer. 31	ſubito tonſuratum	
pag. 2	uer. 5	& bonis moribus	
	uer. 10	hoc tantum	
pag. 3	uer. 13	annexa demonſtrantur.	
pag. 4	uer. 33	illius aſſiduati,	
	uer. 36	ut ita dicatur)	
pag. 5	uer. 17	ut non prius	
	uer. 21	Cap. II. aſſerens	
	uer. 27	illicitis conſentiens ſententia conniueret:	
	uer. 33	in alienum	
pag. 6	uer. 2	Cap. III.	
	uer. 9	cap. IIII.	Si uero laicus
	uer. 18	intuliſſe iudicemur,	
	uer. 19	familiæ reputemur	promotionibus
	uer. 32	nec fas eſſe	
	uer. 38	neque pro ſuo	
	uer. 39	iuſtæ diſpoſitionis mandato.	
pag. 7	uer. 18	in hoc agendo	
	uer. 37	quàm ſuæ	
	uer. 38	colere, ut eo quo	
	uer. 40	reſiſtere ſtudeamus.	
pag. 8	uer. 20	quos corporeos	
pag. 9	uer. 3	ligno depingitur	
	uer. 36	temporibus ſcilicet	
pag. 10	uer. 3	poſſidendo obtinuit,	
	uer. 25	indictione VIII.	
	uer. 33	ſaluat, &	
pag. 11	uer. 23	tempore ſancta	
	uer. 24	urbis eccleſia,	
	uer. 25	ditioni ſubiecta	
pag. 12	uer. 35	catholicas alexandrinorum,	
pag. 14	uer. 3	decreuerit:	

pag. 16	uer. 18	numeri fore
	uer. 23	præuaricationum.
	uer. 24	uel chalcidonenſis
	uer. 25	iuſtas, &
	uer. 32	& pudice
	uer. 39	contra Conſtantinopolitanæ
pag. 17	uer. 31	& per diuturna
	uer. 33	pater ſpiritalem
pag. 19	uer. 18	primatum eccleſiæ
pag. 21	uer. 20	& incolume
	uer. 32	Decretalia autem,
pag. 23	uer. 25	ſicut ex
	uer. 30	à ſecretis, &
pag. 24	uer. 18	nunc autem
pag. 27	uer. 26	legatis extitit
	uer. 32	habuerint nullum
pag. 28	uer. 22	noſtri ignatii,
	uer. 35	ſanctorum, qui
	uer. 36	creduntur, quos
	uer. 37	antiquitus accepit,
pag. 34	uer. 37	docet omnem
pag. 35	uer. 24	Gregorio, ut habetur in regiſtro in epiſtola ad Mauritium Imperatorem: nam
pag. 36	uer. 17	ueſtra ſatagunt.
pag. 37	uer. 7	literas peccatorias
	uer. 34	non falſata
pag. 38	uer. 11	Ioanni etiam
pag. 40	uer. 40	nos inuenitur,
pag. 42	uer. 29	Eulampius Petrus, qui
pag. 48	uer. 23	ſi hi
pag. 51	uer. 9	arripuiſtis officia:
	uer. 39	præſtolandum ſit
pag. 53	uer. 25	iuſtiorem duxerimus,
	uer. 32	præſentia Miſſorum
pag. 55	uer. 5	profana, tám que
	uer. 14	mox etiam
pag. 56	uer. 27	hi ergo tanquam
pag. 57	uer. 30	huic nouerat
pag. 58	uer. 18	iudicii, iudicio
	uer. 30	Porro tertiam

pag. 59	uer. 34	quia & hoc
	uer. 36	ſimiles Iudæ ſicut ipſe
pag. 61	uer. 7	& qualiter 180
pag. 63	uer. 11	ordinare decreuerit.
	uer. 26	illis reputata
pxg. 64	uer. 12	ueraciter ualeamus
pag. 65	uer. 5	Ignatius primitus
	uer. 30	omnipotens Deus
pag. 66	uer. 2	dat omnem
	uer. 5	quia nos
	uer. 13	quantus fuerat
	uer. 18	petiuerint, in fide
	uer. 20	ſententiis non
pag. 68	uer. 8	ueſtris quidam
	uer. 9	præcipitanter non licent
	uer. 14	diuinitatem exoret,
	uer. 18	deo nullis
pag. 69	uer. 10	prætera hinc
	uer. 15	appareret
pag. 70	uer. 13	literas ea rurſus,
pag. 71	uer. 25	tanquam quidam
	uer. 29	debetis ergo
	uer. 30	auditu percipere,
	uer. 33	ſemper priuatæ
pag. 73	uer. 12	arroganter elati
	uer. 25	tonſuratum, & in eadē eccleſia cōtra ſacros canones promotum, non
	uer. 38	nobis, qui
pag. 74	uer. 1	tuos, non
	uer. 4	iam ſatæ,
	uer. 31	igitur iidem
	uer. 9	ad præfatum principem
	uer. 13	dum conuicti plura mentirentur,
	uer. 15	prædictis legatis
	uer. 21	illo perferentis
	uer. 25	etiam clementiſſime
pag. 76	uer. 9	non ſub occult: modio tegebantur,
	uer. 10	ſiqua turpitudo
	uer. 23	quem eadem
	uer. 31	apud oriētales ut hāc colūnā orthodoxiæ

	uer. 32	in ea præſule
pag. 77	uer. 6	cæteris antecellat?
	uer. 9	partim falſata
	uer. 22	ueſtræ conſenſu
pag. 78	uer. 8	ſi ut depoſitioni
	uer. 9	noſtram feciſſe clare
	uer. 17	uitio à ueritatis
	uer. 24	de inconſiderata,
	uer. 32	poſt multa
pag. 79	uer. 5	ſed ut nos
	uer. 9	nouiſſimus eiuſdem epiſtolæ locus
	uer. 30	potentia tua
	uer. 34	magis ut
pag. 80	uer. 25	commiſiſſe dicendus eſt.
	uer. 26	notioni uel
	uer. 31	noſtri priuationi quocunqꝫ de crimine
pag. 81	uer. 25	ſacerdotali prouectu,
	uer. 34	ſi qua alia bona
pag. 82	uer. 5	nihil Photius
	uer. 15	profecto Photio
	uer. 33	de ſacro miniſterio iuxta præcedentem con ſuetudinem cõtingere, ſiue Epiſcopus ſit, ſiue Præsbyter,
	uer. 35	liceat ei nec in alia
pag. 83	uer. 21	Igitur prælatorũ damnationes
pag. 84	uer. 1	poteſtate percepta
	uer. 31	ò chriſtianiſſime princeps,
	uer. 35	fulgeat, quando
pag. 85	uer. 7	cui dicendũ eſt, uæ homini illi, per quem in eccleſiam Chriſti
	uer. 21	ſedis iſtius
	uer. 38	ut eum nullo conamine potuiſſent impel lere iſti, qui non
pag. 86	uer. 1	iudicari potuiſſent,
	uer. 2	undique perpendite
	uer. 12	Ignatii properãdo diſponit iter ab hoſtibus
	uer. 25	Et confirma fratres tuos, Etiam hoc ſpecia= liter dicitur eum
	uer. 29	uiolentiam inferre
	uer. 34	circa ſe beneficio

	uer. 36	tanq̃ mininiſtros inquietudinis, & ſeipſos
	uer. 37	quauis retardatione (ſole
pag. 87	uer. 5	poſtremo, quia(ſicut
	uer. 8	illi)eundem
	uer. 10	cunctis clare
	uer. 19	ſed miſerentis
	uer. 22	ſedem decuit,
	uer. 26	atque eorum quanta,
pag. 88	uer. 21	mortem ſubiiſſe?
	uer. 37	ut, & ſede
pag. 89	uer. 8	Veruntamen,
	uer. 29	incrementa ſpiritalium
	uer. 36	ſi autem quod uidemus,
pag. 90	uer. 16	nec abſolutionem ſanctæ
	uer. 36	Miſſos noſtros auerſatos
pag. 91	uer. 3	& Chriſti eccleſiam
	uer. 33	geſta fuiſſent
	uer. 34	Poſtquam uero iidem Miſſi
	uer. 38	quos iſtuc ad hæc
pag. 92	uer. 27	protinus hunc percuſſit,
pag. 93	uer. 23	ſe, ac fautores ſuos iudicat obligatos, & idē.
pag. 94	uer. 4	continuo non ſit (ſe
	uer. 21	fidei blaſphemias
pag. 95	uer. 10	opinionis neuo
	uer. 18	diris anathematis
pag. 96	uer. 4	ſublimitatem ueſtram
	uer. 18	poſt deceſſum
	uer. 19	abſit)neuum
	uer. 40	ad te delata
pag. 97	uer. 20	humano deſtitutus
	uer. 22	non eſt, tenorem,
	uer. 33	à domino redimitum
	uer. 39	Damaſi, Præsbyterum, atque Marinū apo-ſtolicæ noſtræ ſedis Diaconum,
pag. 98	uer. 14	illis ad nos, & ſi
pag. 99	uer. 10	ne nobis deputetur
	uer. 29	quibuslibet excuſationis ābagibus rationē
pag. 100	uer. 21	iure præſidebat,
	uer. 27	in adiacentibus ciuitatibus,
	uer. 28	atque à palatinis

pag. 101	uer. 14	iccirco duos epiſcoporum, qui
	uer. 18	piaculum execrantes,
	uer. 19	nihil eis penitus
	uer. 20	qui antea de
	uer. 22	plenis & ueracibus referrent iudiciis
	uer. 33	eiúſqꝫ genitricis
pag. 103	uer. 4	uolumen, ipſi hoc,
pag. 105	uer. 22	imaginibus collectum eſt
	uer. 31	non habente maculam,
pag. 107	uer. 20	qui ex ſchiſmaticorum
pag. 108	uer. 1	& renuncianda
	uer. 22	uenerandorum ſex uniuerſalium
	uer. 37	unusquiſqꝫ diſcens:
	uer. 40	conſumet officium,
Pag. 109	uer. 24	anathema ſit: ſed, & ſi contra fratrẽ, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius cõmunione fideles auerterit, anathema ſit, &
pag. 110	uer. 14	nullum ſui honoris
pag. 111	uer. 17	& omnium ſanctorum
	uer. 18	diffinimus de ſacris
pag. 112	uer. 22	in aliquo eccleſiaſtico
pag. 113	uer. 37	communicantes ei de
	uer. 39	multandus eſt, qui
pag. 114	uer. 8	ſuæ ſententiam ex
	uer. 17	fecerit bonum
pag. 115	uer. 12	exuerunt: quẽ abſolutione præuaricatoria potius nexuerunt,
	uer. 21	dormitantius conuenientius
pag. 116	uer. 17	inuenerit irretitos
	uer. 35	conſentiret ab ipſo
pag. 117	uer. 9	paulo antedata tanquam
	uer. 20	ad audientiam
	uer. 24	forſitan ſterneret,
	uer. 25	iſti qui non
	uer. 28	ſeruatas, aduerſus
pag. 118	uer. 7	apoſtolicæ reuocauerint
	uer. 28	intuentes nos debemus in eorum labore ſuccedere, qui
	uer. 39	cunctis clare

pag. 119	uer. 23	aduerſus nos, & hanc ſanctam eccleſiam, uerum etiam
pag. 120	uer. 22	opinionis neuo, quòd
	uer. 31	poſt deceſſum noſtrum tantum (quod abſit) neuum ad
	uer. 35	nobiſcum doleat quæ præualent ei ſolamina nobiſcum exhibeat
	uer. 39	ſummi ſacerdotii
pag. 122	uer. 13	redarguantur. Nec de
pag. 124	uer. 13	à ſynodo damnato, &
	uer. 14	paſſus etiam uiuente
	uer. 19	ſurripuiſti: Et præter
	uer. 40	confuſionem, contempta legatione, quæ
pag. 125	uer. 12	huiuſmodi te cognoſcentes
	uer. 28	ut eam quæ inflat uirtutem habeas, illa uero quæ ædificat, careas.
pag. 127	uer. 1	eos ſollerter attendas
	uer. 37	pſalmographi habens auctoritatem
pag. 128	uer. 26	proximi tui, neqꝫ omnia, quæ illius ſunt, & rurſus:
	uer. 27	palam cunctis oſtenderes
	uer. 29	ſtipendiis ſuis præcepit
pag. 129	uer. 29	recepit, nec Paulum
	uer. 32	adminiſtratione ſeculari epiſcopus
pag. 130	uer. 5	& de Diaconis
	uer. 12	quanto doctus epiſcopus diutinis
pag. 131	uer. 39	eſt) quiqꝫ ab ipſis
pag. 132	uer. 30	ut arguere putarentur
	uer. 31	finem mundi præuentura,
	uer. 30	& in id more furis
pag. 134	uer. 21	Clementer amplectetur.
pag. 135	uer. 9	calcandos, uel conterendos exiſtimatis?
pag. 136	uer. 5	ſedulo tractans remittere
	uer. 13	officium exhibuerit.
pag. 137	uer. 35	protelato, quod tamen ipſe ſimiliter deponens, & communione priuatus, & ipſe
pag. 139	uer. 27	ſi aduerſus ſe caſtra
	uer. 37	paſſus eſt anguſtias, nimirum ſi uir apoſtolicus ea paſſus eſt, quibus

pag. 140	uer. 24	eccleſiæ ſentiente ſuperſtite,
	uer. 36	& in nullo prorſus ingrati circa parẽtes ſuos
	uer. 38	omni dehoneſtati (conſentiunt
pag. 141	uer. 2	ab his, quos in filios in ſinu portabat, & adeo diligebat, ut domino uolenti eos perdere, diceret: Aut dimitte eis hãc noxam, aut dele me de libro, quẽ ſcripſiſti. Sic beatus Samuel ab his, quibus multa præſtiterat beneficia, de principatu propellitur. Sic
	uer. 6	ab his, quibus cæcos
	uer. 36	quibus ſuffragari uos
pag. 143	uer. 19	ſeductionis Euæ deformidabat.
	uer. 23	depræhenſas ſerpentis, &
pag. 144	uer. 31	quarum uos imitatrices eſſe
pag. 145	uer. 35	percipiatis æternũ, & gloriã incorruptibilẽ
pag. 147	uer. 9	efficax habeatur
	uer. 24	extunc, & nunc
pag. 148	uer. 24	p̃ſumptionibus, aut ſubſcriptiõibus, quas

ERRATA quædam inter imprimendum legito hoc modo.

pag. 5	uer. 14	ſardicenſe
	uer. 17	ueritate fit, &
pag. 12	uer. 33	neque reputabimus:
pag. 60	uer. 10	uerum etiam
pag. 67	uer. 1	ſama eorum
pag. 121	uer. 3	diſcat prius
pag. 133	uer. 10	in fide plantatum
pag. 152	uer. 24	tentabat
pag. 154	uer. 18	Vualdradam
pag. 155	uer. 39	ſtatuunt:
pag. 159	uer. 19	propugnatores;
	uer. 22	pietatis affectum

NICOLAVS EPISCOPVS SANCTAE CATHOLICAE, & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ, omnibus ueræ Religionis miniſtris, ac uniuerſis Orthodoxæ fidei cultoribus, Sanctiſſimis uidelicet, & Reuerendiſſimis Patriarchis, Metropolitis, & reliquis Epiſcopis, atq; cunctis fidelibus, catholicam duntaxat, cum ſede Beati Petri pietatem ſectantibus, ſanámq; doctrinam nobíſcum defendentibus, per Aſiam ſcilicet, & Lybiam conſtitutis.

QVAE apud Conſtantinopolitanam Vrbem paulo ante geſta ſint, uel etiam nunc gerantur, Sanctitatem, ſeu Religionem ueſtram non credimus ignorare: ſed qualiter zelo zelati pro domo Dei ſolicitudinem omnium eccleſiarum ſecundum Apoſtolum circunferentes, nos de his diſpoſuerimus, breuiter charitati ueſtræ his noſtri apoſtolatus literis, intimamus. Et ne aliter ſinceræ ueſtræ menti ſuaderi tentetur, uel aliter, quod egimus uobis ſurripiatur, ueraci relatione, & præſentibus uos literis edocemus. Igitur poſtquam quidam inuidiæ facibus accenſi, & ſuperbiæ faſtu arroganter elati, more Iudæorum, contra paſtorem proprium inſurrexerunt, & Patriarcham ſuum (cōminiſtrum uidelicet noſtrum Ignatium ſanctiſs. præfatæ urbis Antiſtitem) ab eccleſia ipſa, cui iure præſidebat, tyrannice proiecerunt: Photium quendam ex foro, ac ſæculari militia, & habitu, atque à palatinis ædibus eductum, ac ſubito conſecratum eidem, contra ſacros Canones, eccleſiæ præfecerunt. Tunc cœpit ſcandalum, & Schiſma in iam dicta urbe, & in adiacentibus ſibi ciuitatibus, nō modicū oboriri: aliis quidem Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq̃ inconuicto, & ſuperſtite Ignatio factam merito deteſtātibus. Tunc inito concilio Imperator Michael, qui & ipſæ Bardæ Patricii uerſutiis ſuaſus Photii parti fauebat, ad Apoſtolatum noſtrum Legatis cum epiſtolis deſtinatis, accuſationes quaſdam aduerſus Ignatium deferentibus, petiit ut à ſede apoſtolica Miſſos daremus, qui ſcandala illa ſedarent, & ſchiſmata diſſiparent. Quo audito, quoniam (ſicut à Deo inſpirata ueſtra nouit prudentia) cunctarum Chriſti ouium cura conſtringimur,

cum uices ipſius gerimus, cui ſpecialiter diuinitus dicitur, Paſce oues
meas: Et iterum, Tu (inquit) aliquando conuerſus confirma fratres
tuos, non potuimus diſſimulare, nõ potuimus negligere, quominus
uiſitaremus oues diſperſas, & diſſipatas: uel quominus confirmaremus
in fide, & nobis, moribus fratres noſtros, & proximos. Et quia inter
cætera, quæ de ſchiſmate iam facto Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, hi
qui miſſi fuerant, teſtabantur, maxime eandem Eccleſiam ab Icono-
machis rediuiuam contentionem excitãtibus aſſerebant uexari, Chri-
ſtúm q; per ſingula conuenticula blaſphemari: duos Epiſcoporum,
qui nobiſcum erant, quí que ad hoc tamen faciendum opus, idonei
nobis eſſe uidebantur(Rhadoaldum ſcilicet, & Zachariam)una cum
eccleſia, quæ apud nos eſt, datis literis Conſtantinopolim, tantum ni
mirum piaculum execrantes, è latere noſtro direximus: nihil eis pe-
nitus iniungentes, niſi ut tantummodo cauſas Ignatii, qui ante de ec
cleſia pulſus, quàm ab aliquo accuſatus extiterat, diligenter inueſtiga-
rent: & ſedi apoſtolicæ plena, & ueraci relatione referrent. Photii ue-
ro conſecrationem nõ ſolum minime admittendam eſſe decreuimus,
uerum etiam ipſis Legatis noſtris, ne cum illo, niſi quaſi cum laico,
uſq; ad notitiam noſtram communicarent, frequenti, ac omnimoda
iuſſione præcepimus: ſolum ſcilicet eiſdem uenerabilibus Domini no
ſtri Ieſu Chriſti, eiús q; genitricis ſemper Virginis Mariæ, ac ſancto-
rum ipſius Imaginibus quicquid quæſtio afferret, iuſte, ac pie diffinire
licentiam dantes. At illi euntes, ſpretis monitis noſtris, contemptis
epiſtolis ſibi à nobis coram tota Eccleſia noſtra datis, immo poſtpoſi
to timore Dei, ſicuti poſtea claruit, in contrarium uerterunt omnia,
quæ ſibi fuerant imperata. Deniq; & cum Photio adultero, ac eccle-
ſiæ inuaſore, atq; neophyto, quod ſibi multipliciter prohibitum fue-
rat, in ſacroſancta myſteria communicauerunt: & Ignatium uirum
ſenem, & ſanctum, ac per duodecim annos innocenter eccleſiam Dei
regentem, & nobiſcum, & uobiſcum, atq; cum uniuerſali, & ortho-
doxa eccleſia communicãtem, græcorum factioni pernicioſiſſimæ cõ-
cinnantes damnauerunt: & ſacerdotalibus infulis expoliatum ab ec-
cleſiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quæ ſanctæ ueſtræ in
Chriſto fraternitati, & piæ generalitati, quia contra noſtram fuerint ge
ſta diſpoſitionem, iandudum ſignificauimus. Porro præfati Miſſi no-
ſtri tandem reuerſi, nil aliud renunciauere, niſi depoſitum Ignatium,
& Photium in ſede Conſtantinopolitana firmatum. Poſt duos uero
dies Legatus à nobis Imperialis, nomine Leo, à ſecretis ſuſceptus, duo
uolumina obtulit: quorum unum depoſitionis Ignatii geſta contine-
bat, alterum autem de ſanctis habebat Imaginibus acta. Detulit præ-
terea

terea idem Leo Imperiales literas deprecantes, quatenus & in depoſitione Ignatii, & in confirmatione Photii, conſenſum præberemus, & ſubſcriberemus. At nos diuina docente gratia, dum idem adeſſet Legatus, conuocata tota, quæ apud nos eſt eccleſia, decreuimus, & ſtatuimus, atq; profeſſi ſumus coram ipſo, & coram Eccleſia Dei, ſicut & profitemur nos pro deiectione Ignatii, uel conſecratione Photii nunquam miſiſſe, nunquam miſſuros eſſe: Et in depoſitione Ignatii, & promotione Photii nunquam conſenſiſſe, nunq; conſenſuros eſſe. Et his ſæpius dictis, & palam annunciatis, atq; in Apoſtolatus noſtri epiſtolis taliter inſertis, & eidem Leoni à ſecretis Imperatori Michaeli, uel Photio ad deferendum datis, hunc à nobis abſoluimus. His ita ueſtræ ſinceræ religioni oſtenſis, quæ ſcripta per ſingula tempora pro hac re miſerimus, ſingillatim huic ſcripto inferius annexa demõſtant. Primo etenim loco noſtri Apoſtolatus habentur epiſtolæ, ad Michaelem piiſſimum Imperatorẽ, & ad Photium Eccleſiæ Conſtantinopoleos inuaſorem per Rhadoaldum, & Zachariam tranſmiſſæ. Secundo loco continetur Satisfactio noſtra, cuius textũ ueſtræ à deo conſeruandæ generalitati dudum tranſmiſimus. Sed ignorantes utrum ad uos uſque fuerit delata, iccirco hanc uobis denuo mittendam exiſtimauimus: quia noſſe ualeatis quæ fuerit ſuper hoc negocio noſtra uolũtas. Tertio loco poſita eſt epiſtola, quam per Leonem à ſecretis, Imperialem uidelicet Legatum, de quo ſuperius diximus, poſt reuerſionem Miſſorum noſtrorum præfato Michaeli Auguſto, & ad Photium alterã direximus. Præterea quæ ſubſequuntur, eo ſunt ordine huic inſerta uolumini, quo per ſingula tẽpora geſta, uel miſſa fuiſſe noſcuntur.

EPISTOLA. I. miſſa ab Apoſtolica Sede ad Imperatorem Michaelem per Rhadoaldum, & Zachariam Epiſcopos.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVORVM DEI DILECTO filio Michaeli glorioſo Imp. Græcorum.

PRINCIPATVM diuinæ poteſtatis, quod omnium cõditor, electis ſuis Apoſtolis largitus eſt, ſuper ſolidam fidem Apoſtolorum Principis (Petri uidelicet) ſoliditatem conſtituens, eius egregium, immo primam ſedem deliberauit. Nam uoce dominica ipſi dictum fuerat: Tu es Petrus, & ſuper hãc petram ædificabo eccleſiam meam: & portæ inferi nõ præualebunt aduerſus eam. Petrus denique à firmitate petræ, quæ Chriſtus eſt, ſtructuram

uniuerſalis eccleſiæ incōcuſſam, & fidei robore ſolidatam: ita precibus ſuis munire non ceſſat, ut errantium ueſaniam recte fidei norma reformare feſtinet: necnō intrepide eam conſolidantes remunerare procuret: quatenus portæ inferi, malignorum utiq; ſpirituum ſuggeſtiones, atq; hæreticorum impetus non præualeant eiuſdem eccleſiæ unitatem refringere. Quapropter Deo omnipotēti multiplices referimus grates, qui ueſtro pectori hoc infundere dignatus eſt, ut fautores eccleſiæ Dei effecti, concordiæ ipſius deſideretis fauere, ne quauis rubigine erroris conſumatur pulchritudo fidei, & frangatur intellectus apoſtolicæ traditionis. Ad cuius etenim (ſicut ipſi ſcitis) integritatem obſeruationis multoties conuentus factus fuerit ſanctorum Patrum, à quibus & deliberatum, ac obſeruatum exiſtit: qualiter abſque Romanæ Sedis, Romaní q; Pontificis conſenſu, nullius inſurgentis deliberationis terminus daretur. Igitur à uobis Conſtantinopoli congregatum Concilium (ut ueſtris apicibus noſtris intimatum eſt auribus) huius tenoris ſeriem paruipēdens, ab inſtitutis ſupradictis, manum conſiderationis ſuæ reflectere non trepidauit: Adeo ut Ignatium ſupra iam nominatæ Vrbis Patriarcham, ſine Romani conſultu Pontificis ibidem cætus conueniens, proprio priuaſſet honore. Quod quàm ſit repræhenſione dignum, teſtes illi, qui ei oppoſiti fuerant manifeſtant, quia tales quos in epiſtola ueſtra legimus, canonica inſtitutio prohibet: & inuidioſe datos manifeſte claret, quoniam nec ipſe proprio ore manifeſtauit (ut directionis ueſtræ aſſerunt literæ) illa, quæ ei obiiciebantur, neq; accuſatores illius ſecundum ſacrorum Canonum inſtituta probauerunt. Cæterum his etiam ſic iniuſte peractis, ad deteſtabiliora inconſiderationis ſuæ uotum, ſupradictam populi cateruam dirigendo, de laicorum habitu, qui ei præeſſet, elegit paſtorem. O quàm præſumptuoſa temeritas, ille præponitur ouili diuino, qui neſcit adhuc dominari ſpiritui ſuo. Nam qui ignorat diſponere uitam ſuam per gradus eccleſiæ minime ductus, quomodo corrigere quibit uitam alienam ſubito electus? Latuiſſe uos non credimus, quid Apoſtolorū egerit cætus poſt acceptum donum ſancti ſpiritus. Ecce etenim ipſi uiſione domini, & locutione illius aſſidua, eiuſdém q; reſurrectione lætificati, atq; gratia ſpiritalis deſcenſus conſolidati, non præſumpſerunt de electis LXXII eligere tam audacter duodecimum, qui Iudæ præuaricatoris ſuppleret locū: ſed (per gradus quoſdam ut uita ducatur) de ſeptuagenario, binarió q; numero elegerunt duos, Ioſeph qui uocabatur Iuſtus, & Matthiam. Et ſic ex his, quem alteri præponerent interim ignorantes, diuinum examen poſtulauere, electioné q; data, qui humanis obtutibus iuſtior uidebatur, coram diuinitatis cōſpectu inferior

ſerior

ſerior eſt inuentus. Igitur illius congregationis conatus, nihil horum ſtudēs exercere, uiſi ſunt à recto itineris tramite declinaſſe, cum in cuſtodia dominici gregis nō taliter, ut decuit, ſtuduerunt paſtorē præponere. In notitia ſiquidē ſæcularium literarū nemo magiſtri nomine merito cenſetur, niſi per gradus diſciplinarū procedens fuerit doctus. Verum iſte Photius uidelicet antea doctor prorupit, q̄ doctus extiterit, prius magiſter uideri cupiit, q̄ diſcipulus audiri. Pridē auditor eſſe debuit, ac deinde inſtitutor: ſed hic doctoris è contrario cathedram eligens, docere prius elegit, ac deinde cœpit doceri: prius ſanctificare curauit, ac demum ſanctificari: prius illuminare uoluit, & poſtmodum illuminari. Hæc itaqꝫ catholicus ordo prohibet: & ſancta noſtra Ro. Eccleſia talem electionem ſemper prohibuit per Anteceſſores noſtros catholicæ fidei doctores. Quorum nos tenorem obſeruantes, inſtituta ipſorum eſſe inuiolabilia cenſemus. Sardinieſe deniqꝫ Concilium, ut de laicis nō eligeretur Antiſtes, in. XIII. Cap. per omnia prohibuit ita inquiēs. Si forte aut diues, aut ſcholaſticus de foro, aut ex adminiſtratore Epiſcopus fuerit poſtulatus, aut nō prius ordinetur, niſi ante Lectoris munere, & officio diaconii, aut præsbiterii fuerit perfunctus, ut per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen epiſcopatus, & reliqua. Celeſtinus itidem ſanctiſſimus doctor, & noſtræ Ro. Sedis Præſul egregius, in decreto ſuæ ſanctificationis Cap. XXI. aſſerens dicit: Audiuimus quaſdā propriis deſtitutas rectoribus ciuitates, Epiſcopos ſibi petere de laicis uelle, tantúm qꝫ faſtigium tam uile credere, ut hoc illis, qui non Deo, ſed ſæculo militauerunt, æſtimēt nos poſſe cōferre. Nō ſolum male de ſuis clericis, in quorum contēptum hoc faciunt, iudicantes: ſed de nobis peſſime, quos credunt hoc poſſe facere ſentientes, quod nunq̄ auderent: ſi nō quorundam illic his cōſentiēs ſentētias cohiberet: ita nihil, quæ frequētius ſunt decreta, proficiunt, ut hoc quaſi nunq̄ de hac parte conſcriptum fuerit, ignoretur. Quid proderit per ſingula clericos ſtipēdia militaſſe, & omnē egiſſe in dominicis caſtris ætatem, ſi qui his præfuturi ſunt, ex laicis requiruntur? Qui uacantes ſæculo, & omnem eccleſiaſticū ordinem neſcientes, ſaltu præpropero alienum honorem ambiunt immoderata cupiditate tranſcendere: & in aliud uitæ genus calcata reuerentia eccleſiaſticæ diſciplinæ tranſire. Talibus itaqꝫ fratres chariſſimi, qui iuris noſtri (id eſt Canonum) gubernacula cuſtodimus, neceſſe eſt ut obuiemus: hís qꝫ fraternitatem ueſtram epiſtolis commonemus, nequis laicum ad ordinationē clericatus admittat, & ſinat fieri: unde & illū decipiat, & ſibi cauſas generet, quibus reus cōſtitutis Decretalibus fiat. Leo deniqꝫ ſanctiſſimus doctor, & apoſt. Romanæqꝫ ſedis Pont. egregius, cuius laus

in quarta Synodo magnificatur, hoc ipſum in Decretalibus ſuis pro-hibuit Cap. XXXIII. In ciuitatibus, quarum Rectores obierint, de ſubſtituendis Epiſcopis hæc forma ſeruetur. Vt is qui ordinandus eſt, etiam ſi bonæ uitæ teſtimonio fulciatur, non laicus, non neophytus, nec ſecundæ coniugis ſit maritus: Et reliqua. Gelaſius autem ſupra-dicti doctoris Leonis uidelicet meritis non impar, Sanctiſſimus Ro-manæ Eccleſiæ Præſul, non ſolum Epiſcopos de laicis fieri prohibuit, ſed etiam præsbyteros, ne talia præſumerent, uetauit in Decretalibus ſuis, Cap. III. ita inquiēs. Si uero de laicis quiſpiam eccleſiaſticis eſt aggregādus officiis, tanto ſolicitius in ſingulis, quæ ſuperius compræ-henſa ſunt, huiuſmodi decet examinare perſonā: quantū inter mun-danam, religioſám qꝫ uitam, conſtat eſſe diſcriminis, quia utiqꝫ con-uenientia eccleſiæ miniſteria reparanda ſunt, nō inconueniētibus me-ritis ingerenda: tantó qꝫ magis, quod ſacris aptum poſſit eſſe ſeruitiis in eorum quærendum eſt inſtitutis, quantū de tempore, quo fuerant hæc aſſequenda decerpitur, ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior conſuetudo non contulit: ne per occaſionem ſupplen dæ pænuriæ clericalis, uitia potius diuinis cultibus intuliſſe, non legi-timæ familiæ confutemur procuraſſe compendia, quorum promotio-nis ſuper anni metas, ſex mēſes nihilominus ſubrogamus. Quoniam (ſicut dictum eſt) diſtare conuenit inter perſonam diuino cultui dedi tam, & de laicorum conuerſatione uenientem: quæ tamē eatenus in-dulgenda credidimus, ut illis eccleſiis, quibus in feſtinatiōe bellorum, uel nulla penitus, uel exigua remanſerunt, miniſteria renouētur, qua tenus his Deo propitio reſtitutis in eccleſiaſticis gradibus ſubrogandis, Canonum paternorum uetus forma ſeruetur: nec contra eos ulla ra-tione præualeat, quod pro accidentis defectus remedio prouidetur. Nō aduerſus Scita maiorum noua lex proponitur, cæteris eccleſiis ab hac occaſione ceſſantibus, quas non ſimili clade uaſtatas priſtinam in faciendis ordinationibus conuenit tenere ſententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, obſeruantiā uenerādorum Canonum pro penſius delegamus: ſingulorum graduum conſcientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur exceſſus: ne fas eſſe cōfidat quiſ-quam Pontificum, bigamos, aut coniugia ſortientes, aut ab aliis dere licta, ſiue quoſlibet poſt pœnitentiam, uel ſine literis, uel corpore ui-tiatos, uel conditionarios, aut curiæ, publicarúm que rerum nexibus implicatos, aut paſſim nulla temporis congruentis expectatione diſ-cuſſos, diuinis ſeruituros applicare miniſteriis, neqꝫ ſuo libitu iura ſtu deant aliena peruadere, abſqꝫ Sedis Apoſtolicæ iuſta depoſitione man dante. Prædeceſſor itaque noſter, huius almæ ſedis Adrianus uidelicet

Sanctiſſimus

Sanctiſſimus Præſul, in epiſtola, quam Conſtantinopolim pro uenerandis Imaginibus deſtinauerat, ita inſtituit, ut amplius de laicis nullatenus in eadem ueſtra Conſtantinopolitana Eccleſia ordinaretur Antiſtes: cuius textum ſi ſcire uultis, in Concilio, quod eius tempore in ſupradicta urbe celebratū eſt, inuenire poteſtis. His ita pauliſper prælibatis in ſupradicti uiri conſecratione conſenſum Apoſtolatus noſtri præbere non poſſumus, donec per Miſſos noſtros, quos ad uos deſtinauimus, cuncta quæ in iam prænominata ſæpius Vrbe de eccleſiaſticis cauſis, ſeu ordinibus peracta ſunt, uel agentur, noſtris intimata fuerint auribus. Et ut in omnibus rectus ordo ſeruari queat, uolumus, O Clemens Auguſte, ut Ignatius quem ſedis ſupradictæ gubernacula propria, ſpontaneá q; uoluntate deſeruiſſe, & totius plebis congregato Concilio depoſitum eſſe ueſtris apicibus nobis intimare curaſtis, in cōſpectū ueniat noſtrorum Miſſorum, & uniuerſi concilii, ueſtris quidem imperialibus inſtitutis quatenus perquiratur, quamobrem ſpreuerit traditam ſibi plebem, & inſtituta anteceſſorum noſtrorum, ſanctorúm que Pontificum, Leonis uidelicet Papæ, atque Benedicti, paruipendendo contempſerit, & in hoc agendum ſubtili examine à noſtræ iuſſionis Legatis depoſitionis eius cenſura perquiratur: Quatenus inquirentes inuenire queant, utrum canonicus tenor in eadem obſeruatus fuerit, uel non manifeſtum exiſtat: ac deinde cum noſtro præſulatui ſignificatum fuerit, quid de eo agendum ſit, apoſtolica ſanctione diffiniemus: ut ueſtra eccleſia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcuſſa permaneat. De Imaginibus autem, eorúm q; obſeruationibus licet nulla neceſſitas eſſet ſcribere, eo quòd noſtrorum anteceſſorum uenerabilium Pontificum ſancta ſolicitudo catholico ardore ſuccenſa, multa, & ualde utilia eccleſiæ Dei profutura inſtituit: tamen quia frequens iteratio informationis ſolet uenerabiliorem intentionem reddere audienti: ideo quæ de eiſdem pro conſeruāda unitate populo Dei, aliquid exponere curamus. Priſtinam itaq; ſanctorum patrum traditionem, quam à prædeceſſoribus noſtris beatiſſimis, & orthodoxis pontificibus, qui poſt Beatum Petrum in eius Apoſtolica Sede reſederunt, nobis obſeruandam ſuſcepimus, & hactenus immutilatam hæc ſancta catholica, & apoſtolica tenet, ac defendit eccleſia. Oportet ergo tota mentis intentione, ſummí q; deſiderii conamine uenerandas tam domini noſtri Ieſu Chriſti, quàm quæ ſuæ ſanctiſſimæ genitricis, & beatorum Apoſtolorum; atq; omnium ſanctorum Imagines uenerari, & colere: & eo quo ualemus adnixu cōtra hæreticorum ueſaniam, qui ab earum ueneratione populum cohibent, reſiſtere ſuadeamus. Nam in pace eccleſiæ conſti-

tutis nil contrarium eſſe poteſt, ſi ſanctorum effigies propriæ depictæ
fidelibus augeant incremẽti amorem. Re uera quia dum eorum uul-
tus aſpicitur, & operis actio recolitur, Deus cuius habitatio in eis eſſe
dignoſcitur, perfecte laudatur. Certe ſi Deus, qui eſt inuiſibilis, & in-
corporeus, non per propriam ſubſtantiam deitatis, ſed per ſubiectam
creaturam mortalium apparuit oculis, ut credentibus ſummum eſſet
culmen honoris: quare animæ ſanctorum, quæ manẽtes in corpore
uultus uniuſcuiuſq; habuiſſe noſcuntur, ſecundum diſpoſitionẽ Dei
dicit ipſi placentia operatas eſſe, non uenerentur à nobis magno ho-
nore? Cur eorum execremur effigies per quos agnouimus fidei ueri-
tatem? Apparuit nempe Deus Abrahæ patri noſtro, non in carne,
neq; in anima, ſed in ſpecie trium uirorum: quibus ille aliud cernẽs,
& aliud eſſe intelligens, pronus in terra adorauit, & dixit: Domine ſi
inueni gratiam in oculis tuis, afferam aquam, & lauẽtur pedes ueſtri.
Credidit illico Abrahã Deo, & reputatum eſt illi ad iuſtitiam, & ami-
cus Dei appellatus eſt. Apparuit denique Iacob per ſubiectæ creatu-
ræ ſpeciem, unde & dixit. Vidi dominum facie ad faciem, & ſalua fa-
cta eſt anima mea. Ecce incorporeus, Deus & inuiſibilis, per ſpeciem
ſubiectæ creaturæ ita ſe mortalium uoluit uideri obtutibus, ut creden
tibus eſſet ad gratiam: Cur nobis ſanctorum Icones, quos incorpo-
reos, & uiſibiles fuiſſe credimus, ſi illos ut uere Chriſti ueneremur
amicos, poterunt eſſe ad culpam? Nam ſi eorum effigies execrabiles
eſſe crederentur, profecto & ipſorum reliquiæ, quorũ caro corruptio-
nem ſenſit in tumulo, pro neutro (quod abſit) haberi deberetur. Ve
runtamẽ ſi ad eorum conſortium uenire optamus, profecto hic om-
nia in honore ſanctorum, id eſt tam reliquias non ſolum corporum,
ſed & ueſtimẽtorum, ſeu etiam Imagines uultus illorum in quolibet
loco depictas, celeberrimo honore uenerari debemus: reminiſcentes il
lud, quod Eſaias ſpeciem ſubiectæ creaturæ ſe uidiſſe teſtatur, dicens:
Vidi dominum Sabaoth ſedentem ſuper ſolium excelſum, & ea quæ
ſub ipſo erant, implebant templum &c. Acceſſit itaq; Moſes, & Aa-
ron, ut uiderent thronum ubi ſteterat Deus, & erat ſub pedibus eius
tanquam opus lapidis Saphiri, & uelut firmamentum cœli in clari-
tate fulgoris: & ſtabat Cherubyn ex auro mundo. Quæ omnia ſecũ-
dum quod Salomon poſtea in templo inſtruxit, in monte cum do-
mino loquens, imaginata, & præſignata uidit. Hæc & his ſimilia præ
cedentes patres ſciendo, Iconas ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, eiús que
ſanctiſſimæ genitricis ſempér q; uirginis, omniúm q; ſanctorum in
parietibus eccleſiarum, ſecundum quod tempus hodie probat, depin
xerũt, & pingere pro congruis locis omni dilectione uſq; in præſens

non prohibuerunt. Quid chriſtiano ueriſſimo nocet, ſi quod amat, & diligit non ad adorandum deificet, ſed ad tremẽdum terribiliter in pariete, uel ligno depingit? Verum quid officit, ſi aſpicimus Imagines Chriſti in templo eccleſiæ, & in arcano cordis præmeditamur eũ uenturum, cuius Imaginem cernimus, citius uiuorum, & mortuorum iudicem aduenturum? Quid fidei noſtræ contradicit, quòd in centro cameræ ſuper altare, eius figuram, quod uerbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, animæ noſtræ affectando deſiderant, cuius imago nominis titulum retentat, & quia per naturam filium adoramus, quare per adoptionem nomen nouum ſcriptum in calculo, uel gemmis non adoremus? Altare itaq; ſanctum, in quo Deo omnipotenti ſacrificiorum uota perſoluimus lapis eſt naturaliter communis, nihil differens ab aliis tabulis, quæ parietes noſtros, & pauimẽta adornant. Quia uerum ſacratum eſt Dei adiutorio, & benedictionem ſuſcepit, unde & menſa ſancta efficitur: panis iterum, qui ſuper eum offertur, panis eſt quidem communis. Sed quãdo ipſe ſacramento ſacratus fuerit, corpus Chriſti in ueritate fiet, & dicitur. Sic & uinum modicum aliquid digna exiſtentia ante benedictionem, poſt ſanctificationem ſpiritus, ſanguis Chriſti efficitur. Ipſa enim Crucis Imago antequam ſuſcipiat eius formæ figuram, lignum omnibus commune eſt. Suſcipiens autem omnimodo uenerandam ſimilitudinem ſacra eſt, & dæmonibus terribilis propter quod in ea figuratus eſt Chriſtus. Hæc breui ſtilo tranſcurrentes, cum multa dicere quiuiſſemus, ueſtræ ſerenitati tranſcripſimus: quia Adrianus ſanctiſſimus Præſul Anteceſſor noſter, multa de his in epiſtolis, quæ hactenus apud Conſtantinopolitanam habentur Eccleſiam, ſcribens contradidit: in quibus quicquid huius rei neceſſitas coegerit inuenire, poteritis. Oportet enim ueſtrum imperiale decus, quod in omnibus eccleſiaſticis utilitatibus uigere audiuimus, ut antiquum morem, quem noſtra eccleſia habuit, ueſtris temporibus reſtaurare dignemini: quatenus uicem: quam noſtra ſedes per Epiſcopos ueſtris in partibus conſtitutos habuit, uidelicet Theſſalonicenſem, qui Romanæ Sedis uicem per Epirum ueterem, Epirúmque nouum, atq; Illiricum, Macedoniam, Theſſaliam, Achaiam, Daciam Riperenſem, Daciam mediterraneam, Miſiam, Dardaniam, & Præualim, beato Petro Apoſtolorũ Principi contradicere nullus præſumat: quæ Anteceſſorum noſtrorum temporibus Sancti Damaſi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Celeſtini, Syxti, Leonis, Hylarii, Simplicii, Felicis, atq; Hormiſdæ ſanctorum Pontificum, ſacris diſpoſitionibus augebatur. Quorum deniq; inſtitutiones ab eis illis in partibus deſtinatas per noſtros Miſſos, ut rei ueritatem cognoſcere queatis, ue

ſtræ auguſtali potentiæ dirigere curauimus. Præterea calabritanum patrimonium, & ſiculum, quæq; noſtræ eccleſiæ conceſſa fuerunt, & ea poſſidenda obtinuit, & diſponendo per ſuos familiares regere ſtuduit, conceſſionibus reddantur: quoniam irrationabile eſt, ut eccleſiaſtica poſſeſſio, unde luminaria, & concinnationes eccleſiæ Dei fieri debent, terrena quauis poteſtate ſubtrahantur: ſed domui Dei reſtituta meritum redditoris multiplicent, & ſuſcipientis uotum ſpiritalis deſiderii lucris exerceatur. Inter iſta, & ſuperius dicta uolumus, ut conſecratio Siracuſano Archiepiſcopo noſtra à ſede impendatur, ut traditio ab Apoſtolis inſtituta, nullatenus ueſtris temporibus uioletur. Deſtinauimus autem ueſtræ ſerenitati Reuerendiſſimos, & Sanctiſſimos Epiſcopos Rhadoaldum uidelicet Sanctæ Portuenſis Eccleſiæ, atq; Zachariã Anagninæ Sanctæ Eccleſiæ, fungentes legatione Apoſtolatus noſtri, quos, ut honorifice ſuſcipiatis, ueſtram amplitudinem deprecamur: quibus etiam frequẽs colloquium tribuatis: & eis, quæ de eccleſiaſtico ſtatu irrepræhenſibiliter dixerint, credere non ambigatis. Et cum in conuentu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diffinitionibus, nihil à uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis impetum ſentiant. Et cum fas illis fuerit reuertendi, ueſtros concedite Miſſos: & tales, qui in dromonibus congruis eos Romam incolumes fauente Deo Apoſtolorum precibus ſtudeant referre, quatenus pro omnibus ueſtris bonis deuotionibus gratias Deo omnipotenti patri, atq; eius unigenito filio domino noſtro Ieſu Chriſto, & ſpiritui ſancto deuotius agere ualeamus, cui eſt honor, & gloria in ſæcula ſæculorum. Amen.

Data Menſe Septembri die. XXV. Indictione. IX.

EPISTOLA. I. ad Photium per Rhadoaldum, & Zachariam Epiſcopos Conſtantinopolim deſtinata.

OMNIS utilitas, & profectus animarum, catholica fide munitur, & dilectione Euangelii tuetur: quæ omnes intra ſe cõcluſos ſaluat, extra ſe poſitos ſuos nõ exiſtimat. Vnde directionis ueſtræ ſumptis apicibus lætificati ſumus, quia uos catholicum in eis cognouimus. Nam ibi prudẽtiæ ueſtræ utilitatem intelleximus, ideoque multas gratias Deo omnipotenti retulimus, quia ueſtrum ſcire de catholico fonte manare experti ſumus. Sed rectum uos ordinem minime continuiſſe doluimus. Eo quòd non per gradus eccleſiæ ductus ad tantum honorem, de laicali habitu uos proſiluiſtis, cum oporteret ueſtram prudentiam ita canonice uixiſſe in clericali

ticali ordine, ut nihil extra canonica inſtituta agentes, tempore con-
gruo, atq; aſcenſu legitimo conſtitueretis eccleſiæ Paſtor. Vos itaque
hoc prætermittētes, contra ſtatuta patrum egiſſe, manifeſtum exiſtit.
Nam Sardicenſe Concilium per omnia tantæ temeritatis præſumptio
nem uetuit, pariter & Sanctorum Pontificum Romanæ Sedis Cœle
ſtini doctoris egregii, Leonis Sanctiſſimi: cuius laus in quarta Syno-
do clara exiſtit: ſeu Gelaſii doctrina, & meritis æque beatiſſimi, horū
uidelicet inſtituta, hoc prohibuerunt, ut talis ordinatio fieri non præ-
ſumeretur. Quapropter ueſtræ conſecrationi conſentire modo nō poſ-
ſumus, donec noſtri, qui à nobis Conſtantinopolim ſunt directi, re-
uertantur, qualiter per eos cognoſcamus ueſtræ obſeruationis actus, &
eccleſiaſticæ utilitatis conſtātiam, & quo ſtudio circa catholicæ fidei de-
fenſionem uoſmet exerceatis. Et tunc, ſi dignum fuerit, ut tantæ ſedis
Præſulem, ceu conuenit, honorabimus, & fraterna dilectione ample-
ctemur.

Data Menſe Septembri Die. XXV. Indictione. IX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI omnibus fidelibus ſanctæ Dei eccleſiæ.

QVOD igitur generali notitia extat uniuerſæ plebi Dei
uulgatum, minime ueſtræ ſanctitati habetur incogni-
tum, qualiter præterito iam tempore ſanctæ Conſtan-
tinopolitanæ Vrbis eccleſiæ, immo Græcorum inclytus Imperator cū
chriſtianiſſima plebe ſuæ ditioni ſubacta pro quibuſdam præuaricatio
nibus in eadem eccleſia pullulatis, ac uariis diſſenſionibus in eodem
populo ſuper Photio inuaſore, & Ignatio Patriarcha nequiter obortis,
Legatos proprios ad hanc ſanctam, & omnium eccleſiarum matrem
miſerunt eccleſiam, diſcretiſſima uidelicet poſtulatione conſulētes, qui
diffinitionis calculus ſuper huiuſcemodi præuaricationibus noſtro iu-
dicio deberetur imponi. Sancta ſcilicet, ac ſalúbri diſcretione perducti
ab hac principali eccleſia, quam ueraciter intelligunt à Chriſto ſalua-
tore percepiſſe ſui principatus priuilegia, non immerito ob ædificatio
nem religionis, & recuperationem pacis, atq; concordiæ ſub canonica
diffinitione ſibi dari poſcentes iudicia. Quorum ſaluberrimæ petitioni
cedentes, dirigere, ut omnibus claret, illuc ſtuduimus ex latere Pon-
tificatus noſtri legatos, qui noſtra apoſtolica auctoritate muniti, errata
corrigerent: deprauata quæq; ad rectitudinis tramitem perducerent.
Super Photio quoq;, & Ignatio Patriarcha rei geſtæ ueritatem diligē-
ter inquirerēt, noſtró q; Apoſtolatui (Deo auctore) legitime diffinienda

ad liquidum nunciare ſtuduiſſent: quatenus Miſſorum noſtrorum fie ret tantum inquiſitio, & uera examinatio, nobis tamē remaneret reſeruata diffinitio, utrum uera eſſet, an falſa ſuper Ignatii Patriarchæ cri minibus accuſatio. Sed Legatis noſtris, qui ſuper hoc opere miſſi fue rant reuertentibus, imperialem ab eiſdem partibus epiſtolam noſtro Apoſtolatui per ipſius Legatum directam nihilominus recepimus. In cuius ſerie & eorum actionibus cognouimus, quia diſſenſionis, & inuidiæ inter illos crebreſcentibus malis, abſqꝫ ullo noſtro conſenſu, uel noſtra omnino conſcientia, Photium indiſcrete ſubrogarunt, & Igna tium Patriarcham depoſuerunt. Quod utiqꝫ indiſcretiſſimum factum nobis, & uuiuerſæ eccleſiæ noſtræ omnimodis habetur contrarium, quia cōtra ſacros Canones, qui abſqꝫ ueriſſima probatione neminem damnari, nec alterum prius in eius loco ſubrogari præcipiunt, Ignatium Patriarcham damnarunt. Et iterum cum dicente domino, non ſit diſcipulus ſuper magiſtrum, neqꝫ ſeruus ſuper dominū ſuum, memoratus Antiſtes Ignatius à ſibi ſubiectis, & miniſtris ſui ordinis, pro prii gradus ſuſtinuit præiudicium. Et contra doctore egregio Paulo di lecto diſcipulo ſuo Thimotheo, præcipiēte, ut nemini cito manus im poneret, & non Neophitum, inquit, ne in ſuperbiam elatus in iudicium incidat diaboli. Photium ſubito ex laicali militia tractum, indiſcrete ordinare præſumpſerunt Epiſcopum. Quæ cauſa contra ordinem diuinum nequiter acta, ualde noſtro Apoſtolatui, & uniuerſæ (ut dictum eſt) eccleſiæ noſtræ omnimodis manet contraria. Vnde generaliter agnoſcat omnis eccleſia ſanctorum, quia nec noſtra fuit cōſcien tia, nec iuſſio, nec uolūtas, ſuper Photii ſubrogatione, uel Ignatii Patriarchæ depoſitione: & ſuper huiuſcemodi præuaricationibus omniū ueſtrorum ſanctitati ſatisfaciendo ueriſſime denunciamus. Quia poſt ueriſſimam noſtri examinis deliberationem, nec Photium recipimus, nec Ignatium Patriarcham damnamus, nec iuſſimus, nec conſenſimus, nec ratam huiuſmodi ordinationem, uel indiſcretam depoſitionem manere iudicamus, neqꝫ firmam abſque iuſtæ diffinitionis libramine ullo modo conſentiemus: nec Ignatium uidelicet Patriarcham inter depoſitos reputamus, neque reputauimus: ſed nec Photium in epiſcopali ordine annumeramus, nec annumerabimus. Igitur dilectiſſimi fratres, ſanctitati ueſtræ, qui catholicas Alexandrorum, Antio chenorum, uel Hieroſolymorum gubernatis eccleſias, ſeu cunctis oriē talibus Metropolitis, atque Epiſcopis, luce clarius, expræſſiús qꝫ ſignificauimus, quoniam Sedes Apoſtolica nullo pacto uenerabilem Igna tium Patriarchā dignitatis propriæ priuilegio nudari tam improuide patitur: ſed magis repulſo à ſanctæ catholicæ, & apoſtolicæ ſacro eccleſiæ

uiſcere

uiſcere peruaſore coniugis (ut ita dixerimus) uiri uiuentis (ſceleſtiſſimo uidelicet Photio) Sanctiſſimum Patriarcham Ignatium in ſui ſacerdotii dignitate manere, ſicut olim, ſtatuit. Iterum quoque canonico, ac legali examine iudicat, & decernit. Et ut uos huius Sedis priuilegium rite ſeruantes, pari religione catholici, pari etiam nobiſcum ſuper uenerabilis Ignatii Patriarchæ ſacerdotii recuperatione, & Photii peruaſoris expulſione eadem ſentiatis, Apoſtolica Auctoritate uobis iniungimus, atque iubemus. Et ut huius Præſulatus noſtri paginam in cunctis parochiis ueſtris ad omnium faciatis notitiam peruenire, atque de hac re iuxta Apoſtolicæ Sedis diffinitionem prædicare curetis aliis : ipſi que ſimiliter incommutabiliter teneatis, paterno more præcipimus. Quid præterea fratres chariſſimi, & filii dilectiſſimi, eidem Imperatori Græcorum, & uniuerſæ generaliter Sanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ ſuper huiuſcemodi præuaricationibus, & de his, pro quibus nuper illas in partes noſtros cum apoſtolicis epiſtolis direxeramus Miſſos (ſicut omnibus uobis manifeſtum eſt) reſpondendo noſtri Apoſtolatus remandat Auctoritas, omnium ueſtrorum ſanctitati ſatisfaciendo, in ſubſequentibus relegi iubemus.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

EPISTOLA, quam per Leonem à ſecretis (Imperialem uidelicet Legatum) de quo ſuperius diximus, poſt reuerſionem Miſſorum noſtrorum, Imperatori Michaeli direximus cum epiſtola ad Photium.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei Piiſſimo, & glorioſiſſimo filio Michaeli magno Imperatori.

SERENISSIMI Imperii ueſtri gloria, quæ ſuper orthodoxæ fidei integritatem firmata cõſtare cernitur, dum aliqua in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia, quæ ſub ueſtræ defenſionis tutamine conſiſtere uidetur, inconuenientia prouenerint, hanc ſanctam catholicam, & apoſtolicam, caput omnium eccle-

ſiarum Romanam ſcilicet Eccleſiam, quæ ſemper ſanctorum patrum ſynceriſſimas auctoritates in omnibus ſuis actibus ſequitur, conſulere decreuit: Et eius conſultu, quæ eccleſiaſticis conueniũt negociis, agere curauerit, proculdubio quæ agenda, aut abigenda fuerint irretractabiliter cuncta diſponere, ordinare, atque diffinire poterit. Quod uos feciſſe in epiſtolis nuper ad hanc ſedem miſſis recolimus: pro quibus etiam & noſtros, ſecundum ueſtras illas in partes pro quibuſdam præſumptionibus, quibus ueſtram aſſerebatis fatigari eccleſiã, ſeu ob diſſenſiones, quæ propter religioſum uirum Ignatium Patriarcham, & Photium emerſerant, Miſſos direximus. Sed cum ad nos reuerſi fuiſſent, nihil nobis, ut illis & in noſtris inſtitueramus de Reuerẽdiſſimo uiro Ignatio renunciauerunt apicibus, ſed uerbis tantum, quæ de eo contra noſtræ uoluntatis peracta ſunt obſeruantiam, retulerunt. Poſt aliquot autem dierum ueſtrarum partium prudens, & fidelis Legatus nomine Leo à ſecretis, Apoſtolatui noſtro imperialẽ cum actis apud uos geſtis detulit epiſtolam, quam legi iubentes cognouimus de memorati uiri Ignatii Patriarchæ negocio, contra præceptum noſtrum improuide illatam ſententiam, & nihil omnino noſtris iuſſionibus ſal tem ſimilem, ſed magis contrarie præparatam. Etenim quia dudum in epiſtolis ueſtris, quas tenemus præ manibus, illum multis accuſatio nibus affirmabatis obnoxium, ob idque hunc eiectum, Photium ele giſſe, neceſſario noſtræ ſedis legatos apoſtolica auctoritate fultos, deplu ribus prædicti uiri Ignatii criminibus intentatis indagandum, & nobis renunciandum direximus, ſuſpendentes uidelicet ſententiam expulſionis Reuerendiſſimi uiri Ignatii, uel Photii receptionis, non in re Legatorum noſtrorum, ſed ſpecialiter in noſtro examine. Ac quia nunc Photium retinentes, prudentiſſimum uirum Ignatium Patriar cham abſq; noſtri Apoſtolatus eieciſtis iudicio, noſſe uos omnimodis uolumus nullatenus nos Photium recipere, uel Ignatiũ Patriarcham damnare. Deniq; conſiderare libet quid ſibi uult hoc, quòd per duodecim fere iam annos Regiæ Vrbis ueſtræ innocue ſacerdotium agere & ſanctis uirtutibus pudicitiæ, caſtitatíſq; florere dictum Ignatium, non ſolum ipſi per ueſtras innotuiſtis epiſtolas, uelut etiam ſynodicis uocibus eius ſub tempore habitis, magnis honoribus epiſtolæ ueſtræ fatentur, quas præ manibus tenemus laudaſtis iugiter, & extuliſtis, minime eum ad apoſtolicam ſedem inuaſoris, uel alicuius criminis opinione notantes, nunc inuide damnaſtis. Quod utiq; indiſcretiſſimum ſactum ſanctæ noſtræ generaliter eccleſiæ, noſtróq; Apoſtolatui, ac ſanctorum Patrum priſcæ diffinitioni omnimodis extat inconueniens,

conueniens. Nos quidem de nobiliſſimo uiro Ignatio Patriarcha nō tantum hæc, uerum & illud comperimus, quòd nō ſolum genere claruit, uerum etiam à primæuo ſuæ ætatis per ſingulos eccleſiaſticos gradus aſcendens ex monaſtica uita, omni eccleſiaſtico cœtu conſentiēte (ſicut in apicibus, quos ſanctiſſimo Leoni Præſuli prædeceſſori noſtro deſtinaueratis, comperimus) epiſcopatus culmē promeruit. Photium autem nouimus per nullos eccleſiaſticos gradus aſcendentem, ſed tantummodo ex laicali militia Epiſcopū pertinaciter ordinatum. Quamobrem neceſſario in ſententia noſtra qua ſtetimus, perſiſtimus: & neque uenerabilem Ignatium Patriarcham in aliquo damnamus, neqꝫ Photium modo quolibet ſuſcipimus. Verum quia omnibus accuſationibus remotis, quibus ſtrenuum uirum Ignatium Patriarcham ad Apoſtolicam Sedem aſſerebatis notabilem, unum opponentes tantummodo quòd potentia ſæculari ſedem peruaſerit, ueſtro ſpeciali depoſuiſtis, damnaſtis, & expuliſtis arbitrio: & Photium ex laicali agmine improuide in eius loco ſubrogaſtis Epiſcopum, æquanimiter ferre omnino nō poſſumus: maxime cum horum duorum negocium inueſtigari, & nobis renunciari, non diffiniri mandauerimus. Quapropter (ut diximus) nullo modo prudentis uiri Ignatii Patriarchæ depoſitioni, uel Photii ſubrogationi aſſenſum præbemus, quouſqꝫ ueritas omni falſitatis fuco nudata in præſentia noſtra eluceat. Quia conſuetudinem ueſtram nouimus in regia urbe minime apicem Archieraticæ poteſtatis aliquem poſſe habere ſine eccleſiaſticæ plebis cōſenſu, atqꝫ imperiali ſuffragio, & ob id Ignatium Patriarcham damnare nolumus, nec debemus. Præterea Photii, quē ex militia ſubito ad tanti culmen regiminis conſecraſtis, ordinationem ratam haberi decernitis, eo quòd Nectarius non ſolum ex laico habitu, uerum etiam ex pagano ſancta ſynodo ſecunda ordinante meruerit Epiſcopus fieri: qui tamen Nectarius ueræ religionis catholicus, nullius depoſitionis catholici conſcius ſedis gubernacula ſine ſcandalo, ſine ui, ſine omni ſchiſmate ſuſcepit: quem ſpiritus ſancti auxilio, & talento ſibi credito hæreticorum perfidiis reſtitiſſe, eorúm qꝫ dogma, quod iam ex longo tempore pullulauerat, & plurimos ſui cōtagione infecerat, deſtruxiſſe ipſi recolitis, & iccirco bene, & optime ſanctæ ſecundæ ſynodo apoſtolicæ ſedis auctoritate fultæ ita de Nectario placuiſſe teſtamur. Sed & beatus nihilominus fulgidiſſimus doctor Ambroſius, quem ſimiliter ex militia, & Cathecumino aſſeueratis Epiſcopum, cum diuinitus per miraculorum ſigna ab ipſis cunabulis, uſqꝫ ad cōſecrationis ſuæ tempus fuiſſet euocatus: & ad regimē à diſſidentibus populis ſubito in unam ſui concordiam prouocatis, compelleretur eccleſiaſticum ſuſcipiēdum,

minime ſeditioni, uel ſchiſmati ſtuduit, quin potius eas, quas reperit, ſemetipſum non ultro, ſed coacte populo offerens repulit, & remouit. Neque damnationem molitus eſt alicuius, quam nunquam omnino ob ſui culminis conſentiret incrementum : ſed coactus, atque compulſus, uotis eorum conſentiens, eccleſiaſticarum regularum normam toto uitæ ſuæ tempore cuſtodiuit. Omnes hæreſis debellans uerbi Dei telo ſuccintus, pro quo æque hæc Sancta Romana eccleſia eos rite ſuſcepit. Ideoque hoc tempus neceſſitatis probe ſuſcepit, quia contra Canonum priuilegium ſibi conceſſum nihil nouit temere perpetratum. Vos autem non ita horum illuſtrium uirorum comparationem perpendiſtis, ubi ſæpe dictum uirum Ignatium Patriarcham iuſte à uobis ordinatum, iniuſte de Patriarchatu eiicientes, Photium ſubito ex laicali militia in Epiſcopali dignitate eleuaſtis, & ob id nihil ualere patimur: quia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ nunquam exſtitit mos improuide, uel iniuſte unum eiicere, & alterum ſubrogare: ſed magis ſtuduit æqua lance, omnium librare, & iuſte diffinire negocia. Igitur quia ad Niceni uenerandi cœtum Concilii ueſtrum, qui in depoſitione Ignatii Patriarchæ affuiſtis totidem numeri fere dicitis miramur. Et quid prodeſſe conſideramus eiuſdem numeri collegium poſſe, ubi ipſius ſententiæ præuaricantur, cuius & numerus imitatur? Quod non laude magis, quàm repræhenſione ducimus dignum, quia omnino magis, peccatis eſt cumulus, ubi multipliciter fuerit agmen præuaricatorum. Nos quidem non numeroſum tantum ſanctorum Epiſcoporum collegium Niceni, & Chalcidonenſis conciliorum, cæterorúm que ſanctorum patrum ſynodicas conſtitutiones ſequimur, ſed illorum librales ueneramur iuſtas diuinitus inſpiratas ſententias, & non tantum pro ſuorum multitudine obſeruantur à nobis (quia re uera multi in perſonis fuere) ſed in ualidiſſimis ſententiis eos perpendimus plures. Quod autem aſſeueratis factos fuiſſe Legatos noſtros poſt damnationem Religioſiſſimi uiri Ignatii Patriarchæ, omnis eius conſecratio debere caſſari, damnari, atque euelli, abſit, ut hoc fieri patiamur: ut quia neque Ignatium Patriarcham damnamus, neque Photium Mœchum ſuſcipimus, qui Sedem uiuentis uiri & publice ſeruantis, temere ſibi uſurpare præſumpſit, atque (ut ita dicamus) quia contra ordinem in ea conuerſari non erubeſcit, Eccleſiæ ueſtræ. ſcandala multiplicari conſentiamus. Quin potius, Sereniſſime fili Auguſte, dilectionem ueſtram monemus, ſuademus, atque Apoſtolica auctoritate denunciamus, ut tandem aliquando reſiſtatis illis, qui pro libitu ſuæ uoluntatis contra ueſtræ Conſtãtinopolitanæ Eccleſiæ ſe Præſulem erigentes ſine examinatione Canonica ignorantibus

nobis

nobis crebro unum deponentes, alterum inopinate conſecrare nitun tur. Vnde hæc diſcuſſio in orientalibus ueſtris eccleſiis (heu) pluri mum agitatur, ſed magis ſtudeatis, quando aliqua emerſerint, unde Shiſma poſſit oboriri, noſtræ eccleſiæ conſultu peragere : quatenus ſi cut iam factum pro ſanctis Imaginibus nouimus, quod iuſte delibe ratum eſt, maneat Apoſtolicæ Sedis auctoritate firmatum. Quod au tem tantummodo æmulatione uoluntatis, contra canonicas, uel ſy nodicas cenſuras inconſulta Romana Eccleſia perpetrari conatur, ue ſtræ religionis brachio arceatur: ne uidelicet ſanctæ Dei eccleſiæ, ac re giæ urbis gloria ueſtro (quod abſit) ſub tempore in aliquo minuatur. Liceat ergo ſanctam eccleſiam, quam Chriſtus ſacro ſuo ſanguine à ſeruitute corruptionis redemit, orthodoxam fidem ſeruantem ueſtro certamine manere ab omni inquietudine infeſtatorum tranquillam, atque pacatam. Deniq; Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ hortamur ſta ſtum, ut tales alere omni religione eruditos ſtudeat uiros, qui ad ho noré Cardinis ipſius ſanctæ eccleſiæ ſuis præſulibus mortuis, uel quo libet caſu amodo diſcedētibus ualeant ſubrogari; quod non ſolum in tanto Patriarchatu obſeruari omnino debet, uerum etiam in ſingu lis quibuſque ciuitatibus ex conſuetudine canonica magna cum cau tela ſeruatur, & cuſtoditur. Sed & hoc ueſtræ clementiæ intimare cu rauimus, quia ſicut in ueſtris actis Apoſtolicæ Sedi, & noſtro pontifi cio directis inſertum inuenitur, neſcimus cuius fraude, uel doloſitate epiſtola noſtra ad uos directa fraudata eſt. Et non ſolum quia in ue ſtra præſentia ſecundum illius textum, uel ordinem relecta non eſt, ſed plura excerpta; quibus intellectus ipſius epiſtolæ continebatur, aliud pro alio ignorauimus; quis temerarius coram ueſtro imperiali cō ſpectu legendo percurrere, uel interpretari præſumpſit, quam ſi co ram ueſtræ maieſtatis præſentia ſcrutari iuſſeritis in aliquibus eam mu tatam, atque fraudatam locis reperietis. Nos autem uolentes clemen tiſſime triumphator excellentiam ueſtram ab omni labe factionis cri mine illæſam conſiſtere, & per diurna tempora tranquilliſſimam im perii ueſtri ſublimitatem in Dei ſynceriſſime manere ſeruitio, ut ſpi ritalis pater ſpecialem filium commonentes: & ea, quæ Deo placabi lia ſunt apoſtolicis adhortationibus ad implenda commonentes: & ſicut ueſtri ſoliti ſunt prædeceſſores, qui in culmine imperiali conſi ſtebant, hanc ſanctam Ro. Eccl. pleno deuotionis uenerari affectu, ita & uos apoſtolicis perficere oraculis obſecramus: quia ea quæ in præ ſenti negocio eccleſiaſticis procurauimus ſancire inſtitutionibus non inuidiæ cauſa, uel aliqua doloſitate peregimus, ſed uolētes ueſtrā imp. dignitatem, & ſanctam Conſtantin. Eccl. illæſam ſeruare, & ab omni

reprætenſione, ducti feruentiſſimo zelo charitatis cuſtodire, ſicut in epiſtolæ ſerie ad uos miſſæ reperitur, Deum timentes ordinare decre-uimus, & cuncta obſeruanda præoptamus. Omnipotens autem De-us, qui uos ad reprimendas multarum gentium feritates in imperiali culmine eligere dignatus eſt, piiſſimum imperium ueſtrũ ad ſtatum, & defenſionem ſanctæ ſuæ eccleſiæ per multa annorum cõſeruet cur-ricula, & ſoſpite uita ſemper uos ea, quæ illi ſunt placita, uobis uelle concedat, quatenus ut in præſenti uobis ſæculo feliciter imperandi po teſtatem tribuit, in futuro pro bonis actibus, & iuſtitiæ obſeruantia, quæ ſub ueſtro libramine ponderari debetur, præmia æternæ felicitatis habere permittat.

Data Menſe Martio Die. XVIIII. Indict. IX.

NICOL. EPISC. SERVVS SERVOR. DEI PRV-dentiſſimo uiro Photio.

POSTQVAM beato Petro principi Apoſtolorum Do-minus, ac redemptor noſter Ieſus Chriſtus ex utero Vir ginis pro noſtra redemptione, ut erat uerus Deus ante ſæcula, uerus homo in finem ſæculorum apparere dignatus eſt, ligãdi; atque ſoluendi in cœlo, & in terra poteſtatem tribuit, & ianuas regni cœleſtis reſerandas conceſſit, ſupra ſoliditatem fidei ſuam ſanctam di-gnatus eſt ſtabilire eccleſiam, ſecundum illius ueridicam uocem dicen tis: Amen dico tibi, tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo ec-cleſiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cœlorum: & quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſo-lutum & in cœlis. Ad quam promiſſionem ſanctæ apoſtolicæ inſtitu tionis cemento cœperunt huius fundamenta ex precioſis ſuccreſcere lapidibus, &, annuente diuina clementia, per ſtudium ſtructorum, & apoſtolicæ auctoritatis ſolicitudinem uſq; ad culmen inſolubiliter per ducta perpetualiter manſura ſine ſiniſtræ auræ impulſu conſiſtere: cu-ius primatum (ſicut omnibus orthodoxis manifeſtum eſt uiris, & ut in ſuperioribus præmodicum declaratum eſt) beatus Petrus princeps Apoſtolorum, & ianitor regni cœleſtis merito promeruit. Poſt quem & huius uicarii ſynceriſſime Deo famulantes, carẽtes nebularũ denſita tibus, quæ recto ab itinere impedire aſſolẽt, dignius perceperunt, & in cura regiminis, quam pro dominicis ouibus ſuſceperant, ſolicite per-manſerunt. Inter quos & noſtram paruitatem omnipotẽtis Dei mi-ſericordia connumerare dignatus eſt: pro quibus tantum conſiſtimus

pauidi,

pauidí, quantum conſideramus in æterno examine pro omnibus, & præ omnibus, qui Chriſti cenſentur nomine rationem reddituri. Et quia uniuerſitas credentium in hac ſancta Romana Eccleſia, quæ caput omnium eſt eccleſiarum, doctrinam exquirit, integritatem fidei depoſcit, criminum ſolutionem, qui digni ſunt, & gratia Dei redēpti exorant, oportet nos, quibus commiſſa eſt, ſolicitos eſſe, & ad ſpeculationem dominici gregis tantum ſeruentius anhelare, quantum hunc auidi lupi ad dilaniandum hinc inde patentia ora exquirunt: quod & audiendo cognoſcimus, & experiendo cōprobamus. Et quos per corporalē ob longinqua terrarum ſpacia, aut tumentes marinos fluctus, nequimus uiſitare præſentiam, ſaltem ſeries apicum quaſi uiua ora declarent, ut nec à nobis ſilētii exquiratur culpa, nec audituris de ignorantia excuſandi tribuatur facultas: quia & illud à nobis cauēdum eſt, quod per Prophetam dicitur. Canes muti non ualentes latrare. Nam & Apoſtolus ait: Inſta opportune importune. Conſtat enim ſanctam Romanam Eccleſiam per beatum Petrum principem Apoſtolorum, qui dominico ore primatum eccleſiarum ſuſcipere promeruit, omniſi eccleſiarum caput eſſe, & ab ea rectitudinem, atqꝫ ordinem in cunctis utilitatibus, & eccleſiaſticis inſtitutionibus, quas ſecundum canonicas & ſynodicas, ſanctorúm qꝫ patrum ſanctiones inuiolabiliter, atqꝫ irrefragabiliter retineret, exquirere, ac ſectari. Et ideo conſequens eſt, ut quod ab huius ſedis rectoribus plena auctoritate ſancitur, nullius conſuetudinis præpediente occaſione proprias tantum ſequendo uoluntates, remoueatur: ſed firmius, atque inconcuſſe teneatur. Nam in hoc quo noſter Apoſtolatus ueſtram prudentiam commonuit, quia ex laicali ordine ſine canonica approbatione ad patriarchatus dignitatē ſubito tranſcendere contra patrum promulgationes non recuſaſtis, ſed temere, atqꝫ impudenter ad tanti honoris culmen accedere præſumpſiſtis, aſſumentes uobis quaſi à ſanctiſſimo uiro Nectario occaſionē, quem ſancta ſecunda ſynodus non ob aliud ad ſacerdotalem eligere, atqꝫ ordinare ex laicali ordine uoluit dignitatem, niſi quia magnæ neceſſitatis contritione anxiabatur, eo quód in ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia, nullus clericorum inueniri poterat, qui peſſimæ hæreſeos nimboſa caligine non fuerit impeditus: Et ob hoc ne diu iam dicta eccleſia ſub deſtitutione paſtoris quaſi uiduata maneret, prædictum Nectarium expugnatorem hæreticorum, & defenſorem, atque gubernatorem eccleſiarum ad eccleſiaſticam curam, & dignitatem ſacerdotalem iam dicta ſecunda ſynodus elegit, ſed ut hoc iterum fieret non confirmauit, neque ſanxit, aut inſtituit. Et ideo licet contra patrum, atqꝫ canonicas inſtitutiones, quod per neceſſitatis fieri euentus

comprobatur, non in auctoritate tenendũ eſt, ſed ne iterum talis proueniat neceſſitas, magis magiſq; cauẽdum: quia omne quod ab aliis repræhendi poterit, conuenientius, ac decentius uidetur exiſtere, ſi antequam fomes reprehenſionis accreſcat, emendationis cura ſuccedat. De Taraſii ſiquidem promotione, qui ſimiliter ex laicali cœtu ad patriarchatus extemplo culmen promotus eſt, quam & uos quaſi in auctoritatem ueſtræ defenſionis aſſumere uultis, ſi ſanctam (quæ apud uos tempore ſanctiſſimi uiri domni Adriani Papæ celebrata eſt) ſynodum diligentius ſcrutati fueritis, atq; attentius intenderitis, inuenietis quid in ea idem ſanctiſſimus uir conſultus decreuerit, & quod, dum eius conſecrationis reprehenderet actus, & mœrorem ſe pro tam præſumptiua factione nimium ſuſtinere profiteretur. Dicit enim, quod niſi in erigendis Imaginibus feruentius contra illarum depoſitores, atque conculcatores, ut uerus miles Chriſti reſiſteres, nequaq; ueſtræ conſecrationi aſſenſum præberemus, aut in ordine patriarchatus ueſtram dilectionem ſuſciperemus: quæ tantũ declaratur inordinate promota, quantum comprobatur cõtra apoſtolica decreta enormiter præſumpta. Beatiſſimum quoq; Ambroſium clariſſimam, & ſplendidiſſimam lucernam eccleſiæ, qui ex Cathecumino, diuino præſagio ad epiſcopalem per continuos gradus promotus eſt dignitatem, cur nobis pro ueſtro tutamine opponitis? & ad ueſtram illicitam promotionem anteſertis? qui non inſtinctu hominum, ſed diuina uocatione per miraculorum prodigia electus eſt? Nam cum in infantiæ cunis ſub nutricis cura dormiens ſolicite uerteretur, aperto ore examen apum ſubito affuit quod faciem eius, & ora compleuit, ita ut ingrediẽdi, & egrediendi uices frequentarent. Quem pater cum matre, uel filia deambulans, ne abiiceretur ab ancilla, quæ curam nutriendi infantis ſuſceperat, prohibebat. Solicita enim erat, ne infanti nocerent, expectabat tamen patrio affectu quo fine illud miraculũ clauderetur. At illæ poſt aliquandiu uolitantes in tantam aeris altitudinem ſubleuatæ ſunt, ut humanis oculis minime uiderentur. Quo facto territus pater ait: Si uixerit infantulus iſte, aliquid magni erit. Poſt hæc uero adultus puer liberalibus artibus imbutus Mediolanum perexit, ubi Auxentius Arrianorum Epiſcopus cathedram non regendam, ſed dilaniandam tenebat epiſcopalem. Quo defuncto dum ad electionem Epiſcopi popularis fieret in eccleſia conglobatio, ecce quidam infans acclamabat, dicens Ambroſium Epiſcopum: ad quam uocem & omnis illa conuẽtio ſimiliter acclamabat Ambroſium Epiſcopum. Quod non humanis id fieri credendum eſt uoluntatibus, ſed diuinis, ad ſaluationem, & ereptionem fidelium de aduerſarii noſtri faucibus, qui tanq; leo ru

giens

giens quærit quem deuoret, inſpirationibus. Qui dũ ſe multis, ac uariis uoluiſſet occultare argumentis, & à tanto honore delitefcere, tandem ſuperatus ad ſacerdotalem ab omni populo, & clero diuinitus eſt dignitatem electus, & à Cathecumino per ſingulos gradus eccleſiaſticos proficiſcens, octauo die ab omni catholicorum, diuina annuente clementia, conſenſu eſt conſecratus Epiſcopus. Attendat igitur prudentiæ ueſtræ dilectio, & intimo cordis proſpiciat oculo, ſi debẽtur ea quæ per miraculocum ſigna fidelibus proueniunt, his æquari, quæ proprio tantum libitu ad dignitatis gloriam percipiendam peraguntur: & ſic ad auctoritatis ueſtræ excuſationẽ præfatos aſſumite uiros. Ecce propter neceſſitatem, & inopiam clericorum Nectarius: ecce propter eccleſiaſtica dogmata, & hæreticorum expugnationem, qui uenerandas deponere Imagines præſumpſerunt, Taraſius: ecce per miraculorum ſigna Ambroſius ad regendas eccleſias promoti ſunt. De uobis autem, quibus perplures auctoritates conciliorum, atque decreta ſanctiſſimorum Pontificum reſiſtunt, quid aliud eſt ſentiẽdum, niſi inopinatã à uobis conſuetudinẽ adoleuiſſe credendum. Et ſecundum ſanctorum patrum ſententiam non ſolum quia ex laicali ordine contra canonicas auctoritates ad regendam Conſtãtinopolitanam Eccleſiam ſubito tranſuolaſtis: ſed etiã quia uiuente uiro, & incolumi perſiſtente (uidelicet religioſiſſimo Ignatio Patriarcha) cathedrã illius (ſcilicet Cõſtantinopolitanam Eccleſiam) ut mœchus ſurripuiſtis: & inuadere præſumpſiſtis: poſtponentes illud, quod ſcriptum eſt, quod tibi non uis fieri, alii ne feceris: & ideo ueſtræ conſecrationi æquitatis libramina tenentes aſſenſum præbere (quia enormiter, & contra ſanctorũ patrum inſtitutiones peracta eſt) minime præſumimus. Quod uero dicitis neq; Sardicenſe Concilium, neq; Decreta alia uos habere ſanctorum pontificum, uel recipere, non facile nobis facultas credendi tribuitur: maxime cum Sardicenſe Concilium, quod penes uos in ueſtris regionibus actũ eſt, & omnis eccleſia recipit: qua ratione conuenerat, ut hoc ſancta Conſtantinopolitana Eccleſia abiiceret, & (ut dignum eſt) non retineret? Decreta alia, quæ à ſanctis Pontificibus primæ Sedis Romanæ Eccleſiæ ſunt inſtituta; cuius auctoritate, atq; ſanctione omnes ſynodi, & ſancta concilia roborantur, & ſtabilitatem ſumunt, cur uos non habere, uel obſeruare dicitis? niſi quia ueſtræ ordinationi contradicunt, & ex laico ſubito ad culmẽ patriarchatus tranſuolare reſiſtũt? contra illud apoſtolicum, nemini cito manum impoſueris. Quod ſi ea non habetis, de neglectu, atq; incuria eſtis arguendi: ſi habetis, & non obſeruatis, de temeritate eſtis corripiendi, & increpandi. Quod uiolenter uos ad ſacerdotalem dignitatem promotos aſſeueratis, atque

proteſtamini, ueſtræ conſecrationis tempore non ita eſſe declaratur. Qui poſtq̃ in Patriarchatus throno ſtabiliti eſtis, non ut pater in filiis blandus, ſed ut immitem in depoſitione Archiepiſcoporũ, & Epiſcoporum per ſeueritatem uos demonſtraſtis, & in damnatione innocẽtis Ignatii, quem uos ut depoſitum habetis, immoderate exarſiſtis: in cuius depoſitione, niſi prius ueraciſſime illius cognouerimus tranſgreſſionem, uel culpam, inter depoſitos illum non numeramus, neq; damnamus: quia ualde cauendum eſt, ne ſine cauſa innocens damnetur: & ſicut illum in priſtino manſurum, ſi ei damnationis crimina non comprobantur, ſancta Rom. honore retinet eccleſia, ſic uos, qui incaute, & contra paternas traditiones promoti eſtis, in patriarchatus ordine non recipit: & neque ante iuſtam damnationem Ignatii Patriarchæ in ordine ſacerdotali uobis manere conſentit. Quod non ideo ueſtra arbitretur dilectio contra uos inuidiæ cauſa, aut exoſos uos habendo id agere, atq; incongrue contra ueſtram ordinationem exardeſcere: ſed ducti zelo paterne traditionis uolentes ſanctam Conſtantinopolitanam Eccleſiam, quæ pro ſui ſtabilitate, atq; firmitate cenſura ſanctorum patrum ad hanc ſanctam Romanã Eccleſiam ſolito more percurrit, ſine macula, ſine repræhenſione, aut aliqua tranſgreſſione illæſam conſiſtere: & ea, quæ eccleſiaſticis regulis obuiant, reſecare: & (maxime hoc, quod omni auctoritate canonica reuincitur, & tali cõſecrationi contrait, quod iam per longam conſuetudinem quaſi regulariter actum defenditis) omnimodis amputare. A qua (quia uos ſicut nos diligimus) per increpationem paterni affectus prouidentiam ueſtram proculdubio uolumus reuocare: imitantes Apoſtolum dicentem: Filium, quem diligit pater, flagellãdo caſtigat, & corripit. De cõſuetudinibus quidem, quas nobis opponere uiſi eſtis, ſcribẽtes per diuerſas eccleſias, diuerſas eſſe conſuetudines, ſi illis canonica non obſiſtit auctoritas, pro qua eis obuiare debeamus, nil iudicamus, uel eis reſiſtimus: tamen cauere uolumus, ne hæc ueſtra conſuetudo, quæ omnium ſanctorum Patrum promulgatione conuincitur, ut ex laico nõ ſubito ordinetur Epiſcopus, uires accipiat: aut in ueſtra Eccleſia magis pullulet, operam dare minime ceſſamus. Quam etiam noſtra apoſtolica tantum abigit cenſura, quãtum hanc temere recognoſcit præſumptam. De Miſſis ſiquidem noſtris, quos petitos in ſeruitio beati Petri principis Apoſtolorum pro utilitate ſanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ contra depoſitores Imaginum, uel alias neceſſitates ingruentes, necnon & pro cauſa ſolummodo depoſitionis ſæpe fati uiri Ignatii inquirenda, illas in partes direximus, ſilendum non eſt: qui cum eis (ſicut dicunt) per centum dierum ſpacia, omnium, niſi ſuorum loquendi facultas

di facultas fuiſſet denegata, ut apoſtolicæ ſedis Miſſi non digne ſuſcepti ſunt, atq; ut decuerat, retenti. Quod non pro alia geſtum putamus re, niſi ut inquirendi locum de depoſitione præfati uiri non inuenirent: quia ceu in apoſtolica noſtra inſertum fuit epiſtola, quæ neſcimus cuius illuſione (ſicut in ſynodo à uobis miſſa reperimus) fraudata extitit, non illius promotionem, aut ingreſſionem, ſed tantummodo depoſitionis exitũ per noſtros audire, uel cognoſcere, ſicut nũc uolumus, Miſſos uolebamus: quibus ſecundum horum relationẽ longa exilia, & diuturnas pediculorum comeſtiones, ſi in tali intentione perſiſterẽt, quibuſdã nunciãtibus, quod illis à nobis iniunctũ fuit clã uobis cũ ſequacibus ueſtris reſiſtentibus perficere minime potuerũt, aut depoſitionem iam dicti Ignatii utrum iuſta, an iniuſta fuerit, inuenire ualuerunt. Qua cognita ſecundum ſui modum canonica, atq; apoſtolica in eo cenſura extenderetur.

Data Menſe Martio Die. XVIII. Indict. X.

NARRATIONIS ordo de Photii depulſione, & Ignatii Patriarchæ reſtitutione: necnon de Zachariæ, ac Rhadoaldi dudum Epiſcoporum depoſitione, ac excommunicatione, cum Capitulis interpoſitis.

HIS ita ſe habentibus, & his apoſtolatus noſtri epiſtolis pro manifeſtando noſtræ uoluntatis propoſito Conſtãtinopolim, & in alias mũdi partes deſtinatis, ſicut & ſuperioribus ſcriptis hucuſq; recitatis colligere, ac compræhendere poteſtis: nunc quæ poſt habitam Satisfactionem noſtram, & oſtẽſum uotum noſtrum de Ignatii fratris, & Coepiſcopi noſtri reſtitutione, ac Photii adulteri repulſione coram omni Eccleſia, quæ apud nos eſt, aſtante præſentialiter Leone à ſecretis Imperiali Legato, cuius ſuperius mentionem fecimus, & quæ poſt diſceſſum ipſius acta ſunt, ueſtræ in Chriſto fraternitati, ac piæ generalitati breuiter indicamus. Igitur cum hæc gerebantur nondum Rhadoaldus, & Zacharias Epiſcopi, quos ab apoſtolica ſede Conſtantinopolim direxeramus, detecti erant, uel oſtẽſi, quòd ipſi depoſuiſſent Patriarcham Ignatium, uel communicaſſent inuaſori, & mœcho, ac laico Photio: ſed procedẽte tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo perſecutiones à fautoribus Photii commotas fugientium, ſenſim eoſdem cœpit Epiſcopos muneribus fuiſſe corruptos diffamare: &, quòd cõmunicaſſent Photio, & depoſuiſſent Ignatium, diuulgare. Quo audito ni

mio mœrore repleti, qualiter ab eccleſia Chriſti, cui diuina dignatione præſumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi ſiniſtram procul faceremus ſuſpitionem (uidelicet, ne in hac ſaltem te nuis ſubſannandi oriretur occaſio) cogitare cœpimus, & mente reuol uere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regio num ſanctiſſimorum Epiſcoporum cœtu, & collecta ſancta ſynodo in eccleſia Dei, ubi beatus Petrus apoſtolorum princeps corpore flo- ret, & uirtutibus emicat: deinde propter frigidiorem locum in eccle- ſia Saluatoris, quæ ab auctore uocatur Conſtantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe conſtructa eſt, ibiq; recitatis omnibus ſcriptu- ris de græco ſermone in latinum conuerſis, tam uidelicet nefanda ſy- nodo, quæ per iam fatum Leonem apoſtolicæ ſedi delata eſt, q̃s etiam imperialibus epiſtolis in quibus omnibus depoſitio Ignatii contine- batur: & deductus in medium Zacharias Epiſcopus, quia Rhadoaldus propter abſentiam haberi ad præſens non poterat, & diſcuſſus, & dili- genter examinatus, inuentus eſt in depoſitione Ignatii, & commu- nione Photii omnino culpabilis. In quo idem Zacharias tunc Epiſco pus, nunc honore, ac communione priuatus, ſe obnoxium recogno ſcens proprio ore, ac proprio ſcripto ſe Conſtantinopolim à ſede apo- ſtolica directum eſſe, & quæ ſibi à nobis agenda fuerant iniuncta, ne- glexiſſe: ac quæ ſibi fuerant prohibita, peregiſſe cōfeſſus eſt: Ignatium ſcilicet ſine iuſſione apoſtolicæ ſedis deponendo, & Photio contra no- ſtri apoſtolatus præceptionem communicãdo. Tunc decernēte ſancta nobiſcum ſynodo depoſitionis, & excommunicationis ſuæ ſententiā præfatus Zacharias accipiens in foueam quam alii præparauit, incidit: alterius (id eſt Rhadoaldi) examinatione propter abſentiā uſq; ad aliā ſynodum protelata. Quæ autem in eadem uenerabili, & ſancta ſyno- do unanimiter, & cōſonanter de fratre, & conſacerdote noſtro Ignatio Patriarcha, uel de inuaſore, & uſurpatore eccleſiæ ipſius Photio, atque fautoribus eius, necnon & de ſacris Imaginibus ſtatuimus, & promul gauimus: inſuper autem quid in alia ſynodo à nobis olim collecta de creuerimus aduerſus eos, qui diuinitatem domini noſtri Ieſu Chriſti cum Valētino, Mani, Apollinari, & Eutice, ac ſectatoribus eorum cō tra primum paſtorē, & apoſtolum, qui Chriſtum tantum carne paſ- ſum dicit, paſſibilem ore ſacrilego in quibuſdā regionibus ueſtris præ- dicare dicuntur, ſubter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui ex ſchiſmaticorum & ſe à ſanctæ communionis parti cipatione auertentium parte eſſe dignoſcitur, & ex ſæculari adminiſtra tione,

tione, atqꝫ militia, & ex foro ſubito tõſuratus à Gregorio Syracuſano dudum Epiſcopo in ſynodo damnato, & ab apoſt. ſede conuicto Eps ordinatus eſt, & uiuẽte, ac ſuperſtite conſacerdote noſtro Ignatio ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha ſedem ipſius inuaſit, & ſponſam, quam à Chriſto ſponſo immaculatam cuſtodiendam ueluti amicus ſponſi perceperat, nõ per oſtium, quod Chriſtus eſt, ſed aliunde ex aduerſo in ouile dominicũ more furis, atqꝫ latronis ingrediens, ac ſi uiolẽtus, rapax, & ſceleratus adulter irrupit. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atqꝫ cum his, qui ne ſacerdotale officium ante audientiam præſumerent à prædeceſſore meo beatæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie ac indifferenter communicãs, & conuerſans contra fidem promiſſam, contrá que ſuam profeſſionem, qua pollicitus eſt ſe aduerſus iam ſatum Patriarchã nullum ſiniſtrum conſilium eſſe facturum, congregauit conſilium, & unà cum ſequacibus ſuis depoſitis, & damnatis, excommunicatis, & anathematizatis, & aliis ſine ſedibus, atqꝫ cũ his à quibus uel ille irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipſe temere, ac indebite prouexerat contra eundem fratrem, & comminiſtrum noſtrum Ignatium depoſitionem facere, & anathema dicere auſus eſt. Deinde Apoſtolicæ Sedis Miſſos, quos pro cauſa ſanctarum Imaginum, & pro inquirenda & nobis renuncianda iam ſati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendũ modum promotionis huius neophyti deſtinaueramus, quibus potuit argumẽtis à noſtris mandatis auertere more Acatii quondam Conſtantinopolitani hæretici Patriarchæ præſumpſit. Et ad proceſſionem, quæ ei cum paribus ſuis habebatur, ſicuti eorum profeſſione patefactũ eſt. Et ſancto ſpiritu reuelante uenerandæ ſynodo, quæ à nobis collecta eſt, claruit ad damnatorum, & ſchiſmaticorum communionem contempta legatione, quæ uel gentilium more ſeruari debuit, pertraxit, & in illuſionem beati Petri apoſtoli, à cuius ſede profecti fuerunt, non ſolum inefficaces redire fecit, ſed etiam impugnatores omnium, quæ fuerunt mandata monſtrauit. Poſtremo Epiſcopos, qui ei tanqꝫ adultero, & peruaſori communicare noluerunt exilio relegauit, & ſui ſceleris complices in eorum ſubrogare locis nõ timuit. Et uſqꝫ hodie eccleſiã Dei diuerſis perſecutionibus impugnare nõ deſinit, ita, ut fratrem, & coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctiſſimũ Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quieſcat, ſed & omnes quot quot pro ueritate, & fide cum eodem perſiſtere comprehenderit, quibus præualet modis perdere imprætermiſſe moliatur. Hæc & his ſimilia contra euãgelica, apoſtolica, prophetica, atqꝫ canonica inſtituta aſſerens, ſit Dei omnipotẽtis, & beatorum apoſtolorum principum Pe

tri, & Pauli, & omnium ſimul ſanctorum, atque uenerandorum ſex uniuerſalium conciliorum auctoritate, necnō & ſpiritus ſancti per nos iudicio, omni ſacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorſus exutus: ita ut ſi poſt notitiā huius ſanctionis, quam diuina inſpiratione deprómptam eſſe credimus, cum unanimitate, & concordia ſanctæ ſynodi ſit proculdubio promulgata, tētauerit in conſtantinopolitano throno poſſidere, aut ſæpe fato uenerabili coepiſcopo noſtro Ignatio, quominus eccleſiam ſibi commiſſam ſine quauis inquietudine regere poſſit, impedierit: uel ſi ulterius auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio more ſacerdotis contingere, iuxta præcedētem conſuetudinem, nullo modo liceat ei communionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis: ſed anathematis uinculis innodatus unà cum communicatoribus ſuis, atqꝫ fautoribus perpetuo Dei per noſtram mediocritatem iudicio, ac ſentētia ſacrum corpus, & ſanguinem domini noſtri Ieſu Chriſti, non niſi uicino mortis periculo, omnino percipiat: ut hæc unuſquiſqꝫ diſcens nequaqꝫ de cætero temeraria præſumptione ex laicis ſubito in dominicis caſtris inſperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præſtare uelit, qꝫ tyronis conſummet officium: & ante tentet docere, qꝫ diſcere: ſicut in eadem Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpe præſumptum eſſe comperimus. Et rurſus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copioſa multitudo eſt, quí qꝫ ab ipſis (ut ita dixerimus) cunabulis imprætermiſſo labore in eccleſia Chriſti deſudant: & indeſinentia domino exhibent ſeruitutis obſequia, is, qui deforis eſt alterius oculis, Chriſti repente principatum arripiat, & nitatur, quos eſſe ſuos non recognoſcit, diſcerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneum, & improuiſum, omnino contemnere: præſertim cum perſpiciat nil ſibi ſtipendia profeciſſe meritorum, & alienum ſuorum cernat conſumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium ſane, qui Syracuſanæ Eccleſiæ irregulariter, atque Deo contempto præeſt, eo quòd & ipſe ex parte ſchiſmaticorum ſit, & poſt quàm à ſynodo epiſcopatus officio priuatus, & à deceſſore meo ſanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus eſt, & Photium laicū ſubito conſecrare in epiſcopatu non formidauit, & de ſacro miniſterio auſus eſt multa contingere, iuxta præcedentem conſuetudinem ſancimus, & iuxta canonicam deliberationem apoſtolica auctoritate diffinimus, atqꝫ ſtatuimus, omni ſacerdotali carere, atque priuatum fore miniſterio: ita ut nullo modo liceat ei in qualibet ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis, quod de reliquo præſumpſerit in ſacro officio more

cio more ſacerdotis quouis tempore anathema ſit. Sed & ſi contra fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium turbas excitauerit, uel ab eius communione fideles auerterit, anathema ſit. Et omnes communicantes ei ab eccleſia abiiciantur, ſed & ipſi anathema ſint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophytus, & Conſtantinopolitanæ Sedis inuaſor, in quolibet eccleſiaſtico ordine prouexit, quoniam manifeſtum eſt eos in omnibus conſecratoris ſui prauitatibus conſenſiſſe, atque ei poſt inuaſionem communicaſſe, omni clericali officio priuamus, & apoſtolica, atque canonica auctoritate, & ſynodali decreto eos penitus ſequeſtramus.

Cap. Quartum.

Reuerendiſſimum, & ſanctiſſimum fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium Sanctæ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore, proprio throno priuatus eſt, & poſtea à Photio adultero, præuaricatore, ac peruaſore Sedis Conſtantinopolitanæ, & ab eius complicibus (excommunicatis, uidelicet & anathematizatis, atq; damnatis, & ſine epiſcopalibus ſedibus, & à prædeceſſore meo ſanctæ recordationis Papa Benedicto, obligatis hominibus) anathematizatus eſt, & poſtremo ab apoſt. ſedis Miſſo contra noſtram præceptionem (ut ſanctæ ſynodo ſpiritus ſanctus reuelauit, & dudum Zacharias Epiſcopus, qui unus de eiſdem duobus Legatis exiſtit, propria confeſſione manifeſtauit) infulis eſt ſacerdotalibus deſpoliatus, auctoritate ſummi iudicis domini noſtri Ieſu Chriſti promulgamus, ſancimus, atq; decernimus, unq̃ nec fuiſſe, nec eſſe depoſitum, uel anathematizatum, tanq̃ qui ab imperiali potentia ſit abſq; ulla canonica auctoritate pulſus eccleſia, & tanq̃ qui ab alligatis nullo poſſit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nulla eum iudicandi poteſtatem, uel ab Apoſtolica Sede auctoritatem habuerint, & nullum ſui honoris diſcrimen pati debuerit. Et ideo illum (id eſt eundem fratrem, & conſacerdotem noſtrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto per poteſtatem diuina uoce beatiſſimo Petro collatam, & per auctoritates ſacrorum Canonum, & decretalium conſtitutionũ ore ſanctorum patrum prolatarum priſtino honori, priſtinæ dignitati, & ſedi, priſtino gradui, & Patriarchio, ac priſtinis, & pontificalibus infulis, atq; officiis reſtituimus, ſtatuimus, ac cõfirmamus: ita, ut quicunq; poſt notitiam huius Apoſtolicæ, atq; ſynodicæ ſanctionis, quominus omnia, quæ præmiſimus, inſignia Pontificatus recipiat, ei impedierit, & nõ in omnibus huic decreto obedierit,

uel ſe ab eius communione ſeparauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudicium proferre tentauerit, abſque Sedis duntaxat Apoſtolicæ præmiſſo conſenſu: ſiquidem clericus fuerit, ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus ſit alienus, atque perenni pœna tanquam magiſtrum proderit, cum Iuda traditore conſtringatur, & niſi à praua intentione receſſerit, perpetuo anathemate maneat condemnatus: ſi uero laicus extiterit ille (quiſquis eſt) huic noſtræ conſtitutioni contraire tentans, & eum ſedem, & omnem priſtinam duntaxat dignitatem recipere non permiſerit, uel ſi poſt receptam priorem ſedem denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel perſonæ ipſius ſeu ſacerdotali honori aliquam moleſtiam ſine primæ huius ſedis conſenſu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaan filii Cham, qui uerecundiam patris uidens non cooperuit, ſed irriſit, multetur: & cum parricidis æterna pœna Domino iudicante percellatur, & nexibus anathematis non niſi reſipiſcens penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Epiſcopos, ſeu cuiuſlibet ordinis clericos, qui poſt iniuſtam deiectionem fratris, & Coepiſcopi noſtri, uel in exilio religati, uel miniſterio, aut gradu inuidioſe priuati ſunt, ſtatuimus, ut exilio diſſoluto proprias ſedes, atq; gradus recipiant. Quod ſi quiſquam huic decreto noſtro cõtraire præſumpſerit, & ut ſedes, uel gradus reſumant impedierit, quouſq; nõ obtẽperauerit, anathema ſit. Sane ſiqui ex eis ab aliis criminantur, decernimus eos antea ſedes quidem, & proprios gradus recipere, iudicari autem niſi à Sede Romana non patimur. Sed ſiqua præter regulam ſorte egiſſe dicuntur, noſtro eos decreto iudicandos reſeruari ſtatuimus, iuxta quod & ſacri præcipiunt canones.

Cap. Sextum.

S.S. imaginibus

Quod oportet nos Maiorum noſtrorum ſtatuta immoto mentis intuitu conſeruare, & in omnibus Sanctorum Patrum ſemper dogmata uenerari, diffinimus de ſacris, & uenerandis Imaginibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiús que ſemper Virginis genitricis Mariæ, omniúm que ſanctorum martirum, qui Deo ab Abel iuſto placuiſſe creduntur, qui Eccleſia Sancta in uniuerſo orbe diffuſa antiquitus accepti, quæ que Sedis Apoſtolicæ Præſules pro eis decreuerunt, ac ſtatuerunt illibata perſiſtere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Conſtantinopolitanum Antiſtitem, & ſequaces ipſius, qui eas frangendas, atque calcandas eſſe ore polluto aſſe-

uerant,

uerant, quandiu de his nobiſcum non ſenſerint, & iuxta ſanctorum Pontificum Romanorum decreta, & aliorũ catholicorum patrum inſtituta non ſapuerint, ſancimus eos à Chriſto, & ab eccleſia catholica, atq; apoſtolica eſſe anathema.

Capitula, quæ ſubſequuntur in alia primitus à nobis collecta ſynodo promulgata ſunt.

Cap. I. Quia dominus Ieſus Chriſtus carne tantummodò paſſus eſt.

Veraciter quidem credendum eſt, & omnimodis profitẽdum, quia dominus noſter Ieſus Chriſtus Deus, & Dei filius paſſionẽ crucis tantummodo ſecundum carnem ſuſtinuit: deitate autẽ impaſſibilis manſit, ut apoſtolica docet auctoritas, & ſanctorum patrum lucidiſſima doctrina oſtendit.

Cap. II. De his, qui diuinitatem paſſibilem dicunt.

Hi autem, qui aiunt, quia redẽptor noſter, & dominus Ieſus Chriſtus Deus, & Dei filius paſſionem crucis ſecũdum deitatem ſuſtinuit, quod impium eſt, & catholicis mentibus execrabile, Anathema ſint.

Igitur rediens Rhadoaldus à Galliis, ubi nõ minora quàm in Conſtantinopolitana urbe perperam geſſerat, & Collegam ſuum tale quid pertuliſſe cognoſcens, quin potius conſcientia propria ſtimulatus, expauit. Quod nos intuentes nequid formidaret, illum admodum ſumus hortati, ſubiungentes duntaxat præter examen ſynodi nihil in illum nos eſſe moturos: ſed neq; ei ſine culpa prolata, fore aliquid aduerſi laturos: ſed quia fugit impius nemine perſequente, dum nihil mali & ſufficiẽtibus noſtris frueretur bonis, ante tempus ſynodi, ante ſui purgationem, eccleſiam, & parochiam propriam deſerens ad alias dioceſes, examen utiq; ſubterfugiendo, ſe contulit. In quibus diutius eo morante, apoſtolico moderamine freti, canonicam, quam merebatur ultionem ſuper eum inferre diſtulimus: ne uidelicet ad uindictam faciles, uel uideremur eſſe præcipites. Quamobrem deſtinatis in diuerſa loca cum epiſtolis (id eſt ubi ſolus illum rumor latitare fatebatur) Miſſis noſtris, uidelicet ſanctiſſimis Epiſcopis, raptũ eum duximus cõuocari. Sed ille diuerſas látebras penetrando (utpote filius noctis, & tenebrarum, qui opera lucis, & diei ſemper refugiens cauſam ſuam ad manifeſtationem iuſtitiæ ſolis deduci formidat) quouſq; ualuit, nobis obedire deſpexit. At ubi non reperit tutum ſuæ tergiuerſationis latibulum, tandem aliquando Romam redire auſus eſt. Et cum nos in-

ter furẽtium aduerſariorum linguas, & manus apud beatum Petrum Apoſtolum degeremus, ipſe inſperatus ſuper nos hoſtis, inter hoſtes irrupit: & (ut nunc claret) iterum diſceſſurus fraudulenter acceſſit: quo tamen corpore, non mente reuerſo, & Synodi tempore propter imminentes hoſtium oppreſſiones dilato, rumore crebreſcente diffamatur, quod Rhadoaldus denuo fugam arripere meditaretur. Quo audito, quia non poteramus ſub tam horrendo neuo eccleſiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi deſerere, quominus illam etiam à falſa ſuſpitione redderemus extorrem, nec poteramus perſonam in tantis præuaricationibus diffamatam, & tam ſcelerum ore aſperſam, ſine ſatisfactione in communionem noſtram admittere, coram multis fratribus, & Epiſcopis, corám qȝ plurimis filiis ſanctæ huius eccleſiæ admonuimus eum quatenus(ſicut prius) nullã in partem ſine noſtra licentia à Romana diſcederet Vrbe. Sed in ea reſidens ſine timore ſuis licenter utens, & amicos, ac homines ſuos libere poſſidens tempus ſynodi, qua purgandus eſſet, intrepidus expectaret: ſciẽs profecto nihil ſe iniuſtũ ante, uel poſt, præter examẽ ſynodicum fore paſſurum: ſed in iuſtitia, quam haberet, eſſe manſurum. Inſuper etiam ſciret, ſi quoquam à Romana ſine licẽtia noſtra diſceſſerit Vrbe, quia ex tunc eſſet depoſitus, & excommunicatus. Sed ſpretis ſatisfactionibus noſtris, atque ſententiis in ſe prolatis, immo ſpretis ſanctorum patrum conſtitutionibus, ſine licentia noſtra propriam eccleſiam deſpolians, & lupinis dentibus oues ſibi creditas deſerens ad alias dioceſes imminentem ſynodum fugiens diſceſſit. Et quia hæc & alia multa obiecta non diluit, uera eſſe quæ de illo dicebantur modis omnibus examen ſubterfugiẽdo firmauit. Quapropter conuocata ſanctiſſimorum Epiſcoporũ numeroſa, & uenerabili ſynodo in ſuperius memorata eccleſia Saluatoris, quæ appellatur Conſtantiniana: auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum Petri, ac Pauli apoſtolorum principũ, & omnium ſimul ſanctorum, quorum regulas, & decreta multipliciter uiolauit, necnõ & noſtri apoſtolatus iudicio depoſuimus eum & à corpore, & ſanguine Chriſti excommunicauimus, ſanctorum ſcilicet ſtatuta patrum ſequentes, & præcipue ſancti Felicis exemplum, qui Vitalem, & Miſenum Epiſcopos depoſuit, & excommunicauit, eo quòd huic Apoſtaſiæ in Conſtantinopolitana Vrbe olim par omnino piaculum perpetrauerant. Quod ſi prædictus Rhadoaldus dudũ Epiſcopus, nũc autem depoſitus, & excommunicatus decætero cum anathematizato Photio inuaſore Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ mixtus eſſet aliquãdo, & Ignatio fratri, & coepiſcopo noſtro infeſtus eſſet, & eccleſiam Dei amplius conturbaſſet, uel ſi de damnatione ſua

querimoniam

querimoniam feciſſet, anathematizatus foret: ac per hoc ab omni chriſtianorum ſeparatus, & alienatus, donec noſtræ ſentētiæ ſponte ſe ſubmitteret, collegio. Eſt igitur Rhadoaldus nunc depoſitus, & excommunicatus, & ſi Photio communicauerit, anathematizatus: quem uobis fratres chariſſimi ideo intimamus, ut ſcire ualeatis cū quibus communicamus, & quos à noſtra apoſtolica, & catholica communione repellimus: quatenus per hoc, ſecundum ſacras regulas, & præcipue iuxta Nicenum Concilium, qui ab aliis abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Porrigētes ergo eccleſiæ Dei manus, quos à nobis abiicimus, à uobis repellite: & quos ſuſcipimus, ſuſcipite: quatenus uno animo, uno ore glorificetur Deus, & pater per Ieſum Chriſtū in unitate ſpiritus ſancti per omnia ſæcula ſæculorum Amen. Præterea poſtq̃ ſanctæ in Chriſto fraternitati, piæ que religioni ueſtræ, quæ in iſto uolumine hucuſq; releguntur per alia ſcripta noſtra, nota facere procurauimus: uenit ad ſedem apoſtolicā quidā protoſpatharius nomine Michael ab Imp. Græcorum cum epiſtola miſſus, in qua eundem Imp. inuenimus iactitare, quod uos beatiſſimos uidelicet Patriarchas, & chariſſimos fratres noſtros traductos, atq; ſeductos habeat: quatenus in illa execrabili apoſtaſia fautores exiſtatis: uidelicet ut & in depoſitione fratris noſtri, & conſacerdotis Ignatii irregulariter facta, & in cōſecratione Photii mœchi, & eccleſiæ inuaſoris conſentiatis: & cōtra ſtatuta noſtra, ſed & aduerſum ſedem principis Apoſtolorum Petri, uos cum illis pariter efferatis. Quod quidem nos de uobis licet minime credamus, qui tale quid ab Anteceſſoribus ueſtris catholicis duntaxat Antiſtitibus actum nuſquam omnino legimus. De uobis tamen magis quàm de nobis curam habētes hæc nos in ſcriptis ipſius Imperatoris recepiſſe uos nolumus ignorare: intimātes pariter, & ueſtram unanimem charitatem admonentes quatenus in ſpeculo ſitis, & ad memoriam reuocetis iſta uobis nos ideo nota facere ſtuduiſſe, quoniam (ut prædiximus) ſancti, magníq; Niceni Concilii decretis iubetur per unanquamque prouinciam, ut epiſtola regularis obtineat, ut hi, qui abiiciuntur, ab aliis nō recipiantur. Deinde uero, ut cauti, ſoliciti que ſemper ſitis, ne quorunlibet ſuaſionibus, uel terroribus hominum, aut quibuſcunque mendaciis decepti à capite (id eſt à prima ſede) diſſentiatis, uel ab eius eccleſiæ charitate, ac unitate diuidamini, cui ille præfuit, quem uox Chriſti prætulit uniuerſis. Verum ſi dies antiquos ſecundum datam uobis diuinitus ſapientiam cogitatis, priſcós que ſedium ueſtrarum Præſules ad memoriam ducitis, quanta ueneratione ſedem beati Petri, prædeceſſores ueſtri celebrauerint, quantó que charitatis amore decreta ipſius ſemper amplexi ſint, profecto reperietis. Denique in uni-

uerſalibus ſynodis quid ratum, uel quid prorſus acceptum, niſi quod ſedes beati Petri probauit (ut ipſi ſcitis) habetur: ſicut ē cōtrario quod ipſa ſola reprobauit, hoc ſolummodo conſiſtat hactenus reprobatum. Próinde charitas unanimitatis ueſtræ de fratris, & comminiſtri noſtri Ignatii ſanctiſſimi Patriarchæ deiectione nobiſcum doleat, & quæ præ ualet ei ſolamina nobiſcum exhibeat. Nam ſi iuxta apoſtolum, quod patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra, quanto po tius compatiendum eſt illi, quod inter cætera membra præcipuum te nuiſſe locum dignoſcitur? Vnde ſi non pro unius, & ſpecialis perſonæ præfati fratris noſtri repulſione, uel certe pro ſummi ſacerdotii con culcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam ſi licitum fuerit ſæculari poteſtati de eccleſiæ domini præſulibus taliter iu dicare, uel ſi rurſus fas extiterit inferioribus de prælatis ſibi tam temere iſta patrare, perpendite ne ad perniciem ueſtram, immo totius eccle ſiæ nunc, & futuris temporibus præſumptio talis præualeat, quod ſi at tenditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut ec cleſiarum præſulibus poſtpoſitis, & ordine canonico conculcato, laici nunc eccleſiaſtica moderamina teneant: & pro libitu proprio, modo iſtos remoueant, modo illos in locis eorū promoueant, & rurſus quos nunc approbant, poſt modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim iidem ſæculares, ac laici homines quælibet ſcelera ualeant liceter committere, ut pro his à nullo Pontificum, qui ex clero promotus, hæc ſumma poterat auctoritate compeſcere, libere redarguantur, non de clericorum cathalogo permittunt ad ſacros ordines prouehi, qui ui tam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius ſub Chriſto duce forti militantes fortius comprimere poſſent: ſed ex ſeipſis eligūt, qui facta eorum tanto minus præſumāt arguere, quanto ſe paulo ante de eorum cœtu fauore ipſorum promotos meminerint. Quod illis in partibus tanto familiarius agitur iſta præſumptio (uidelicet ut ex laicis ſubito tondeantur, & in Epiſcopos conſecrentur) quanto ex conſuetu dine inoleuiſſe teſtantur, quam nos econtra tanto ſtudioſius de eccle ſia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxiam eſſe clericis, & o mni religioſæ plebi ſupra docuimus. Quantó qꝫ ſcimus ex ſacris ca nonibus, quod non minus mala conſuetudo, quàm perníciosa corru ptela uitanda ſit, & ſcimus quòd paulatim creſcens iam ſuæ peſtiferæ nequitiæ gramine multos inuaſerit, adeo ut temeritas hæc tantum ex creuerit, ut iam minime clericis egeant, dum contra ſacros canones ex ſe ipſis ſubito tonſoratum, quem uoluerint, eligant: & ad labores cle ricorum mentis oculos non inflectant, ac per hoc fit, ut alienus co medat ipſorum fructum laborúm, & ſtipendia meritorum extraneus

hoſtis

hoſtis inſperatus ſurripiat. Ita ut nihil proficiat clericis in caſtris domi nicis militaſſe, uel gradatim per ſingulos eccleſiaſticos ordines aſcendiſſe, dum alter ſaltu hos omnes tranſcendit, & repente principatur in eis, is, qui inter eos nec contra ſpiritales hoſtes arma ſuſtulit, nec diuerſis eccleſiæ aduerſariis pro ueritate prælians aliquando reſtitit. Quātum autem ne de laicis temere quiſlibet ad Epiſcopatum eligatur ſacri Canones cum aliis prohibeant, Sardicenſes oſtendunt, Oſio Epiſcopo Cap. XIII. dicente. Et hoc neceſſarium arbitror, ut diligentiſſime tractetis ſi forte aut diues, aut ſcholaſticus de foro, aut ex adminiſtratione Epiſcopus fuerit poſtulatus, ut non prius ordinetur niſi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbiteri fuerit perfunctus, & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcendat ad culmen Epiſcopatus. Poteſt enim per has promotiones, quæ habebunt utiq; prolixum tempus, probari qua fide ſit, qua modeſtia, qua grauitate, & uerecundia: & ſi dignus fuerit probatus, diuino ſacerdotio illuſtretur: quia conueniens non eſt, nec ratio, uel diſciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut Epiſcopus, aut præsbiter, aut diaconus, qui neophytus eſt: maxime cum & magiſter gentium beatus Apoſtolus ne hoc fieret denunciaſſe, & prohibuiſſe uideatur. Sed hi, quorū per longum tempus examinata ſit uita, & merita fuerint comprobata. Conſtuemini ergo & futura, immo urgentia mala conſpicite: medici eſtis, imminentes morbos per præcedentia ſigna præuidete: Epiſcopi eſtis, exurgens in eccleſiā Chriſti horrendum exitium perſpicite: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite, & in gregem dominicū feram peſſimam irruere cupientem à longe contemplamini: quaſi tuba exalta uocem tuam, & annunciate populo Dei ſcelera eorum, ſuper montem excelſum (id eſt ad altitudinem uirtutum) aſcendite, qui euangelizas Syon, ſtate in fortitudine, poteſtatibus huius ſæculi ex aduerſo aſcēdite, & murum pro domo Dei opponite, & quibuſlibet poteſtatibus inique agentibus contraite. Sic que fiet, ut nec (ſicut canes muti) de taciturnitate argui ualeatis, nec de talenti occultatione diſtrictam domino reddere rationem compellamini. Vós q; ipſos, & conſacerdotes noſtros, immo eccleſiā Chriſti illis in partibus conſtitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipſo iubēte laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Hanc autem epiſtolam, quam per ſuperius memoratum Michaelem Protoſpatharium glorioſo Auguſto Michaeli direximus, iccirco pridem Sanctitati, ſeu unanimi dilectioni ueſtræ cum aliis ſcriptis non miſimus: quia & fratres per quos illa deſtinata ſunt ſe dimitti uehemētiſſime poſtulabant. Et nos ad multa eccleſiaſticorum negociorum extenti hanc tam concite (ſicut uolebamus) ſolēniter ordinatā præ manibus, cū dimitterentur, minime poteramus habere.

NICOL. EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI

Piiſſimo, & dilectiſſimo filio Superatori gentium, atq; tranquilliſſimo Imperatori Michaeli à Deo protecto ſemper Auguſto.

PROPOSVERAMVS quidem, antequam Michael glorioſus Protoſpatharius, Legatus ueſter Romam ueniēs, epiſtolam nobis claritatis ueſtræ detuliſſet, talia uobis ſcripta per Miſſos noſtros, quæ iam & parata erant, tranſmittere: qualia gratiſſimus filius à diligente patre, ac Dei cultores Imperatores, à ſedis apoſtolicæ Præſulibus ſoliti erant ſuſcipere. At uero præfato uiro perueniente, epiſtolám q; nobis ueſtræ gloriæ, quæ tota blaſphemiis, tota erat iniuriis plena, porrigente, mutata eſt in luctum cithara noſtra, & organum noſtrum in uocem flentium. Quoniam expectauimus tanquam de bona uite uuas, ſuſcepimus autem labruſcas: ideóq; mutauimus ſtilum, & oſtenſo uulneri congrua prouidimus adhibere medicamenta. Igitur ad potentiam ueſtram inſpirante domino ſcripturi, noſtræ q; mentis affectus induſtriæ ueſtræ reſeraturi, necnon & pro ſancta eccleſia catholica, & apoſtolica (cuius nos præcipua cura, & quotidiana ſecundum Apoſtolum ſolicitudo conſtringit) apud uos interuenturi, & epiſtolæ ueſtræ aſſertionibus (prout dominus poſſe, & noſſe dederit) reſponſuri, nihil opportunius, nihil aptius, nihil profecto ſalubrius arbitramur (licet uos à conuitiis inchoaſſetis) quàm præ omnibus flagitare ſuppliciter eum, per quem reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt, & in cuius manu corda ſunt regum, & ex quo regnat omnis, qui pie regnat, & imperat omnis, qui eidem Regi regum, & Domino dominantium non repugnat, Dominum uidelicet noſtrum Ieſum Chriſtum, cui omnis rationabilis creatura miniſtrat: nimirum cui & inſenſibiles uenti, & maria imperāti obediunt, quatenus & labia noſtra ad annunciandum laudem ſuam aperiens, dilatatum quoque os noſtrum paſtu doctrinæ ſalutaris adimpleat, & quæ per noſtri Apoſtolatus officium auribus ueſtris exterius dicimus: per ſe quoq; nutu ſuæ aſpirationis interius mentibus ueſtris aſpiret. Quia incaſſum terra cordis, uomere noſtræ linguæ proſcinditur, niſi cœleſtis roris aſperſione intrinſecus infundatur. Deus eſt enim, qui incrementum dat, & qui docet hominem ſcientiam. Putas Imperator, non bene faciamus? quòd uos ab iniuriis ſcribētes inchoaueritis, nos ab orationibus: uos à conuitiis in nos, immo contra primam, & magiſtram eccleſiarum omnium loquentes exordium feceritis,

ceritis, nos in laudibus, & in nomine Domini ad potentiam ueſtram ſermonem habituri os aperuerimus? Videmus enim gigantem Allophylum contra puerum ſanctum, & citharœdum noſtrum Dauid furore plenum, & blaſphæmias eructantem primo impetu populo Dei terrorem nō modicum intuliſſe. Sed expecta paululum, & ecce illum uidebis in nomine domini percuſſum, & à iā dicto hymnidico & laudes, & pſalmos, ac orationes Domini maieſtati humiliter effundente gladio ſuo proſtratum. Et quidem nos iniurias nobis ſpecialiter irrogatas, & maxime pro iuſtitia laborantibus, & à iuſtitiæ impugnatoribus ingeſtas, libenter ſufferimus. Diſcipuli enim ſumus illius, de quo apoſtolorum princeps ait: Qui cum malediceretur, non maledicebat, & cum pateretur, non comminabatur. De talibus enim ueritas loquitur: Si patremfamilias Beelzebub uocauerunt, quanto magis domeſticos eius? & rurſus: Eos, qui propter nomen illius perſecutionem, & maledicta toleraturi erant, beatos eſſe pronunciat, dicens: Beati eſtis cum maledixerint uobis, & perſecuti uos fuerint, & dixerint omne malum aduerſus uos mentientes propter me. Vbi ergo, teſte conſcientia, Deus in cauſa eſt, ibi omnino beatitudo ſperanda: & ubi mendacium ſæuit, ibi conuitia nulla timenda. Sicut ergo nos propter Deum etiam à non uera dicentibus iniurias nobis illatas, æquanimiter ferimus, ita quoque oportet pietatem ueſtram ſacerdotibus, qualeſcunq; ſint, propter eum, cui deſeruiunt, reuerentiam potius, quàm iniurias exhibere. Sed de his iam cum ſancto Papa uobis loquamur Gregorio: nam in diuinis eloquiis ſacerdotes aliquando dii, aliquando angeli uocantur. Nam & per Moſen de eo, qui ad iuramentum deducendus eſt, dicitur: Applica illum ad deos, uidelicet ad ſacerdotes. Et rurſum ſcriptum eſt: diis nō detrahes, ſcilicet ſacerdotibus: Et Propheta ait: Labia ſacerdotis cuſtodient ſcietiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus Domini exercituum eſt. Quid ergo mirum, ſi illos imperialis pietas honoret, quibus in ſacro eloquio honorem tribuens, eos aut angelos, aut deos ipſe etiam appellat Deus? Eccleſiaſtica quoq; teſtatur hiſtoria, quia cum piæ memoriæ Conſtantino Principi ſcripto oblatæ accuſationes contra Epiſcopos fuiſſent, libellos quidem acæcepit, & eoſdem, qui accuſati fuerant, Epiſcopos conuocans, in eorum conſpectu libellos, quos acceperat, incendit dicens: Vos dii eſtis, à uero Deo conſtituti: ite, & inter uos cauſas ueſtras deponite, quia dignū non eſt, ut nos iudicemus deos. In qua ſententia ſibi magis ex humilitate, quàm illis aliquid præſtitit ex reuerentia impenſa. Ante eum quippe pagani in Republica principes fuerant, qui uerum Deum neſcientes, ligneos deos, & lapideos colebant, & tamen eorum ſacerdoti-

alt / libellos episc. combussit Consta[ntinus]

bus honorem maximum tribuebant. Quid igitur mirum, ſi chriſtia-nus Imperator ueri Dei ſacerdotes honoret, cum pagani (ut prædixi-mus) principes honorem impendere ſacerdotibus nouerunt, qui diis ligneis, & lapideis ſeruiebant? Hæc ergo nō tantum ſpecialiter, quan-tum generaliter pro omnibus aſſerimus ſacerdotibus: quoniam adhuc neſcimus, quis in terribili Dei iudicio qualis futurus ſit. Etenim Pau-lus egregius prædicator dicit: Nolite iudicare ante tempus, donec ue-niat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & maniſe-ſtabit conſilia cordium. Hoc tamen breuiter dicimus, quia, licet pecca tores, & indigni plus tamen de uenturi Domini miſericordia, quàm de ueſtra pietate præſumimus. Nam ſunt multa, quæ de iudicio illius homines ignorant: quia fortaſſe quæ uos laudatis, ille repræhendit, & quæ uos repræhenditis, ille laudabit. Non ergo quales ſint ſacerdotes Domini, ſed quid de Domino loquantur, eſt uobis magnopere præui dendum. Nec in uicariis beati Petri apoſtoli uobis eſt attendendum qui ſint, ſed quid pro correctione eccleſiarum, quid pro ſalute ueſtra ſatagunt. Neq; enim illos inferiores dicetis Scribis, & Phariſeis ſeden-tibus ſuper cathedram Moyſi: de quibus Dominus præcepit dicens: Quæcunq; dixerint uobis, facite, & obſeruate: ſecundum opera uero eorum nolite facere. Ergo Imperator conſidera ſi illos dixit audien-dos, qui ſuper cathedram Moyſi ſedebant, quanto potius his, qui ſu-per cathedram Petri reſident, eſſe exiſtimetis obaudiendum? Et ſi illo-rum non opera, ſed dicta facere, & obſeruare iubet, quanto potius ho rum, quicunque ſint ipſi, dicta, & monita cuſtodienda ſunt, & am-plectenda? Quid autem nos mali uolumus, quia fruſtra indignami-ni? & contra euangelium, quod dicit: Qui dixerit fratri ſuo fatue, reus erit gehennæ ignis, nos leuitatis nomine laceſſendos opinamini: uo-bis nihil, niſi quod eſt ſalubre: nihil, niſi quod ſit Deo acceptum, of-ferre ſtudentes? Scimus tamen nos à Phreneticis, quos portamus, & ſputa perpeti, & colaphis cædi, & eis, quod ad ſalutem pertinet, nihilo minus exhibere. Nam & in eorum loco per abundantiam gratiæ Dei ſedemus, qui propter ueritatē laborantes, à Conſtantinopolitanis ſæpe talia pertulerunt, qualia nunc nos ferre dignoſcimur, quæ ſufficienter (ubi opportunitas exegerit) oſtendemus in ſubditis: neq; enim fas eſſe iudicamus, ut ad imitationem inferiorum, ac infirmorum tales nos ſi namus credi, quales à uobis cernimus prædicari. Exemplum ſequen-tes Saluatoris, qui cum à Iudeis, dæmonium habes, audiret, hoc humi liter dicens: ego dæmonium nō habeo, refutauit. Ita quoq; nos cum de nobis, quæ uera non ſunt, audimus, ueraci, ac rationabili reſpon-ſione à nobis illa remouere ſatagimus. Veruntamen quæ ad Eccleſiæ

Romanæ

Romanæ iniuriā, quæ ad ipſius priuilegiorū imminutionem, quæ ad ſedis apoſt. præſulum derogationem ſcripſiſtis, quanta poſſumus conſtantia retūdemus, & nullis terroribus, nec ullis detractionibus ueſtris repſſi, quāta poſſumus uirtute deſtruere, utpote ueritatis inimica, ſtudebimus. Dixiſtis enim, quòd nullus Anteceſſorū noſtrorū à ſexta ſynodo meruerit à uobis, quod nos meruiſſe dignoſcimur: quid tamē meruerimus euidēter nullatenus indicaſtis, niſi forte literas prædicatorias hoc dicto uelitis intelligi nos à uobis, nūc tantū meruiſſe ſuſcipere, à ſexta ſynodo propter aliquod dogma, uel diſciplinam quālibet eccleſiaſticā. & hoc dicitis quaſi noſtrum fuerit opprobriū, eo quòd ſedem apoſt. in nullo quærere Anteceſſores ueſtri dignati fuerint, cū magis eorum fuerit dedecus: quia per tot annorū curricula diuerſarū hæreſeon morbis languētes medicinale remedium nō quæſierint: quin potius medicinam ſponte à nobis ſibi porrectā quaſi deſperati, uel quaſi cor impœnitens gerētes, ab ipſis faucibus proiecerint: dum tantæ ſalutis oblatæ miniſtros duplici modo interemerint: quoniā aut participes illos ſui erroris effectos ſpiritaliter occiderūt, ſicut tēpore reuerēdæ memoriæ Cononis Papæ contigit, qui poſt ſextam ſynodū extitit, aut certe corporaliter illos nō conſentiētes ſibi necauerunt, ſicuti ſub uenerabili Papa Gregorio factum eſt, qui poſt ſextam ſynodum fuit, quando pro zelo fidei, & ſanctarum Imaginum reuerētia religioſi uiri, ac Dei famuli directi in exilium miſſi ſunt, & bona confeſſione huius mundi finierūt uitam. Deniq; à ſexta ſynodo Imperatores, aut hæretici, aut (licet perpauci) catholici fuerunt: & hæretici quidem, ſi mittere ad nos dedignati ſunt, nō eſt mirum: nouerāt enim per gratiam Dei ſe nos nunq; penitus ſibi ſociaturos. Fuit autē quando nos ſibi ſæpe ſociare tentantes cum magno ſunt dedecore, & opprobrio repulſi, & digna conſtātia à nobis, & nō à Conſtantinop. Eccleſia crebro retuſi. Quando uero catholici fuerunt, & pium dogma, uel eccleſiaſticā correctionē defendere uoluerunt, noſtrū præſidium quæſierunt, ſicut ſynodus ſub Conſtantino, & Hirene facta indicat: in cuius initio, id eſt in epiſtola, beatæ memoriæ Præſulis Adriani quātum idem Pontifex illā præſumptionē qua ex laicis quidam ſubito tonſurātur, & in Epiſcoporum numerum exaceruate proſiliunt, dānauerit, ſi diligēter inquiſieritis profecto inuenietis, ſi tamen non falſam Græcorum more, ſed ſicut à ſede miſſa eſt apoſt. penes Eccleſiam Conſtantinop. hactenus perſeuerat, & epiſtolæ diuerſæ Sanctiſs. Pontificibus Leoni ſcilicet, & Benedicto deceſſoribus noſtris miſſæ teſtantur. Ergo cū ita ſint hæc, quæ de multis partim cō memorauimus, nō iā uerū eſt illud, quod dicitur, à ſexta ſynodo nō nos meruiſſe ſuſcipere. quod nūc á uobis ipſi meruimus. Præterea ſcripſiſtis iuſſiſſe uos quoſdā, qui ſub nobis exiſtūt mitti ad uos, quod lō=

ge eſt à piorum Imp. affectu, quorum ſicut locum tenetis, utinã ita & pietatẽ ſectemini, quod lõge inqȝ eſt à principib. ſedis apoſt. reuerentiam obſeruãtibus. Nõ quippe hoc dicit Honorius, qui reuerẽdo præſuli Bonifacio ſcribit dicens: Petimus uti quotidianis orationibus apoſtolatus tuus, ſtudiũ, ac uotum ſuũ circa ſalutẽ, atqȝ imperium noſtrũ dignetur impẽdere. Nõ inqȝ hoc dixit Valentiniani, & Martiani pia dualitas ad Beatũ Papã Leonẽ ſcribẽs: Et tuam inquiẽs ſanctitatẽ principatum in Epatu diuinæ fidei poſſidẽtem ſacris literis in principio iuſtum credidimus alloquẽdam, inuitantes, atqȝ rogantes, ut pro firmitate, & ſtatu noſtri imperii æternã diuinitatẽ tua ſanctitas deprecetur. Nõ hoc dixit Iuſtinianus, qui dicit ſancto Papæ Ioãni, & iã promulgatis legibus id interſerens: Petimus ueſtrũ paternũ affectũ, ut ueſtris ad nos deſtinatis literis, manifeſtum nobis faciatis, ꝙ omnes qui prædicta recte cõfitentur, ſuſcipit ueſtra ſanctitas, & eos qui iudaice auſi ſunt rectam denegare fidẽ, condẽnat. & rurſus: Petimus inquit, ueſtrã beatitudinẽ orare pro nobis, & Dei nobis acquirere prouidentiã. Nõ hoc dicit Conſtãtinus, qui Dono Papæ ſcribẽs etiã iurando benignitatẽ, & honorẽ circa ſedem exhibet apoſt. in his uerbis: Per Deũ inquiẽs omnipotẽtẽ nõ eſt apud nos partis cuiuſlibet fauor, ſed æqualitatẽ utriſqȝ partibus conſeruabimus, nullatenus neceſſitatẽ facientes in quocunqȝ cap. eis, qui à uobis diriguntur quoquomõ, ſed & omni honore cum cõpetẽti munificẽtia, & ſuſceptiõe dignos eos habebimus: & ſiquidem utriqȝ cõuenerint, ecce bene: ſinautẽ minime conuenerint, iterũ cum omni humanitate eos ad uos dirigemus. & poſt pauca: Inuitare enim & rogare poſſumus ad omnẽ emendationẽ, & unitatẽ omniũ chriſtianorũ, neceſſitatem uero inferre nullatenus uolumus. Nõ hoc alius Cõſtantinus, & Hirenes Auguſti dicũt, qui ad Adria. Papam ſcribentes aiunt: Rogamus ueſtrã paternam beatitudinẽ, magis quidẽ dñs Deus rogat, qui uult omnes ſaluos fieri, & in agnitionẽ ueritatis uenire, ut det ſeipſam, & nullã tarditatẽ faciat, & aſcẽdat huc. & paulo poſt: Si nõ potuerit inquiũt aſcẽdere huc, eligat uiros precioſiſſ. & dirigat unà cũ ſyllabis &c. O Imperator ſaltẽ nunc nõ agnoſcitis qȝ à priorũ Imp. pietate in hac re differatis, & qȝ uox ueſtra ab eorũ diſcrepet diuinitus inſpirata modeſtia? Illi quippe, petimus, inuitamus, ac rogamus, ecce ſparſim ad ſedis apoſt. pſules, ſed pari pietate clamãt. Vos aũt quaſi nõ mãſuetudinis, & reuerẽtiæ, ſed ſolius imperii eorũ hæredes effecti, & in cauſa pietatis illos imitari nolẽtes pcepiſſe, iuſſiſſe, ac imperaſſe uos, ut quoſdã ſubiectorũ noſtrorũ ad uos mitteremus aſſeritis, & hoc ipſum uos quidem egiſſe neſcimus, cuius inſtigatiõibus faſcinati, & obliuioni traditi dicitis: porro factũ à uobis nulla recordatione recolimus: nuſqȝ enim nobis tale quid iuſſiſſe uos (ni fallimur) hactenus reminiſcimur:

nuſqȝ

nuſq; uos ad tantā circa ſedem B. Petri Apoſt. principis irreuerētiam deueniſſe cognouimus. Reuoluētes enim epiſtolā, quā tūc per uenerabiles Epos, & Arſam uirū glorioſum ſpathariū miſeratis, nil iuſſiſſe uos nobis, ſed potius obſecraſſe, atq; rogaſſe nos oīno reperimus. In quo datur intelligi, cū nunc aliter perhibeatis, aut uos oblitos eorū fuiſſe, quæ antea miſeratis, aut certe pœnituiſſe pro his, quæ humiliter petiueratis. In tantam uero furoris abundantiā prorupiſtis, ut linguæ latinæ iniuriā irrogaretis, hāc in epiſtola ueſtra barbarā, & ſcythicā appellātes ad iniuriā eius, qui fecit eam. Omnis enim operis derogatio ad opificis redūdat iniuriā. O furorē, qui nec linguæ nouit parcere, quā Deus fecit, & quæ inter cæteras in nomine dñi orāte apoſtolo confitetur, quia dñs noſter Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Et quæ cū hebræa, atq; græca in titulo dñi à reliquis diſcreta, inſignē principatum tenens oībus nationibus prædicat Ieſum Naza. Regē Iud. quē titulū multi Iudæorū currūpere uoluerūt, ſicut uos nūc huius celeberrimæ linguæ tentatis inſigne deſtruere, ſed minime potuerunt: ſcriptū quippe diuinitus in libro pſalmorum fuerat: Ne corrumpas tituli inſcriptionē, uel quia chriſtiani ſunt, quorū linguā barbarā, uel ſcythicam appellatis, gloriam ueſtrā, quare nō pudeat, obſtupeſcimus. Cum enim barbari oēs, & Scythæ, ut inſenſata animalia uiuāt, Deū uerum neſciāt, ligna aūt, & lapides adorēt, in eo ipſo quo uerū Deū colit lingua latina, quantū barbarā, uel ſcythicā linguam antecedat agnoſcitur. Iam uero ſi ideo linguam latinam barbaram dicitis, quoniam illam nō intelligitis, uos conſiderate quia ridiculum eſt uos appellari Romanorum Imperatores, & tamen linguam nō noſſe Romanam. Ad extremū autē ſi iam ſæpe nominatā linguā ideo barbaram nuncupatis, quoniā à tranſlatoribus in græcā dictionē mutata, barbariſmos generat, nō linguæ latinæ ſed culpa eſt (ut opinamur) Interpretum, qui qñ neceſſe eſt nō ſenſum è ſenſu, ſed uiolēter uerbū edere conātur è uerbo. Ecce enim in principio epiſtolæ ueſtræ Imperatorem uos nūcupaſtis Rom. & tamē romanā linguā barbarā appellare nō ueremiui. Ecce quotidie, imo uero in præcipuis feſtiuitatib. inter grecā linguam ueluti quiddā precioſum hāc, quā barbarā, & ſcythicā linguam appellatis, miſcētes: quaſi minus decori ueſtro facitis, ſi hac etiā nō bene, ac ex toto intellectu in ueſtris obſequiis, ac officiis nō utamini. Quieſcite igitur uos nūcupare Rom. Imperatores, quoniā ſecūdū ueſtrā ſentētiam barbari ſunt, quorū uos Imp. eſſe aſſeritis. Romani quippe hac lingua, quā barbaram uos, & ſcythicā uocatis, utūtur. Quieſcite iā utpote tātæ deteſtationis dictionē in ueſtro palatio memorare, & adhuc ſi pleniter illā execramini, ēt ab eccleſiis ueſtris remouere ſatagite. Iſtius enim dictiōe linguæ cōſtātino

politana eccleſia lectionē apoſtolicam, & euangelicā in ſtationibus fertur primitus recitare: ſic qꝫ demum græco ſermone propter Græcos utiqꝫ ipſas lectiones pronunciare: ſed quia tantū hæc impietas eccleſiæ Conſtantinop. hactenus defuiſſe putatur, ut tota ibidem nequitia ſuppleatur, hoc reſtat à uobis ſolūmodo perficiēdum. Verum de hoc nos reſpondiſſe ſufficiat, nō tam iniuriam linguæ defendere procurātes, quã mutatæ mētis ueſtræ inconſtātiam exaggerantes. Cæterum dicitis nō ideo ad nos miſiſſe uos, ut ſecūdum iudicium Ignatius ſuſtineret, ad quod ueraciter reſpōdemus: ideo uos miſiſſe proculdubio, poſterior hoc probat euētus, ut uerius dicatur, nō ideo miſimus, ut interim quodlibet Ignatius frater, & coeps noſter ſubiret iudicium, ſed ut cauſa illius diligēter inueſtigata, & ad liquidum reperta, iuxta illud beati Iob dicētis: Cauſam quam neſciebam, diligētiſſime inueſtigabam, plena nobis ac incunctāti relatione pateſceret: ſic qꝫ demum iuxta ſacros canones Miſſorum noſtrorū relationibus certificati, ſi decerneremus mittēdos eſſe qui præſentes cum Ep̄is iudicarent habētes noſtram auctoritatē, à quo deſtinarentur, eſſet in noſtro arbitrio: ſi uero crediderimus Ep̄os ſufficere, ut negocio terminū imponerēt, faceremus quod ſapiētiſſimo iudicio iudicaremus? Si autem Ignatius (ut fertis) iam iudicatus erat, quãobrem illum ſecundo iudicio uoluiſtis cōtra illud quod ſcriptū eſt: Nō iudicabit bis in idipſum. Sed in hoc manifeſte datur intelligi, nō uos bonam conſciētiam geſſiſſe, quãdo iterata illum ad tribunalia concilia pertraxiſtis: ſed quaſi nō perfecte, neqꝫ legitime depoſitum præſentia Miſſorum noſtrorū tanqꝫ maioris auctoritatis exiſtētium damnationi ſubiicere contēdiſtis: Dicentes uero quòd ſynodice fuerit condēnatus, fortaſſe quia nō addidiſtis canonice diuinitus actum eſt. Cōgregatio enim malignantium, nō Canō iuſte iudicantiū illum dānationi ſubegerat, immo uero afflictioni, & tribulationi ſubdiderat. Etenim illi, qui tunc conuenerunt contra iam dictum uenerabilē uirum, aut ſuſpecti, & ab heri, & nudiuſtertius inimici eius erant, aut excōmunicati, aut depoſiti, aut ſubiecti ipſius, aut certe inferioris dignitatis extiterunt. Quorum omnium nullus perſonam legitimorum iudicū habere ſine dubio poterat, uel accuſatorū in omnibus dūtaxat negociis: quæ ſingillatim Deo docente, ac ſummatim omnia ita ſe habere mōſtrare conabimur. Igitur quia ſuſpecti, & inimici iudices eſſe non debeant, & ipſa ratio dictat, & plurimis probatur exemplis. Nam quid gratius, & amabilius dare quis inimico poteſt, quàm ſi ei ad impetendum commiſerit, quem lædere forte uoluerit? quod prouide Conſtantinopolitana ſynodus Canonum ſuorum ſexto dignoſcitur prohibere capitulo, quod tamen nō apud nos inuentum, ſed apud uos ha-

beri

beri prohibetur. Verum nouimus nos apoſtolicis imbuti documentis etiam ſentētiis uti paganorum, quanto magis chriſtianorum, atqꝫ catholicorum? & contra ipſos, quorum nec uitā ſequimur, nec mentem erroneam imitamur? Deniqꝫ Apoſtolus Paulus de libris paganorum aliqua in ſuis ſcriptis poſuit, ut eſt illud ad Titū: Cretenſes ſemper mēdaces, malæ beſtiæ, uentres pigri, cupidi. & iterum in actibus Apoſt. de Deo ait: In quo uiuimus, mouemur, & ſumus: nunquid ideo cuncta etiam recipiēda ſunt, quæ cum his pariter ſunt prolata? Ait autem prædictus Canon: Quoniam multi eccleſiaſticum ordinē confundere, ac ſubuertere uolētes amore inimicitiæ, & calumnioſe cauſas quaſdam contra diſpēſatores eccleſiarum orthodoxos Epiſcopos confingunt, nihil aliud q̃ȝ fœdare ſacerdotum exiſtimationes, & turbationes pacatorum populorum conficere conantes, propter quod placuit ſanctæ ſynodo Epiſcoporum, qui Conſtantinopolim concurrerunt, ne ſine diſcuſſione admittantur accuſatores, nec omnibus præcipiatur accuſationes facere contra diſpēſatores eccleſiarum. Veniamus ergo & ad ſanctam Chalcedonenſem ſynodum, & quid nobis de Athanaſio Perrhenorum Epiſcopo referat, audiamus. Is enim Antiſtes tertio euocatus ad ſynodum, quia nō occurrit, á Patriarcha ſuo canonice condēnatus extiterat, ſed ſolum quia cum uocaretur ad ſynodum, quòd ſuus inimicus eſſet ipſe, qui iudicabat, clamauit: à ſancta Chalcedonēſi ſynodo ad cauſas illatas ſibi examinādas reſeruatur, & niſi denuo conuincatur recipere eccleſiam propriam iudicatur. Quodſi Athanaſius à Patriarcha ſuo depoſitus, quia de inimicitia ipſius conqueſtus eſt, iterato ad iudicium renouandū dirigitur, & niſi manifeſta ſibi officiant crimina, ſuæ reddi eccleſiæ præcipitur: quanto magis Ignatius, qui nō à Patriarcha, ſed ipſe potius exiſtens Patriarcha minime debuit eccleſia propria inimicis, & ſuſpectis iudicibus decernētibus expoliari? Quod quamuis factum ſit, multo magis q̃ȝ Athanaſius inimicorum ſoluto iudicio, ſua oportuerat ab eccleſia recipi. Veniat & facundiſſimus noſter Papa Gelaſius hæreticorum expugnator fortiſſimus, & quod de Conſtantinopolitanis more ſolito tunc ægrotātibus dixit, etiam nunc nobis ediſſerat. Quæro (inquit) tamen ab his iudicium, quod prætendunt, ubinam poſſit agitari, an apud ipſos ut iidem ſint inimici teſtes, & iudices? Sed & tali iudicio nec humana dabent committi negocia: quod ſi iudicio ubi iidem ſunt inimici qui iudices, nec humana debēt committi iudicia, quanto minus diuina, id eſt eccleſiaſtica? Qui ſapiens eſt intelligat. Et re uera hinc Iuſtinianus Imperator pius legibus ſuis promulgaſſe dignoſcitur dicens: Liceat ei, qui ſuſpectum iudicem putat, antequam lis inchoetur, eum recuſare, ut ad alium recurratur.

Nam quodammodo naturale eſt ſuſpectorum iudicum inſidias decli-
nare, & inimicorū iudicium ſemper uelle refugere. Hinc ſanctus Atha
naſius inimicorum ſæpe declinauit inſidias: hinc Sanctus Ioannes os
aureum Concilii contra ſe congregati renuit intrare collegium. Quin
immo hinc Pſalmiſta Dauid, & Helias eximius Prophetarum Saulis
uel Achab refugiunt prorſus inſaniam. Quod autem hi, qui à iam fa-
to fratre, & comminiſtro noſtro Ignatio depoſiti, excommunicati, uel
anathematizati fuerant, nullam aduerſus eum intorquere damnatio-
nem potuerint, ex prolato ſecundæ ſynodi uniuerſalis capitulo decla-
ratur, cum dicitur: Si uero eccleſiaſticum fuerit crimen, quod Epiſco-
po illatum extiterit, tunc probari oportet accuſantium perſonas, ut
primo quidem hæreticis non liceat accuſationes cōtra orthodoxos Epi
ſcopos pro eccleſiaſticis negociis facere. Sed ne hos hæreticos eſſe dene
getis, audite ſequentia: Hæreticos autem inquiunt dicimus tam eos,
qui olim ab eccleſia proiecti ſunt, quàm qui poſt hæc à nobis anathe
matizati ſunt. Porro ſi adhuc nec ſic creditis, audite quod ſubditur:
præter hos autem aiunt, & eos qui fidem quidē ſanam ſimulant con-
fiteri: Schiſmaticos etiam & eos, qui ſeorſum à communicantibus no
bis Epiſcopis collectas faciunt. Deinde uero, & ſi quidā ab eccleſia ſu-
per cauſis quibuſdam repræhenſi fuerunt, & proiecti, aut excommu-
nicati ſiue ex clero, ſiue ex laicali ordine, nec his licere accuſare Epiſco
pum anteq̄ proprio crimine primitus exuantur. Similiter autem &
eos qui ſub accuſatione priori conſiſtunt, nō ante eſſe acceptabiles in
accuſationem Epiſcopi, aut aliorum clericorum, q̄ innoxios ſemet-
ipſos illatorum ſibi oſtenderint criminum. Quid autē periculi regulæ
huius immineat contemptoribus nō ignoratis. Præterea quis de con-
ſedentibus ibidem nō de prædictis extitit hæreticis, atq; ſchiſmaticis?
nōn ne Gregorius Syracuſanus millies condemnatus? nōne Eulam-
pius Petrus, item Petrus, qui pro nefandis actibus ſuis & ore cōfeſſis
depoſitionem deinde anathema inciderunt? & alii quos enarrare lon-
giſſimum eſt. Ecce quales inter cæteros erant, qui contra præfatam re-
gulam centum quinquaginta patrum, os contra uenerādum patrem
ſuum aperire nō ſunt reueriti. Et cum eſſent ligati, ligare, & cum eſ-
ſent mortui & in ſuis penetralibus iam fœtidi uirum per totū mun-
dum redolētem mortificare conati ſunt, & malæ opinionis nidoribus
aſpergere tentauerunt. Sed iterum uidete Romanæ Sedis Pontificem
à uobis quidē derogatum, ſed à totius chriſtianitatis unanimitate ue-
neratum, & magnæ ſynodi Epheſinæ præſulē Cœleſtinum, quid cen-
ſeat de his, qui depoſiti, & excommunicati à Neſtorio fuerant, poſtq̄
depoſitus coram oculis ſummi arbitri iam eſſe credebatur. Et multo

magis

magis hoc de fratre, & conſacerdote noſtro Ignatio eſſe cenſendũ arbitramini, qui non à prælato quolibet, ſicut iſti, ſed à ſe deiectis talia pertulit. Ait enim Epiſcopis orientalibus ſcribẽs: Si quis uero ab Epiſcopo Neſtorio, aut ab aliis, qui eũ ſequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, uel excommunicatus, uel exutus eſt, ſeu Antiſtitis, ſeu clerici dignitate, hunc in noſtra communione & duraſſe, & durare maniſeſtum eſt. Nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quẽquam eius remouere ſententia, qui ſe iam præbuerat ipſe remouendum. Item idem ad clerum conſtantinopolitanum aperte inquit: Sedis noſtræ ſanxit auctoritas, nullum ſiue Epiſcopum, ſiue clericum, ſeu profeſſione aliqua chriſtianum, qui à Neſtorio, uel eius ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, uel loco ſuo, uel communione deiecti ſunt, uel deiectum, uel excommunicatum uideri: ſed hi omnes in noſtra communione & fuerunt, & hucuſq; perdurãt, quia neminem uel deiicere, uel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexiſtis ne Imperator ex ſuperius memoratis non potuiſſe, ut non dicamus prælatum ſuum, ſaltem quemlibet remouere qui fuerant olim ipſi remoti; nec deiicere quenquam iam ante proſtrati? Ad infirmandam quoq; ſententiam damnatorum, etiã illud ualere credimus, quod ſancta ſynodus ad præfatum Papam, quæ apud ſe geſta ſunt referens, pro Ioannis Antiocheni amputanda Antiſtitis exaggerata præſumptione, quoſdam eorum, qui contra ſanctum Cyrillum, & Memnonem latrabant, ſine ciuitatibus uacantes autem, & eccleſias non habentes: alias uero ante multos annos pro acerbis cauſis depoſitos à ſuis metropolitis, inter alios plurimos fuiſſe ſuggeſſit. Quibus per omnia ueſtrates (ut ita dicamus) depoſitores Ignatii comparari plurima ex parte non immerito poſſunt: ibi nãq; & ſine ſedibus, & uagi, atq; pro ſuis acerbis facinoribus à propriis metropolitis inuenti ſunt Epiſcopatu priuati. Ibi etiã cõmunione extorres, & anathematis damnationis conſortes fuiſſe probantur. Vnde miramur quomodo excommunicati ad iudicandum recepti ſint, cum ſecundum apoſtolicos Canones ſine cõmendatitiis literis in communione ſola recipi prohibeantur. Abſurdum etenim eſt, ut cui non licet etiam cum minimis iuxta ſacras regulas communicare, liceat penes uos etiã de maioribus iudicare. Sed iam de hoc pleniſſime Deo auxiliãte, dicamus: & quòd à ſubiectis ſuis prælatus non debeat ſui diſpendium perpeti, aut calumniis impeti demonſtremus: quod quia Ignatius frater, & coepiſcopus noſter, inique pertulit, omni lamentatione plorandum eſt: & certe patres à filiis honorari non ſolum diuinis, uerumetiã humanis legibus præcipiuntur. Et ſi hoc carnales, quanto potius ſpiritales digna penitus à filiis debẽt

ueneratione potiri? Quanto enim ſpiritus carnem præcellit, tanto ma gis ea quæ ſunt ſpiritalia carnalibus oportet omnibus anteponi. Verũ ſi hoc Ignatii ſubditi dedignati ſunt attẽdere, ſaltem ſcelus Iudæorum in Chriſtum patratum perhorruiſſent committere: nec acuerẽt linguas ſuas aduerſus patrem, ac magiſtrum ſuum ipſi, ſicut ſerpentes, nec eſ-ſet gladius in labiis eorum, nec fierent dentes eorum arma, & ſagitta, & lingua eorum machæra acuta, formidãtes ſcilicet ne de ſe Salomon ſapientiſſimus dixiſſe uideretur: Generatio, quæ patri ſuo maledicit. & rurſus: Generatio, que pro dentibus gladios habet, & commandit mo laribus ſuis. & iterum: Oculum, qui ſubſannat patrem, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant illum filii Aquile. Deniqȝ ſi Cham uidens patris uerenda riſit potius, quàm (ut cæteri) cooperuit, maledi-ctionem in filio percepiſſe legitur: quanto potius hi, qui uerecũdiam patris non ſolum (ſi quidlibet fuit) minime cooperuerunt, ſed & riſe-runt, & falſo ad ſubſannationem ſui moris homines prouocauerunt: atqȝ (quod deterius eſt) patenter contra ipſum de pharetra iniquitatis ſuæ ſagittam iudicii produxerunt? Non ſic ẽ contra filii ſobrii, non ſic, ſed auerſi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gre-gorius interpretatus ait: Auerſari dicimus quod reprobamus. Quid eſt ergo, quòd filii uerenda patris ſuperiecto dorſis pallio auerſi uenientes operiunt, niſi quòd bonis ſubditis ſic præpoſitorum ſuorum mala di-ſplicent, ut tamen hæc ab aliis occultent? Operimentum auerſi defe-runt, quia diiudicantes factum, & uenerantes magiſterium nolunt ui-dere quod tegunt. Sed hæc dicentes, nolite nos æſtimare cuiuſcunque proximorum noſtrorum, quæ ſunt digna repræhenſione uelle defen-dere: ſed quòd ita uelim filios circa ſpiritalem patrem, & diſcipulos er-ga magiſtrum deuotos, ac ſobrios eſſe, ut nulla penitus temeritate ad eorum uitam, ut non dicamus, diiudicandam, ſed nec ſaltem tenuiter repræhendendam proſiliant. Quoniam docente præfato Papa in libro Regulæ Paſtoralis: Admonẽdi ſunt ſubditi, ne præpoſitorum ſuorum uitam temere iudicent, ſi quid eos fortaſſe agere repræhenſibiliter ui-deant, ne unde recte mala redarguunt, inde per elationis impulſum in profundiora mergantur. Admonendi ſunt, ne cum culpas præpo-ſitorum conſiderant, contra eos audaciores fiant: ſed ſic quæ ualde ſunt eorum praua, apud ſemetipſos diiudicẽt, ut tamen diuino timore con ſtricti ferre ſub eis iugum reuerẽtiæ non recuſent. Quod melius oſten dimus, ſi Dauid factum ad medium deducamus. Saul quippe perſe-cutor cum ad purgandum uentrem ſpeluncam fuiſſet ingreſſus, illic cum uiris ſuis Dauid inerat, qui iam tam longo tempore perſecutio-nis eius mala tolerabat: cúm qȝ eum uiri ſui ad feriendum Saul ince-

derent,

derent, fregit eos repræhēſionibus, quia manum mittere in Chriſtum domini non deberet. Qui tamen occulte ſurrexit, & oram chlamidis eius abſcidit. Quid enim per Saul niſi mali rectores? quid per Dauid niſi boni ſubditi deſignantur? Saul igitur uentrem purgare, eſt prauos præpoſitos cōceptam in corde malitiam uſq; ad opera miſeri odoris extendere, & cogitata apud ſe noxia factis exterioribus exequendo monſtrare. Quem tamen Dauid ferire metuit, quia piæ ſubditorum mentes ab omni ſe peſte obtrectationis abſtinentes præpoſitorum uitam nullo linguæ gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione repræhendunt. Qui & ſiquando pro infirmitate ſe ſe abſtinere uix poſſunt, ut extrema quædam, atq; exteriora mala præpoſitorum, ſed tamen humiliter loquuntur, quaſi oram chlamydis ſilenter incidunt: quia uidelicet dum prælatæ dignitati ſaltem innoxie, & latenter derogant, quaſi regis ſuperpoſiti ueſtem fœdant: ſed tamen ad ſemetipſos redeunt, ſe q; uehementiſſime uel de tenuiſſima uerbi laceratione repræhendunt. Vnde bene & illic ſcriptum eſt: Poſt hæc Dauid percuſſit cor ſuum, eo quòd abſcidiſſet oram chlamydis Saul: Facta quippe præpoſitorum oris gladio ferienda non ſunt, etiam cum recte repræhendenda iudicantur. Siquando uero contra eos, uel in minimis lingua labitur, neceſſe eſt, ut per afflictionem pœnitentiæ cor prematur; quatenus ad ſemetipſum redeat, & cum præpoſitæ poteſtati deliquerit, eius contra ſe iudicium à quo ſibi prælata eſt, perhorreſcat. Nam cum præpoſitis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis prætulit obuiamus. Vnde Moſes quoq; cum contra ſe, & Aaron, conqueri populum cognouiſſet, ait: Nos enim quid ſumus? nec contra nos eſt murmur ueſtrum, ſed contra Dominum. Hinc enim prædicator ueritatis Paulus Apoſtolus ſubditis ſuis, & quibus Chriſti euangeliū prædicabat, dicit: Mihi autem pro minimo eſt, ut à uobis iudicer. Hinc Syxtus Apoſtolicæ Sedis Antiſtes Euphimium Epiſcopum damnaſſe deſcribitur, nihil aliud in depoſitione illius obiiciens, niſi quòd Polychronium Hieroſolymitanum Epiſcopum Pontificem ſuum accuſauerit. Et quidem Polychronius à Legatis Sedis Apoſtolicæ eo quòd Sedem hieroſolymitanam primam eſſe mendaciter affirmabat, & per ſimoniacam hæreſim ordinationes feciſſe probatus eſt, eccleſiæ priuetus eſt gubernaculis, & urbe reiectus. Sed & Euphimius nihilominus quia hunc præſumptuoſe (licet ueraciter) accuſauerat, damnationi à ſynodo ſubiectus eſt. Et quoniam linguam ſuam contra ſibi prælatum erexerat, anathema ſuſcepit: adeo ut Leo Eccleſiæ Romanæ Diaconus ei diceret: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit, Coepiſcopum condemnabas, & accuſabas. Qui cadens in ter

ram ante omne concilium Epiſcoporum ibi confitebatur ſe peccaſſe, Abundio Epiſcopo miſſo ab Vrbe Roma dicente: Non licet quenq̃ accuſare Pontificem ſuum, quoniam iudex non iudicabitur. Quo audito Valentinianus Auguſtus (ſicut apud nos ſcriptum habetur) cuius uos in hoc imitatores eſſe debetis, gauiſus eſt in damnatione Epiſcopi Euphimii, qui extitit accuſator Polychronii Pontificis ſui. Conſonat autem huic neceſſariæ ſententiæ ſanctus Syluester, & magni Conſtantini baptizator Auguſti dicens: Neq; ab Auguſto, neq; ab omni clero, neque à regibus, neq; à populo, iudex iudicabitur, haud dubium quin eccleſiaſticus Pelagius quoque Præſul Apoſtolicus cuidam Regi Francorum ſcribens, ſic dicit: Cum celſitudini ueſtræ multa dona miſericordia diuina contulerit, pro amore tamen, quem eccleſiæ eius ſynceriter exhibetis, fecit uos multis regnantibus clariores, quoniam inter alias regni ueſtri curas pro tranquillitate ſanctæ eccleſiæ præcipuã ſolicitudinem uos certum eſt exhibere. Quæ cum ita ſint, miramur, quia quantum nobis præſentium portitorum ſuggeſtio patefecit: paſſi eſtis ſubripi uobis & Sabaudum fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Arelatenſis Ciuitatis Antiſtitem, cuius eccleſia in regionibus gallicanis Primatus priuilegio & Sedis Apoſtolicæ uicibus decoratur, ad petitionem Epiſcopi ab ipſo ordinati iudicium ſequentis ciuitatis Epiſcopi, quod nulla eccleſiaſtica lege, uel ratione conceditur iudicandum iuberetis occurrere, ut ipſo de conculcato loci ſui præiudicio conquerente, ille, qui uſurpauit, neceſſe ſit de illicita præſumptione culpari. Pro quibus chriſtianitatis ueſtræ confidentia freti, paterno ſtudio poſtulamus, ut ſiquid tale factum eſt, cõgrua ſatisfactione celeriter amputetur, nec ullum ſui exemplum in perturbatione eccleſiarum, quas uobis Deus credidit, relinquere concedatur: & huiuſmodi cauſis ſolicitam uos in reliquo decet exhibere cautelam, nequid cõtra eccleſiaſticas regulas petẽtibus cõcedatis, quia quod bene cognitum eſt religioſæ mẽti ueſtræ, non aliter Deo noſtra recte poteſt regalis deuotio famulari, niſi prouidentia eius eccleſiaſticorum ordinum ſeruetur integritas. Præterea ſuauiſſimus pater, & Papa noſter Gregorius (de quo ſupra diximus) clero Mediolanenſis Eccleſiæ pro eligẽdo ſibi Epiſcopo literis ſuis præcipiẽs ait: Penſantes ergo, quæ cunctis expediunt, & quem uobis gratia diuina prætulerit integerrimam ſemper in omnibus obedientiam præbete: iudicari nanq; à uobis ultra non debet ſemel prælatus, ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt, quanto poſtmodum iudicandus non eſt. Conſecrato autem uobis Deo auctore paſtori tota uos mente cõmittite, atq; in illo omnipotenti Deo, qui uobis hunc prætulit, deſeruite. Quibus omnibus rite collectis ſatis euidẽter (ut opinamur) oſtẽſum eſt,

ſum eſt, nō poſſe legitime ſubiectum de prælati ſui uita iudicare: nec præter hæreſim cuiuſcunqꝫ ſit meriti temere repræhendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod delectet, antiqui patris, & uenerabilis doctoris Ariopagitæ Dionyſii ad Dimophylum uerba uobis recitari præcipite: qui etiam in cauſa pietatis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus, uel ab inferioribus iudicari, ne fiat in eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundatur. Verum hucuſqꝫ quòd à ſuis ſuffraganeis, atqꝫ ſubditis frater, & comminiſter noſter Ignatius non debuerit iudicari, ſed nec facile repræhēdi, breuiter comprobauimus. Nunc autem diuina inſpiratione non nos pigebit, nec nobis impoſſibile erit oſtendere uobis (ſi tamen audire uelitis) non poſſe quenqꝫ rite ab his, qui inferioris dignitatis, uel ordinis ſunt iudicialibus ſubmitti diffinitionibus. Siquidem tempore Diocletiani, & Maximiani Auguſtorum, Marcellinus Epiſcopus Vrbis Romæ, qui poſtea inſignis martyr effectus eſt, adeo compulſus eſt à paganis, ut in templum eorum ingreſſus, grana thuris ſuper prunas poneret. Cuius rei gratia collecto numeroſorum concilio Epiſcoporum, & inquiſitione facta, hoc ſe idem Pontifex egiſſe confeſſus eſt. Nullus tamen eorum proferre in eum ſentētiam auſus eſt, cum ei ſæpiſſime omnes perhiberent, tuo ore iudica cauſam tuā: non noſtro iudicio. & iterū: Noli aiunt, audiri in noſtro iudicio, ſed collige in ſinu tuo cauſam tuā. & rurſus: Quoniā ex te inquiūt, iuſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis. & iterum dicunt: Prima ſedes non iudicabitnr à quoquam. Hinc etiam ſuperius memoratus confeſſor Chriſti Syluester fecit gradus in gremio ſynodi, ut non presbiter aduerſus Epiſcopum, non diaconus aduerſus presbiterum, non ſubdiaconus aduerſus diaconem, non acolytus aduerſus ſubdiaconem, nō exorciſta aduerſus acolytum, non lector aduerſus exorciſtam, non oſtiarius aduerſus lectorem det accuſationem aliquam, neqꝫ Præſul Summus à quoqꝫ iudicabitur, quoniam ſcriptum eſt: Nō eſt diſcipulus ſuper magiſtrum. Sed & cum quidam tempore quodam contra Xyxtum Papam tentaſſent quædā non boni rumoris obiicere, & in concilio, cui & Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet: Nō licere aduerſum Pontificē dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorum, uel inferiorum urbium ſubactus iudiciis inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus tertiæ uidelicet ſedis Epiſcopus inter cætera legitur in Epheſina Synodo uſqꝫ ad correctionem damnatus, quia Cyrillum Alexādrinum ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcopum irregulariter damnationi præſumpſit addicere, eadē uenerabili ſynodo ad Cœleſtinum

Marcellinus martyr

ſummæ ſedis Præſulem taliter in ſcriptis poſtulante, ac dicente: Indi-
gnetur ergo tua religioſitas cōpetenter pro his, quæ facta ſunt: ſi enim
data fuerit uolētibus licentia & maiores iniuriis ſedes affligere, & con-
tra eas, in quibus non habēt poteſtatem contra leges, ſic & contra Ca
nones proferre ſentētias, ibunt ad ultimam confuſionem eccleſiæ res.
Deinde uero in ſancta Chalcedonenſi Synodo, cum à iudicibus Baſi-
lio Epiſcopo Seleuciæ obiiceretur, quare in damnatione Flauiani ſub-
ſcripſerit, & ipſe reſponderit, quoniā in iudicio centumuiginti, aut tri
ginta Epiſcoporum traditus neceſſitatem habui parere his, quæ ab illis
ordinabantur: & Dioſcorus ad hæc diceret ei: Erubeſcens homines
præuaricatus es, quod bonum eſt, & fidem ſpreuiſti. Nō audiſti quod
ſcriptum eſt: Non erubeſcas iniuriam tuam? Præfatus Baſilius Epi-
ſcopus reſpōdit: Si apud iudices habuiſſem martyrium, ſuſtinuiſſem?
Etenim Conſtantinopoli oſtendi fiduciam meam, à patre autem, qui
iudicatur iuſtus, non utitur: filius enim patri etiam iuſta dicens mo-
riatur. Deniq; ſi in epiſtola legimus ad Hebræos, quòd minor à ma-
iore benedicatur, reſtat profectò, ut exigente ratione etiam maledi-
catur. Siquidem hæc utique prænoſcentes periculoſa tempora, illi,
qui ante nos fuerunt, prouidam in eccleſiis conſuetudinem tradide-
runt: hodié que in Eccleſia Romana, quæ magiſtra eſt omnium Ec-
cleſiarum, imprætermiſſe ſeruatur, ita ut nullus ſacerdos maiore ſuo
non innuēte conſacerdote cuilibet rei benedicere nitatur: ſed & ante-
rior ſtans ad pronunciandum aliquam lectionem, benedictionem qui
dem poſtulat, ſed ei quiſlibet inferior non audet penitus benedicere:
cur hoc? nūquid benedicere peccatum eſt? abſit. De malédicis enim,
non benédicis dicit Apoſtolus: Quia regnum Dei non poſſidebunt:
ſed per hoc innuitur quantæ cenſuræ freno inferiores quiq; ad ſuos iu
dicandos præpoſitos coercendi ſunt, ſi his nec etiam benedicendi ius
ullum penitus obtineant. Et re uera (ut ſuperius ex euangelico beato
Syluestro commemorante) iam diximus: Non eſt diſcipulus ſuper ma
giſtrum, ſi ad benedicendum non, quanto minus ad maledicendum?
In tantum autem hanc præſumptionem ſancti patres, apud Chalcedo
nem deteſtati ſunt, ut Dioſcorum Alexandrinum Antiſtitem inter cæ
tera, iccirco potiſſimum ſine ulla reſtitutione damnauerunt, quia in
contumacia permanēs erga primæ Sedis Romanæ priuilegium reſipi-
ſcere à ſuis ſuperſtitiōibus, ut ſeruaretur à prima ſede apoſtolica noluit,
& ponens in cœlo os ſuum, & lingua eius tranſeunte ſuper terram,
excommunicationem in ſanctum Leonem Papam dictauit: ita ut in
ſententia contra ipſum prolata, hoc uideantur memorare præcipue di-
centes, quoniam ſecundis exceſſibus priorem iniquitatem ualde tran-
ſcendit.

ſcendit. Præſumpſit enim & excōmunicationem dictare aduerſus ſanctiſſimum, & beatiſſimum Archiepiſcopum magnæ Romæ Leonem. Nunquid ibi legitur inquiſitionem fuiſſe factam, utrum iuſte, an iniuſte ipſam iam fatum Dioſcorum excommunicationem dictaſſe? non plane: ſed abſq; omni controuerſia hoc in eo ulti ſunt, quia cum eſſet inferior, potiorem quibuſlibet conatus eſt laceſſere contumeliis: teſte Anatolio Conſtantinopolitano Præſule, qui dicit: Propter fidem nō eſt damnatus Dioſcorus, ſed quia excommunicationem fecit domino Archiepiſcopo Leoni. Voluerunt enim in domo Dei nihil fieri præproperum, nihil confuſum, nihil inordinatum. Vnde apte quoq; in Africano Concilio diffinitum eſt Capitulo LIII ita. Vnuſquiſq; noſtrum ordinem ſibi decretum à Deo cognoſcant, & poſteriores antecrioribus deferant, nec eis inconſultis, aliquid agere præſumant. Et ſupra memoratus Gelaſius Papa multarum deſtructor hæreſeon in decretali epiſtola ad uniuerſos dicit Epiſcopos per Dardaniam conſtitutos: Si certe de dignitate agitur ciuitatum ſecundæ ſedis, & tertiæ, maior eſt dignitas ſacerdotum, quàm eius ciuitatis, quæ non ſolum inter ſedes minime numeratur, ſed nec inter Metropolitanorum iura cenſetur. Et item idem in tomo ad orientales Epiſcopos, præcipue (inquiens) cum de ſecūdæ ſedis ageretur Antiſtite: Nec ab inferiore qualibet, ſed à primæ ſedis iure poſſit abſolui: inferior quippe potiorē abſoluere non poteſt, ſola ergo potior inferiorem conuenienter abſoluit. Hinc liquido peruidetur, quia quem non poteſt abſoluere, nōn poteſt iudicio inferior potiorē ligare. Porro cum Theodoricus Hæreſeos Arrianæ fece pollutus, Papā Symmachum uſq; ad damnationem, multis hunc accuſantibus, impetere uoluiſſet, & quotquot potuit ex Liguria, Emilia, Valeria, & ex diuerſis regionibus, atque de Sicilia Inſula huius rei gratia Epiſcopos Romam colligi præcepiſſet: & his ad ſe uenientibus dixiſſet: Plura ad ſe de Papæ Symmachi actibus horrēda fuiſſe perlata, & in ſynodi oportere, ſi uera eſſet inimicorum eius obiectio, indicatione conſtare. Memorati Pontifices, quibus allegandi imminebat occaſio, ſuggeſſerūt: Ipſum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe ſynodum conuocare: ſcientes quia ei ſedi primum Petri Apoſtoli meritum, uel principatus. Deinde ſequuta iuſſionem domini conciliorum uenerandorum auctoritas, ei ſingularem in eccleſiis tradidit poteſtatē, nec ante dictæ ſedis Antiſtitem minorum ſubiacuiſſe iudicio. Et rurſus, cauſas (inquiunt) Dei ipſius eſſe iudicio committendas, qui ualet corpus occidere, & animam mittere in gehennam: qui dicit: Mihi uindictam, & ego retribuam: apud quem conſcientia nuda eſt, cui non abſconduntur occulta. Et iterum idem ipſi dicunt. Quod dicebatur maiori iu

dici ſeruabamus inſtruentes eos, quia per nos illis Chriſtus innotuit, non eſſe ouium lupi inſidias præuidere, ſed paſtoris. Ad poſtremum uero iſti ipſi Venerabiles Præſules cum uidiſſent, quod non ſine ſui diſcrimine potuiſſent contra caput obices manus ſuas erigere, quicquid de præfati Symmachi Sanctiſſimi Papæ actibus delatum fuerat, totum Dei iudicio reſeruarunt: ita, ut ſinguli quique in ſubſcriptione ſua hoc patenter indicent, cum dicunt: Laurentius Epiſcopus Eccleſiæ Mediolanenſis huic ſtatuto noſtro, in quo totam cauſam Dei iudicio commiſimus, ſubſcripſi. Similiter Petro Epiſcopo Eccleſiæ Rauennatis, & cæteris Epiſcopis ſubſcribentibus: nimirum quoniam ſicut magnus Chriſti confeſſor Ennodius Ticinenſis Epiſcopus, qui ab Hormiſda apoſtolicæ memoriæ Conſtantinopolim miſſus, innumeras miſerias à Græcorum ueſania, pro Chriſti fide, & ſtatu eccleſiæ non ſemel pertulit, ex Propheta de his meminit. Nunquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea, aut exaltabitur ſerra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina ſcriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, ſole clarius exhibuimus, non poſſe quenquam, qui minoris auctoritatis eſt, eum, qui maioris poteſtatis eſt, iudiciis ſuis addicere, aut propriis diffinitionibus ſubiugare. Verum de hoc generaliter nos hucuſq; dixiſſe ſufficiat. Cæterum ut calamum ad Conſtãtinopolitanos Præſules ſpecialiter extendamus, ut nunquam omnino, aut certe uix horum aliquis ſine conſenſu Romani Pontificis reperitur eiectus, qui tamen hactenus inter depoſitos annumeretur, & non ab hæreticis, uel tyrannis pulſus, aut interemptus commemoretur. Deniq;, ut ex his paucos commemoremus, nón ne Maximus poſtquam multum à Damaſo Papa (ſicut eius ad diuerſos epiſtolæ miſſæ indicant) laboratum eſt, Conſtantinopoli pulſus eſt? Nónne Neſtorius, Paulus, Petrus, Sedis Apoſtolicæ diſcurrentibus conſultationibus, ac decretis eiecti ſunt? Cur ergo, cum ita ſit, in ſolo Ignatio Petri memoriã deſpicere, ac obliuioni tradere ſtuduiſtis? niſi quia pro uoto cuncta facere uoluiſtis, conſtituentes ſynodum Epheſinæ ſecundæ crudelitate conſimilem, quãuis ibi Alexandrinus erat, qui cum cæteris ſibi ſociatis Compatriarchis aduerſus ſanctũ Flauianũ agebat. Hic autem, ut de Patriarchis omittamus, nec unius Epiſcopus ciuitatulæ, aut quilibet ignotæ perſonæ, aduerſus tantũ Pontificẽ extitit ſententiæ promulgator, qui nõ de ſuffraganeis, & ſubiectis eius fuerit. Sed dicitis fortaſſe nõ fuiſſe in cauſa Ignatii ſedẽ apoſt. conuocare neceſſe, quia nõ hunc ullus hæreſeos error inuoluerat. O pietatis intuitum ita recte Deum colentis, & magis ſuam iniuriam, q̃s ſui Dei, & Domini uindicãtis. Nõne magis oportuit circa eũ magnanimitatẽ oſtendere,

& regularem

& regularem uos obſeruare cenſuram: quoniam à Deo nec per hære-
ſim, nec per ullum omnino ſchiſma diſceſſit, q̃ſi cunctis pollens uir-
tutibus omnipotenti minime Domino per orthodoxam fidem peni-
tus adhæſiſſet. Congregaſtis Cõcilium aduerſus eum, & ad imperii ue
ſtri nutum cuncti ſunt famulati minores, & ad uotum ſæcularium (ut
cum pace ueſtra dicamus) de ſolio imperiali deſcẽdentes, cathedrã præ
ſularem (ut ita fateamur) aſcendiſtis, & pro deſiderio hoſtium eius au-
guſtalium obliti ſceptrorum, quẽdam regem Iſrael imitantes aduerſus
illum ſacerdotalis miniſterii arripuiſtis officiũ: præſertim cũ imperium
ueſtrũ ſuis publicæ rei quotidianis adminiſtrationibus debeat eſſe con
tentum, nec uſurpare quæ ſacerdotibus Dñi ſolũ conueniunt. Dicite
quæſumus ubínam legiſtis Imperatores Anteceſſores ueſtros in ſyno-
dalibus conuentibus interfuiſſe? niſi forſitan in quibus de fide tracta-
tum eſt, quæ uniuerſalis eſt, quæ omnium communis eſt, quæ nõ ſo-
lum ad clericos, uerum etiam ad laicos, & ad omnes omnino pertinet
chriſtianos. Vos autem non ſolum ſynodo in cauſa ſacerdotis collectæ
interfuiſtis, uerum etiam numeroſa ſæcularium millia ad uidendũ eius
opprobrium aggregaſtis, cũ magis debueratis in hoc imitari Conſtan-
tinum Pium Auguſtum, de quo ſcriptum eſt quod dixerit: Quia ſi ui
diſſem aliquem eorum, qui religioſo circumamicti ſunt habitu, turpi-
tudinem aliquam operantem, chlamydem meam explicaſſem, & coo
peruiſſem eũ, ne uideretur à quoq̃. Sed hoc in uiro omnia hæc obli-
uioni traduntur: fit plauſus de Domini ſacerdote, ſcurris, & hiſtrioni-
bus. Heu quomodo obſcuratum eſt aurum, libet cum Hieremia cla-
mare: Mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarii in ca
pite omnium platearum. Deinde uero contra ritum eccleſiaſticũ, con
trá q̃ uenerandas leges producitur accuſator de imperialibus ædibus,
& cui imperari poteſt ad falſum dicendum teſtimonium adhibetur.
Fiunt ſuſpecti iudices, & mercenarii, & lupi cuſtodes, qui uidebantur
eſſe paſtores: non aſcendentes ex aduerſo poteſtatibus mundi. Iuxta
Ezechielem: Nec opponentes murum pro domo Domini, ſed deſcen
dentes in infernum uiuentes, hoc eſt ſciẽtes. Submittitur minorum,
inferiorum, & ſubiectorum deliberationibus, cum ſacris Canonibus
præcipientibus, & exemplis ſanctorum Patrum, ſemper ubi eſt maior
auctoritas, ſit eundũ, & in omnibus cõtrouerſiis ad potioris ſedis iudi
cia dirigatur. Quod nõ ſolum à catholicis, uerũetiam ab ipſis cõſtat ob
ſeruatũ hæreticis. Alioquin Acephalũ liquet eſſe conciliũ, ubi de tanta
perſona agitur, & maiorũ nõ expectatur ſentẽtia: cũ nec in cauſa cleri-
corũ inferioris gradus, ſolius epĩ ſui iudiciũ tantũmõ poſtulãdũ ſit. Sed
ne ſine auctoritate canonica quicq̃ proſequi uideamur, nunc Chalce-

donenſis Concilii ſanctiones ad memoriam reducamus, quæ ita decernunt. Si clericus habet cauſam aduerſus Epiſcopum proprium, uel aduerſus alterum, apud ſynodũ prouinciæ iudicetur: quod ſi aduerſus eiuſdem prouinciæ Metropolitanũ Epiſcopus, uel clericus habet querelam, petat Primâtem dioceſeos, aut ſedem regiæ urbis Conſtãtinopolitanæ. In quo hic tenor obſeruãdus eſt, ut ſi uidelicet clericus, aut Ep̃s aduerſus Metropolitanum habet querelã, & tanta urgetur neceſſitate, uel ſi hoc graue non ferat, ubicunque ſit poſitus, Primâtem dioceſeos petat: uel ſi iuxta Conſtantinopolitanam urbem quiſq; eorum conſtitutus, & ſolius præſulis eius iudicio uelit eſſe contentus, petat eandem regiam urbem. Cum enim dixiſſet, petat Primâtem dioceſeos, præceptum poſuit eadem ſancta ſynodus, regulám q; conſtituit. Cum uero diſiunctiua coniunctione addidiſſet, aut ſedem regiæ urbis Conſtantinopolitanæ: liquet profecto, quia hoc ſecundum permiſſionem indulſit. Ergo ſaltem nunc non uidetis ad maiora ſemper eſſe properandum? & quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum eſt, quouſq; gradatim perueniatur ad eam ſedem, cuius cauſa, aut à ſe negociorum meritis exigentibus, in melius commutatur, aut ſolius Dei ſine quæſtione reſeruatur arbitrio. Quẽ aũt Primatẽ dioceſeos ſancta ſynodus dixerit, præter apoſtoli primi Vicariũ, nullus penitus intelligitur. Ipſe enim eſt Primâs, qui & primus habetur, & ſummus: quæ uiritim (ſi locus exegerit) in ſubditis demonſtrabimus. Ne uero moueat, quia ſingulari numero dioceſeos dictum eſt, ſciendum eſt, quia tantundem ualet dixiſſe Primâtem dioceſeos, quantum ſi perhibuiſſet dioceſeon: plenæ ſunt enim ſanctæ ſcripturæ tali forma locutionis. Deniq; ſcriptum eſt: Fons autem aſcendebat è terra, irrigãs uniuerſam ſuperficiem terræ. Qui enim nõ ait, unus fons aſcẽdebat è terra, ſed ait fons autẽ aſcẽdebat è terra: pro numero plurali poſuit ſingularẽ, ut ſic intelligamus fontes multos per uniuerſam terrã loca, uel regiones proprias irrigantes: ſicut dicitur miles, & multi intelliguntur: ſicut dicta eſt locuſta, & rana, in plagis quibus Aegyptii percuſſi ſunt, cũ eſſet innumerabilis locuſtarum numerus, & ranarum: ita & hic dioceſim ſingulariter dixit: ſed hanc propter unitatem pacis, & fidei, pluraliter intelligi uoluit. Illud autẽ ridere libuit, quòd quaſi ad maiorẽ firmitatem, Concilium aduerſus Ignatium fratrem, & comminiſtrum noſtrum congregatũ, æqualis numeri cum ſancta olim ſynodo in Nicea à ſanctiſſimis fratribus celebrata fuiſſe perhibetis, quod ſi ideo eſt admittẽdum, quia æqualis numeri cũ ſancta nicena ſynodo habetur, neceſſe eſt ut aut ſeptimam, aut octauã hanc ſynodũ uocitetis: neceſſe eſt etiã, ut tot in-

ſtabilitate illius ſynodos colligatis, quot pro Nicenæ Synodi ſequendis decretis conſtat fuiſſe concilia congregata. Quid autem proficit ſolo numero conuenientium perſonarum ſanctam ſynodum uos fuiſſe ſequutos, & moribus hanc eſſe crudeliter perſequutos? Vtinam non eſſent tot numero, ſed tamen exiſterēt tales meritis, quales erant, quibus Chriſtus aiebat: Nolite timere puſillus grex, quia complacuit patri meo dare uobis regnum. Non ergo totidem Præſules, ſed merita non minora ſynodum ſynodo Nicenæ poſſunt facere parilem, magis q̄ illud aduertendum eſt, quia ibi contra unius nuncupati presbiteri ueſaniam, nō ſolum multarum regionum pontifices, uerum etiā & Patriarchæ præſediſſe referuntur. Hic autem in Patriarchæ negocio non ſolum ullus Patriarcharum, nec ullus alterius dioceſeos inuentus eſt quiſquam Epiſcopus, ſicut iam ſignificauimus. Numerus igitur puſillus nec obeſt, ubi abundat pietas, nec multiplex prodeſt, ubi regnat impietas. Quinimmo quanto numeroſior eſt congregatio malignorum, tanto ualidior eſt ad ſectādum ſuorum praua uotorum, nec gloriandum eſt in multitudine, ubi non contra mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitiæ certamen aſſumitur: ſed aduerſus carnem, & ſanguinem (id eſt aduerſus homines) totius belli pondus inducitur: niſi enim Pſalmiſta noſſet quondam non bonorum multitudinem, nequaq̄ Deo ſupplicando diceret: Diſperge illos in uirtute tua. Diſperſio enim minorationem facit, minoratio uero abolitionem generat. Nolite ergo gloriari in multitudine, quia non multitudo, ſed cauſa damnationem, uel iuſtificationem adducit. Neque enim Ignatium iuſtiorem dixerimus, iam memorato Dauid Rege, & Propheta Domini, qui dicebat: Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei, qui oderunt me gratis. Sed quid de homine dicimus, cum de Deo nimirum ex cuius perſona hæc Pſalmiſta dicebat in paſſione ipſius, ſicut Euāgelium atteſtatur, tale quid nihilominus agnoſcamus. Quod autem ſcripſiſtis uos iccirco quoſdam noſtrorū adeſſe uoluiſſe, quoniam dicebamur cum expugnatoribus ſacrarum Imaginum concertare, noua profecto adinuentio eſt. Nam apud uos præſentia eſt Miſſorum noſtrorum pro Imaginibus ſacris, nec digne decertatum eſt, nec impugnatores earum hactenus errare deſierunt, ſed ſicuti uſq; ad illud tempus apud uos ſuper hac cauſa ſtrepitus, & blaſphemiæ nō ceſſarunt, ita & nunc ibidem profana prædicantur, & hucuſq; ſacrilega pronunciantur. Vnde apparet Legatos noſtros non cauſa pietatis a uobis, ſed crudelitatis argumento fuiſſe quæſitos, uerum ad quid fuerint petiti, res ipſa declarat, uidelicet (ſicut iam dictum eſt) ut quod de Ignatio iudicandum erat, & acceptum apud omnes, & fixum ſemper

maneret, utpote quod tantæ auctoritatis uicarii iudicaſſent. Nos enim nec ſaltem tenuis rumor aſperſit aliquando cum praua ſapientibus ſapere, quanto minus concertare? Siquidem nuſq̃ frigidus, nuſq̃ tepidus labor ſanctorum apoſtolicæ ſedis Præſulum circa debitã ſacrarum Imaginum reuerentiam, & competentem uenerationem apparuit. Nec defuerunt harum impugnatoribus deceſſorum noſtrorum certamina, qui hoc egerunt ſcriptis, hoc diuerſis laboribus, hoc etiam ſuis increpationibus apud mũdi huius principes, ut talis error eminus pelleretur: quamuis dixeritis non noſtri eguiſſe uos ad expugnandos hæreticos, pro eo quòd iam fuerunt huiuſmodi hæreſes in Nicea ſecũdo conuocata Synodo, & à magno Methodio deinde ſubuerſæ, quaſi nõ & ipſi ſecundo in Nicea collectæ Synodo apoſtolica noſtra ſedes præſederit, & prima contra mala ſentientes ſpiritalem ſagittam emiſerit. Et rurſum quaſi non & uenerandæ memoriæ Methodius in Græcia perſecutione ferueñte, hic apud beatum Petrum, & apud nos, ubi olim Athanaſius, ubi Paulus, ubi plurimi cum illis, & præter illos, ubi deniq; ſemper catholicis ſubuenitur, conſequuti ſint requiem, donec appræhenderet campum certaminis iam ſatiatus lacte huius matris omnium Sanctæ uidelicet Romanæ Eccleſiæ catholicum dogma defendere fuerit eruditus. Et quaſi non hinc auctoritate prædicandi ſumpſerit, nec hic inſulis ſacerdotalibus ditatus extiterit: ad extremum quaſi non hinc conſtantia Petri, & omnia Pauli ad debellandos Iconomachos arma portauerit, id eſt loricam iuſtitiæ, calceatos pedes in præparatione euangelii pacis, ſcutum fidei, galeam ſalutis, & gladium ſpiritus, quod eſt uerbum Dei. Non ergo dicatis non eguiſſe uos in cauſa pietatis Romanæ Eccleſiæ, quæ collecta cõcilia ſua auctoritate firmat, ſua moderatione cuſtodit. Vnde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, ualetudinem perdiderunt. Quomodo non egeat quælibet ſynodus Romane Sedis, quando in epheſino latrocinio cunctis Præſulibus, & ipſis quoq; Patriarchis prolabentibus, niſi magnus Leo, imitator ſcilicet illius Leonis, de quo ſcriptum eſt: Vicit Leo de tribu Iuda, diuinitus excitatus, os aperiens totum orbẽ, & ipſos quoq; Auguſtos concuteret, & ad pietatem commoueret, Religio Catholica penitus corruiſſet. Nam & in cauſa ſacrarum Imaginum ante ſanctiſſimum Methodium, quinimmo & ante ſynodum in Nicea ſub Hirene congregatam, cum adhuc hoc ſchiſma nouiter eſſet exortum, & Conſtantinopolitanos pene cunctos more peſtilentiæ inuaſiſſet, Romani Præſules Gregorius inter cæteros, & Stephanus conuocatis Epiſcopis occidentalium regionum inueniuntur fortiter dimicaſſe, & hoc funditus condemnaſſe. Hæc quidem primordiis epiſtolæ

imperii

imperii ueſtri reſpondimus, non quantũ poteramus adhuc, ſed quantum ſufficere credidimus ad conuincẽdam ſcilicet ſtoliditatem eorum, qui talia ſapiũt, qualia in epiſtola ueſtro ſigno ſignata, & nobis miſſa, reſonare uidebantur. Non enim nos & pio corde, uel ore ueſtro tam profana tanq̃ peruerſa proceſſiſſe putauimus. Ad reliqua uero, quæ ex eadem epiſtola ueſtra plurima ex parte remanebant, reſcribere his pro cauſis omiſimus, uidelicet quoniam tanta nos pater cœleſtis ſecundum beneplacitum ſuum ægrotatione quaſi filios ſuos corripuit, ut non ſolum quæ ad reſpondendum propoſitionibus ueſtris idonea eſſe perſpeximus, ualeremus exponere, uerum etiam eadem ipſa qualiter dictarentur, nulli ægritudine nimia preſſi, quiuerimus edicere. Et quia Legatus ueſter tanta eſt impatientia uſus, ut anteq̃ nos ex ualidiſſima infirmitate reſpirare aliquantulum cognouiſſet, nullam moram paſſus, mox & iam nobis inconſultis urbe (quam uos quidem inueteratam, ſed Honorius pius Imperator æternam uocat) diſceſſerit: ob nihil aliud, niſi quia iam tempus hyemis imminebat, & periculũ ſui, uel militum ueſtrorum, qui ſecum erant uehemẽtiſſime formidabat: apud quem uix obtinere potuimus, ut ſaltem dum hæc ſcriberentur, (quoniam ad urbem reuerti nullo modo uoluit) in Oſtia poſitus expectaret. Tertio, quia cum eadem, que ſuperfuerunt in ipſa epiſtola, ad quæ nihil reſpondimus, ſed potius philoſophando contempſimus, plena eſſent omni prauitate, atq; blaſphemia, & contra ipſam diſpoſitionem Dei (in qua Eccleſiæ, Sedís q; Romanæ priuilegia cunctarum eccleſiarum priuilegiis ſua ineffabili prouidentia prætulit) uenena diffunderent, nõ ueſtra eſſe uerba (ſicut prædiximus) quæ tam perperam ſonabant, credidimus, ac per hoc his, quæ in ambiguum uenerãt, nõ potuimus tanquam indubitatis reſpõſa, uel apologetica ſcripta remittere. Veruntamen ſi ueſtra fuerunt uerba, quæ in deſpectum beati Petri apoſtolorum principis, immo Dei, cuius ordinationi reſiſtitis, ſcripta, & quaſi detrahentia priuilegiis huius ſacratiſſimæ Eccleſiæ miſſa ſunt, fateor non uos ſtudioſe ſacras regulas, non uenerandarum ſynodorum actiones, non piorum Imperatorum leges, non ueraces probabilium uirorum hiſtorias lectitaſſe, quas tam conati eſtis in derogationem eccleſiæ tantæ inutiliter, ac incompetenter, atq; incongrue memorare. Sed rogamus omnipotentem Deum, ut qui ſuæ cognitionis uobis reſerauit myſterium, tribuat quoq; noſſe ad plenum ſuas diſpoſitiones, quibus ſancta eccleſia moderatur arcanũ, & quæ ſint, uel quãta, & qualia priuilegia Eccleſiæ Romanæ, & ex quo cœperint exordium, & quis eius ſummæ auctoritatis auctor exiſtat, uobis clementer aperiat. Quod ſi à nobis quæritis ſcire, utpote à miniſtris Chriſti, & di-

culam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi exhibentes, Deo domino dedicauerunt. Sic qꝫ demum Alexãdrinam Eccleſiam ſuam fecerunt per beatum ſcilicet Marcum unius horum filium, ac diſcipulum. Hæreditas quippe filii in poteſtate parẽtis exiſtit, & gloria diſcipuli ad magiſtrum ſine cunctatione refertur. Fecerat autem beatiſſimus Petrus præſentia corporali & Eccleſiam Anthiochenam iam ſuam, quæ (ſicut beatus Papa dicit Innocẽtius) urbis Romæ ſedi nõ cederet, niſi quòd illa in tranſitu meruit, iſta ſuſceptum quippe beatum Petrum apud ſe conſumatúm que gauderet. Per has igitur tres præcipuas eccleſias, omnium eccleſiarum ſolicitudo beatorum Apoſtolorum principum Petri, ac Pauli proculdubio moderamen expectat. Pro quibus patribus nos diuinitus, incremento gratiæ miniſtrato, nati ſumus filii, & conſtituti (licet indigni, licet eis longe meritis impares) principes ſuper omnem terram, id eſt ſuper uniuerſam eccleſiam. Terra enim eccleſia dicitur, ſicut ſcriptum eſt: Non ſic impii, non ſic, ſed tanq̃ puluis, quem proiicit uentus à facie terræ. Quæ (ſicut ſanctus Auguſtinus exponit) eccleſia intelligitur. Hæredes quippe horum effecti, facultatem poteſtatis, quam à domino perceperunt, & onus ſolicitudinis nihilominus capeſſere nos oportet. Proinde animaduertendum eſt, quia non Nicena, non denique ulla Synodus, quodquam Romanæ contulit Eccleſiæ priuilegium, quæ in Petro nouerat, eam totius iura poteſtatis pleniter meruiſſe, & cunctarum Chriſti ouium regimen accepiſſe: Sicut beatus præſul Bonifacius atteſtatur, uniuerſis Epiſcopis per Theſſaliam conſtitutis ſcribens: Inſtitutio uniuerſalis naſcentis eccleſiæ de beati Petri ſumpſit honore principium, in quo regimen eius, & ſumma cõſiſtit. Ex eius enim eccleſiaſtica diſciplina per omnes eccleſias religionis iam creſcente cultura, fons emanauit. Nicenæ Synodi non aliud præcepta teſtantur: adeo ut nõ aliquid ſuper eam auſa ſit conſtituere, cum uideret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri. Omnia deniqꝫ hinc nouerat Domini ſermone conceſſa. Si omnia, ergo defuit nihil, quod non illi conceſſerit. Denique ſi inſtituta Nicenæ Synodi diligenter inſpiciantur, inuenietur profecto, quia Romanæ Eccleſiæ nullum eadem ſynodus contulit incremẽtum, ſed potius ex eius forma, quod Alexãdrinæ Eccleſiæ tribueret particulariter, ſumpſit exẽplum. Hæc igitur, & his ſimilia, nos pro cunctis eccleſiis ſolicitos reddunt: hæc etiam de Conſtantinopolitana Eccleſia impigram curam arripere uehementer hortantur: hæc inquam Ignatium Patriarcham nulla regula, nullóqꝫ ordine eccleſiaſtico dictante deiectum, tanquam fratrem adiuuare compellunt. Nam & inter cætera is, per quem nobis præcipue iſta ſunt priuilegia collata: Tu aliquando conuerſus, audiuit à do-

mino, confirma fratres tuos. Siquidem & ideo in culpam cecidit, ut ſciret qualiter aliorũ infirmitatis miſereri debuiſſet. Hæc priuilegia Photium, uiuẽte Ignatio, in caulas dominicas non per oſtium, ſed aliũde aſcendentem, & paſtorem impellentem, & oues diſpergentem nobis, & ab honore, quem irregulanter uſurpauit, & à communione chriſtianorum amouere diuinitus inſpirata, iuſſerunt. Quod autem perhibet excellẽtia ueſtra noluiſſe uos, ut à Miſſis noſtris Ignatius iudicaretur, eo quòd fuerit iam iudicatus, & condemnatus: fatemur ueraciter, quia nec illud ulla ex parte uidetur fuiſſe canonicum, nec hoc ipſorum iudicium fieri præcepimus, nec factum admiſimus. Veruntamẽ cui magis placuit euidenter intelligitur, cum patratum in nos, ſcribendo roboraſſetis (quod nuſquam aliquando factum ab Imperatore recolitur) & omnes in eo ſcribere imperaſſetis. Nos autem non ſolum factum minime recepimus, uerum etiam doluimus, & à noſtro conſenſu procul amouimus: quinimmo auctoritate, & exemplo Anteceſſorum noſtrorum in irritum duximus. Quod ſi tempus indulgeret, quod dicimus, facile probare ex monumentis poteramus eccleſiaſticis. Patratores autem præſumpti iudicii, in quo iudicauerunt, iudicati ſunt, ſecundum Euangelium: & menſura in qua menſi fuerunt, dimenſum eſt eis. Nos quippe illos, non ut Ignatii ad patriarchalem ſedem promotionem, uel ingreſſum inquirerent, aut iudicarent deſtinauimus, ſed ut circunſtantiam deiectionis eius ediſcerent, nobis que ueritatem repertam repedantes intimarent, direximus. Quod noſtræ (Deo gratias) liquido teſtantur epiſtolæ, quas ternas per Zachariam, & Petrum, atq; Leonem, Deo amabiles, ſcriniarios ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, uno textu ſcribi præcepimus, & coram ſancta eccleſia, quæ apud nos eſt, diſpertiti ſumus: & unam quidem apud nos retinuimus pro futura ſcilicet cautela, & propter quæſtionem, quæ oriri poterat in poſterum. Quod ecce in præſentiarum (proh dolor) cernimus: aliam uero dilectæ ſublimitati ueſtræ direximus. Porro ternam eiſdem Legatis noſtris tribuimus, ut illam uelut ſpecular pre oculis habentes, in ea meditarentur quid agere debuiſſent, atque recordarentur quid ſibi à nobis conſtiterat eſſe præceptũ. Et ſi fortaſſe ueſtra magnitudo dedignaretur ſibi miſſam epiſtolam in Epiſcoporum oſtendere cœtu, iuſſimus eis ut illam, quam ſibi ſpecialiter dederamus, quám q; unius formæ cum reliquis duabus eſſe nouerant, in eo conuẽtu, in quo cauſam deiectionis Ignatii præceperamus inquirere, ac diligẽter inueſtigare, imprætermiſſe legerent, & in auribus omnium recitarẽt: licet ipſi contrarii facti ſint eorum omnium, quæ ſibi fuerant imperata. Quamobrem & nunc, quia quædam ſcripta dicuntur apud uos eſſe, tanq; ex nomine noſtro

miſſa,

miſſa, quæ nos omnino non miſimus: iccirco & hanc, quam manſuetudini ueſtræ dirigimus, in altero tomo ſcribi præcepimus: & hãc quidem Petrus, qui unius prædictarum trium ſcriptor extitit: quam uero penes nos retinemus, præfatus Leo, Deo amabiles, ſcriniarii ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quorum fides nobis probata eſt, ſcripſiſſe noſcuntur. Porro ſcripſit nobis imperium ueſtrum, ut Theognoſtum, quia fratre & coepiſcopo noſtro ignatio ſuper quaſdã prouincias Exarchatus pondus accepiſſe dinoſcitur. Necnon & alios monachos ſibi tanquam ueſtræ Auguſtalis iniuriatores excellẽtiæ, deſtinemus. In quo cum tamẽ ipſi iniuriatores ueſtri non fuerint, quid aliud niſi ut quanta pœna, & quibus tormentis ſubiiciantur hi, qui ex parte Ignatii ſunt, & apud uos in ditione ueſtra conſiſtunt, liquidius agnoſcamus. Quãdo hi nõ utiq; ad epulas, non ad inſulas alicuius honoris percipiendas profecto quæruntur, ſed potius ad puniendum, quos forte nec uidiſtis, nec cuius moris ſint penitus agnouiſtis. Deniq; quidam eorum ab ineunte ætate Romæ diuinis obſequiis famulati ſunt, & nõ iuſtum credimus, huiuſmodi tormentis fore ſubdendos. Theognoſtum autem non de uobis ſiniſtra, ſed potius grata prædicare teſtamur. Quamobrem ergo eum quæratis ignoramus, niſi forte quia illinc fugatus, hic apud nos requiem (quemadmodum innumeri Chriſtiani) aliquantulam reperit. Siquidem tanta millia hominũ protectioni, ac interceſſioni beati apoſtolorum principis Petri, ex omnibus finibus terræ properantium, ſe ſe quotidie cõferunt, & uſq; in finem uitæ ſuæ apud eius limina ſemet manſura proponunt, ut præter illud, quo uas è cœlo ſubmiſſum, in quo cunctorum oſtenſa ſunt eidem beato Petro horum omnium rectori animantium genera, catholicam ſignat eccleſiam: etiam ipſa ſola Romanorum Vrbs, apud quam eiuſdem apoſtoli corporalis præſentia ſedule ueneratur, cunctas dinoſcatur in ſe continere uniuerſorum animalium (quæ homines intelliguntur ſpiritaliter) nationes. Suſcipit ergo, ac continet in ſe Romana Eccleſia, quod Deus uniuerſalem eccleſiam ſuſcipere, ac continere præcepit. Decentiſſimum quippe eſt, atq; conuenientiſſimũ, ut apud ſe Petrus, quod ſibi ſpecialiter oſtenſum, atq; præceptum eſt, exhibeat. Sic q; demum quod in generali eccleſia facilius credendum ſit, innuat. Sane intuendum eſt, quia & hic uas, in quo omnia genera erant animantium, Petro ſpecialiter oſtenſum eſt: & ut ea mactaret, & manducaret, illi ſoli iuſſum eſt. Et poſt reſurrectionem ut rete plenum diuerſis piſcibus ad litus traheret, à Domino ipſi proprie ſoli præceptum eſt. Ipſum enim cuius nos (licet immeriti) uicem ſuſcepimus principaliter, ac ſpecialiter uniuerſalis eccleſiæ curam diuinitus accepiſſe, etiã nobis tacentibus credimus, quod ueſtra ſapiẽtia

ciam animaduertat. Putáſne ergo Imperator iuſtum eſſe, ut tradamus aliquem eorum, quos nunc commemorauimus, principibus: quorum aulas, dignitates, honores, & beneficia contempſerunt, uel quorum ſorte indignationes, aut perſequutiones ſuſtinuerunt? abſit. Nolumus enim (Deo auctore) nec Iudæ proditori ſimiles inueniri, nec paganorum excedere profecto nequitiam. Ipſi enim nihil tale agere penitus patiuntur, quale nos perpetrare cohortamini uos. Deniqꝫ cũ quidam Anteceſſorum ueſtrorum quendam uenerabilem uirum ab Agarenorum Principe, multis oblatis muneribus, ſibi mitti popoſcerit, nõ ſolum minime impetrauit, nerum etiam (ut fertur) ab eo quem quærebat, pudorem conſerẽtia ſcripta recepit. Quamuis (Deo gratias) & per principalem beatorum apoſtolorum Petri, ac Pauli (de qua ſupra partim expoſuimus) poteſtatem, & ius habeamus, nõ ſolum monachos, uerum etiam quoſlibet clericos de quacunqꝫ diœceſi, cum neceſſe fuerit, ad nos conuocare, atqꝫ eccleſiaſticis exigẽtibus oportunitatibus inuitare. Hoc quidem noſtrum: ueſtrum autem, & piorum Imperatorum non eſt ullum penitus quærendi monachos miniſterium, niſi ad miſerendum, & orationes eorum ſubmiſſe poſcendum. Quod ſi forſitan opinamini Theognoſtum apud nos Photio detrahere: Ignatiúmqꝫ iugiter commendare, ſcitote ueraciter, quia nihil ipſe de utroqꝫ loquitur, niſi quod in propatulo eſt, quod mundus dicit, quòd omnis eccleſia clamat, quod ipſi per innumeros homines Romã ab Alexandria, ab Hieroſolymis, à Conſtantinopoli, à confinibus eius, ab Olimpo monte, atqꝫ à cæteris mundi partibus aduentãtes agnouimus. Ad extremũ quoqꝫ quod nos per Miſſos ueſtros, & diuerſa ſcripta patẽter intelleximus. Quid ergo quis peccat, ſi ea dicit, quæ uos dixiſſe conſtat? Ecce enim ſcripta ueſtra miſſa ad Anteceſſorem noſtrum, quæ penes nos recondita ſeruantur, quoſdam partis Gregorii Syracuſani, cõgregatis Epiſcopis, etiam abſente fratre noſtro Ignatio, uos anathematizaſſe teſtantur. Quid ergo quiſpiam delinquit? uel uos in quo (rogamus) offendimus (licet uos uerſa uice quos tunc laudaſtis, nunc uituperetis, & quos tunc reos, & dãnatos pronunciaſtis, nunc miris præconiis efferatis) ſi quod ſcripſiſtis, credidimus: & quod dixiſtis, nos quoqꝫ nunc dicimus. Poſtremo, niſi correxerimus conſilium noſtrum, uidelicet ut illud iuxta conſilium ueſtrum dirigamus, uel ſi non effecti ſimiles uobis, ſicut ipſi caput, ita quoqꝫ nos membra tradamus, interminationibus crebris deterrere nos, & minitari uidemini, tãqꝫ ſitis patriæ, & Vrbi noſtræ ultimum exterminium illaturi. Quæ nos Chriſto propitio, atqꝫ cuſtode (de quo ſcriptum eſt: Niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, in uanum uigilant, qui cuſtodiunt eam) ſicut hactenus nõ

timuimus,

timuimus, nec modo timemus, credentes ſuper muros eius angelorũ cuſtodiam, immo uero ſciẽtes, quòd ſaluator poſitus ſit in ea murus, & antemurale, id eſt Apoſtolorum munimentum interceſſionum. Neq; enim nõ legimus, aut obliti ſumus minarum Sennacherib Regis Aſſiriorum, & ſeruorum eius contra Vrbem Hieruſalem, & populum eius: quæ non minores, nec pauciores minis ueſtris fuerunt. Et rurſus miſerationum domini recordamur, & qualiter CLXXXV millia hominum de caſtris Aſſyriorum interierint, & urbs cum habitatoribus ſuis euaſerit, in mente recolimus, & gratias agimus; & ſpem ſumimus, ac fiducialiter de domo domini, ſi uirtutẽ ipſe donauerit, cultum Baal amouere curauimus: quoniam ipſe eſt nunc, qui tunc ipſe & in ſæcula: nec minor miſericordia, nec infirmior omnipotentia. Ergo, ne uelit minari puluis, & uermis, ſcriptum eſt: Quid ſuperbit terra, & cinis? Ne uelit ampulla in aquis inflari: quia poſt pauxillum & ecce non eſt. Quid gloriatur in malitia, qui potens eſt in iniquitate? Quid facturus eſt? Occiſurus eſt (ut uerbi gratia dicamus) hominem? quoniam amplius nõ habet, quid faciat: hoc & unus fungus facit malus. O Imperator, in hoccine redacta eſt malitia hominis in iniquitate potentis, ut fungo malo comparetur? Heu quàm inutilem potẽtem, heu ſuperuacue glorianțem, Porro ueſtra potẽs uirtus in domino potius glorietur, in bonitate laudetur, in iuſtitia exaltetur: nõ minas nobis, non terrores uelit incutere. Neſcitis enim ſecundum Salomonem quid ſuperuẽtura pariat dies. & iuxta Pſalmographum: Dominus diſſipat conſilia gẽtium, reprobat autẽ cogitationes populorum, & reprobat conſilia principum, præſertim cum inter nos, & uos non modica ſit intercapedo, quæ quotidie populos nõ pauxillas uobis iniurias, immò diſcrimina inferentes producit, & de his uos conueniat potius q̃s de nobis ulciſci. Nos enim apici gloriæ ueſtræ non damna, non conuitia, non prorſus ullas (quod abſit) iniurias irrogauimus. Veruntamẽ quandiu ſubſiſtemus, miniſterium noſtrum honorificabimus, diſpenſationem nobis creditam exercebimus, anteceſſorum ueſtigia noſtrorum ſectabimur, eccleſiarum cunctarum ſolicitudinem baiulabimus in eo, qui nos confortabit domino noſtro Ieſu Chriſto. Quid ſæuiunt homines? quid mali fecimus nos? Certe non Cretam inuaſimus, nõ Siciliam exterminauimus, non innumeras Græcis ſubiectas prouincias obtinuimus: poſtremo non eccleſias ſanctorum, interfectis numeroſis hominibus, ac ſuburbana Conſtantinopoleos, quæ & muris eius pene contigua ſunt, incendimus, & uere de iſtis nulla fit ultio qui pagani ſunt, qui alterius fidei ſunt, qui inimici Chriſti ſunt, qui ueritatis miniſtris iugiter aduerſantur, & nobis, qui gratia Dei Chriſtiani ſu-

mus, qui ex parentibus chriſtianis exiſtimus, atque catholicis, qui unius, eiuſdém qȝ fidei dogmata credimus, qui ſerui Chriſti uocamur, qui ueritatis cultores quãtum poſſumus eſſe deſyderamus: minæ prætenduntur, terrores promittuntur, etiam nonnullæ moleſtiæ irrogantur. Non eſt iſte ordo laudabilis, non eſt iſta commutatio imitabilis, ut qui innumera mala ingerunt, impuniti euadant, & qui nihil mali geſſerunt, pro his talia recipiant, & qui Chriſtum blaſphemant, dimittantur, & qui Chriſtum celebrant, huiuſmodi minis ſubiiciantur. Sed habemus ad quem reſpiciamus nos, habemus in quo conſolemur. Fecerunt enim hoc & Iudæi, latronem dimittentes, & ſaluatorem tenentes, occiſorem iuſtificantes, & uiuificatorem condemnantes, Barrabam liberantes, & Chriſtum morti ſubdentes. Sed his tandem omiſſis ad ea, quæ cum uniuerſa ſancta eccleſia, quæ apud nos eſt, diſpenſatorie conſyderauimus, ſtilum iam dirigemus, & cum beato Gelaſio noſtræ ſedis Antiſtite conſulte dicemus. Neceſſaria rerum diſpoſitione conſtringimur, & apoſtolicæ ſedis moderamine conuenimur ſic Canonum paternorum decreta librare, & retro Præſulum, deceſſorúm que noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibita conſideratione diligenti, quantum poteſt fieri, temperemus. Et quoniã de perſona Ignatii, atqȝ Photii nihil diſcretius, atqȝ mitius, necnon & ſalubrius arbitramur, quàm ut uterqȝ Romam ad renouandum examen ueniat, hoc magnopere uolumus, & ut uos annuatis ſalubriter admonemus. Sed hoc ſecundum indulgentiam concedimus, non licentiam id efficiẽdi pro libito cuiuſlibet tribuimus. Quoniam cum ſecundum Canones, ubi eſt maior auctoritas, iudicium inferiorum ſit deferendum, ad diſſoluendum ſcilicet, uel ad roborandum. Patet profecto ſedis Apoſtolicæ, cuius auctoritate maior non eſt, iudicium à nemine fore retractandum, neqȝ cuiqȝ de eius liceat iudicare iudicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte Canones appellari uoluerunt, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Iuxta quod & Bonifacius, atque Gelaſius ſanctiſſimi Præſules, non ſuis adinuentionibus, ſed Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem non ignorantes dicunt. Bonifacius quidẽ Ruſo, & cæteris Epiſcopis per Theſſaliam, & alias prouincias cõſtitutis ſcribens: Nemo (ait) unquam apoſtolico culmini, de cuius iudicio non licet retractare, manus obuias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe uoluit iudicari. Gelaſius autẽ in commonitorio Fauſto magiſtro fungenti legatione Conſtantinopolim dato. Nobis (inquit) opponunt Canones, dum neſcinnt quid loquantur. Contra quos hoc ipſo uenire ſe produnt, quòd primæ ſedi ſana, rectá qȝ ſua-

denti

denti parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius eccleſiæ ad huius ſedis examẽ uoluere deferri. Ab ipſa uero nuſq; prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota eccleſia iudicare, ipſam ad nullius commeare iudicium. Nec de eius unquam præceperunt iudicio iudicare, ſententiám q; illius conſtituerunt, non oportere diſſolui: cuius potius ſequenda decreta mandauerunt. Ergo de iudicio Romani Præſulis nõ retractando, quia nec mos exigit, quod diximus comprobato. Non negamus eiuſdem ſedis ſententiam poſſe in melius commutari. Cum aut ſibi ſubreptum aliquid fuerit, aut ipſa pro conſyderatione ætatum, uel temporum, ſeu grauium neceſſitatum, diſpenſatorie quiddam ordinare decreuit. Quoniam & egregium Apoſtolum Paulum quædam feciſſe diſpenſatorie legimus, quæ poſtea reprobaſſe dignoſcitur. Quãdo tamẽ illa Romana uidelicet Eccleſia alias diſertiſſima, diſcretiſſima conſideratione fieri delegerit, nõ quando ipſa quæ bene ſunt diffinita retractare uoluerit. Porro ne dicatis præter eccleſiæ legem Ignatium, uel Photium Romam uenire ſanxiſſe, ſcitote nos antiqui patris, & prædeceſſoris noſtri Iulii in hoc eſſe ſequutos exemplum: qui iuxta quod in epiſtola ſua reperitur, his, qui conuenerant Antiochiæ, hoc præcepiſſe dignoſcitur, & Theodoricus hiſtoriographus in his hoc ipſum uerbis oſtendit. Verum (inquiens) Euſebius, eiús q; conſortes calũnias in Athanaſium factas Iulio Romano Pontifici deſtinauerunt, qui eccleſiaſticam ſequens legem, etiam ipſos Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanaſium ad iudicium regulariter euocauit: ille continuo euocatione ſuſcepta uenit. Quod ſi ad hoc dicitis, ille quidẽ uocauit, ſed ipſi uenire contẽpſerunt. Audite ſequẽtia, & uidebitis utrũ in laudem, an in uituperiũ iſta ſit illis putata contemptio. Subiunxit enim idem hiſtoriographus dicens: Calũniarum uero ſarcinatores Romam quidem profecti non ſunt, ſcientes facile ſuum poſſe capi mendacium. Ne ergo dicatis nos præter eccleſiæ legem præfatos Romam uenire ſanxiſſe: quoniam (ſicut ex hiſtoriographo ecce audiſtis) beatus Iulius, & accuſatum, & accuſatores Romam uenire præcepit, & uenerabilem Athanaſium ad iudicium regulariter euocauit. Sed ille, qui bonam conſcientiam gerebat, nihil reluctans uenit: illi uero, qui malam contempſerunt, ſcientes profecto, ſicut ibi legitur, facile ſuum poſſe capi mendacium. Quod nos quoq; Ignatio, ac Photio modo probabimus, quia conſciẽtia ſe remordẽte, qui pauet, nobis obedire contemnet. Si tamen Ignatius, qui omni eſt humano deſtitutus præſidio, ueſtrum non impedimentum paſſus, ſed potius fuerit miſericorditer ueſtro qualiter uenire poſſit, adiutus auxilio. Porro, ſi uenire illi per ſe nequeunt, primo quidem ipſi, cuius

rei cauſa uenire nõ ualent, nobis per ſatisfactorias ſuas literas indicẽt. Deinde ueniant de his, qui cum Syracuſano Gregorio ſunt quotquot uoluerint, uices cæterorum tenentes, qui ipſius ſunt partis. Mittantur etiam de parte Ignatii Archiepiſcopi quidam Antonius Cizici, Baſilius Theſſalonicæ, Conſtantinus Lariſſæ, Theodorus Syracuſanorum, Metrophanes Smyrne, & Paulus Epiſcopus Ponti Heracliæ, Egumeni autem Nicæta, Chriſopoleos Nicolaus, Studii Doſitheus, atqꝫ Lazarus presbiter, & Monachus qui dicitur Cazaris: qui ni fuerint miſſi ſuſpectos uos reddetis: quia hos in quibus certificari poſſimus, à noſtris obtutibus ſubtrahere ſtudioſe curatis. Et ideo neminẽ cæterarum partium admittemus, niſi forte quos ex latere ueſtro deſtinatos eſſe ueraciter ualemus agnoſcere. Quibus ex utraque parte conuenientibus, & coram noſtra præſentia, ac fratrum, & Coepiſcoporum noſtrorum auditis, quid quæſtionis inter utranqꝫ partem emerſerit, facilius agnoſcamus, & canonice finiamus. Mittat nihilominus & Photius ex ſua parte quos decreuerit, qui modum promotionis ſuæ irrepræhẽſibilem & canonicum, ſi poſſunt, edoceant. Necnon & imperialis apex ueſter, ſi libet, ſuos è latere mittat aulicos, qui in præſentia poſiti, quem iuſtitia, & rectitudo utriſqꝫ partibus finem dederit, patenter agnoſcant, ue ſtræ qꝫ pietati renuncient. Hi uero, qui ex latere ueſtro mittẽdi ſunt, tales ſint, qui & Deum timeant, & non ſint eccleſiaſticarum inexpertes traditionum, atqꝫ ueritati obedienter, & facile acquieſcant. Verum quia ſunt quidam ex his, quos Romam uenire præcipimus, qui nulla ſua habentes ſolatia, niſi aliorum freti ſubſidiis, omnino tantum iter arripere nequeant. Iccirco quaſi præſentialiter clementiam ueſtrã exoramus, ut quibus egent ad tam difficile, atqꝫ prolixum iter, pro dilectione Dei miſericorditer præſtare dignemini. Credimus enim acceptum eſſe uobis iſtud conſiliũ, nec moleſte feret honor regius ueſter, qui iuſtitiam diligit, pro his quæ taliter efficienda decreuimus. Quoniam iuſtitia ſæpius uentilata, clarius ſplendeſcit in lucẽ. Proinde materiam, per quam ueritas poſſit fieri manifeſta, cõfidimus quòd pietas ueſtra benigne cupiat adiuuare. Cum autem Legati ueſtri uenerint, mittite quæſumus & epiſtolas authenticas, quas per Radualdum, & Zachariam dudum Epiſcopos miſimus ueſtræ ſcilicet eminentiæ, atqꝫ ſynodo, quæ tunc pro ſacris Imaginibus eſſe colligenda putabatur: quatenus ſi tales permanent apud uos, quales à nobis cõſtat fuiſſe tranſmiſſas, apud nos inueſtigentur: ſic que de cætero falſo dicentium, alia nos ſcripſiſſe præter quæ miſimus, labia conticeſcant. Si uero quædam in eis habentur inſerta, quæ nos ſcribi non iuſſimus, nec mitti uoluimus, diligenter ſcrutemur, & cuius culpa ſit actum, reperiamus. Eſt

enim

enim apud nos ſocia illarum duarum, quam apud nos (ſicut iam ſupra diximus) retinuimus pro futuro ſcilicet teſtimonio, uno tenore cum ipſis duabus expoſita, & eiſdem ſyllabis cōtexta per omnia. Precamur etiam dilectionem ueſtram, ut nobis actionum authentica, in quibus cōtinetur, qualiter Ignatius primus ſit exiſtimatus depoſitus, deſtinare dignemini, & monumenta geſtorum, quæ per Leonem à ſecretis miſiſtis, quæſumus ipſa nobis authentica tranſmittite, tam illa uidelicet, ubi de tyrannica expoliatione Ignatii refertur, quàm illa, in quibus de Imaginibus eſt agitatum, licet pene nihil, & à paucioribus Præſulibus, quàm in Ignatii putata depoſitione fuiſſent inuenti. In quo datur intelligi, quòd maius ſtudium fuerit arreptū in læſione hominis, quàm in laude Dei. Iam uero ſi monitis noſtris obedieritis, & quæ intimauimus adimplere ſtudueritis, fauente domino, auctoritatéq; ſanctorum principum apoſtolorū potiti, licentiam chriſtianiſſimæ, ac manſuetiſſimæ ſublimitati ueſtræ concedemus, cum ſancta catholica, & apoſtolica eccleſia, ſpecialiter autem nobiſcum, & cum conſacerdote noſtro Ignatio, & cum parte ipſius, communionis gratiæ participandi, excepta communione Gregorii Syracuſani, & partis eius, atq; conſentaneorum ipſius communione. Porro, ſi fortaſſis excellentiæ ueſtræ non placet, quod ſuperius ſcripſimus pro mittendis ex utriſque partibus Legatis, ſcitote nos nil conuenientius, aut cōmodius, quàm hoc fieri poſſe penitus inueniſſe. Quamuis & ad hoc ipſum pro ueſtro imperiali amore, ne uobis exiſtimemur in nullo ſatisfacere, uelle condeſcendamus: Atque ne minus pacem eccleſiæ nos uelle ſectari, quàm ſemper uoluimus, opinemini. Siquidem (ut prætulimus) nulla regula, nullá q; conſuetudo demonſtrat, Sedis Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam, ipſa non annuēte, ultra poſſe mutari. Nihil præterea eſt, quod uos auertere debeat, ſi placet credite, quo minus præfatos uiros in noſtram præſentiam dirigatis ad inquirendam ſcilicet iuſtitiam, & ueritatem. Teſtis enim eſt nobis omnipotens, quia non eſt in mente noſtra quælibet intentio, uel deſiderium, niſi diligenter inueſtigandi, & inueniendi quid æquitas unicuiq; parti tribuat, & quid eccleſiæ præſenti ſtatui, & futuro conueniat. Non ergo putetis nos aut Ignatio uelle fauere contra iuſtitiam, aut Photium impugnare Canonibus ſibi non reſiſtentibus. Certe perfectorum chriſtianorum eſt, nō ſolum nulli uelle nocere, uerum etiā lædenti ſe malū pro malo non reddere. In quo ergo coram Deo loco, uel inter quos cōputaremur, ſi nil nobis cōtrarietatis irrogātí inimicitias inferre appeteremus? Igitur dignetur credere pietas ueſtra, quoniam nec iſti uolumus in ſua iuſtitia contraire, nec Ignatio non ſuffragantibus Canonibus, & eccleſiaſticis tra

ditionibus auxiliari. Credimus autē in dn̄o, qui dixit de tenebris lucē ſplēdeſcere, & qui dat homini ſciētiā. Quoniā ſi partes, quas diximus, ad illius limina peruenerint, qui mentientes Ananiam, & Saphyā gladio ſancti ſpiritus interemit, ſiqua ſunt incerta, & abdita, reuelabūtur, & manifeſta fient: quia uos hoc ſemper in uoto habemus, & inhianter deſyderamus, ut æqualitatem utriſq; partibus ſeruātes, nihil, niſi quod ſacri Canones, niſi quod æquitas dictauerit, adiuuante domino, ſtatuamus, nullius detrimentum uolentes, quanto minus periculum anhelantes. Quamobrem ergo, iam quia ſic ſe ueritas habet, contra partem Gregorii Syracuſani ſimus commoti, & in flagello profecti, ſi uultis agnoſcere dignanter audite: Videlicet quoniam non ſurdi fuimus auditores ſancti Euangeliſtæ, qui nobis refert, quòd redemptor noſter flagellum fecerit de reſticulis, & templum ingreſſus omnes in eo diuerſo modo male operantes ex ipſo proiecerit. Quod cernētes apoſtoli, potuerunt utiq; minus adhuc perfecti mirari, ueluti forſitan nunc uos quomodo tanta facilitate ſacerdotes, & cunctos malos operarios foras è templo pepulerit. Sed poſtea recordati ſunt, quia ſcriptum erat: Zelus domus tuæ comedit me. Non itaque inimicitiæ, non humanum odium, non ullum (Deo gratias) malignū deſiderium, nos contra præfatæ partis homines impulit, ſed zelus domus Dei, zelus paternarum traditionum, ordo eccleſiaſticus, antiqua conſuetudo, atq; ſolicitudo, quam circumferimus cunctarum eccleſiarum Dei: necnon & priuilegia propriæ ſedis, quæ in beato Petro ſuſcepta diuinitus, & in Eccleſiā Romanā deriuata, uniuerſalis celebrat, & ueneratur eccleſia (ſicut prædiximus) nos accendunt, & ſilere, ac deſides eſſe nequaq; permittunt. Ergo cum ita ſit, quoniam (ut ueritatem dicamus) per omnia ita eſt, & ſi tempus indulgeret, mille quæ dicimus, ualeremus teſtimoniis demonſtrare, & uobis ex probabilium ſcriptis uirorum iudiciis oſtēdere multiplicibus. Nolite indignari, nolite aduerſus nos fruſtra cauſari, nolite peruerſorum hominum uerba libenter audire, ſed potius nos audite. Nolite nobis minas prætendere, quoniam nec illas, domino protegēte, metuimus, nec per has præcepta ueſtra, niſi diuinis fuerint iuſſis ornata, faciemus. Parati autem ſumus propter ueritatem, ſanguinē noſtrum effundere, & quidem plebem diuinitus nobis commiſſam, nec uobis, nec ulli ueſtrum, propitio Chriſto, trademus. Veſtrum autem eſt cōſyderare, utrum quod meditamiui ualeatis necne perficere. Cogitate itaque dies antiquos, & annos æternos in mente habetote: & quid Imperatores, qui perſecuti ſunt eccleſiam Dei, & maxime Eccleſiam Romanam: id eſt Nero, Dioclitianus, Conſtantius, Anaſtaſius, & cæteri moris eorum pertulerint, & ubi modo ſint attendite diligenter,

genter, & quantum ſit in eccleſia Dei execrabilis fama eorum, & nomen deteſtabile, ſapienter aduertite. Quanta autem Dei cultorum Auguſtorum, qui eccleſiam Dei exaltauerunt, & præcipue Romanam, Conſtantini uidelicet, & Conſtantis, Theodoſii quoqꝫ maioris, & Valentiniani, & cæterorum laus in uniuerſali eccleſia polleat, & eorũ præconia ubiqꝫ perſonent, & nomen eorum inter ſacra myſteria imprætermiſſe commemoretur, attentius, & ſedule recordamini: ſic que nos audire illos imitantes ſatagite: Patres etenim ueſtri per gratiam Chriſti ſumus, & uos tanquam chariſſimos diligimus filios: nec poſſumus uobis niſi uiam ueritatis oſtendere: terrenam gloriam ueſtram augeri diuinitus exoptamus. Sed quid peccamus, ſi cœleſtem, ac æternam uos capeſſere nihilominus exoramus? Quapropter attendat clementia ueſtra, quantus fuerat erga ſedis apoſtolicæ reuerẽtiam Anteceſſorum ueſtrorum piorum duntaxat Imperatorum, & præcipue quos longe ſuperius memorauimus, amor, & ſtudium: qualiter eam diuerſis priuilegiis extulerint, donis ditauerint, beneficiis ampliauerint: qualiter illam literis ſuis honorauerint, eius uotis annuerint, inſtituta perficiẽda mãdauerint, orationes petiuerint, fidem ſectandam decreuerint: qualiter etiam legibus ſuis pro adunandis ei eccleſiis promulgauerint, pro colligendis Conciliis, ac proferendis ſententiis imperauerint, ſed precati, & hortati ſolum extiterint, & quæ illi decreuerunt, ipſi conſenſerint, & quæ illi damnauerunt, ipſi reſpuerint. Sic ergo fili chariſſime, ſic & tua ſublimitas non ex parte ingratorum, & inobedientium filiorum exiſtens (quod abſit) ſed hos inter cæteros Dei cultores Auguſtos imitata, quæ decreuimus de Conſtantinopolitana Eccleſia, obedienter attendat. Iſta quæſumus ſuadẽtibus ſæpius nobis pietas ueſtra nos minime ſpernat, pre oculis habitis Domini uerbis, dicentis: Qui audit uos, me audit, & qui uos ſpernit, me ſpernit, & qui me ſpernit &c. Deniqꝫ & cõcordans Apoſtolus domino noſtro: Quapropter (inquit) qui hæc ſpernit, non hominem ſpernit, ſed Deum, qui dedit ſpiritum ſuum ſanctum in nobis. Verum ſi nos uobis ſpernendos eſſe ducitis, nos tamen nõ poſſumus ea, quæ Dei ſunt, ſpernere, & negligere, quo minus & ſaluti ueſtræ conſulamus, & de acceptione talenti crediti noſtrum periculum declinemus, diſpenſatione nobis cœleſtis ſeminis iniuncta. Væ ſi non ſparſerimus: uæ ſi tacuerimus. Quod cum electionis uas formidet, & clamet, quanto magis cuilibet exiguo metuẽdum eſt? Proinde, ſicut non leue diſcrimen incumbit Pontificibus ſiluiſſe pro diuinitatis cultu, & eccleſiæ correctiõe, quod cõgruit, ita his (quod abſit) non mediocre periculum eſt, qui cũ debeant parere, deſpiciunt. Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus diuina tractantibus fidelium con

uenit corda ſubmitti, quanto potius ſedis illius Pontifici conſenſus eſt adhibendus, quem cunctæ eccleſiæ generalis iugiter pietas celebrauit? Vbi clementia ueſtra euidenter aduertit, nunquam quouis penitus humano conſilio eleuare ſe quenquam poſſe cõtra illius priuilegium, uel confeſſionem, quem Chriſti uox prætulit uniuerſis, quem eccleſia ueneranda confeſſa ſemper eſt, & habet deuota Primatem. Impelli non ualent humanis præſumptionibus, quæ diuino ſunt iudicio cõſtituta. Deſinant ergo (rogamus) temporibus ueſtris per occaſionem perturbationem eccleſiaſticam præcipitantes appetere, & quæ nõ liceat ambire, alioquin & quod male appetiuerint, non perfruentur, & ipſam quoq; chriſtianitatem (niſi reſipuerint) prorſus amittent. Vos autem quæſumus nolite præiudicium Dei eccleſiæ irrogare: illa quippe nullum imperio ueſtro præiudicium infert, cum magis pro ſtabilitate ipſius æternam diuinitatem exorat, & pro incolumitate ueſtra, & perpetua ſalute iugi deuotione precetur. Nolite quæ ſua ſunt uſurpare: nolite quæ ipſi ſoli commiſſa ſunt uelle ſurripere: ſcientes quia tanto nimirum à ſacris debet omnis mundanarum rerum adminiſtrator eſſe remotus, quãto quemlibet ex catalogo clericorum, & militantium Deo nullus conuenit negociis ſæcularibus implicari. Deniq; hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præeſſe permiſſum eſt, quomodo de his, per quos diuina miniſtrantur iudicare præſumãt, penitus ignoramus. Fuerunt hæc ante aduentum Chriſti, ut quidam typice reges, ſimul & ſacerdotes exiſterent: quod ſanctum Melchiſedech fuiſſe, ſacra prodit hiſtoria: quód q; in membris ſuis diabolus imitatus (utpote qui ſemper quæ diuino cultui conueniunt, ſibimet tyrãnico ſpiritu uendicare contendit) ut pagani Imperatores iidem, & maximi Pontifices dicerẽtur. Sed cum ad uerum uentum eſt eundem regem, atq; pontificem ultra ſibi, nec Imperator iura pontificatus arripuit, nec Pontifex nomen imperatorium uſurpauit. Quoniam idem mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Ieſus ſic actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis, officia poteſtatis utriuſq; diſcreuit, propria uolens medicinali humilitate ſurſum efferri, non humana ſuperbia rurſus in inferna demergi, ut & chriſtiani Imperatores pro æterna uita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uterẽtur. Quatenus ſpiritalis actio carnalibus diſtaret incurſibus. Et ideo militans Deo minime ſe negociis ſæcularibus implicaret, ac uiciſſim non ille rebus diuinis præſidere uideretur, qui eſſet negociis ſæcularibus implicatus, ut & modeſtia utriuſq; ordinis curaretur, ne extolleretur utroq; ſuffultus, & competens qualitatibus actionum ſpecialiter profeſſio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, ſatis euidenter

oſtenditur à ſæculari poteſtate nec ligari prorſus, nec ſolui poſſe Pontificem, quem conſtat à Pio principe Conſtantino (quod longe ſuperius memorauimus) Deum appellatum, nec poſſe Deum ab hominibus iudicari, manifeſtum eſt. Sed & Theodoſius minor ſanctæ Synodo ſcribens Epheſinæ primæ, dicit: Deputatus eſt igitur Candidianus magnificentiſſimus comes ſtrenuorum domeſticorum tranſire uſque ad ſanctiſſimam ſynodum ueſtram, & in nullo quidem quæ faciendæ ſunt de piis dogmatibus quæſtiones, ſeu potius expoſitiones communicare. Illicitum nanq; eſt eum, qui nõ ſit ex ordine ſanctiſſimorum Epiſcoporum, eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus. Quid præterea Romani Præſules ſentiant, quid latini, græci q; doctores hinc exponant, quid deniq; Maximus uenerabilis monachus, & illo in tempore apud uos pene ſolus catholicus in diſceptatione ſua perhibeat, quoniã longum eſt ſcribere, interrogate ſeniores, qui tamen moribus ſeniores ſunt, & dicent uobis. His itaq; manifeſte repertis, apparet comminiſtrum noſtrum Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli. In cuius damnatione, quia Præſulum quoque aſſenſus eſt ſubſecutus, apparet id cauſa fuiſſe patratum adulationis, non legitimæ ſanctionis. Siquidem in tantum ueſtra ſententia, Præſulum præceſſit ſententiam, ut non ſolum ueſtro ſit iuſſu à credita ſibi ante omnem interrogationem idem Antiſtes pulſus eccleſia, uerum etiam poſtea in damnatione ipſius (ſicut geſta illius latrocinalis ſynodi, quæ nobis per Leonem illuſtrem à ſecretis miſiſtis indicant) quod nunquam (ni fallimur) aliquando fuit actum, primi, & ante omnes ſcripſeritis Epiſcopum. His ita prælibatis ſub conſpectu Dei, pure, ſyncere q; pietatem ueſtram deprecamur, obteſtamur, exhortamur, ut petitionem noſtram non indignanter accipiatis. Rogamus deniq;, ut nos in hac uita potius audiatis deprecãtes, quàm (quod abſit) in diuino iudicio ſentiatis accuſantes. Et ideo nolite (precamur) iraſci ſi uos tantum diligimus, ut regnum, quod temporaliter eſſecuti eſtis, uelimus uos habere perenne: & qui imperatis ſæculo, poſſitis regnare cum Chriſto. Nam qua fiducia (rogamus) illic Dei præmia petituri eſtis, cuius hic eccleſiæ detrimenta non prohibetis? Non ſint grauia, quæſumus uos, quæ pro ueſtræ ſalutis æternitate dicũtur. ſcriptum legitis: Meliora ſunt uulnera amici, quam fraudulenta oſcula inimici. Deus Omnipotens cor imperii ueſtri ad intelligenda quæ dicimus clemẽter aperiat, & nobis obedire in his, de quibus ſcribimus, impetrare nutu intimæ inſpirationis ſuæ dignetur, chriſtianiſſime, & dilectiſſime fili. Quiſquis autem hanc epiſtolam noſtram Conſtantinopoli legerit, & Auguſtiſſimo filio noſtro Imperatori Michaeli quicq; ex his,

quæ in ea ſcripta ſunt occultauerit, ſi locum apud illum poteſt inuenire ſufficientem, anathema ſit. Quiſquis etiam interpretatus eam fuerit, & ex ea quicquam mutauerit, uel ſubtraxerit, aut ſuperaddiderit, præter illud quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis ſcientia intelligendi non tribuit, anathema ſit.

Hæc quidem, quæ hucuſq; per periochas nouem ſunt ſcripta, prius acta, & à nobis per quoſdam fraternæ generalitati ueſtræ intimanda ſunt miſſa, præter epiſtolam illam Apoſtolatus noſtri, quam Michaeli excellentiſſimo Imperatori per quendam ipſius Legatum, qui ſe Protoſpatharium appellabat, nomine Michaelem tranſmiſimus. Poſtea uero cum cognouimus, quia penes hos, qui nolunt ſanis acquieſcere monitis, nihil ſolum ſcribẽdo proficiebamus, ratum duximus, per Legatos noſtros, & iteratas literas eorum, quæ uidebantur eccleſiæ profutura mandare, huius rei gratia direximus Conſtantinopolim, Donatum ſanctiſſimum Epiſcopum, & Leonem uenerabilem presbiterum, atq; filium noſtrum Marinum diaconum. Quatenus hi, qui literis admoniti parere fugiunt ueritati, ſaltem uerbis ſalutaribus conuenti, diſcant tandem diuinis inſtitutionibus minime reſultare. Quibus in ſcriptis dedimus, quæ habentur in ſubditis, quæ q; per tres periochas diſtinguẽda fore decreuimus. Prima utiq; harum eſt, quæ & decima huius eſt periocha, uoluminis continens epiſtolam ad iam memoratum Auguſtum tranſmiſſam, & alteram ad Epiſcopos, ac cæteros ordines Conſtantinopoli ſubiectos. Secunda uero periocha eſt, quæ huius corporis undecimum complet locum, habens in ſe duas epiſtolas: unam Photio, & alteram Bardæ fautori eiùs deſcriptam. Porro tertia eſt, quæ & duodecima iſtius eſt codicis periocha, circũferens in ſe fratri, & coepiſcopo noſtro Ignatio, & matri Imperatoris, atque uxori eius ſingulas miſſas epiſtolas: necnon & epiſtolam uniformem, quam quibuſdam claris Vrbis Conſtãtinopolitanæ Senatoribus ſingulatim ſcribendam, atque mittendam fore præuidimus.

Hæc Nicolaus Papa primus.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei piiſſimo, & glorioſiſſimo dilecto filio Michaeli magno Imperatori.

QVANTO maiora ſunt beneficia Dei, quæ gratuita miſericordia ſua ueſtræ collata ſunt pietati, tanto proculdubio uirtutum ueſtrarum debent inſignia fœcundius abundare: & quanto dono ipſius imperium ueſtrum glorioſius eſſe dignoſcitur exaltatū, & ſuper omnia regnorum culmina ſublimatum, tanto infirmitate propria conſiderata, oportet ſub potenti manu eius ſolo tenus humiliari, & prona mente, quod omnia ex illo quicquid boni habet, quicquid ſibi arridet, ſine dubio poſſideat, ſubmiſſe, ſedulé qꝫ penſare: ſcriptum quippe eſt: Quāto magnus es, humilia te in omnibus. & rurſus: Rectorē te poſuerunt noli extolli, ſed eſto in illis quaſi unus ex illis. & ad Saul dicitur: Nōne cum paruulus eſſes in oculis tuis caput te conſtitui in tribubus Iſrael? Nihil quippe à ſublimibus perſonis offertur Deo gratius humilitate. Nihil autem humilitati principum magis congruit, quàm libenter audire quæritantium uoces, prædicātium exhortationes, & imminentes, ſeu futuras à ſpeculatoribus Domini prænunciatas cauere calamitates. Deniqꝫ, cum non omnes prophetiæ ſpiritum accepimus, unde ſcire poſſumus, quæ circa ſubiectos noſtros, uel circa eos, qui eiuſdem fidei ſunt nobiſcum, agūtur, ſi præſentium uerba, uel abſentium ſcripta ab auditu noſtro, uel uiſu prorſus excludimus? Epiſtolæ nanqꝫ ſtilus tanquam quiddam aduentātium, ſeu geſtorum negociorum hoſtiarius eſt. Quid ergo noſſe poterit omnium curam habens ſubditorum, & præcipue Religionis prouidētia ueſtra, ſi adempto ianitoris officio intus nunciari non permittitur, quod aduerſis ſuggeri clementiæ ueſtræ auribus foris depoſcetur? Deligetis ergo cunctorum ſuggeſtiones abſqꝫ ulla prorſus retractione pio ſemper auditu præcipere, referentiúm qꝫ uoces honeſtatis immo reperiendæ iuſtitiæ, ac æquitatis auidi abſqꝫ qualibet diſpectione dignanter admittere: ſic que demum magiſtra ratione, quæ ſemper uoluntati non poſtponi, ſed anteponi debetur, à falſis uera, & à noxiis ſalubria ſequeſtrare, & falſa quidem, ſeu noxia ſummo libramine reperta, merito repellere. Quæ autem uera, ſiue proficua eſſe probantur, iure conſequentur admittere: nā amatoris iuſtitiæ indicium eſt quoſlibet, & quomodolibet hanc uelle penitus inuenire. Iuſtitia nempe precioſa margarita eſt, quæ nō ſolum in theſauris regiis, uerum etiam in ſterquiliniis eſt quærenda. Quāto potius à ſede Petri, cui Deus pater precioſiſſimum margaritum, id eſt fi-

lium ſuum reuelauit, eſt ſine omni cunctatione ſperanda, & expectan da: necnon & oblata totis præcordiorum ulnis ardentiſſime ſuſcipien da. Nolite igitur fili chariſſime ſcripturam noſtram, uel Miſſos à uiſita tione ueſtra ſecludere: nolite à beati Petri legatione tranquilliſſimas au res ueſtras auertere. Infidelium eſt enim immo de ſalute ſua deſperan tium, aures à uoce prædicantium claudere, ſicut aſpidis ſurdæ, & obtu rantis aures ſuas, quæ non exaudiunt uocem incantãtium, id eſt præ dicantium. Cæterum uos, qui pii (Deo gratias) ſuadibiles eſtis, tanto aures ad audiendos clamores pauperum, id eſt humilium, & pro eccle ſia Dei uociferantium aperire debetis. Tantóq; ad audiẽdam legem di rigere ueſtram intentionem oportet, quanto ipſi penes Deum haberi ueſtram orationem acceptam deſideratis, quantó q; cum in opportu nitatibus clamatis, & exaudiri medullitus exoptatis. Siquidem uirgi nes illæ fatuæ, quæ foris poſitæ in caſſum Domine, Domine aperi no bis, clamarunt. Iccirco apertam ianuam non inuenerunt, quoniam aurium ſuarum ianuã ſalutiferis uocibus non aperuerunt. Sicut enim miſericordiam facientes, miſericordiam conſequentur: quod de una quaq; uirtute ſentiendum eſt. Ita uoces, quæ pro cauſa Dei proferun tur, qui audierit uoces quoq; ſuas, conſtituet exaudibiles, ſicut è con tra: Qui non audierit, non audietur, quemadmodum ſcriptum eſt: Qui obturat aures ſuas ne audiat legem, orario eius erit execrabilis. Porro, cum quædam mulier typum eccleſiæ geſtans domino: Beatus uenter, qui te portauit, & ubera quæ ſuxiſti clamaret, confeſtim audi uit: Quod magis beati ſint, qui audiunt uerbum Dei, & cuſtodiunt. Itaq; audite ſereniſſime Imperator uoces Legatorum noſtrorum, uel uoces literarum noſtrarum audite, patienter audite, tranquille, quas confidimus in Domino, non inuenietis à diuinis præceptis in aliquo diſſentire, uel à paternis diffinitionibus ſtudio diſcrepare. Nam ſi ante quam has audiatis, repellitis, & à uocibus antequã de his, quæ fortaſſis in eis in dubium ueniunt, interrogaueritis, excluditis contra diuinum præceptum: de incognitis iudicare, & non probata damnare, procul dubio dignoſcemini. Itaq; ſapientiſſimum Salomonem, qui filium, quem inſtruit ad auditionem ſuam potiſſimum inuitat ſequẽtes. Hæc uobis ſcripto tanquam chariſſimo filio præmiſiſſe ſufficiat. Cæterum & ſi non uobis, ſaltem nobis conſulentes, quæ mittẽda operæprecium duximus, ſcribere nõ omittimus, & cauſas eccleſiæ ipſius, uel noſtras & ſi non auribus tuis certe tanquam coram præſentia Dei fidenter ex ponimus. Igitur, quæ penes Eccleſiam Conſtãtinopolitanam diebus tuis excellentiſſime Imperator acta ſunt, hactenus quæruntur, ſapien tia quidem tua, liquido nouit. Sed qualiter zelo zelati pro domo Dei

ſolicitudinem

ſollicitudinem ſcilicet omnium eccleſiarum ſecundũ apoſtolum, more prædeceſſorum meorum circunferentes, nos de his egerimus, uel diſpoſuerimus, non tam breui, quàm ueraci ſtilo pietati tuæ ſignificamus: & ne aliter ſyncerææ menti tuæ ſuaderi tentetur, uel aliter quod egimus, tibi ſurripiatur intelligi, præſentibus te ſyllabis edocemus: quod prudentiam tuam dudum iam non lateret, ſi uel hoſtes Chriſti, qui uere eſt ueritas, non in mendacium ueritatem conuerterent, uel nos affectu uoluiſſe paterno, tanquam chariſſimo filio hanc tibi reſerare, ſtuduiſſent aſſerere, uel ſi quo dilectionis ardore circa ſalutẽ tuam flagremus, falſitatis fuco noluiſſent contegere. Igitur poſtquam audiuimus, quod quidam qui inuidiæ facibus accenſi, & ſuperbiæ faſtu arrogãte eleuati, more Iudæorum, contra paſtorem, & magiſtrũ ſuum fratrem uidelicet, & comminiſtrum noſtrum Ignatium eccleſiæ præfatæ ſanctiſſimum Patriarcham inſurrexiſſent: quidam uero inſtar uiperarum, ac parricidarum parẽtem proprium, eundem ſcilicet beatiſſimum uirum ferinis dentibus impetiſſent, & ab eccleſia ipſa, cui iure præſidebat tyrannidis ſuæ cornu penitus remouiſſent: acerrimis doloribus anguſtiati, atq; mœroribus uehemẽtibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiſcera benignitatis, utpote circa fratrem oſtenderemus ſedula meditatione tractare. Scriptum quippe eſt: Qui uiderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit uiſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cum ſcandalum, & ſchiſma in iam dicta urbe, & in adiacentibus ciuitatibus propter quẽdam Photium ex foro, ac ſeculari militia, & habitu, atq; à palatinis ædibus eductum, ac ſubito tonſuratum, non modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus: aliis autem hanc tanquam inconuicto, & ſuperſtite Ignatio factã merito deteſtantibus. Sed dum quid hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tantæ peſtilentiæ mederi poſſemus, nobiſcum inceſſanter, & anxie cogitaremus, ecce repente Legati ſublimitatis tuæ ad Sedem Apoſtolicam cum epiſtola regia per uenerunt, accuſationes quaſdam ad iam ſatum & conſacerdotem noſtrum Ignatium deferentes, & ut à Sede Apoſtolica Miſſos daremus, qui ſcandala illa ſedarent, & ſchiſmata diſſiparent, magnopere poſtulantes. Quibus benigne receptis, & legationis iniunctæ ſibi, ſeu ſcriptorum delatorum tenore perſpecto, mœſtitiam quã prius rumor ſolus in corde noſtro pepererat, caſuum euidenter oſtenſorum certior confeſtim relatio multiplicauit. Quapropter, quia imperii tui diuinitus inſpirata ſapientia nobis cunctarum Chriſti ouium cura conſtringimur, cum uices illius per abundantiam cœleſtis gratiæ gerimus, cui ſpecialiter à Deo dicitur: Paſce oues meas. & rurſus: Et tu aliquando

conuerſus confirma fratres tuos. Non potuimus diſſimulare, non potuimus negligere, quominus uiſitaremus oues diſperſas, & diſſipatas: uel quominus cõfirmaremus in fide, & bonis moribus fratres noſtros & proximos. Et quia inter cætera, quæ de ſchiſmate iam facto Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, hi qui miſſi fuerant, teſtabantur, maxime eandem eccleſiam ab Iconomachis recidiuam contentionem excitantibus aſſerebãt uexari, Chriſtúm qꝫ per ſingula conuenticula blaſphemari, iccirco duos Epiſcopos, qui nobiſcum erant, quí qꝫ ad hoc perficiendum opus idonei nobis eſſe uidebantur, Radoaldum ſcilicet, & Zachariam una cum eccleſia, quæ apud nos eſt, datis literis quæ Conſtantinopolim, id eſt nimirum piaculum execrantes, è latere noſtro direximus nihil eis penitus iniungentes, niſi ut tantummodo cauſam Ignatii Patriarchæ, qui ante de eccleſia pulſus, quàm ab aliquo accuſatus extiterat, diligenter inueſtigarent, & Sedi Apoſtolicæ, & ueracibus plenius referrent indiciis, quẽadmodum Iob beatiſſimus edocet: Cauſam (inquit) quam neſciebam, diligentiſſime inueſtigabam. Photii uero conſecrationem non ſolum minime interim admittendam eſſe credidimus, uerum etiam ipſis Legatis noſtris ne cum illo, niſi cum laico uſqꝫ ad notitiam noſtram communicarent, frequenti ac cõmoda iuſſione præcepimus. Quoniam ſicut magniloquus Leo Papa ſcribẽs ad ſanctum Flauianum dicit Antiſtitem: Nos qui ſacerdotum Domini matura uolumus eſſe iudicia, nihil poſſumus incognitis rebus cuiuſqꝫ partis in præiudiciũ diffinire, priuſquam uniuerſa quæ geſta ſunt, ueraciter audiamus. Tantũ eis de uenerabilibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiús qꝫ Dei genitricis ſemper Virginis Mariæ, ac ſanctorum ipſius imaginibus quicquid quæſtio afferret, iuſte, ac pie diffinire licentiam dantes. Quæ ita eſſe (ut dicimus) literæ noſtræ, quas Auguſtæ manſuetudini tuæ, necnon & Photio per eoſdem Miſſos noſtros deſtinaueramus, ſi ita ſunt apud uos, quemadmodum à nobis fuere tranſmiſſæ, patẽter poterũt indicare. Verum de hoc in ſubditis late dicturi, ad propoſitum redeamus. Peruenientes igitur id eſt Miſſi noſtri Conſtantinopolim minis imperii tui (ſicut ipſi poſtea nõnunquam fatebantur) deterriti, & horrendis terroribus impulſi, ſpretis monitis noſtris, contemptis & epiſtolis ſibi à nobis coram tota eccleſia noſtra datis, immo poſtpoſito timore Dei (ſicuti poſtea claruit) in contrarium uerterunt omnia, quæ ſibi fuerant imperata. Verũ de his à nobis collecto bis ſanctorum Epiſcoporum occidentalium regionum Concilio, iuxta quod Dominus ait: In quo iudicio iudicauerunt, iudicatum eſt: & in qua menſura menſi ſunt, remenſum eſt eis: contigit enim illis, quemadmodum Vitali quondam, & Miſeno Epiſcopis, qui ſicut iſti Conſtantinopolim

polim miſſi eorum, pro quibus deſtinati ſunt, aduerſæ parti commu-nicando, non executores, ſed expugnatores inuenti ſunt. De quibus beatus Felix Apoſtolicæ Sedis Antiſtes, & Alexandrini Petri, ſeu Conſtantinopolitani Acacii Præſulum damnator Imperatori Zenoni ſcri-bens, inter cætera Vitalem, ait, atque Miſenum cur uel impulſi ad iſta conſenſerint, honore ſimul, & communione apoſtolica cenſura priuauit. Quoniam factum eſt ſicut ipſe Cyrillo Abbati Acrinentenſi ſcri-bit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus chriſtianus: qui rurſus de eis mentionem faciens, ad iam fatum Principem de eorum tranſgreſſione dicit: Plebi ſuaſum eſt chriſtianæ nos talibus præbuiſſe conſenſum, quos mox regreſſos præuaricatio impune non habuit. Nam eos apud beatum Petrum apoſtolũ ſancta mecum ſynodus re-ſidens dum conuitia plura metirentur ordine, & communione nuda-uit: ne eorum incorrepta perfidia ſecuritatem præberet inimicis. Iam uero ſi uos prodictis Legatis noſtris uim (quemadmodum ipſi fate-bantur) intuliſtis, licet eos exemplo memoratorum oportuerit Antiſtitum deterreri, immo ne uel impulſi ad talia laberentur, Domini: Noli-te timere eos, qui corpus occidunt, dicentis, debuerint præceptis ar-ceri. Contra diuinam tamen reuerentiam à te, ò Catholice Princeps probatur admiſſum, ut beati apoſtoli Petri directa legatio, immò hæc in illo præferentis Chriſti, qui dicit: Qui uos ſpernit, me ſpernit: tan-quam in captiuitatem redacta teneretur. Verum quia res, & perſonæ utrarunque partium iſtius temporis cum illo pene in cunctis conue-niunt, memorabilis uiri iam nominati Felicis Sedis Apoſtolicæ Præ-ſulis apud uos & iam apertiſſime uerbis alloqui procurauimus, qui ad ſuper ſcriptum Auguſtum ſcribens inter alia: Cum (inquit) apud bar-baras etiam nationes, atq; ipſius deitatis ignaros, pro exequendis negociis uel humanis, Iure gentium ſemper legationis cuiuſlibet habeatur ſacroſancta libertas. Notum eſt omnibus quãto magis ab Imperatore Romano, & Chriſtiano Principe in rebus præſertim diuinis oporte-rit intemeratam ſeruari. Sed quia ſuperius de falſatæ epiſtolæ per iam dictos tunc Radualdum, & Zachariam Epiſcopos ad te directæ ſcriptura memoriam fecimus, reſtat ut partim loca, in quibus falſata eſt, quã-tum inſpectis exemplaribus græcis, quæ nobis per Leonẽ à ſecretis miſſi, noſſe tribuitur, aperiamus. Aſſerentes primitus quomodo nõ or-do legitimus, nec à ſanctis patribus uſitatus, in lectione ipſius epiſtolæ fuerit obſeruatus: quandoquidem eadem epiſtola non ſolum de ſa-cris imaginibus, uerum etiam de audiendo fratre, & noſtro Coepiſco-po Ignatio ſententiam Sedis Apoſtolicæ continebat. Et uos eam in cauſa quidem Ignatii conſacerdotis noſtri, quæ prius uentilata eſt, ne-

ſcimus cuius uſi conſilio, ſilentio contexiſtis, ſolum hanc poſtea, quando pro ueneratiōe ſanctarum Imaginum ſynodus collecta eſt, demonſtrantes: quamuis in his, quæ ibidem ex ea lecta ſunt, nōnulla addita, multa mutata, plura ſubtracta reperiantur, & per omnia talis à uobis effecta ſit, ut aut nihil, aut parum aliquid nos per eam de crebro dicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideamur. Sed uere non ſic in ſynodis priſco tempore collectis, non ſic actum fuiſſe nonnullorum geſta Conciliorum demonſtrant. In illis enim Apoſtolicæ Sedis ſcripta nō ſub occultationes in odio tegebantur, ſed ut omnibus, qui erant in domo Dei lucerent, in propatulo ponebātur, & ut ſiqua tortitudo, uel macula in fidei pulchritudinem à quolibet tentaretur induci, facile pateſceret, ac ſi ſpecula, omnibus habebantur, & quaſi quædam rectitudinis formula, qua imprimi cæteri poſſent poſita, colebantur. Quod, ut manifeſtius pateat ex his, huic epiſtolæ pauca duximus inſerenda. Primo etenim loco ſancta ſynodus apud Epheſum congregata, ſanctæ memoriæ Cœleſtini Papæ prius epiſtolam legit, & ita demum ad alia exequenda uacauit, ita ut iubente ſancto Cyrillo, qui ic circo in præfata ſynodo ante omnes ſedit, quia & ipſe locum iam memorati Papæ ibidē (ſicut geſta eiuſdem ſynodi teſtantur) obtinuit: ipſa epiſtola cum competenti honore latine primitus, & poſtea in græcam dictionem ſine ullo fuco falſitatis iam trāſlata ſit coram ſynodo lecta. In tantum, ut ex eius propemodum ſpecialis iudicii tenore ſit perfidus Neſtorius Conſtantinopoleos Antiſtes expulſus, dum eadem ſynodus in ſententia contra eūm prolata tali modo proſequitur. Neceſſario (inquiens) coacti tam ex Canonibus, quàm ex epiſtola ſanctiſſimi patris noſtri comminiſtri Cœleſtini Epiſcopi Romanorum Eccleſiæ lachrymantes ſæpius, ad hanc mœrore plenam contra eum uenimus ſententiam. Et ad eundem Papam poſtea ſcribēs, præfatum Neſtorium per epiſtolam ab ipſo ſanctiſſimo Præſule ſcriptam, rationabiliter aſſeuerat fuiſſe damnatum. Epiſtola quoque ſancti Leonis Papæ adeo apud oēs tales Epiſcopos extitit uenerabilis, ut hunc columnam orthodoxæ uocarent: & omnes in ea Præſules Conſtantinopoleos Anatholio præcedente ſubſcriberent: ita ut Chalcedonenſis magna ſynodus nil diffiniſſe, nil reſpuiſſe, nil ſuſcepiſſe, niſi quod uel illa, uel uices Apoſtolicæ Sedis ibi reſeruantes diffinierunt, proiecerunt, uel admiſerunt, penitus agnoſcatur, & (ſicut in reuelatione ſua, quam ad piæ recordationis ſuæ Marcianum Auguſtum habuit, inuenitur) prima ruina Dioſcori, qui epiſtolam ſancti Leonis recitari prohibuit, extitit, dum ſic aiunt: Nos igitur conſiderātes & uniuerſo orbe factas tēpeſtates, & cauſam inquirentes huius rei auctorem comperimus Dioſcorum quondam Ale-

xandrinorum

xandrinorum Epiſcopum primum quidem, quia epiſtolam à ſanctiſſimo Archiepiſcopo ſenioris Romæ Leone directam ad ſanctæ memoriæ Flauianum quondam Conſtantinopolitanæ Vrbis Epiſcopum recitari prohibuit. Sed quid per ſingularum Concilia ſynodorum im moremur, cum in omnibus illis ab Apoſtolica Sede ſcriptum prolatũ & ordine præponatur, & auctoritate ſcripturis cæteris antecellatur? Quod ſi ſublimitatis tuæ non latuit ſapientiam, oportebat ut etiã ipſa diebus ſuis talium ſequeretur exemplorum ueſtigia. Sed tandem aliquãdo ad oſtẽdendũ partim falſa in epiſtola noſtra loca (opitulãte Domino) ſicut præmiſimus accedamus: partim uero dicimus, quoniã pro lixitatem uitantes, eadem commorare per ſingula recuſamus, quandoquidem ne in his, quæ de uenerandis Imaginibus per eandem loquuti ſumus epiſtolam, tenor ſtili noſtri, uel intentionis extiterit obſeruatus. Siquidem cum nos inter alia cõmemoraſſemus, quòd multoties conuentus factus fuerit ſanctorum patrum, à quibus & delibera tum, ac obſeruatum extitit, qualiter abſque Romanæ Sedis, Romaníq; Pontificis conſenſu nullius inſurgentis deliberationis terminus daretur. Hoc uidelicet de maioribus duntaxat eccleſiæ negociis nos in nuentes, quod & ueraces hiſtoriæ, & ſynodalia geſta ſæpe diffinitum, ſæpe & factum fuiſſe teſtãtur. Vos eraſiſtis abſq;, & interpoſuiſtis cum ſignificare ſcilicet attentantes: Deliberatum fuerat à ſanctis patribus, ut cum Sedis Apoſtolicæ, & eccleſiæ ueſtræ conſcii omnis rei finis debeat omnino proferri: cũ hoc fieri ſemper nulla ratione ualeat, nullo prorſus exemplo geſtum pateſcat, præſertim cum hæc Apoſtolica ſemper ſedes in ſana doctrina perſtiterit. Veſtra uero eccleſia (quantum ad præſu latum pertinet) infirmante capite ſæpe languerit: ac per hoc iſta nequiuerit aſcire quouis modo conſenſum, cuius peſſimum execrabatur nõ immerito ſenſum. Deinde cum nos exprobrantis effectu per eam cau ſari uideamur, pro eo quòd cætus conueniens Conſtantinopolim ſine Romani conſultu Põtificis Ignatium proprio priuaſſet honore, quod nuſq; nimirum de Conſtantinopolitano Præſule niſi fortaſſis ab hæreticis abſq; Romano Papa factum fuiſſe recolitur. Vos hoc commutatis dicentes, quod id nos prius à uobis fieri nõ debuiſſe ſcripſiſſemus, tanq; uel nos poſtea id fieri cenſuiſſemus, aut tanq; nos Legatos noſtros nõ ad audiẽdam ſolummodo & nobis referendã Ignatii cauſam, ſed ad diffiniendã Conſtãtinopolim miſerimus, cum nõnullis in eadẽ epiſtola interpoſitis inueniriq;, quo ad depoſitionis eiuſdẽ cõſacerdotis noſtri cenſurã, nõ terminari ſed tantũ perquiri, & nobis ſignificari ad diffiniendam auctoritatem apoſtolicam luce clarius decreuerimus. Nã ſi nos pro diffinienda controuerſia fratris noſtri Ignatii tunc Legatis noſtris quicq; præcipimus, uel eum damnationi ſubiici decreuimus ut

quid ne ſententiam diffinitiuam ſuſcipere, licet non digne decertaue-rint, attamen quantuncunque, & quomodocunque contradixiſſe, ac ne deponeretur, reſtitiſſe probantur. Siquidem ut (cætera nunc com-memorare differimus) in epiſtola ueſtra ex ore ueſtro didicimus, quo-modo illi non ſolum conſenſum noluerunt ipſius præbere damnatio-ni, uerum etiam qualiter, ne tantum piaculum à uobis in eum com-mitteretur, interdixerint: quæ profectò & ipſi minime contradicerent, ſicut depoſitioni eius intereſſent, nos ſibi mandatum tribuiſſe recole-rent, & uos poſtea niſi illos præter iuſſionem noſtram clare ſciretis, eos & nobis commendare, & ſuper huiuſmodi noxa tranſgreſſionis excuſare nullo modo ſtuderetis. Iam uero ſi dicitis quamobrem illos depoſuerimus, cum eos in damnatione ſæpe ſati Patriarchæ conſentire noluiſſent, tam manifeſte ſciamus: Reſpondemus, quia nihil illis bo-num profuit inchoaſſe, & in bonitate minime perduraſſe: quoniam qui perſeuerauerit uſq; in finem, hic ſaluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & poſt paululum aut ſuaſionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio ueritatis tramite declinare? Porro ſi Vitalis, & Miſenus, de quibus ſupra diximus, à beato Felice Papa honore pariter, & cōmunione priuati ſunt, qui ad talia uel impulſi dilapſi ſunt, quāto potius iſti pari debent ultioni ſuc-cumbere, qui parem quidem præuaricationem, ſed non pares, immo nullas pœnas ſicut illi quondam perpeſſi ſunt. Poſt hæc autem quic-quid de iam ſati fratris, & comminiſtri noſtri Ignatii tyrannica repul-ſione, quicquid de conſiderata & inuidiæ plena in eum prolata ſenten tentia, quicquid de uiolatis paternis diffinitionibus, quicquid de Pho-tii ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodam aſtutiæ tranſcen-dentes, etiam ſanctorum patrum inſtituta, quæ ſancti ſpiritus afflatu ſunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam contexiſtis, & ueluti in quodam ſilentii ſudario ligata in terra dum diuinis, ac tributa talen ta fuerint abſcōdiſtis, licet continuatim deueniendo in conſpectu Miſ-ſorum noſtrorum & perquirendo Ignatio. Quamobrem traditam ſibi plebem, & conſtituta deceſſorum meorū ſpreuerit, quæ nos poſt mul tum ſcripſimus, dictis ſuperioribus conglutinaueritis. Nō tamen quæ nos confeſtim ſubintulimus, paſſi eſtis ad cognitionem Eccleſiæ Con-ſtantinopolitanæ, uel ad Synodi auditionem proferri. Subintulimus quippe nos poſt illa uerba ita continuo proſequentes, & in hoc agen-dum ſubtili examine à noſtræ iuſſionis Legatis depoſitionis eius cen-ſura perquiratur, quatenus inquirentes inuenire queant, utrum cano-nicus tenor in eadem obſeruatus fuerit, uel non manifeſtum exiſtat, ac deinde cum noſtro præſulatui ſignificatum fuerit, quid de eo agen-dum ſit,

dum ſit, apoſtolica ſanctione diffiniamus, ut ueſtra eccleſia, quæ tantis quotidie quatitur anxietatibus, inuiolabilis deinceps, & inconcuſſa permaneat, ſed uos hæc, ut prætulimus, occultãtes à piorum, qui fortaſſis illic habebantur, notitia ſubduxiſtis. Ad nihil plane aliud intendentes, niſi ut non tenebrarum opera manifeſtatione lucis arguerentur, & ut nos his quæ illic irrationabiliter acta fuerant, dum noſtra ſcripta tacentur, conſenſum præbuiſſe reputaremur: probat hoc præcipue poſt multa utilia, quæ ibi non utiliter corrupta, uel defraudata ſunt, nouiſſimis eiuſdem epiſtolæ locis. In quo nos quidem Legatos noſtros commendantes amplitudinem tuam deprecati fueramus de ipſis inter alia dicentes: Et cum in conuẽtu eccleſiæ ſederint pro eccleſiaſticis diffinitionibus nihil á uobis, uel ab aliis alicuius contrarietatis, impetum ſentiant. Vos uero protinus ſubintuliſtis, quaſi nos hic continuatim ſubiunxiſſemus perhibentes: A nobis enim quæ huiuſmodi ſunt diſpoſitionis, & ſtatuta ſunt & diffinita. Hoc præcepto ueſtra utinã placens Deo ſagacitas innuere uolens quæcunque à Legatis noſtris ſtatuta fuerũt, & diffinita nos ſtatuiſſe, uel diffiniſſe per omnia dignoſcamur: qui tamen ſcriptus uerſiculus, nec à nobis prodiit, nec eis(præter quod ad ſacras Imagines pertinet, & id quoq; irreprænhenſibiliter)diffiniendum ſiue ſcripto, ſiue uerbo terminare quicquam, uel deliberare præcepimus. Ita eſſe quæ diximus ſuperius à nobis annotatis ſentẽtiis, teſtificantibus exemplaribus eiuſdem epiſtolæ noſtræ, ubi nos deprauata reiacent affatim edocentibus. Nam ſi nos ideo Miſſos noſtros deſtinaſſemus, ut uice noſtra Ignatii eſſent negocii iudices, quẽadmodum uos prætenditis, qui latrocinale illud Concilium, in quo Ignatius deponi putatus eſt iudicium noſtrum ſcribentes aſſeritis. Ante totius litis motionem, atque ante omnis initium controuerſiæ ſedem ei propriam reſtitui proculdubio cenſuiſſemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dignante perdiderat, atq; per eccleſiaſticum Canonẽ, reſumeret quod illi potẽtia ſæcularis ademerat, quatenus ſic deinde propria ſede, necnon & omnibus ſuis ante receptis, uiribúsq; reſumptis reſtitutus iam & armatus, cum accuſatoribus ſuis certaminis campum, & litigii conflictum poſſet arripere. Quod cum in mũdanis negociis legibus tuis fieri cẽſeas Imperator, multo magis in eccleſiaſticis atq; diuinis obſeruaretur, pietas tua debuit præuidere. Sed hæc nos ex innumeris ſtudio ueritatis defalſatæ memoratæ crebrius epiſtolæ noſtræ dictionibus ſummatim tetigiſſe ſufficiat. Cætera uero, quæ ſuperſunt, per Legatos noſtros, quos ad diuinitus protectũ imperium tuum ecce direximus, inſpectis immutilatis exemplaribus, quæ illis tranquillitati tuæ demonſtrãda tradidimus, facillime potes agnoſcere. Quamobrem

& nos quoque dilectionem tuam paterno ſalutantes affectu depreca-mur, & per Deum, in cuius manu corda ſunt regum, anxius obſecramus, ut eandem ipſam epiſtolam, quam gloriæ tuæ per lõge ſuperius memoratos, Radoaldum, & Zachariam miſimus, his præſentibus Miſſis noſtris monſtrare, atq; ad collationem cum exemplaribus, quæ eis dedimus, faciẽdam mora ſufficiente accommodare digneris, quatenus per hoc ſcire ualeant, utrum ſic eadem epiſtola in ſua penes uos integritate maneat, quemadmodum extiterat à nobis tuæ ſublimitati directa: an à quoquam fuerit poſtmodum ad ſuperius annotatas deprauationes perducta. Et ſiquidem per ueſtratum aliquem tantum nefas patratum eſt: quoniam apud Græcos (ſicuti nonnulla diuerſi temporis ſcripta teſtantur) familiaris eſt iſta temeritas: miramur, & modis omnibus obſtupeſcimus, ſi regius excellentiæ tuæ honor, qui iudicium diligit, ad tantum potuerit dedecus incuruari, cum ad hoc magis diuinitus ordinatus ſit, ut deprauata corrigat, & falſata priſtinæ ueritatis honeſtati reſtituat. Aut enim iuſta fuerũt, quæ miſimus, ſicq; cõſequenter oportuit ea ſeruari, aut ſi iuſta putata non ſunt, in quo iuſta non fuerint, per aliud ſaltem ſcriptum exponi, uel nobis referri, & ſumma ratione debuerunt patenter oſtendi. In nullo tamen horum oportuit ea uel eccleſiæ, quæ apud uos eſt, cognitiõe priuari, uel aliqua falſitatis deprauatione fraudari. Porro ſi tuæ manſuetudinis poſtpoſita notitia hoc immane ſacrilegium geſtum eſt, nihilominus immenſa admiratione ducimur, & quia tantum imperium illudi potuit, & tantã fraudem perferre iure dolemus. Deniq; ſacrilegium non immerito commiſiſſe dicendum eſt, qui ſcripta pietatis fidelium, atq; pii principis nationi uel ſubducit, uel à ſui ueritate ſubmonens uelamento præſtigiorum ſuorum obnubilat. Veruntamen nos quomodocunq; falſitati, uel deprauationi eadem ſit epiſtola ſubmiſſa, grates innumeras agimus Deo, cuius inſpiratione & fidelia eius exemplaria penes nos retinuimus, & cuius permiſſu qui hæc uel authenticam ipſam ſcripſere, ſuper eſſe noſcuntur. Nos autem Ignatii fratris, & Coepiſcopi noſtri quocunq; diſcrimine, priuſq; à nobis ſpecialiter ad iterationem eius perducatur negotium, quia nec hactenus conſenſimus aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo conſentiemus. Verum non ita iuſtificamus eum, ut nihil hunc repræhẽſione dignum admiſiſſe dicamus, pro quo fortaſſe merito poterat, legitima diſcuſſione facta, quodlibet canonicæ iaculum pati ſententiæ: cum ſcriptum in apoſtolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rurſus: Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & ueritas in nobis non eſt, ſed ita uolumus, & ita decernimus iſtius modi Pontificem

digna

digna pro factis recipere, ut ſacerdotale decus penitus nõn uileſcat, nec tam facile pontificalis apex terrátenus incuruetur. Ita inquam uolu‐ mus, & ita decernimus hũc, immo quẽcunqꝫ pontificem, iuſtæ ſubdi ſententiæ, ut non à ſæcularibus quibuſcunqꝫ iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam eccleſia ſua priuetur, non ab infe‐ rioribus, ſed à maioris auctoritatis perſonis recti calculi ſentẽtiam con ſequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus iſtius, immo uero cunctorum ſacerdotum cauſas examinare, culpam ſuam punire, ut pa ternos terminos non tranſgrediamur, ſacros Canones non conculce‐ mus, nec decretalia Sedis Apoſtolicæ cõſtituta, quibus eccleſia tota ful citur, atqꝫ munitur, quoquomõ uiolemus. Ad extremũ ita uolumus, & ita decernimus, Pontificem (qualiſcunqꝫ ſit) iudicari: ut eccleſiæ, cui præeſt, iura nulla temeritate, nulla præſumptione frangantur. Nullum quippe poterit eccleſiæ ius dignum ſeruari, ſi Præſul eius à quibuſlibet uel quãdolibet, aut quomodolibet impetatur, & pro libito cuiuſcunqꝫ tanta facilitate pellatur. Quod cum ita ſit, non poſſumus interim fra trem noſtrum Ignatium (qualiſcunqꝫ ſit) nõ inter ſanctiſſimos, & bea tiſſimos Patriarchas connumerare. Qui licet apud uos ſit tot oppro‐ briis, tot perſecutionibus fatigatus, à nobis tamen nõ niſi qualis à de‐ ceſſoribus meis eſt habitus, creditus & ueneratus, nullo quippe no‐ ſtro examine alicuius criminis reus, nullo eſt noſtro ſpeciali iudicio re pertus obnoxius: ac per hoc (cum nulla eſt) nulla ſententia condẽnan dus, aut à noſtri, eccleſiæ qꝫ noſtræ communione collegii ſequeſtran‐ dus, aut aliquibus, niſi honorabilibus, uocabulis appellãdus. Sed nec in Photii ſacerdotali prouectui, præſtando fauore in uota condeſcenſio nis noſtræ modo quolibet inclinabimus. Ergo tranquillitas tua litera‐ rum ſaltem nunc tenore cognoſcat ſedem beati Petri apoſtoli in neo phito, & mecho, & Conſtantinopolitanorum eccleſiæ inuaſore Photio olim, iuſté qꝫ dãnato, ac nihilominus præſentia ſynodali nuper eliſo communionis nũqꝫ, niſi à præuaricatione ceſſauerit, præbituram eſſe conſenſum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracuſano, uel cæteris ſchiſmaticis inſtitutus, immo deſtructus, contra omne fas al terius præſidere non poteſt eccleſiæ. Nam merito deſtructus eſſe credi tur, qui à deſtructo ædificari ſperans, etiam ſiqua alia noua fortaſſis ha buit, nimiæ præſumptionis eius temeritati communicans, perdidit. Nam Gregorius quomodo quẽdam ædificare poterat, qui multipliciter iam noſcebatur eliſus? Quomodo quenqꝫ in aliquo eccleſiaſtico pote‐ rat ordine ſtabilire, qui eccleſiæ unitatem ſcindens ipſe iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere nõ po tuit, ſic deſtructus conſtruere, & eliſus quenqꝫ ordinare nequiuit. In

ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum uigore conſiſtere, & firmis inniti per omnia baſibus, qui alterum uel proſternere, uel conatur ſtatuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac ſynodice depoſitus, & anathematizatus erat, quemadmodum poſſet quenq̃ prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil potius à Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit. Per eorum quippe (ut legitur) manus impoſitionem, & inuocationem daba tur ſpiritus ſanctus, qui nouerāt mūdas ad dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam ſui magis quàm ad conſecrationem alicuius ſpiritum ſanctum per impoſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is qui ordinandus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes. Hinc enim ſcriptum eſt: Qui obturat aures ſuas ut audiat legem, oratio eius erit exe crabilis. Si execrabilis, utique & non audibilis, ſi non audibilis, ergo inefficax: ſi inefficax, profecto Photio nihil præſtās: nimirum qui uul neratum caput per illam manus impoſitionem potius habere dignoſcitur. Porro ſi prætendit iniuſte ab Ignatio ſe fuiſſe depoſitum, quid de omnibus, qui in ſynodo illo tempore conuenerunt, ſententiám q; in eum protulerunt, perhibebit? Quod ſi & illos iniuſte feciſſe dicere præſumit, quare cum eis nunc communicat, & quoſdam eorum ſacer dotio dignos exiſtimat? Quos tamen recte prius non iudicaſſe repræhendit, & ſententiæ, quam protulerunt, eos ſecundum ſe debere, ſuccumbere non neſcit. Sed uideamus quorum iudicio, uel quorum au ctoritate Gregorius poſt depoſitionem, & anathema, honorem Epiſco patus, uel officium priſtinum recepit. Omnes enim illum & depoſitum norūt, & anathematis uinculis obligatum, ac per hoc totius eccleſiæ communione priuatum. Iam uero ſi dixeritis quia ipſe ſibi Gre gorius & honorē reſumpſit, & priſtinum officium recepit, audite quid apoſtolus dicat: Nec quiſquam ſumat ſibi honorem, ſed qui uocatur à Deo tanquam Aaron: ſed & Chriſtus nō ſemetipſum clarificauit, ut Pontifex fieret. Sed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt: Si quis Epiſcopus damnatus à ſynodo, uel præsbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo, auſi fuerint aliquid de ſacro miniſterio contingere, ſiue Epiſcopus iuxta præcedentem conſuetudinem, ſiue præsbyter, aut dia conus, nullo modo liceat, & ne alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatiſfactionis. Sed & communicantes omnes abiici de ec cleſia, & maxime ſi poſtea quàm didicerint aduerſus memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eiſdem communicare præſumpſerint. Carthaginenſes quoq; regulæ excommunicatum qui ante audientiam communicare tentauerit, ipſe in ſe damnationem protuliſſe manifeſte denunciat.

nunciat. Si ergo ſecundum Apoſtolum nemo ſibi honorem accipit, & Chriſtus non ſe clarificauit ut Pontifex fieret, qui omnes cum patre, & ſpiritu ſancto glorificantes ſe glorificat, & ipſe eſt Pontifex, de quo rurſus id dicit Apoſtolus: Talis decebat ut nobis eſſet Pontifex ſanctus &c. Et ſi Epiſcopus, qui damnatus à ſynodo eſt, iuxta ſacros Canones, ſi auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio iuxta præcedentem conſuetudinem contingere, & ante audiẽtiam communicare, ipſe in ſe damnationem protulit: ita nullo modo liceat ei nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis, ſed & communicantes omnes abiici de eccleſia: quanta putas Gregorius pœna multandus eſt, qui poſt damnationem ſui & anathema, in hæc omnia commiſiſſe probatur, id eſt & ſuper Chriſtum ſe extulit, & quod ipſe non fecit, iſte & honorem ſibi reſumpſit, & ut Pontifex eſſet, ſe arrogantiſſime clarificauit, & ante audientiam excõmunicatus communicare, & uetita uſurpare præſumpſit, & damnatus de ſacro miniſterio nõ ſolum aliquid, uerum etiam multa iuxta priorem conſuetudinẽ tetigit? Quod certe Gregorius agere omnino non debuit, etiam ſi nulla commiſſa exiſterent, pro quibus damnari potuiſſet: quoniam prælati iudicium ſemper inferioribus formidandum eſt, ne ſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis iniuſte ligentur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa, id eſt inobedientia mereantur. Igitur prælatos damnare indifferenter, oportet horreſcere. Quicunque uero minoris auctoritatis ſunt, damnare ſolicite caueant, ne maiorũ ſuorum ſententiam tranſgrediantur. Alioquin licet iniuſte nonnunq̃ damnati ſunt ex ipſa temeraria præuaricatione, culpa quæ nondum forte perpetrata fuerat, & ultio quam culpa nec dum merebatur, proculdubio ſubſequuntur. Nihil quippe lignum uetitum in ſe mortiferum habuit: ſed qui inobedienter ex eo comedit, mortem ſibi, & poſteris propinauit: non quia lignum malignum, cum quod Deus fecit, totum fecerit bonum, ſed quòd mala ſit tranſgreſſio, & uolenti ſubiici per eam merito ſit orta damnatio. Porro ſi dicitis Gregorium ab imperio ueſtro, & ab Antiſtibus fuiſſe receptum, percontari libet ò ſapientiſſime Imperator, quibus hoc documentis, quibus Canonibus iubentibus agi rite poteſt, ut hi qui abiiciuntur ab aliis recipiantur? Id etiam ueneranda, & uniuerſali Synodo Nicena de utraque profeſſione luce clarius inhibente? Nam à ſeculari poteſtate nec ligari, nec ſolui ſacerdotem poſſe manifeſtum eſt: & iccirco affatim approbatur Syracuſanum Gregorium per imperialem tantummodo ſententiã nullo modo ualuiſſe reconciliari. Vbi ſi Pontificum quoqꝫ ſociatur aſſenſus, quærimus utrum præceſſerit, an fuerit ſubſequutus? Si ſubſequutus eſt, nihilominus ad id redi-

tur, ut abſolutio à ſæculari poteſtate præcepta ualere non poſſit, Ponti ficúm q; ſequutus aſſenſus, adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ ſanctionis, ſi præceſſit, doceatur à quibus, & ubi ille ſit geſtus, ſi ſecundum eccleſiæ regulam celebratus, ſi paterna traditione pro ſectus, ſi Maiorum more prolatus, ſi competenti examinatione depromptus, ſi ad maioris auctoritatis ſedem, quàm illa eſt, à qua Gregorius damnatione tenebatur obſtrictus, ſecũdum eccleſiæ regulas eſt relatum, ſi ipſe Præſul, qui ligauit, abſoluit. Si hæc geſta non ſunt, quo more, quo ritu Syracuſanus Gregorius ſe gloriatur abſolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec eccleſiaſticis legibus fuerit expetitus, nec à mundana poteſtate potuerit præter eccleſiæ tramitem prorſus abſolui? Legitima eccleſiaſtici tenoris abſolutio præueniret, & hæc omnia, quæ ſuperius dicta ſunt, ſecundum eccleſiæ tramitem ſeruarentur, præcipue, cum non ab inferiori, uel pari, ſed à maiori perſona: & (ſicut ex apoſtolicis canonibus edocemur) ſolum ab eo qui eũ ſequeſtrauit, aut certe à prima ſede iure poſſit abſolui. Inferior quippe, uel compar antelatum, uel comparem non annuente maiori, abſoluere non poteſt. Sola igitur potior inferiorem conuenienter abſoluit. Proinde inferioris loci Pontifices eos, quos potior ſuus obligauerat, ſine prima ſede abſoluere non potuerunt. Veruntamen, licet contra Nicenenſes ſacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquam tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt, quem abſolutione præuaricatoria potius nexuerunt, & hũc, dum ſoluere nixi ſunt, nodis maioribus dediderunt. Quinimmo dum ſententiam maioris contemnentes tranſgreſſi ſunt, uel etiã ſuam tergiuerſatorio conſilio, lení que ſenſu ſibimet facti contrarii deſtruere ſunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & ſimili pœna ſecundum apoſtolicos, & nonnullos alios Canones tenentur obſtricti, ita ut communicãtes expelli de eccleſia iubeantur, ac per hoc, reos reum iuſtificare conſtat minime potuiſſe, nec ligatos ligatũ ſoluere modo quolibet ualuiſſe. Ecce à quibus ò Chriſtiane Princeps, Photius eſt inſtitutus. Ecce qualis eſt Gregorius, qui Dormitantius conuenientius poterat dici. Quamobrem cogita fili chariſſime, tracta & tecum ſedula meditatione perquire, ſi ſtare Photius poſſit, etiã ſi miris uirtutibus polleat, etiam ſi omni ſcientia fulgeat. Quando qui hunc ſtatuiſſe tentauit, dudum iam cecidit: & uolens erigi cum conãtibus ſe erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Conſyderet ergo diuinitus ueſter inſpiratus apex quomodo Photius (etiam ſi nihil aliud ſibi iure ualeat impedire) queat in ſacerdotali gradu perſiſtere: quandoquidem inſtitutor ſuus cum hic ordinaretur, nõ ſolum ſacerdotio, uerum etiam ipſo

carebat

carebat chriſtiano uocabulo: & ſicut iam expoſuimus, nec dãnatus iu ſtificare, nec depoſitus erigere, nec ligatus poteſt quenq; per impoſitio nem manus prouehere: impoſſibile eſt enim horũ aliquid fieri. Iudi= cate ergo mãſuetiſſime Imperator cui potius obediendũ eſt, Deo, an hominibus: iudicate cui potius reſiſtendum ſit, poteſtati quã in Petro oĩpotens Deus ordinauit, quã q; ſuper cunctam eccleſiã extulit, an or dinatiõi Gregorii Syracuſani, cui illi ue dicendũ eſt, homini, uidelicet per quẽ in eccleſia Chriſti tot ſcãdala uenerunt: quí q; olim (ſicut ipſi ſcitis) à fratre, & comminiſtro noſtro Ignatio, & à ſynodo quæ ſub eo erat, depoſitus eſt: & ut apo. ſedes in eius dãnatione cõſentiret, ab ipſo conſacerdote noſtro poſtulata eſt. Sed deceſſores mei beatæ memoriæ Leo, ac Benedictus ſedis apo. moderamina ſeruãtes, noluerunt ſic unã partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reſeruarẽt. Vnius quippe me diator nõ ẽ: quãobrẽ interim depoſitio ipſius à ſede apo. nõ ſuſcepta, remanſit infirma. Cúm q; idẽ Gregorius per Legatũ ſuæ partis, Zacha riam noĩe, ſedẽ agnouiſſet apoſt. in ſua depoſitione nullatenus cõſen= ſiſſe, nõ gratias egit, nõ à cœptis in iam dictũ fratrẽ noſtrũ ſæuiẽtibus contumeliis cõquieuit, ſed benignitate Dei, & patiẽtia ſedis apo. in ſu perbia abutẽs, in ipſum uidelicet Ignatiũ Patriarchã ſuum rediuiua ia cula impietatis irreuerẽter exacuit: & eo ſuperſtite neophitum in Con ſtantinopol. Eccleſiã conſecrauit: quin potius & aduerſus ſedis decreta contumax eſſe nõ deſtitit, qui pro ſe, nõ contra ſe ipſius ab ea decreta paulo antea tanq; ingratus nõ recolit, & ueluti tergiuerſator arma præ parat aduerſus arma, ſibi tutelam ſalutis nõ modice conſerẽtia, & mu= rum deſtruere nititur, qui ne ipſe deſtrueretur fortiſſime cuſtodiuit. Et agit nunc quantum in ſe eſt, ut ea ſtatuta prorſus habeãtur inualida, quæ cũ ipſe his egeret, ſupplex petebat, & ut fortiora eſſent adamante, ſubmiſſus optabat, atq; ut ſibi auxiliarẽtur, humiliter implorabat: nec nõ & contra ea repugnãtes forſitan tyrannos, & ſacrilegos iudicabat. Niſi enim ſedes apoſt. ei parceret, ille quomodo cõreuerẽdiſs. Ignatiũ poſſet deſtruere, brachium nõ haberet. At ille uſus eſt ſedis apoſt. bo= nitate in malignitate, & beneficiũ in patris ſui conuertit exitiũ. Dicite igitur ò Imperator (obſecro) cũ ita ſit, quomodo debeamus nos Igna tium non adiuuare? aut uſq; ad audientiam (quantum in nobis eſt) indemnem nõ penitus conſeruare? uel quomodo non poſſimus Gre gorium, & hos qui ex parte ipſius ſunt merito condemnare? Quando Ignatius, niſi à nobis eſſet impeditus, ſic illos canonice forſitan ſterne ret, ut & eum nullo conamine potuiſſent impellere: iſtí q; non no= bis hæſerunt, quos in adiutorium ſuũ habere promptiſſimos merue= runt, nec à nobis conſilium acceperunt, ut hi cum Patriarcha ſuo uel

pacificari, uel canonice iudicari potuiſſet, ſed uires ſuas à nobis ne fran gerentur ſeruantes, eas aduerſus eum protinus præpararunt. Vndéque ſuperpēdite quantum nos nunc Ignatio debitores ſumus, qui ſibi ob ſtaculum, & inimici eius facti ſumus defenſionis umbraculum: quam uis nos non ideo iudicium iſtorum diſtulerimus, ut ei nocendi iacu= la præpararent, ſed ut ſic ſentētia in hos prolata ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio procederet: & rurſus ſic ab iſtis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut partis Ignatii uocata perſona, uel conuicta, noſtræ præſentiæ non deeſſet. Quãobrem dilato parum= per iudicio, & interim infirmata ſententia, miſſum eſt utriqꝫ parti, ſedis apoſtolicæ Præſulis præſentandum optatibus, ac etiam (ut par eſt) ſub= iiciēdum diffinitionibus, ſed dū pars Ignatii properanda diſponit iter, hoſtibus eius uiribus reſumptis, non iam fidem apoſtolicam petenti= bus, non Petri memoriam facere dignātibus Ignatius trahitur, impel litur, & innumeris malis affectus ab eccleſiæ regimine ſequeſtratur. Et hoc totum factum eſt, eo quòd prædicti Pōtifices utriqꝫ parti æquitatē ſeruantes, & utriuſqꝫ lateris audientiam poſtulantes, Ignatii nō firman do ſententiam, immo uero interim infirmãdo, inimicis eius quodam= modo manū porrexerint, dum nimirum ſentētiam in eos prolatã, nō interim auctoritate ſedis apoſt. roborauerint, ſed uſqꝫ in præſentiã eiuſ dem apoſt. ſedis differri decreuerint. Quãobrem chariſſime fili, & lau= dabilis Auguſte, quia quaſi per nos inuēta eſt Ignatii deiectionis mate ria: iccirco præter id quod frater adiuuari debet à fratre, præter id etiam quod Petro cuius in terris (licet indigni) uicē gerimus, Chriſti oraculo peculiariter dicitur: Et confirma fratres tuos. Etiam per hoc ſpecialiter eum nō ſolum adiuuare, & cōfirmare, uerum etiam (ſicuti ipſi poteſtis aduertere) totis nos pro illo uiribus oportet per oĩa diſceptare: ut uideli cet totū in illo funditus aboleatur, quod per nos lædēdi ſomitē aduer ſariis eius reperiētibus, ei uiolētiã inferri monſtratur: totúm qꝫ recipiat Chriſto propitio, quod, dū nos moderate, ac regulariter gerimus, ipſe p̄iudicialiter amiſiſſe dignoſcitur. Quoniã & p̄fati deceſſores noſtri Leo ſcilicet, & Benedictus beatæ record. Pōtifices, ſi tale quid diebus eorū Gregorius, uel cōplices eius patraſſent, uidelicet ut abuſi tãto cōpaſſiōis & patiētiæ ſedis apo. circa ſe būficio in Ignatiū manus ſuas inieciſſent, aut aduerſus eū, ipſis ſanctis p̄ſulibus incōſultis, linguas ſuas taliter exa cuiſſent, profecto eos, tanqꝫ magiſtros inquietudinis, & ipſos ſe ſole cla rius obnoxios oſtēdentes, ſine quauis retractatiōe protinus condēnaſ= ſent, & tantū piaculū impietatis eorū deſtruere ardētiſſime ſtuduiſſent. Sed quia illi diuina uocatiōe ab hac cōualle lachrymarū ſubducti ſunt, hãc tyrannidē nōdū intuētes, nos debemus in eorū labore ſuccedere,

qui ſucceſſimus in honore, in cuiuſq; tempore crudelitas, quæ diebus ipſorũ cœpit radices mittere, conſummata perpatuit. Proinde nos, primo quia ſedis apoſt. de tota eccleſia fas habẽtis iudicare, moderamina retinemus, ſecũdo quoniã fratribus iniuriã paſſis ſubuenire debemus, poſtremo (ſicut iam diximus) oportet nos in eorũ labore ſuccedere, in quorũ ſucceſſimus põtificatus honore: quẽadmodum ipſi deceſſorum ſuorũ exẽpla ſequuti ſunt, & operis eorũ ſtrenui cultores inuẽti ſunt: quod ipſi profecto agerẽt adiuuãte dño: habẽtes (quẽadmodũ illi) eiuſdem zelũ iuſtitiæ, ſeu priuilegiũ dignitatis nos ſtudioſe perficere procurauimus: nimirum quod omittere proculdubio, ſicut noſſe cunctis clamare tribuitur, nõ ualemus. Sed dicis ô Imperator ẽt ſine cõſenſu noſtro Photiũ, & eccleſiã retenturum, & cõmunionẽ eccleſiæ habiturum: Ignatiũ uero nihil per nos meliorationis penitus adepturũ. At nos diuerſo credimus, ꝙ eccleſia Chriſti ſacros Canones, & præcipue Nicenos nõ tradat obliuioni, præcipiẽtes uidelicet, ut hi qui abiiciuntur, ab aliis nõ recipiãtur. Credimus ẽt, quod diu membrũ incolume nõ ſubſiſtat hærẽs membris capiti nõ hærẽtibus. Poſtremo credimus, quod cætera mẽbra (ſi tamẽ affectãt uiuere) caput quãdoq; ſequãtur. Verũ in omnibus his (ſecundũ apoſtolum) nõ uolentis, neq; currẽtis, ſed miſerantis eſt Dei: & ideo pro labore pietatis moras ullas, laborãte nos Deo, minime faſtidimus, quia etſi noſtrum eſt currere, diuinæ tñ eſt poteſtatis qñ ei placuerit ad palmam perducere. Quod aũt facere apoſt. ſedẽ docuit, ſicut ad oẽs orthodoxos eccleſiæ catholicæ ſcripſimus, ſtrenue fecit: Dei uero ẽ cœpta perficere: nã nos uomere quidẽ linguæ terrã proſcĩdimus mentiũ, & in ea uerborũ ſemina ſpargimus: Deus aũt potẽs eſt illa, & ſui rore ſpiritus infundere, & augumẽto gratiæ fœcundare, atq; ea quãta, & qualia uult, & qũo uult ad uberẽ & multiplicẽ fructũ perducere. Quoniã nos etſi agri dñici cultores ſumus, attamẽ neq; qui plantat eſt aliquid, neq; qui rigat, ſed qui incremẽtum dat, Deus. Verũ his ita ſe incuntãter habẽtibus, cõſtat eos, qui ſemel à ſedis apoſt. præſulibus perculſi ſunt ſentẽtia illius, hodiẽ q; cõſtringi: ita ut eorũ nõnullos quidẽ prolata cõtra ſe iudicii tela prĩcipũ regimine munitos ſauciauerint, quãdoq; tñ medullitus penetrauerint, nonnullos aũt etiã poſt mortẽ ſuſceptã cunctis execrabiles oĩno reddiderint. Quotquot aũt in ipſa cõmuniõe ſedes apoſt. tenuit, aut dũ uiuerent ab eccleſia ſunt uniuerſali receptì, aut poſtmodũ ab ea ſumma celebritate retenti. Præterea illos in quorũ dãnatione nõ conſenſit, ſingulari prærogatiua diſſoluit. Quæ ut manifeſtius prudentia tua cognoſcat, ex his pauca commemorare ſtudebimus. Primo quidem clauiger cœli Petrus, & primus ſeſſor ſedis iſtius, Symonẽ magũ nõ ferri, ſed linguæ mucrone proſtrauit. Sed ille

principū utens uirtute nō ſolum in nequitia ſua permãſit, ſed & male moriēs, ſui cauſa, in eiuſdē damnatoris ſui mortē principes inflãmauit. Deinde cū Aſiani oēs inter cæteros, Euangeliſta Ioãne auctore, quarta decima luna cū Iudæis putarēt paſcha celebrandū, hos Præſul meritis, & nomine Victor à cõmunione collegii ſeparauit. At illi oēs cum nõ nullis eccleſiarū Præſulibus nō ſolū huic manus minime præbuerunt, uerū etiã pertinaciæ redarguerunt. Felix quoqʒ Papa Conſtantinopolitanum Acaciū nō ſolum depoſuit, uerū & inſolubilibus anathematis uinculis innodauit. Sed adeo eſt contēptus, ut idem Acacius, mūdi dilectorum tuitione protectus, etiam nonnullis Romanis Pontificibus decedentibus, & officio ſacerdotali iuxta præcedentem conſuetudinem fungeretur, & exceptis paucis, omnium orientalium cõmunione frueretur. Porro Agapitus apoſtolicæ ſedis Præſul Anthimum Conſtãtinopolitanum ſimiliter Antiſtitem condēnauit, & in loco eius ordinauit Menam, pro quo uidelicet Anthimo Siluerius, & Vigilius Rom. Pontifices ab Auguſta Theodora multa incõmoda, ſed & diſcrimina ſunt perpeſſi, ſed ad reſtitutionē eius nullatenus inclinati. His ergo de pluribus ſedis apoſt. magnis, & præclaris rectoribus carptim commemoratis, quid mirum ſi nos pro Photio contemnimur, cum uideamus apoſtolorum principem pro ueritate contra Symonem defenſa, etiam mortem ſubire? quãdoquidē, licet ſero, licet poſt multos ſudores, quãdocunqʒ tamen mundus totus ea defendit, quæ Petrus contra Symonem defendiſſe dignoſcitur: ea dãnat, quæ illum damnaſſe deſcribitur. Quid autem mirum, ſi nobis pro eccleſiaſtica correctione laborãtibus manum nō datis, ſed & duritiis redarguitis? cum uideamus Victorem Papam, & martyrem, qui ideo uere uictor eſt, quia martyr, pro eccleſiaſtica traditione pene à totius eccleſiæ Præſulibus pertinaciæ redargutum: quandoquidē eccleſia tota nūc cum illo ſapit, & quod fecit laude prædicat dignum. In quo animaduertendum, quia ſi tunc ille pro iuſtitia tanta ſæueritate nō uteretur, ſicuti nõnulli hortabantur epi, hactenus fortaſſis error ipſe manſiſſet, præcipue cum etiã eo tanto zelo ſuccenſo, uſqʒ ad epheſinã priorem in aliquibus perduraſſe ſynodum legerimus. Quid præterea mirum, ſi Sedes Apoſtolica diebus tuis paruipenditur, nec ab imperio tuo, tibi que ſubiectis auditur? cum uideamus ſanctum Felicem adeo ab Imperatoribus prædeceſſoribus tuis contemptum, ut ab eo anathematizatum Acacium ita ſua protectione munirent, & ut Sede Conſtantinopolitana dum uixit abuteretur, & in perfidia ſua mala moreretur. Veruntamen propitio Chriſto, Sedis Apoſtolicæ Pontificibus indefeſſe certantibus, à catholicis iugi fatigatione remota, tandem aliquando à ſæpe fati beati Felicis ſentētia, id

eſt eccleſia

eſt eccleſia tota conuerſa. Et quia prædictus Acacius non eſt inuentus ſuperſtes, conſequēter nomē eius in eccleſia taceri ſancitum eſt. Sed & tu Imperator orthodoxe de ipſo nūc cū ſede apoſtolica ſapis, qui ſi illo tempore fuiſſes repertus pro eo contra eam, & in hac cauſa fieres forſtaſſis accenſus. Ad extremum quid mirū, ſi pro deiectione Photii nobis minaris? quando Anteceſſores tui principes pro Anthimo iā dicto prædeceſſores meos uſque ad confeſſionem perſequendo perduxerint? Veruntamē, licet diutiſſime laborauerint, ſæuierint, & tot diras aduerſus eos afflictiones commouerint, ſententiam tamen eorum mutare, uel Anthimum reuocare ad priſtinum ſtatum nullo modo potuerūt: qui licet tarde, quandoq; tamē & ipſum Anthimum, & ſenſus eius cū ſede Apoſtolica ſapiētes, deteſtati ſunt: & Mennam uirum ſanctum ab ipſa promotum, nō ſicut ueſtrates falſo autumant, ſed cum ea hunc digne recipientes ueneranter amplexi ſunt. Quis uero tunc uidēs Petrū uel ſucceſſores eius Symonem, præfatós q; præuaricatores tam fortiter debellare, non poterat indignari? & eos tanq̄ inſenſatos efferri penitus arbitrari: præſertim cum pro eiſdem perfidis totus præter pauciſſimos aduerſus illos cum principibus ſuis pugnauerit orbis? Sed quia ueritas tegi funditus humanis nō poteſt conatibus, & præfati, quin & alii ſancti, ſummí q; pontifices ſpe freti, quæ nō cōfundit, tot labores arripuerunt: iccirco ſol iuſtitiæ radios ſuos fortaſſe mittens, & nebulam diſſipauit erroris, & ueritatis paulatim lumen oſtendit: ſic q; demū quantū illi defenſores eccleſiæ recte ſapuerint, & iſti nequiter oberrauerint, tandem euidenter innotuit. Ita quoq; & nos (ut uerbis egregii loquamur apoſtoli) habentes eundem ſpiritum fidei, quem & patres noſtri (ſicut ſcriptum eſt: Credidi propter quod loquutus ſum) & nos credidimus propter quod loquimur, & confidimus, quoniam qui Abraham, contra ſpem dedit filiū, potens eſt nobis pro eccleſia ſua laborantibus & incrementa ſpecialium frugum donare, & earundem frugum uberē fructum multiplicare. Vnde dicito quæſumus ò Imperator piiſſime, cuius prolixitatis inobedientia, uel cuius multitudinis inſolentia, aut cuius poteſtatis excellentia, nos ab hac fide, uel ſpe debeat, aut ualeat ſaltem parumper auertere? Præſertim cum beatiſſimus iam deſignatus exclamet apoſtolus: Eſt inquiens fides ſperandarum ſubſtantia rerum argumento non apparentium. & rurſus. Spes (ait) quæ uidetur, nō eſt ſpes: nam quod uidit quiſquis, ſperat, ſi quod uidemus, ſperamus, per patientiam expectamus. Hac igitur fidei ſuæ ſpe certificati fili chariſſime, nos quidem de percipienda mercede laborum (etiam ſi uos nobis nunq̄ obedieritis, etiam ſi quātum poteſtis apoſtolicæ ſedi reniti contenderitis) nullatenus dubitamus. De te tamen tanq̄ de dilectiſſimo

filio uehementer ingemiſcimus, & triſtamur, quoniam nō piorum ue ſtigia, ſed prauorum principum exempla ſectatus, apoſtolicæ & primæ in toto orbe terrarū ſedis edicta, peruerſorū hominum ſuaſionibus ille ctus, atq; decreta poſtponis, & anathematis obligamēta, quibus perſe cutores Ignatii cōminiſtri noſtri Photiū uidelicet, qui poſt depoſitionē nimis multa de miniſterio ſacro cōtingere iuxta præcedētē cōſuetudinē auſus eſt, & fautores eius regulariter irretiuit, contemnis: & quaſi mi nus chriſtianus temere paruipendis. Quod quantum ſit à pio intelle ctu remouendum, & à fidelium cordibus execrandum, eximius Præ ſul noſtræ ſedis moribus, & nomine Gregorius oſtendit, cum de hoc ſcriberet, dicens: Si ſunt qui certiſſime talia ſentiunt, uel tenent, quia chriſtiani non ſunt, dubium non eſt, eos quòd & ego & omnes catho lici Epiſcopi, atq; uniuerſa eccleſia anathematizamus: quia ueritati con traria ſentiunt, contraria loquuntur. & rurſus: Ipſi (inquit) ſi inteſtes ſunt, quia chriſtiani non ſunt, qui ligamenta ſanctæ eccleſiæ uaniſſime æſtimant conatibus ſoluere, ac per hoc nec abſolutione ſanctæ eccle ſiæ, quam præſtat fidelibus ueram, putant ſibi ligaturas eius ualere, nec æſtimant. Contra quos diutius diſputandum non eſt, quia deſpiciendi per omnia, & anathematizandi ſunt, ut unde ſe fallere ueritatem cre dunt, inde in peccatis ſuis ueraciter ligentur. Sed ſi forte dicis non de buiſſe nos tam concite audita dicta credere, nec tam ad proferendam ſententiam eſſe procliues, noueris ô Imperator hoc rationabiliter poſſe dici, ſi culpa cum clamore, quemadmodum Sodomorum, & Gomor reorum, non eſſet: ſi quæ de Gregorio geſta ſuperius intimauimus, tam in propatulo non extitiſſent: ſi ſcripta ueſtra, quæ apud Conſtan tinopolim contra conſacerdotem noſtrum Ignatium, uel circa Pho tium, immo uero per Photium geſta ſunt euidenter, nullatenus in dicaſſent: uel ſi Legatos noſtros, & epiſtolas pietas tua benigne ſuſce piſſet: uel ſi ſuſceptas auſu temerario nemo fallacia deprauaſſet, & illas ab earum ueritatis tenore nullatenus amouiſſet. At ubi piaculum nō ſolum cum uoce, ſed & cum clamore commiſſum eſt, & ſanguis in ſontis fratris (ſicut hactenus) clamabat ad Deum de terra, & ueſtrates (iuxta quod per Prophetā de reprobis exprobrāte effectu perhibetur) peccatum ſuum, quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſcōderunt: poſt quam ſcripta quoque ueſtra, id eſt peccatum conſummatum, liquido demonſtrarunt, poſtquā etiam Miſſos noſtros obſeruatos à colloquio fidelium, & iuſſis noſtris auerſos, & epiſtolas noſtras occultatas, atq; fal ſatas agnouimus, quid potuimus conſultius, uel cautius agere, quā (ne ut magis ac magis ſcelus, ut cancer ſerperet) id funditus extirparemus: & (ne ut deſides, & negligentes iudicaremur) pro domo Dei celerem,

ſeruidúm q;

feruidúm que zelum oſtenderemus? Præter hæc autem, quia falſo diuulgati fueramus, nos uel Ignatii depoſitioni, uel Photii promotioni conſenſiſſe, iccirco ueloci ſtudendũ eſſe ſatisfactione, Chriſti eccleſiam de hoc certificare iure præuidimus. Verum quemadmodum audita crimina non facile credi, ſed cognita ſine tarditate puniri debeant, ſanctus iam nominatus Papa Gregorius, & magiſter egregius, ſapienter edocet dicens: Peccatum cum uoce eſt, culpa in actione: peccatum uero etiam cum clamore eſt, culpa cum libertate. Sed quid hoc exẽplo niſi nos admonemur ne ad proferendam ſententiam unquam præcipites eſſe debeamus, ne temere indiſcuſſa iudicemus, ne quælibet mala audita nos moueant, ne paſſim dicta ſine probatione credamus, quod profecto perpetrare pertimeſcimus, ſi auctoris noſtri ſubtilius facta penſamus. Ipſe quippe ut nos à præcipitata ſententiæ prolatione compeſceret, cum omnia nuda, & aperta ſint oculis eius, mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, qui ait: Deſcendam, & uidebo utrum clamorẽ qui uenit ad me, opere cõpleuerint, an non eſt ita, ut ſciam. Omnipotens itaqꝫ Dominus, & omnia ſciens, cur ante prouocationẽ quaſi dimittit, niſi ut grauitatis nobis exemplum proponat? ne mala hominum ante præſumamus credere, quàm probare? Ecce per angelos ad cognoſcenda mala deſcendit, móx qꝫ facinoroſos percutit, atqꝫ ille patiẽs, ille mitis, ille de quo ſcriptum eſt: Tu autem Domine cum tranquillitate iudicas: ille de quo rurſum ſcriptum eſt: Dominus patiens eſt redditor, in tanto crimine inuolutos inueniens, quaſi patientiam prætermiſit, & diem extremi iudicii expectare ad uindictam noluit, ſed eos igne iudicii ante iudicii diem præuenit: & ecce malum & quaſi difficultate credidit, cum audiuit, & tamẽ ſine tarditate percuſſit, cum uerum cognoſcẽdo reperit: ut nobis uidelicet daret exemplum, quòd maiora crimina & tarde credenda ſunt cum audiuntur, & citius punienda, cum ueraciter agnoſcuntur. Nos igitur quomodo ad puniendum audita mala procliues, aut præcipites fuimus, quãdo (ſicut longe ſuperius diximus) antequam Legati ueſtri Arſa uir uidelicet illuſtris ſpatharius, ac cæteri Romam ueniſſent, quæ apud Conſtantinopolim poſtea geſta fuiſſe ueraciter agnouimus, nos iam audita, nec tamen credita penitus habebamus? Poſtquam uero, id eſt Miſſi ueſtri ad Sedem Apoſtolicam peruenerunt, quæ auditu ſolo primitus didiceramus, patefieri coram nobis, & tota eccleſia, quæ apud nos eſt, manifeſte cœperunt: nec tamen nos interim ad ſui damnationem quoquo modo pertraxerunt. Poſtqꝫ uero Miſſi noſtri, quos illuc ad hæc per ordinem, ac ſubtiliter inueſtiganda, & pleniter inuenienda, ſeu ueſtræ notitiæ ueraciter referenda deſtinaueramus, una cum Leone à ſecretis

Imperiali Legato regreſſi ſunt: & tam epiſtolam tuam, quàm cætera ſcripta de his, quæ Conſtantinopoli geſta ſunt, ab illo ſuſcepimus, & diligenter inueſtigauimus, eoſdem Miſſos noſtros una cum ſancta ſynodo regulariter examinauimus, cuncta, quæ geſta ſunt, enucleâter di dicimus, omne quodq; dubietatis nubilũ ex corde pepulimus, ac per hoc docente magniſona Chriſti tuba præfato ſcilicet Papa Gregorio, quod ſupra meminimus, ſicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita, citius punire neceſſario procurauimus, & hoc rite. Nam ad cognoſcendam, & condẽnandam impietatem Neſtorii, ſancta Epheſina ſynodus ſolam epiſtolam eius, quam ad beatum Cyrillum ſcripſerat, recitatam ſufficere credidit. Quinta præterea ſynodus etiam iam mortuos Origenẽ, atq; Theodorum per eorum damnanda ſcripta nõ recte ſapuiſſe repertos, anathemate perculit. Sanctus quoq; Papa Gelaſius de dãnatione Acacii ueſtræ quondam Epi urbis ad Dardanos ſcribit, dicens: Hic, ſi examinatio quæritur, iam iudicio nõ erat opus, poſtq̃ literis ſuis ipſe cõfeſſus eſt. Chriſti præterea cõfeſſor Papa Martinus Cyrrum, Alexandrinum, Sergiũ, Phyrrum, & Paulũ Conſtãtinopolitanos, ſolis eorũ in ſua ſacra ſynodo ſcriptis recenſitis, dãnationi contradidit. Hæc ergo, & tot prædeceſſorum meorum exempla ſequẽtes, ſolenniter Photium, & complices eius damnaſſe manifeſtum eſt: præſertim cum ex uobis audierimus in ſcriptis Ignatium, qui merito Chriſtus Domini dicendus eſt, à ſubiectis, & inferioribus ſuis ſententiæ gladio tranſuerberatum fuiſſe, ac detrimentum dignitatis propriæ pertuliſſe: quod apte ſecundum Dauid in Saule, quem dicit Chriſtum Dei nuncupatur: abiectus tamen à Domino iam dignoſcebatur exhorruiſſe, regum prodit hiſtoria: qui dum ex ore pueri Amalachite, etiam mendaciter dicentis audiſſet, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requiſiuit, ſed protinus hunc percutit dicens: Sanguis tuus ſuper caput tuum, os enim tuum loquutũ eſt aduerſus te dicens: Ego interfeci Chriſtum Domini. Veruntamen quid opus eſt hinc multa proſequi, cum hodiè que penes Eccleſiam Conſtantinopolitanam impietas ipſa uigeat, præuaricatio regnet, ſchiſmata multiplicẽtur? Porro ſi ſentẽtiam noſtram exhorreſcitis, & hanc alicuius ualetudinis eſſe putatis, ne illam formidetis tantum, quia in præuaricatores, & contaminantes prolata eſt, quantum quia perpetuo conſtringit inobedientes, & niſi reſipiſcentes nunq̃ omnino reſoluit: Quapropter fili chariſſime, & chriſtianiſſime princeps, quẽ cum omnibus imperio tuo ſubiectis alloquimur, auferte malum de medio ueſtrum, tollite adulterũ, tollite tyrannum, & peruaſorem eccleſiæ: reddite fratri, & Coepiſcopo noſtro Ignatio eccleſiã ſibi diuinitus creditam: de qua uos illum ante

omnem

omnem audientiam canonicã expuliſtis: reddite quod tuliſtis, & emẽ= date pro Deo quod contra Deum egiſtis: relinquite malum, conuerti= mini ad bonum, reuertimini ad nos, & corrigemini : & liberati à ma= lo, à nobis nullatenus diuidemini: quoniam nos non in Photium ideo ſentẽtiam tulimus, quia homo eſt, quia Photius dicitur: ſed quia eſt perſona præuaricatrix, & quia uiuẽtis Antiſtitis, & ea nulla ex parte legitime carentis, uſurpauit eccleſiam. Itaque male factum quod in ea eſt, & in fautoribus eius punitur irrogatione ſententiæ: quæ præuarica tio, quod maleficium ſi recedat, iam nõ erit illa perſona, in quam ſen tentia prolata eſt. Remanebit enim homo, & Photius, quem nõ dã= nat in quantum homo eſt, & hominis nomine cenſetur, ſed inquan= tum præuaricator, & malefactor eſt. Si ergo deſinat eſſe præuaricator, ſententia noſtra in eo locum penitus non habebit: alter enim erit quàm ille, cui illata ſententia eſt, dum incipiet eſſe quod non fuit, uel non eſſe in quem prolata ſententia eſt: nam quandiu in hoc manet, cui illata ſententia eſt, uere inſolubilis eſt illa ſententia. Et quantum= libet floreat ille, cui irrogata eſt, quantiſlibet affluat honoribus, tan= tiſlibet miris laudibus efferatur, illa ſententia perpetuo confringetur. Et niſi reſipiſcat, ſi non modo, certe uel poſt paucos, aut etiam poſt multos annos, aut certe quandoq;, & ſi non uita ſua carebit eccleſia, quam tyrannice poſſidet, carebit tamen poſt mortẽ chriſtianitatis pro culdubio nomine, cuius profeſſionẽ inuerecũde conculcat. Iam uero ſi ſententia noſtra ſe, aut fautores ſuos iudicat obligatos, & id ſe cum eis poſſe abſolui. Hoc enim ſignificare uidemini, cum epiſtola nobis directa nos mutare uoluntatem, conſilium, ac ſententiam ſæpius ex= hortamini. Vtiq; non prætendit iniuſtitiam, & eſſe alicuius momenti profecto non dubitat, quæ tum potuit obligare, & à qua ſe cum fau= toribus ſuis poſſit abſolui: quia non poſſet obligare niſi iuſta. Cum au tem iuſta ſit, nõ niſi damnato errore iuſte reſoluitur. Ergo fateatur er= rorem Photius cum fautoribus ſuis, deponant præuaricationẽ omnes, quos ligatos tenet iuſta ſententia: ſed tu multo magis fili chariſſime, qui tantum iuſtitia, & pietate cunctos debes ſuperare, quatenus diſſo= luta præuaricatione diſſoluatur quiſq;, conſequenter & ſententiæ pro= latæ cenſura: quia & Nathan Propheta palam, publicé q; in facie regis Dauid & commiſſum pronunciauit errorem, & quia hoc ipſe commi ſerit omnino non tacuit, ſed confeſſione correctum conſequenter ab= ſoluit. Præterea non omittendum eſſe credidimus nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiamdecimam, epiſtolam ſub nomine ueſtro conſcriptam, per Michaelem prothoſpatarium ſu= ſcepiſſe, quæ tantis erat uerbis contumelioſis, immo blaſphemiis re=

ſperſa, ut ſcriptor eius, nõ niſi in gutture colubri calamum tinxiſſe pu tetur, & dictatoris labia, pro dictionibus uenena ſudiſſe uideatur, adeo ut ſi cuiuſpiam ſimpliciorum cor penetrent(non enim hæc aures pru dentium ſuſcipiunt)continuo, nec mirum, tanto enim facilius, quan to mors animæ magis q̃ corporis per illum uirulentum hauſtum ad mittitur. De cuius immanitate piaculi, licet uobis iã nos ſcripſiſſe re= colamus, eadem tamen ſcribere ueſtræ ſapientiæ nunc, mihi quidem non pigrum, uobis autem, & multis neceſſarium. Deniq; opinati ſu= mus, & adhuc nihilominus opinamur, quod pietas ueſtra tandem ali quando reſipiſcat, & de Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reſtaurando ſta= tu, nobis ſalubria ſuadentibus acquieſcat. Sic q; demum omnia ſcri= pta, quæ male ſint compilata, non ſolum aduerſum nos, & hanc ſan= ctam eccleſiam, uerum etiam contra fratrem noſtrum, & commini= ſtrum Ignatium, coram uniuerſa imperii ſui multitudine igni traden da decernat. Alioquin iam cunctis eccleſiæ fidelibus quæ foret apoſto= licæ ſedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, ſeu inuctoribus peruerſorum dogmatum immineret ultio, profecto pateſceret. Impoſ ſibile eſt enim(quanq̃ noſtras nos ſpeciales iniurias curare floccipen= damus)ut tantorum, ac talium ſanctorũ patrum, & propugnatorum catholicæ eccleſiæ, ac deſtructorum diuerſarum hæreſum, atq; defenſo= rum orthodoxæ fidei blaſphemare æquanimiter ſuſtineamus, uel etiã tantæ ſedis, ſiue tam excellẽtis Eccleſiæ Romanæ, cui, Deo deſeruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humi liter ſentiamus, non tamen(conſcientia dictante) uera eſſe quæ uos de nobis perhibetis, aſſeueramus: ſicut diximus, ea poſtponentes, illa po tius quæ Ieſu Chriſti ſunt, inueſtigamus. Et ſi male congeſta aduerſus eius famulos, aduerſus eius ordinationes, aduerſus eius diſpoſitiones ſta bilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia tolleramus: & non ſolum hæc deſtruere totis uiribus anhelamus, uerũ etiam conflatoribus tantæ peruerſitatis dignam uiciſſitudinem reddere neceſſario meditamur. Ni mirum ne hos quis impunitos intuens, aut nunc, aut futuro tẽpore deinceps talia præſumat præſtigia falſitatis componere, uel commenta blaſphemiarum huiuſmodi figmentis contradicere. Quapropter Impe rator ſublimiſſime diligenter propter dominũ inquirẽtes, atq; ſcrutan tes, ſi ueſtra illã non fuiſſe præceptione tam cœnoſam inueneritis con fectam, immo toxicatis ſyllabis infectam epiſtolam(ut interim de tot præſtigia texentium pœna taceamus)quam illi uobis zelo ueritatis fla grantibus inuoluere, conuenit ſaltem huius ſocia accepta, & palam cunctis igne ſuccenſa per auguſtales ueſtros tam nobis, quàm omni= bus, ad quorum notitiam peruenit, deſtinatos apices competenti ſatiſ= factione

ſactione à tam peruerſo ſenſu, & tam profanis adinuẽtionibus; quod à ſenſu ueſtro non fuerint commẽtis tradita, uos exhibere prorſus im munes. Iam uero ſi uobis in multis huius mundi ſolicitudinibus oc cupatis ſurreptũ eſt, ut talia ſcribere mandaretis, ne pigeat clementiam ueſtram hoc etiam ipſum humiliter confiteri, & legibus ueſtris ut hu-iuſmodi ſcripta nullius habeantur momẽti, decernere: ita ut penes quẽ reperta fuerint, impunito non euadẽte, ipſius quoq; ſæpe memoratæ, ac ſemper execrandæ epiſtolæ, uel exemplaris eius, intemeratis pro re-uerentia manentibus ſacris dictionibus, flammeo dedantur igni uo-randa: ut & ſiniſtræ opinionis nomine quod ex blaſphemis ſcriptis in curreretis, carere ualeatis. Et ingrati filii circa matrem ueſtram, ex qua imperandi faſtigium uos, & patres ueſtri ordine cœlitus diſpoſito per-cepiſtis, nullatenus appareatis. Sinautẽ ſcitote, quoniam poſtq; in hac uos pertinacia perſiſtere fine tenus uelle compererimus: primum qui-dem congregatis cunctarum occidẽtalium regionum uenerabilibus ſa cerdotibus, dictatores, & diſpoſitores, atq; præceptores tãtæ fallaciæ, ſeu crudeliſſimæ derogationis ſanctorum, uel paternarum traditionum, ab omni chriſtiana cõpage remotos, apoſtolica freti auctoritate, duris ana thematis uinculis innodabimus. Necnon patrum , ac prædeceſſorum meorum ſequuti ueſtigia, qui ſoliti ſunt etiam numeroſorum concilia nequiter celebrata, caſſare Pontificum, ſiqua ſocia ſunt crebrodictæ, uel exemplaria fortaſſis epiſtolæ, quin potius nõ ſolum hæc, ſed & omnia ſcripta, quæ uel aduerſus fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium inique confecta, uel aduerſus nos cauſam illius canonice proſequentes furioſe deprompta ſunt, perenni dãnationi mandabimus. Deinde ue-ro decernentibus nobiſcum, & ſimul conſyderantibus eiſdem ſanctiſſi mis fratribus, & Coepiſcopis noſtris, ipſam epiſtolam in ſtipite uiden-tibus cunctis ſuſpenſam, uaſto ſuppoſito foco, ad uituperium ueſtrum coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam ſancti Petri mul-tiplices inueniũtur, extremæ perditioni donabimus. Quatenus his rite patratis diſcat pius quod amet, & crudelis quod timeat: Nam tot, & ta lia blaſphemiarum commenta, quin potius ueracium literarum depra uationes audiſſe, & tacuiſſe, cohibuiſſe eſt. Quãobrem uenerabilis Im perator, ualde mihi, ſicut ipſe compræhendere poteris, cauendum eſt, ne, ſi nos præſtigiorum figmẽtis minus celeriter obuiauerimus, tanq; uera recognita, uel comprobata hæc admiſiſſe fallaciter apud ſtolidos æſtimetur. Nec poſſumus in eccleſia Dei diſſimulando tam ſpurca re-linquere germina, quæ Anteceſſorum noſtrorum beatiſſimorum Pon tificum tempore, aut nunq; exorta, aut certe ſi undecunq;, uel quo-modocunq; exorta ſunt, eorum iudicii ligone, anteq; proficerent radi

citus extirpata ſunt. Deſtruite ergo uos, & diſſipate illa, alioquin à nobis fore deſtruenda, ſeu funditus diſſipāda (modo quem prædiximus) antenoſcite, quamuis antequam nos ita uobis ſcriberemus, quæ nunc ſubtilitatem ueſtrā hortamur, hoc uos ſponte facturos eſſe putaremus, ſed quia quod putatum eſt, nullum effectum hactenus habuit: iccirco nos ſalutem ueſtram illæſam manere uolentes, ut hoc nunc ſaltem agatis, affectu paterno monemus. Alioquin (ut iam præfati ſumus) ſic (Deo fauente) decætero uigilabimus, & ſtudiis quibus poſſumus, inſiſtemus, ut inter exanimes computentur qui auctoritatem Petri non ſenſerint, immo Dei hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita ut nec iſta, quæ pernitioſe compilata ſunt defendere, ſed ne ſimilia, ut non dicam ſcripto tradere, uel in mentē uoluere, quis ulterius audeat. Non enim figmenta, quæ ordinationi Dei reſiſtunt, quæ euangelicis uocibus contradicunt, quæ ſanctorū patrum diffinitionibus obuiant, quæ ſynodicis cōſtitutionibus aduerſantur, quæ ſi ſic dimittantur, innumera poſſunt fidelibus auxilia Petri quærentibus, inferre diſpēdia, incolumia ſine diſcrimine noſtro ualemus deferere, & exiſtimatiōi noſtræ uel nūc, uel poſt diſceſſum noſtrum tantum (quod abſit) nedum ad deſtructionem ſimpliciorum, & mutilationem ſedis apoſtolicæ priuilegiorum relinquere. Itaq; fili deſiderabiliſſime, & Auguſte clementiſſime tanq; ſapientiſſimus filius lætifica patrem tuum, & tandem aliquando mœſtitiam de peccato matris tuæ ueluti gratiſſimus natus repelle, remouendo uidelicet mœchum, & ei reddendo legitimum. Deſtrue quæſumus opus diaboli, & omnes ſupplātationes eius ſubuerte. Opus eſt enim diaboli, & eius ſubuerſutiis actum eſt, mihi credite, ut Patriarcha pelleretur Ignatius, & ſibi eccleſiam creditam Photius adulter inuaderet: ipſe quippe calidus, & ueternoſus inimicus uolens inferioris dignitatis ſacerdotibus imponere ſempiternum ſilentium, eum, quem ſublimis auctoritatis eſſe conſpexit, impetendum primitus exiſtimauit: & ad hunc proſternendum quotquot potuit uires armauit, atq; totius inuidiæ facibus etiam mundi principes inflammauit. Cur hoc, niſi ut dum illi eū, qui ſuper ſe eſſet, eliſum cernerēt, ipſi (utpote minoris auctoritatis) pro ueritate loqui penitus non auderent, & tanto iam ſublimioribus perſonis praue agētibus, minus audēter ex aduerſo ſe opponerēt, & tanto minus pro domo Domini murū licenter conſcenderēt, quāto in potiorem ſuū talia perpetrari conſpicerent. Sed tu Imperator, qui plus religione, quàm brachio carnis hoſtes eccleſiæ uincis, uince uerſutias eius, & omnia molimina ipſius ſubuerte: exaudi nos ſi libet, ſinautem uel protectorem tuum exaudi, & uerba, quæ ad Hieremiam loquutus eſt, ad te delegata cognoſce. Ait enim: Ecce conſtitui

ſtitui te hodie ſuper gentes, & regna, ut euellas, & deſtruas, & diſper-
das, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Euellas uidelicet, & deſtruas, &
diſperdas, & diſſipes, iuxta competens imperio ueſtro miniſterium, o-
mnes argumentationes diabolicas, & omnia membrorum eius machi
naměta, & præcipue illa, quæ per Photium orta ſunt, male pullulantia
germina: ædifices autem, & plantes cunctarum uirtutum mœnia, &
honeſtorum odoriflua morum aromata: immo quæcunq; per uos de
fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii ſunt dignitate deſtructa, & de his,
quæ ad officium Patriarchale pertině, à perſona qualibet irreuerenter
euulſa. Iam uero ſi uel peccatis impedientibus, uel peruerſis homini-
bus ſuadentibus, Miſſis imminětibus noſtris, quod ſuadere uobis etiã
ad imperii ueſtri felicitatem nitimur, non ducitis quod gementes dici-
mus, adimplendum, & dilationibus (proh dolor) ſolum decernitis fore
ſtudendum. Scire uolumus excellentiam ueſtram, quoniã de perſona
Ignatii, atque Photii, de quorum agitur controuerſia, nihil diſcretius,
atq; mitius, necnon & ſalubrius arbitramur, q̃ ut uterq; Romam ad
renouandum examen, quod tamen ſecundum indulgentiam promit
timus, tenore, ac ordine, quo uobis iam per Michaelem prothoſpata-
riũ ſignificauimus, noſtro fauore ueniat, ita ut Ignatius, qui omni eſt
humano deſtitus auxilio, queădmodum uenire ualeat ueſtro pro Chri
ſti amore collato ſibi fulceat iuuamine. Iam uero ſi epiſtolæ per eundẽ
Legatum ueſtrum, à quo uobis modo delata non eſt, & tenorem, uel
ordinem, quo diximus prænominatas perſonas Romam fore uěturas
ſcire cupitis, à præſentibus Miſſis noſtris exigite, & hũc noſſe plene ua
lebitis. Siquidem illis exẽplaria epiſtolarum, quas magnitudini ueſtræ
necnõ Photio per Radoaldũ, & Zachariam tunc Epiſcopos direximus,
ſcripta pro collatione cũ authenticis faciẽda tradidimus. Cum quibus
etiam exemplaria epiſtolarum, quas uobis, & Photio per Leonem à ſe
cretis miſimus, & huius, quam per Michaelẽ prothoſpatarium nos de-
ſtinaſſe prædiximus, ſecum nihilominus deferendum contulimus. Iu
xta ergo tenorem, & ordinem, quo præfatas perſonas ad iterandum iu
dicium huc uenire decreuimus, latius ſagax induſtria ueſtra reperiet,
quẽ nos in hac faſtidium prolixitatis declinantes, replicare refugimus.
His igitur (inſpirãte Deo) ita ueſtræ Serenitatis auribus intimatis, ſciat
adeo redimitũ imperium ueſtrum Miſſos ſibi à præſulatu noſtro (Deo
auctore) deſtinatos, Donatum uidelicet reuerendiſs. & ſanctiſs. ſanctæ
Eccleſiæ Hoſtien. Epiſcopum, & religioſos, ac uenerabiles ſanctæ Ro.
Eccle. Leonem tituli ſancti Chriſti martyris Laurentii, qui appellatur
Damaſi, præsbyteri, atq; Marinũ apoſt. noſtræ ſedis Diaconem, quos
benigne clemẽtia ueſtra ſuſcipiẽs, utpote chriſtianæ religionis cultrix,

in omnibus pie tractet, & intactos quandiu uos penes remoratur, & indẽnes prorſus manere decernat: quin & aditum, ſimúl qꝫ locũ, quæ iniuncta ſunt ſibi uolẽs, licenter exponẽdi congruũ eis, ac ſufficiẽtem impartiri dignetur. Síc qꝫ demum in quibus Deus annuerit, & cordi ueſtro imperauerit, ordinatis, illæſos ad nos protinus eos, & abſqꝫ qua- libet impediẽte moleſtia, redire ſinat. Sed quoniã in Dei omnipotẽtis ſeruitio dirigũtur, per ipſius terribile nomẽ, quod eſt trinitas inſepara- bilis: & per horrendum diuinum iudicium, in quo ante pauendum Chriſti Dei noſtri tribunal omnes aſtabimus, & diſtrictã reddituri ſu- mus pro meritis rationem, uos adiuramus, & totis præcordiis obſecra- mus, ut eiſdem Miſſis noſtris apud uos poſitis, nullã læſionem, uel cũ reuerti inde uoluerint, obſtaculũ inferatis, neqꝫ inferre alium quẽlibet permittatis: quin potius à cunctis inſidiatorum molitionibus eos intre pidos, & ſecuros reddatis. Quatenus illis in nobis, & ſi ueſtrã uobis ſa- lutem ſuadere poſſunt, efficacibus redeuntibus, cunctis gentibus pateat quantum Deum coronatorẽ ueſtrum, pro cuius eccleſiæ pace, atqꝫ cor rectione, legatione perfuncti ſunt, honoretis: & quantam reuerentiam principum apoſtolorum, à quorũ ſede profecti ſunt, præ oculis habea- tis. Siquidem nos, ò tranquilliſſime Imperator, illos nõ ad ſynodum celebrãdã deſtinauimus, nõ ad lites, & cõtẽtiones excitãdas direximus. Scimus enim, quód, docẽte apoſtolo, ſeruum domini nõ oporteat liti gare: ſed hoc totũ eſt, pro quo miſimus, uidelicet ut ſeruata apo. ſedis auctoritatis reuerẽtia, reſtauratione Eccleſia Conſtãtinopolina ſtatus ſui recipiat, & pax, & unanimitas ſanctis eccleſiis, & imperio ueſtro redda tur, atque perpetuis (Deo propitio) temporibus cuſtodiatur: necnon & nomẽ ueſtrum diutinis, ac proſperis creſcat ſucceſſibus. Et quẽadmo- dum priorum precedẽtium Auguſtorum miris hic poſt funus præco- niis attollatur, & in cœlis æterni regni beatitudĩe perfruatur. Alioquin ſecundum apoſtolum, uerbum Dei non eſt alligatum, qui rurſus ait: Viuus enim eſt Dei ſermo, & efficax, & penetrabilior omni gladio an cipiti, & pertingens uſqꝫ ad diuiſionem animæ, ac ſpiritus, compagum quoqꝫ, ac medullarũ, & diſcretor cogitationũ, & intẽtionũ cordis: quoſ uis nec ĩobediẽtes, nec aduerſantes eccleſiæ Dei, nec moleſtiã inſerẽtes famulis eius dimittere quoquomõ poterimus ĩpunitos. Qui habet aures audiẽdi audiat: quæ nos oĩa licet ſtrictim, iccirro dicimus, & ſatagimus necnõ & diligẽter exequimur, ut plurima cõmemorare ꝑtermittamus. Primo, ut ne nos de talẽti acceptiõe, quã ĩ priuilegiorũ quãtitate perce pimus diſtrictã, ſi pigri reperiamur corã ſummo iudice cogamur redde re rationẽ. Secũdo, nec in irregulari deiectione Ignatii cõſacerdotis no ſtri, & fratris, uel in promotiõe Photii quoquomõ cõſenſiſſe putemur.

Tertio,

Tertio, ne ſacerdotalis ordo tam ignominioſe uileſcat, ut Domini miniſtri, & ſacrum corpus eius tractantes, atq; ſancti ſanctorum eius uelamina penetrantes, & præcipue ſummū in dioceſi ſua locum retinentes, tam facile decætero impellantur, & à uulgaribus quibuſq;, ac inferioribus ſuis, necnon & laicis proſternātur, & abſq; ullo examine, aut comprobato crimine, gradu proprio, & eccleſia ſua priuētur. Quarto, quoniam manifeſtum eſt, qualiter ſede apoſtolica in Gregorii Syracuſani, & ſociorum eius damnatione non conſentiēte, ipſi, modo quem prædiximus, ad hæc excitanda ſurrexerint: & nūc niſi nos hæc corrigamus, uel puniamus, ueremur ne uobis deputetur in culpam. Nimirum qui ſucceſſores ſumus eorum, quorum ipſi benignitate abuſi: licet nobis inconſultis ad iſta prolapſi ſunt. Quinto, ne ipſum quoque imperium ueſtrum, uel ſucceſſorum ueſtrorū tam leuiter aduerſus eccleſias Dei, uel Præſules eorum peruerſæ ſuggeſtionis flatibus commoueātur. Vnde pietatem ueſtram obſecramus, & coram Deo, & ſanctis angelis eius conteſtamur, ut obediatis, & nos in hac uita potius audire curetis hortantes, atq; rogantes, quàm beatum Petrum cœleſtis regni clauigerum, in futuro ſentiatis accuſantem, atq; damnantem. Nam ſi nobis non obedieritis, ipſe contemnitur, cuius uices geſtamus, & auctoritate clamamus. Porro ſi illum contemnitis, ipſi iam conſyderate quid de uobis erit, uel quam in terribili iudicio Dei rationem dabitis, qui in tanta ſublimitate poſiti, per exēplum ueſtrum cunctis ſubiectis ueſtris ultimi exitus præcipitium demōſtretis: non ſolum autem in præſenti tempore, uerum etiā in futuro, Imperatoribus uidelicet, & cunctis mundi principibus, necnō & omnibus omnino fidelibus. Exhorreſcite igitur tot hominum exemplo ueſtro pietatem deſtruere: formidate tantarum animarum operari periculum: pertimeſcite fidelibus, ad ſalutem forte tendētibus, tantam perniciem præparare: & pro his omnibus corā diſtricto iudice ſine quibuſlibet excuſationibus de omnibus rationem omnimodam dare. Quoniā, quòd exemplo ueſtro ad talia fuerint deuoluti, de tot animarum diſpēdio eritis prorſus obnoxii, & tot proculdubio (quod nō optamus) pœnas luetis, quot noxiæ actionis ueſtræ forma, inobediētiæ chaos dimergitis. Quæ omnia, pietate ueſtra nobis obediente, auertat Dominus: nam iſta nos pro ſalute ueſtra proſequimur, & exigimus. Vnde ne iraſcaris, ſi te tantū diligimus, ut temporale regnum, quod aſſequutus es, te uelimus habere perenne. Et qui imperas nūc hominibus, regnes cum Chriſto, & qui cras moriturus es, uitam percipias, & gloriam æternam.

Data Idus Nouembris Indictione. XV.

C

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI

Reuerendiſſimis, & Sanctiſſimis confratribus noſtris Archiepiſcopis metropolitanis, & Epiſcopis Conſtantinopolitanæ Sedi ſubiacentibus, atq; uniuerſo uenerabili clero Canſtantinopolitanorum Eccleſiæ.

EA QVAE nuper apud Conſtantinopolim geſta ſunt, hactenús q; geruntur, ſanctitatem ueſtram non credimus ignorare: ſed qualiter zelo zelati pro domo Dei, quæ eſt eccleſia Dei uiui, columna, & firmamētum ueritatis, more deceſſorum meorum ſolicitudinem omnium eccleſiarum Dei circunferentes, nos de his egerimus, uel diſpoſuerimus, uobis non tam breuiter, quàm ueraciter intimamus. Igitur poſtquam audiuimus, quod quidam ueſtrum inuidiæ facibus accenſi, & ſuperbiæ faſtu arroganter elati, more Iudæorum contra paſtorem, & magiſtrum ſuum, fratrem uidelicet comminiſtrum noſtrum Ignatium, eccleſiæ præfatæ ſanctiſſimum Patriarcham inſurrexerint: quidā uero inſtar uiperarum, ac parricidarum parentem proprium, eundem ſcilicet beatiſſimum uirum ferinis dentibus impetierint, & ab eccleſia ipſa, cui uere præſidebat, tyrannidis ſuæ cornu penitus remouerint, acerrimis doloribus anguſtiati, atq; mœroribus uehemētibus cruciati, cœpimus qualiter erga eum uiſcera benignitatis (utpote circa fratrem) oſtenderemus, ſedula meditatione tractare. Scriptum quippe eſt: Qui uiderit fratrē ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit uiſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Maxime cū ſchiſma in iam dicta urbe, & in adiacētibus, ſiue ciuitatibus, propter quēdam Photium ex foro, & ſæculari militia, & habitu, atque palatinis ædibus eductum, ac ſubito tonſuratum, & in eadem eccleſia contra ſacros Canones promotum, nō modicum audiremus obortum. Aliis uidelicet Photii promotionem defendentibus, aliis autem hanc tanq̃ inconuicto, & ſuperſtite Ignatio factam, merito deteſtantibus. Sed dum quod hinc à nobis fieri deberet, uel qualiter tanti rumoris certitudinem noſſe poſſemus, inceſſanter, & anxie cogitaremus: ecce repēte cum epiſtola regia quidam Epiſcoporum, quorum unus erat Cangrenſium Metropolitanus, cum Arſa uiro glorioſo ſpathario, auguſtalem ferentes legationem ad ſedem apoſtolicā peruenerunt, accuſationes quaſdam in ſcriptis aduerſus iam fatum conſacerdotem noſtrum Ignatium, & in uerbis excuſationes pro Photio deferentes, & ut à ſede apoſtolica Miſſos daremus, qui ſcandala illa ſedarent, & ſchiſmata diſſiparēt, magnopere poſtulantes:

ſtulantes. Quibus rite ſuſceptis, & legationis iniunctæ ſibi, ſeu epiſtolæ delatæ imperialis inſpecto tenore, mœſtitiam, quam prius rumor ſolus in corde noſtro pepererat, caſuum euidenter oſtēſorum certior con feſtim relatio multiplicauit. Quapropter quia (ſicut diuinitus inſpirata ſapientia ueſtra nouit) cunctarum Chriſti ouium cura conſtringimur, cum uices illius per abundantiam cœleſtis gratiæ geramus, cui ſpecialiter à Deo dicitur: Paſce oues meas. & rurſus: Et tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos. Non potuimus diſſimulare, aut negligere, quominus uiſitaremus oues diſperſas, & diſſipatas, uel quominus con firmaremus in fide, & moribus bonis fratres noſtros, & proximos. Et quia inter cætera, quæ de ſchiſmate iam ſato Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, hi, qui miſſi fuerant, teſtabātur maxime eandem Eccleſiam ab iconomachis, recidiuam contemptionem excitantibus aſſerebant uexari, Chriſtūm qꝫ per ſingula conuenticula blaſphemari: iccirco duo Epiſcopi, qui nobiſcum erant, quí qꝫ ad hoc tantū perficiendum opus idonei nobis eſſe uidebantur, Rodoaldum ſcilicet, & Zachariam una cum eccleſia quæ apud nos eſt, datis literis tam ad Auguſtū, quàm ad Photium ſcriptis Conſtantinopolim, id eſt nimirū piaculum exerantes, è latere noſtro direximus, nihil ei penitus iniungentes, niſi ut tantummodo cauſas Ignatii Patriarchæ, qui ante iam de eccleſia pulſus, quàm ab aliquo accuſatus extiterat, diligēter inueſtigarent, & ſedis apoſtolicæ plenius, & ueracibus referrēt indiciis (quemadmodum Iob beatiſſimus edocens) Cauſam (inquit) quam neſciebam, diligētiſſime inueſtigabam. Photii uero conſecrationē non ſolū minime interim admittendam eſſe credidimus, uerum etiam ipſis Legatis noſtris, ne cum illo, niſi quæ cū laico uſqꝫ ad notitiā noſtram cōmunicarent, frequenti ac omnimoda iuſſione præcepimus. Quoniā, ſicut magniloquus Leo Papa ſcribens ad ſanctum Flauianum dicit Antiſtitem: Nos qui ſacerdotum domini matura uolumus eſſe iudicia, nihil poſſumus incogni tis rebus in cuiuſqꝫ partis præiudicium diffinire, priuſquam uniuerſa, quæ geſta ſunt, ueraciter audiamus. Tantum eis de uenerabilibus domini noſtri Ieſu Chriſti, eiuſdém qꝫ genitricis ſemper uirginis Mariæ, ac ſanctorum ipſius imaginibus, quicquid quæſtio afferret, iuſte, ac pie diffinire licentiā dantes, quæ cūcta eſſe, ut dicimus, literæ noſtræ, quas auguſtæ manſuetudini, necnon & Photio per eoſdem Miſſos noſtros deſtinaueramus, ſi ita ſunt apud uos, quēadmodū à nobis fuere tranſmiſſæ, patenter poterunt indicare. Nam ſi nos pro diffiniēda controuerſia fratris noſtri Ignatii tunc Legatis noſtris quicqꝫ præcepimus, uel eū dānationi ſubiici decreuimus, ut quid nec ſentētiam diffinitiuā ſuſcipere: licet nō digne, nec legitime decertauerint, attamē quātuncūqꝫ

& qũocunqꝫ contradixiſſe, ac ne deponeretur reſtitiſſe, probatur: ſiquidem, ut cætera nũc cõmemorare debemus, in epiſtola imperiali didicimus, quomodo illi nõ ſolũ conſenſum noluerunt ipſius præbere dãnationi, uerum etiã qualiter ne tantum piaculum committeretur, interdixerint. Quæ profecto & ipſi minime contradicerent, ſi ne depoſitioni eius intereſſent, nos ſibi mandatum tribuiſſe recolerent: & chariſſimus filius noſter pius Auguſtus, niſi illos præter iuſſionem noſtram egiſſe clareſceret, eos, & nobis commendare, & ſuper huiuſmodi noxa tranſgreſſionis excuſare, nullo modo ſtuderet. Iam uero ſi dicitis quamobrem illos depoſuerimus, cum eos in damnatione ſæpefati Patriarchæ conſentire noluiſſe, tam ſciatis manifeſte, reſpondemus, quia nihil illis bonum profuit inchoaſſe, & in bonitate minime perduraſſe: quoniã qui perſeuerauerit uſque in finem, hic ſaluus erit. Quid enim proderit alicui pro ueritate primum quidem impetum dare, & poſt paululum aut ſuaſionibus, aut terroribus, aut aliquolibet uitio à ueritatis tramite declinare? Porro ſi Vitalis, & Miſenus à beato Felice Papa honore, pariter & communione priuati ſunt, qui olim ad talia, quemadmodum iſti nunc uel impulſi, uel dilapſi ſunt, quãto potius iſti ob præuaricationẽ? ſed nõ pares, immo Conſtantinopoli, pœnas, ſicut illi quondã perpeſſi ſunt. Porro ſi nos ideo Miſſos noſtros deſtinaſſemus, ut uice noſtra Ignatii eſſent negotii iudices, quemadmodum imperatoria perhibebat epiſtola, per Leonem à ſecretis miſſa, quæ latrocinale illud Cõcilium, in quo Ignatius deponi putatus eſt, iudicium noſtrum fuiſſe nõ ueraciter aſſerebat: profecto ante totius litis monitionem, atqꝫ omnis initium controuerſiæ, ſedem ei propriam reſtitui proculdubio cenſuiſſemus, ut legitime nimirum reciperet, quod nulla lege dictante perdiderat: atqꝫ per eccleſiaſticum Canonem reſumeret, quod illi potentia ſæcularis ademerat: quatenus ſic deinde ſede propria, necnon & omnibus ſuis ante receptis, uiribúſqꝫ reſumptis, ueſtitus iam, & armatus, cũ accuſatoribus ſuis certaminis campum, & litigii conflictum poſſet arripere. Quod cum in mundanis negotiis legibus fieri cenſeatur, multo magis, ut in eccleſiaſticis, atqꝫ diuinis obſeruaretur, debuit præuideri. Præterea quando præfatos Miſſos à nobis direximus, epiſtolam quam eis manſuetiſſimo Imperatori (ſicut prætulimus) dandam tribuimus, in tribus uoluminibus, uno eodém qꝫ tenore, ac eiſdem ſyllabis ſcribi præcepimus. Et unum quidẽ ex his apud nos pro futuro teſtimonio retinuimus, ſuſpecti, uidelicet iam de fraudanda epiſtola: quod poſtea probauimus. Aliud uero (ut præmiſſum eſt) iam memorato pio Auguſto eis dedimus offerendum. Porro tertium eiſdem Legatis noſtris præbuimus, iniungentes, ut hoc ſibi ad inſtructionem ſuam tanquam

ſpeculum præ oculis iugiter habitum reſeruarent, & cum Conſtantino poli conuetus fieret ſacerdotum, in quo à Legatis noſtris comminiſter noſter Ignatius fuerat audiēdus, ſi præfatus Auguſtus nollet ibidem ſibi miſſum recitari epiſtolæ noſtræ uolumē, ipſis hoc, quod illis apud ſe retinendum dederamus, quód qꝫ unius formæ per omnia cum cæteris duobus, quorum iam mentionem fecimus erat, in ipſo conuentu legerent, & ad notitiam omnium ueſtrum quomodocunqꝫ perferrent. At illi peruenictes Conſtantinopolim, minis imperatoriæ poteſtatis (ſicut ipſi poſtea fatebantur) deterriti, ſpretis monitis noſtris, ac epiſtolis ſibi à nobis coram tota Eccleſia noſtra datis, immo poſtpoſitis, ob timorē (ſicuti poſtea claruit) in contrarium uertere omnia, quæ ſibi fuerant imperata. Deniqꝫ & cum Photio adultero, Eccleſiæ inuaſore, atqꝫ neophito, quod ſibi multipliciter prohibitum fuerat, inter ſacroſancta myſteria communicauerunt: & Ignatium uirum ſenem, & ſanctum, ac per duodecim annos innocenter Eccleſiam Dei regentem, & nobiſcum, & uobiſcum, atqꝫ cum uniuerſali, & orthodoxa eccleſia communicantem, Conſtantinopolitanorum factioni pernicioſiſſime concinentes, damnauerunt: & ſacerdotalibus infulis expoliatum ab eccleſiæ regimine modis omnibus expulerunt. Quem non ita iuſtificamus, ut nihil hunc repræhenſione dignū admiſiſſe dicamus, pro quo fortaſſe merito poterat, legitima diſcuſſiōe facta, quodlibet canonice iaculum pati ſententiæ: cum ſcriptum in apoſtolicis literis confiteamur, dicentes: In multis offendimus omnes. & rurſus: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & ueritas in nobis non eſt. Sed ita uolumus, & ita decernimus, iſtiuſmodi Pontificem digna pro factis recipere, ut ſacerdotale decus penitus non uileſcat, nec tam facile pontificalis apex terra tenus incuruetur. Ita inquam uolumus, & ita decernimus, hunc immo quemcunqꝫ Pontificem iuſtæ ſubdi ſententiæ, ut non à ſæcularibus quibuſcunqꝫ iudicetur, non tyrannice propellatur, non ante audientiam eccleſia ſua priuetur, non ab inferioribus, ſed à maioribus auctoritatis perſonis recti calculi ſententiam conſequatur. Ita denique uolumus, & ita decernimus iſtius, immo uero cunctorum ſacerdotum cauſas examinare, culpás ue punire, ut paternos terminos nō tranſgrediamur, ſacros Canones non conculcemus, nec decretalia ſedis apoſt. conſtituta, quibus Eccleſia tota fulcitur, atqꝫ munitur, quoquomodo uiolemus. Ad extrrmum ita uolumus, & ita decernimus Pōtificem, qualiſcunqꝫ ſit, iudicari, ut eccleſiæ, cui præeſt, iura, nulla temeritate, nulla præſumptione frangātur. Nullum quippe poterit eccleſiæ ius dignū ſeruari, ſi Præſul eius à quibuſlibet, aut quo modolibet, uel quandolibet impetatur, & pro libito cuiuſqꝫ tanta fa-

cilitate pellatur. Quod cum ita ſit, non poſſumus interim fratrem noſtrum Ignatium, qualiſcunq; ſit, nõ inter ſanctiſſimos, & beatiſſimos Patriarchas cõnumerare: qui licet apud uos ſit tot opprobriis, tot perſecutionibus fatigatus, attamẽ non niſi ut à deceſſoribus meis eſt habitus, creditus, & ueneratus, habetur, creditur, & ueneratur: nullo quippe noſtro examine alicuius criminis reus, nullo eſt noſtro ſpeciali iudicio repertus obnoxius: ac per hoc nulla eſt noſtra ſententia condemnandus, aut à noſtri, eccleſiæ q; noſtræ cõmunione collegii ſequeſtrandus, aut aliquibus niſi honorabilibus uocabulis appellãdus: ſed ad narrationis ordinem redeamus. Miſſi præterea noſtri tandem reuerſi, nihil aliud renunciauere, niſi depoſitum Ignatium, & Photium in Sede Conſtantinopolitana firmatum. Poſt duos uero dies Legatus à nobis Imperialis nomine Leo, à ſecretis ſuſceptus, duo uolumina obtulit; quorum unũm depoſitionis Ignatii geſta continebat, alterum autem de ſanctis habebat Imaginibus acta, per quæ uidelicet cognouimus, quia nec Imperator epiſtolam noſtram, qua fratrem, & Coepiſcopum noſtrum ad ſolam audiẽtiam ante conſpectum Miſſorum noſtrorum accerſiri decreueramus, in depoſitione ipſius conſacerdotis noſtri, quæ prius, ſicut putabatur facta eſt, oſtendit: nec idem Miſſi noſtri parilem eius, ac per omnia conſimilem, quam eis in Epiſcoporum conuentu recitare iuſſeramus, demõſtrare curauerunt. Sed nec, quantum in eiſdem uoluminibus in latinum ſermonem ex græco tranſlatis, reperitur, ordo legitimus, & à ſanctis patribus uſitatus in lectione ipſius epiſtolæ extitit obſeruatus. Quamuis ex his quæ in conuentu, qui poſterius pro ſacris Imaginibus collectus eſt, ex ea lecta ſunt, nonnulla addita, multa mutata, plura ſubtracta reperiantur, & per omnia talis effecta ſit, ut aut nihil, aut parũ aliquid nos per eam de crebrodicti comminiſtri noſtri Ignatii diſpoſuiſſe cauſa uideremur. Quicquid enim de ipſius receſſu, uel præiudicio, quicquid de ſentẽtia nõ à Romano Pontifice ſecundum morem in eum prolata, quicquid de uiolatis paternis diffinitiõibus, quicquid de Photii ſcripſeramus irregulari promotione, ſaltu quodam calliditatis tranſcendentes, etiam ſanctorum patrum inſtituta, quæ ſancti ſpiritus afflatu ſunt edita, ne ad Concilii peruenirent notitiam, more ſuo falſidici tranſcenderunt, & cum diuinitus tributa talenta fuerint, uelut in quodam ſilentii ſudario ligata ſub terra penitus abſconderunt. Quo comperto moleſte tulimus, & quid ſine Miſſis noſtris actum fuerit, cõfeſtim intelleximus, qui talia cum Miſſis noſtris perpetraſſe patenter agnouimus. Aut enim iuſta fuerũt quæ miſimus, ſic q; conſequẽter oportuit ea ſeruari, aut ſi iuſta putata nõ ſunt, in quo iuſta nõ fuerint per aliud ſaltẽ ſcriptum exponi, & nobis referri,

referri, & ſumma ratione debuerunt patenter oſtẽdi. In nullo tamen horũ oportuit ea uel eccleſiæ, quæ apud uos eſt, cognitione priuari, uel aliqua falſitatis deprauatione fraudari. Detulit præterea idem Leo Imperialis Legatus auguſtales literas deprecantes, quatenus & in depoſitione Ignatii, & in cõfirmatione Photii conſenſum præberemus, & ſubſcriberemus. At nos (diuina docente gratia) dum idem adeſſet Miſſus, conuocata tota, quæ apud nos eſt eccleſia decreuimus, & ſtatuimus, atq; profeſſi ſumus coram ipſo, & coram eadem ſancta eccleſia, ſicuti eſt nũc, per eandẽ, ac per uos profitemur coram uniuerſali ſancta Chriſti eccleſia, pro deiectione Ignatii, uel conſecratione Photii nunquam miſiſſe, nunquam miſſuros eſſe, & in depoſitione Ignatii, & promotione Photii nunquam conſenſiſſe, nunquam conſenſuros eſſe. Et his ſæpius dictis, & palam annunciatis, atq; in apoſtolatus noſtri epiſtolis taliter inſertis, & eidem Leoni à ſecretis tam Imperatori, quàm Photio ad defendendum datis, hunc à nobis remiſimus. Igitur cum hæc gerebantur, nondum Radoaldus, & Zacharias Epiſcopi, quos (ut præmiſſum eſt) Conſtantinopolim miſeramus, confeſſione propria, uel ſynodali examine conuicti erant, aut patenter oſtenſi, quod ipſi depoſuiſſent Ignatium, uel communicaſſent adultero Photio: quamuis hoc & illa Concilia, quæ imminẽtibus illis Conſtãtinopoli celebrata ſunt, uidelicet tam id quod aduerſus Patriarcham Ignatium, quam id quod pro ſacris Imaginibus collectus eſt, patẽter innuerint, & imperialis epiſtola clare denunciauerit, atq; præfatus Leo à ſecretis regius, his negantibus, in facie ſæpiſſime, atque conſtantiſſime coram nobis, & primoribus eccleſiæ noſtræ iam dixerit. Sed procedente tempore murmur multorum ab illis partibus Romam uenientium, quinimmo perſecutiones à fautoribus Photii commotas fugientiũ, ſenſim in eoſdem cœpit Epiſcopos muneribus fuiſſe corruptos diffamare, & quod communicaſſent Photio, & depoſuiſſent Ignatium, diuulgare. Quo audito, nimio mœrore repleti, qualiter ab eccleſia Chriſti, cui diuina dignatione præſumus, non babente maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi, ſiniſtram procul faceremus ſuſpitionem, uidelicet ne in hanc ſaltim tenuis, ſubſannandi oriretur occaſio, cogitare cœpimus, & mẽte reuoluere. Tunc conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum ſanctiſſimorum Epiſcoporum cœtu, & collecta ſancta ſynodo in eccleſia Dei, in qua beatus Petrus Apoſtorum princeps corpore redolet, & uirtutibus emicat. Deinde propter frigidiorem locum in eccleſia ſaluatoris, quæ ab auctore appellatur Conſtantiniana, & quæ prima in toto terrarum orbe conſtructa eſt, ibiq; recitatis omnibus ſcripturis, de græco ſermone in latinum conuerſis, tam uidelicet nefanda

ſynodo, quæ per iam ſatum Leonem à ſecretis Apoſtolicæ Sedi delata eſt, quàm etiã imperiali epiſtola. In quibus omnibus exiſtimata depoſitio Ignatii continebatur: & deductus in medium Zacharias tũc Epiſcopus, quia Radoaldus propter abſentiam haberi ad præſens nõ poterat, & diſcuſſus, & diligenter examinatus, inuentus eſt in depoſitione Ignatii, & communione Photii omnino culpabilis, in quo idẽ Zacharias ſe obnoxium recognoſcẽs, proprio ore, ac proprio ſcripto ſe Conſtantinopolim à ſede apoſtolica directũ iſſe, & quæ ſibi à nobis agenda fuerant iniuncta neglexiſſe: ac quæ ſibi fuerant prohibita, peregiſſe confeſſus eſt: Ignatium ſcilicet ſine iuſſione apoſtolicæ ſedis deponendo, & Photio contra noſtri apoſtolatus perceptionem communicãdo. Tunc, decernente ſancta nobiſcum ſynodo, depoſitionis, & excommunicationis ſuæ ſententiã, præfatus Zacharias accipiens, foueam, quã aliis præparauit, incidit. Alterius, ide ſt Radoadi, examinatione propter abſentiam, uſq; ad aliam ſynodum protelata, ad quam canonice ſæpe inuitatus, qui ante incurrit depoſitionis, & excõmunicationis ſententiam, quam cõplex eius promeruit: inſuper & anathematis, ſi cũ Photio decætero cõmunicaſſet, obligamẽtum merito non euaſit. Dignum quippe fuit, ut par iniquitas, par gigneret utriq; iudicium, & æqualitas eſſet in retributione, quibus parilitas extitit in tranſgreſſione. Nam quia idem Radoaldus obiecta nõ diluit, uera eſſe, quæ de illo dicebantur, etiam ſi alia nulla conſtarent indicia, examẽ ſubterfugiens omnino firmauit. Et iccirco iure illi non profuit abſentia, quam ipſe non caſu accedente, ſed uoluntate propria miniſtrãte (quemadmodum Neſtorius quõdam, & Dioſcorus) ſibi procuraſſe probatũ eſt. Nã (ut ſanctus Papa Bonifacius in Decretali ſuo docet) manifeſtum eſt confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi ſe occaſione non utitur. Nihil enim intereſt, utrum in præſenti examine omnia quæ dicta ſunt, comprobentur, cum ipſam quoq; pro confeſſione procuratam toties conſtet abſentiam. Hic etiam egregius ſedis apoſtolicæ Præſul, & magnus eccleſiæ propugnator ſcribit Hormiſda: Soli, inquiens, declinant examen conſciẽtiæ, quæ iuſſa ſunt nõ tenentes. Sed ad quid multa proponamus, cũ iuxta quod Dominus dicit: Iudicio quo iudicauerunt, iudicatum ſit eis: & in qua menſura menſi ſunt, remẽſum ſit eis. Contigit enim illis queãdmodum Vitali quondam, & Miſeno Epiſcopis, qui ſicut iſti Conſtãtinopolim miſſi, eorum pro quibus deſtinati ſunt, aduerſæ parti communicando, nõ executores, ſed impugnatores inuenti ſunt. De quibus beatus Felix apoſtolicæ ſedis Antiſtes, & Alexandrini Petri, ſeu Conſtãtinopolitani Acacii Præſulũ damnator, Imperatori Zenoni ſcribens, inter cætera Vitalem

ait,

ait, atq; Miſenum, cur uel impulſi ad iſta conſenſerint, honorē ſimul, & communionē apoſtolica cenſura priuauit, quoniam factum eſt, ſicut ipſe Cyrillo abbati Acimetenſi ſcribit, ut eorum præuaricatione deciperetur populus chriſtianus: qui ruſus de eis mentionem faciens, ad iam ſatum principem de eorum tranſgreſſione dicit: Plebi ſuaſum eſt chriſtianæ nos talibus præbuiſſe conſenſum, quos mox regreſſi ſunt, præuaricatio impune nō habuit. Nam eos apud beatum Petrum apoſtolum ſancta mecū ſynodus reſidens, dum conuicti plura mentirentur, ordine, & communione nudauit: ne eorum incorrecta perfidia ſecuritas proueniret inimicis. Porro, quæ in ſuperius memorata uenerabili, & ſancta ſynodo unanimiter, ac conſonanter de Photio uſurpatore, ac inuaſore Conſtantinopolitanorum Eccleſiæ, atque fautoribus eius: ſeu de fratre, ac conſacerdote noſtro Ignatio Patriarcha: uel de his qui ex parte ipſius ſunt: necnon & de ſacris Imaginibus canonice, rationabiliter, catholicé q; ſtatuerimus, & promulgauerimus, ſubter annexis Capitulis declaratur.

Cap. Primum.

Photius, qui & ſchiſmaticorum, & ſe à ſanctæ communionis participatione auertentium parte eſſe dignoſcitur, & ex ſæculari miniſtratione, atq; militia, & ex foro ſubito tonſuratus, à Gregorio Syracuſano dudū Epiſcopo, à ſynodo damnato, & ab apoſtolica ſede cōuicto Epiſcopus ordinatus eſt. Et uiuēte, ac ſuperſtite conſacerdote noſtro Ignatio ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Patriarcha ſedem ipſius inuaſit, & in ſponſam, quam à Chriſto ſponſo immaculatam cuſtodiēdam, ueluti amicus ſponſi perceperat, nō per oſtiū, in quod Chriſtus eſt, ſed aliunde ex aduerſo in ouile dominicum more furis, atq; latronis ingrediēs, acſi uiolentus, rapax, & ſceleſtus adulter, irrupit. Deinde cū damnatis, & anathematizatis, atque cum his, qui ne ſacerdotale officiū ante audientiam præſumerent, à deceſſore meo ſanctæ memoriæ Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuerſans contra fidem promiſſam, contra ſuám q; profeſſionē, qua pollicitus eſt ſe aduerſus iam ſatum Patriarcham nullum ſiniſtrum Concilium eſſe facturum, congregauit: Concilium & una cum ſequacibus ſuis depoſitis, & damnatis excommunicatis, & anathematizatis, & aliis ſine ſedibus, atque cum his, à quibus uel irregulariter, & illicite prouectus fuerat, uel quos ipſe temere, ac indebite prouexerat, contra eundem fratrem, & comminiſtrum noſtrum Ignatium depoſitionem facere, & anathema dicere auſus eſt. Deinde apoſtolicæ ſedis Miſſos quos

pro cauſa ſacrarum Imaginũ, & pro inquirenda, & non renuncianda iam fati Patriarchæ deiectione, & ob inueniendum modum promotionis huius neophiti deſtinaueramus, quibus potuit argumẽtis à noſtris mandatis auertere (more Acacii quondam Conſtãtinopolitani hæretici Patriarchæ) præſumpſit, & ad profeſſionem, quæ ei cum paribus ſuis habebatur, ſicuti eorum confeſſione patefactum eſt, & ſancto ſpiritu reuelante, uenerandæ ſynodo, quæ à nobis collecta eſt, claruit, ad damnatorum, & ſchiſmaticorum cõfuſionem tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more ſeruari debuit, pertraxit, & ad illuſionem beati Petri Apoſtoli, à cuius ſede profecti fuerant, non ſolum inefficaces redire fecit, ſed etiã impugnatores omnium, quæ fuerant mandata monſtrauit. Poſtremo Epiſcopos, qui ei tanq̃ adultero, & peruaſori communicare noluerũt, exilio relegauit, & ſui ſceleris complices in eorum ſurrogare locis non timuit. Et uſq; hodie eccleſiam Dei diuerſis perſecutionibus impugnare non deſinit: ita ut fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctiſſimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quieſcat. Sed & omnes quotquot prò ueritate, & fide cum eodem perſiſtere compræhẽderit, quibus præualet modis perdere imprætermiſſe moliatur. Ob hæc, & his ſimilia contra euangelica, apoſtolica, prophetica; atq; canonica inſtituta ſe efferẽs, ſit Dei omnipotentis, & beatorũ apoſtolorum principum Petri, & Pauli, ac omnium ſimul ſanctorum, atq; uenerandorum ſeu uniuerſalium Conciliorũ auctoritate, necnõ & ſpiritus ſancti per nos iudicio, omni ſacerdotali honore, & nomine alienus, & omni clericatus officio prorſus exutus: ita ut ſi poſt notitiam huius ſanctionis, quam diuina inſpiratione deprõptam eſſe credimus, cum unanimitate, & concordia ſanctæ ſynodi ſit proculdubio promulgata, tentauerit in Conſtantinopolitano Throno præſidere, aut ſæpe fato uenerabili Coepiſcopo noſtro Ignatio, quominus Eccleſiam ſibi commiſſam ſine quauis inquietudine regere poſſit, impedierit: uel ſi ulterius auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio more ſacerdotis contingere, iuxta præcedentem conſuetudinem, nullo modo liceat ei ſpem communionis, aut locum habere ſatisfactionis, ſed anathematis uinculis innodatus, una cum communicatoribus ſuis, atq; fautoribus ſuis perpetuo Dei per noſtram mediocritatem iudicio, ac ſententia, ſacrũ corpus, & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti, non niſi uicino mortis periculo, omnino percipiat: & hæc unuſquiſq; dicens: Nequaq̃ decætero temeraria præſumptione ex laicis ſubito, in dominicis caſtris, inſperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore ante ducatum præſtare uelit, quam tyronis conſummet officium, & ante tentet docere, quàm diſcere ſicut

in eadem Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpe præſumptum eſſe comprimus. Et rurſus ne contemptis clericis, quorum utpote in tam magna urbe copioſa multitudo eſt, quí qꝫ ab ipſis (ut ita dixerimus) cunabulis imprætermiſſo labore in eccleſia Chriſti deſudant, & indeſinẽtia Domino exhibent ſeruitutis obſequia, is qui deforis eſt alterius ouilis Chriſti repente principatum arripiat, & nitatur quos eſſe ſuos recognoſcit, diſcerpere: & grex dominicus incipiat eum, utpote extraneũ, & improuiſum omnino contemnere. Præſertim cũ perſpiciat nil ſibi ſtipendia profuiſſe meritorum, & alienum ſuorum cernat conſumere fructus laborum.

Cap. Secundum.

Gregorium ſane, qui Syracuſanæ Eccleſiæ irregulariter, atque Deo contẽpto præeſt, eo quòd & ipſe ex parte ſchiſmaticorum ſit, & poſtquam à ſynodo epiſcopatus officio priuatus, & à deceſſore meo ſanctæ memoriæ Papa Benedicto obligatus eſt, & Photium laicũ ſubito conſecrare in Epiſcopum non formidauit, & de ſacro miniſterio auſus eſt multa contingere: iuxta præcedentem conſuetudinem ſancimus, & iuxta canonicam deliberationem apoſtolica auctoritate diffinimus, atqꝫ ſtatuimus omnĩ ſacerdotali carere, atqꝫ priuatum fore miniſterio: ita, ut nullo modo liceat ei in qualibet ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis. Quod ſi de reliquo præſumpſerit in ſacro officio more ſacerdotis quouis tempore miniſtrare, anathema ſit, & omnes communicantes ei, ab Eccleſia abiiciantur. Sed & ipſi anathema ſint.

Cap. Tertium.

Eos uero, quos Photius neophitus, & Conſtantinopolitanæ Sedis inuaſor, in quolibet eccleſiaſtico ordine prouexit, quoniã manifeſtum eſt eos in omnibus conſecratoris ſui prauitatibus conſenſiſſe, atque ei poſt inuaſionẽ communicaſſe, omni clericali officio priuamus, & apoſtolica, atque canonica auctoritate, & ſynodali Decreto eos penitus ſequeſtramus.

Cap. Quartum.

Reuerendiſſimum, & ſanctiſſimum fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctæ Conſtãtinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham, qui primo quidem imperiali uiolentia, ac terrore proprio throno priuatus

eſt, & poſtea à Photio adultero prædicatore, ac peruaſore Sedis Cōſtantinopolitanæ, & ab eius complicibus excōmunicatis uidelicet, & anathematizatis, atqꝫ damnatis, & ſine epiſcopalibus ſedibus, & à deceſſore meo ſanctæ recordatiōis Benedicto Papa obligatis hominibus, & anathematizatus eſt: & poſtremo Apoſtolicæ Sedis Miſſis contra noſtram præceptionem (ut ſanctæ ſynodo ſpiritus ſanctus reuelauit) & Zacharias dudum Epiſcopus, qui unus de eiſdem duobus legatis extitit, propria confeſſione manifeſtauit, infulis eſt ſacerdotalibus deſpoliatus. Auctoritate ſummi iudicis domini noſtri Ieſu Chriſti promulgamus, ſancimus, atque decernimus, unquam nec fuiſſe, nec eſſe depoſitum, uel anathematizatum, tanqꝫ qui ab imperiali potentia ſit abſqꝫ ulla canonica auctoritate pulſus eccleſia, & tanquā qui ab obligatis nullo poſſit haberi uinculo colligatus, & ab eis, qui nullum eum iudicandi poteſtatem, uel ab apoſtolica ſede auctoritatem habuerint, nullam ſui honoris diſcrimen pati debuerit. Et ideo illum (id eſt eundem fratrem, & conſacerdotem noſtrum Ignatium Patriarcham) omni uinculo anathematis ab eo remoto, per poteſtatem diuina uoce in beatiſſimo Petro collocatam, & per auctoritatem ſacrorum Canonū, & decretalium cōſtitutionum, more ſanctorum patrum prolatarum priſtino honori, priſtinæ dignitati, & ſedi priſtinæ, gradui, & Patriarchio, ac priſtinis, & pontificalibus, atqꝫ officiis reſtituimus, ſtatuimus, ac confirmamus: ita ut quicunque poſt notitiam huius apoſtolicæ, ac ſynodicæ ſanctionis quominus oīa, quæ præmiſimus inſignia pōtificatus recipiat, eū impedierit, & non in omnibus huic Decreto obedierit, uel ſe ab eius communione ſeparauerit, uel ulterius contra eum aliquod iudiciū proferre tentauerit, abſqꝫ ſedis duntaxat apoſtolicæ præmiſſo conſenſu (ſi quidē clericus fuerit) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus ſit alienus, atqꝫ perenni pœna, tanquam qui magiſtrum prodit, cum Iuda traditore cōſtringatur, & niſi à praua intentione receſſerit, perpetuo anathemate maneat cōdemnatus. Si uero laicus extiterit, ille quiſquis eſt, huic noſtræ conſtitutioni contraire tentans, & eum ſedem priſtinam duntaxat, dignitatem qꝫ recipere, nō permiſerit, uel ſi poſt receptam priorem ſedem, denuo illum impellere, & à Patriarchio expellere tentauerit, uel perſonæ ipſius, ſeu ſacerdotali honori aliquā moleſtiam ſine primæ huius ſedis conſenſu intulerit, omni benedictione paterna priuetur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris ſui uidens non cooperuit, ſed irriſit, mulctetur, & cū parricidis æterna pœna (Domino iudicante) præcellatur, & nexibus anathematis, nō niſi reſipiſcens, penitus eruatur.

Cap. Quintum.

Eos autem Epiſcopos, ſeu cuiuſlibet ordinis clericos, qui poſt iniuſtam deiectionem fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii, uel in exilio relegati, uel miniſterio, aut gradu inuidioſe priuati ſunt, ſtatuimus, ut exilio diſſoluto propria ſedes, atq; gradus recipiat. Quod ſi quiſquam huic Decreto noſtro cõtraire præſumpſerit, & ut ſedes, uel gradus reſumãt, impedierit, quouſq; obtemperauerit, anathema ſit. Sane ſi quis ex eis ab aliis criminatur, decernimus eos antea ſedes quidẽ & proprios gradus recipere: abdicari autem niſi à Sede Romana non patimur: ſed ſi qua præter regulam forte egiſſe dicunt, noſtro eos Decreto iudicandos reſeruari ſtatuimus: iuxta quod & ſacri præcipiunt Canones.

Cap. Sextum.

Quoniam oportet nos maiorũ noſtrorum ſtatuta, immo tormentorum intuitu conſeruare, & omnibus ſanctorum patrum ſemper dogmata uenerari, diffidimus de ſacris, & reuerẽdis Imaginibus Domini noſtri Ieſu Chriſti, eiúsq; ſemper Virginis genitricis Mariæ, omniúmq; ſanctorum, qui Deo ab Abel iuſto placuiſſe creduntur, quæ eccleſia ſancta in uniuerſo orbe diffuſa antiquitus accepit, quæ q; ſedis apoſtolicæ Præſules pro eis decreuerunt, ac ſtatuerunt illibata perſiſtere, atque intemerata manere. Quapropter Ioannem quondam Conſtantinopolitanum Antiſtitem, & ſequaces ipſius, qui eas frangendas, atq; calcandas eſſe ore polluto aſſeuerant, quandiu de his nobiſcum non ſenſerint, & iuxta ſanctorum Pontificum Romanorum Decreta, & aliorum catholicorum patrum inſtituta nõ ſapuerint, ſancimus eos à Chriſto, & ab eccleſia catholica, atque apoſtolica eſſe anathema. Hæc ſunt quæ de his ſedes apoſt. ſtatuit: hæc ſunt, quæ ſynodice regulariter decreuit: hæc ſunt, quæ uos tanto ſtudioſius oportet amplecti, tanto ſoliciſtius obſeruare, quanto ſatius noſtis, quæ ab ea ſtatuta fuerint, hæc uniuerſalem ſemper eccleſiam tenuiſſe, ita ut contra ſingulos errores in eccleſia exortos prior, hæc ſecundum primatus ſui auctoritatem ſententiæ terminum dederit. Et ita demũ uniuerſalis eccleſia, licet aliquãdo per aliquantum temporis in quibuſdam reluctata ſit, quæ illa tamen probauit, quandoq; probauerit, & quæ illa refutauit, ipſa refutauerit. Verum uos quomodocũq; obedieritis, uel non obedieritis diuinis inſtitutis, uel paternis Canonibus, nos tamen in Ignatii fratris, & Coepiſcopi noſtri quocunq; diſcrimine, priuſquam à nobis ſpecialiter ad iterationem eius perducatur negocium, quia nec hactenus conſenſi

mus, aliquando, Deo nos confirmante, nullo modo nos ſentiemus. Sed nec in Photii ſacerdotali prouectui præſtando fauore, uota condeſcenſionis noſtræ modo quolibet inclinabimus, ſed omnibus uiribus noſtris, atque conatibus, pro coactæ iuſtitiæ profectione, pro reſtaurando uidelicet legitimo, & repellendo mœcho (quãdiu uiuam) occurrere, &, quod noſtrum eſt agere, nullatenus (Deo auctore) ceſſabimus, & nunc obſecrando, nunc orando, nunc increpãdo, nunc etiam regulariter admonendo. Inſuper & auctoritate apoſtolica eos, qui contumaces ſunt, feriendo nunc uerbis, nunc literis, quod rectum, & iuſtum, atq; inchoatum eſt, die, ac nocte cum uirtute Summi Pontificis conſummare ſtudebimus. Ergo fraternitas ueſtra literarum ſaltem nunc tenore cognoſcat Sedem beati Petri Apoſtoli, neophito, & mœcho, & Conſtantinopolitanorum Eccleſiæ inuaſori Photio olim, iuſtẽque damnato, ac nihilominus præſentia ſynodali nuper eliſo, uel fratribus eius, niſi à præuaricatione ceſſauerint, communionis nunquam præbituram eſſe conſenſum. Qui (ut cætera nunc omittamus) à Gregorio Syracuſano, uel cæteris ſchiſmaticis inſtitutus, immo deſtructus, contra omne fas nulli præſidere poteſt Eccleſiæ. Nam merito deſtructus eſſe creditur, qui à deſtructo ædificare ſperans, etiam ſi qua alia noua fortaſſis habuit, nimiæ præſumptionis eius temeritati communicare poterat, qui multipliciter iã noſcebatur eliſus, quomodo quenquam in eccleſiaſtico poterat ordine ſtabilire, qui Eccleſiæ unitatem ſcindens, ipſe iam uidebatur omnino deiectus? Sicut enim ligatus ligare, & deiectus deiicere non potuit, ſic deſtructus deſtruere, & eliſus quenquam ordinare nequiuit. In ſummo quippe ſtatus ſui oportet eum uigore conſiſtere, & firmis inniti per omnia baſibus, qui alterum uel proſternere, uel conatur ſtatuere. Gregorius ergo, qui canonice, ac ſynodice depoſitus, & anathematizatus erat, quemadmodum poſſet quenquam prouehere, uel benedicere, ratio nulla docet. Igitur nihil Photius ex Gregorio percepit, niſi quantum Gregorius habuit: nihil autem habuit, nihil dedit: per eorum quippe, ut legitur, manus impoſitionem, & inuocationem, dabatur ſpiritus ſanctus, qui nouerant mundas ad Dominum manus leuare. Cæterum Gregorius, qui tranſgreſſor factus eſt legis, ad iracundiam ſui magis, quàm ad conſecrationem alicuius ſpiritum ſanctum per impoſitionem ſuæ manus ſine dubio prouocauit, etiam ſi is, qui ordinandus erat, nullas alias haberet ſibi regulas obuiantes. Hinc enim ſcriptum eſt: Qui obturat aures ſuas ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis, ſi execrabilis, utique non audibilis, ſi non audibilis, ergo

inefficax,ſi inefficax , profecto Photio nihil præſtans : nimirum qui uulneratum caput per illam manus impoſitionem potius habere dignoſcitur . Porro ſi prætendit iniuſte ab Ignatio fuiſſe depoſitum, quid de omnibus,qui in ſynodo illo tempore conuenerunt, ſententiám que in eum protulerunt,perhibuit ? Quod ſi & illos iniuſte feciſſe dicere præſumit , quare cum eis nunc communicat,& quoſdam eorum ſacerdotio dignos exiſtimat? quos tamen recte prius non iudicaſſe repræhēdit, & ſententiæ, quā protulerunt eos ſecundum ſe debere ſuccumbere,nō neſcit? Sed uideamus quorum iudicio,uel quorum auctoritate Gregorius poſt depoſitionem,& anathema,honorem Epiſcopatus reſumpſit,uel officium priſtinum recepit. Omnes enim illum & depoſitum norunt , & anathematis uinculis obligatum , ac per hoc totius Eccleſiæ communione priuatum . Nam uero ſi dixeritis quia ipſe ſibi Gregorius & honorem reſumpſit,& priſtinum officium recepit , audite quid Apoſtolus dicat: Nec quiſquam ſumit ſibi honorem,ſed qui uocatur à Deo tanquam Aaron:ſic & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, ut Pontifex fieret : ſed & uenerabiles Antiocheni Canones præcipiunt : Si quis Epiſcopus damnatur à ſynodo, uel præsbyter,aut diaconus à ſuo Epiſcopo auſus fuerit de ſacro miniſterio contingere,ſiue Epiſcopus iuxta præcedentem conſuetudinem, ſiue præsbyter,aut diaconus,nullo modo liceat ei,nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem,aut locum habere ſatisfactionis : ſed & communicantes omnes abiici de eccleſia , & maxime ſi poſtea quam didicerint aduerſus memoratos prolatam fuiſſe ſententiam eiſdem communicare tentauerint. Carthaginenſes quoq; regulæ,excommunicatū, qui ante audientiam cōmunicare præſumpſerit, ipſum in ſe damnationem pro tuliſſe manifeſte denunciāt. Si ergo ſecundum Apoſtolum nemo ſibi honorem accipit,& Chriſtus non ſe clarificauit ut Pontifex fieret,qui omnes cum patre,& ſpiritu ſancto glorificantes ſe glorificat,& ipſe eſt Pontifex,de quo rurſus idem dicit Apoſtolus: Talis decebat,ut nobis eſſet Pontifex ſanctus &c.

Et ſi Epiſcopus qui damnatus à ſynodo eſt iuxta ſacros Canones, auſus fuerit aliquid de ſacro miniſterio iuxta præcedentem conſuetudinem contingere,& ante audientiā communicare,ipſe in ſe damnationem protulit,ita ut nullo modo liceat ei,nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem,aut locum habere ſatisfactionis : ſed & communicantes omnes abiici de Eccleſia : quanta putas Gregorius pœna mulctandus &, qui poſt damnationem , ſiue anathema hæc omnia commiſiſſe probatur, id eſt & ſuper Chriſtum ſe extulit, & quod ipſe non fecit,

iſte & honorem ſibi reſumpſit: & ut Pontifex eſſet, ſe arrogantiſſime clarificauit, & ante audientiam excommunicatus communicare, & uetita uſurpare præſumpſit, & damnatus de ſacro miniſterio, non ſolum aliquid, uerum etiam multa, iuxta priorem conſuetudinem tetigit: quod certe Gregorius agere omnino nõ debuit, etiã ſi nulla commiſſa exiſteret, pro quibus damnari potuiſſent. Quia prælati iudicium ſemper inferioribus formidandum eſt, niſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis iniuſte ligentur, ipſam obligationis ſuæ ſentnetiam ex alia culpa, id eſt inobedientia mereantur. Igitur Prælatos damnare indifferenter uportet horreſcere. Quicunqꝫ uero minores ſunt, damnari ſolicite caueant, nec maiorum ſuorum ſententiam tranſgrediantur. Alioquin licet iniuſte nonnunquam damnati ſunt, ex ipſa temeraria præuaricatione, culpa, quæ nondum forte pepetrata fuerat, & ultio, quam culpa necdum merebatur, proculdubio ſubſequentur. Nihil quippe lignum uetitũ in ſe mortiferum habuit, ſed qui inobedienter ex eo comedit, mortem ſibi, & poſteris propinauit: nõ quia lignum malum, cum Deus, quod fecit, totum fecerit bonum, ſed quòd mala ſit tranſgreſſio, & nolentis ſubiici, per eam merito ſit orta damnatio. Porro ſi dicitis Gregorium ab Imperatore, & ab Antiſtitibus fuiſſe receptum, percontari libet, ò ſapientiſſimi fratres, quibus hoc documẽtis, quibus Canonibus iubentibus agi rite poteſt, ut hi, qui abiiciũtur, ab aliis recipiantur. Id etiam ueneranda uniuerſali ſynodo Nicena de uera profeſſione, luce clarius inhibente. Nam à ſæculari poteſtate nec ligari, nec ſolui ſacerdotem poſſe manifeſtum eſt: & iccirco affatim approbatur Syracuſanum Gregorium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo ualuiſſe reconciliari, ubi ſi Pontificum quoqꝫ ſociatur aſſenſus, quærimus utrũ præceſſerit, an fuerit ſubſequutus: ſi ſubſequutus eſt, nihilominus ad id reditur, ut abſolutio à ſæculari poteſtate percepta ualere non poſſit: Pontificũm qꝫ ſequutus aſſenſus adulationis, uel terroris fuerit potius, quàm legitimæ ſanctionis: ſi præceſſit, doceatur à quibus, & ubi ille ſit geſtus, ſi ſecundum eccleſiæ regulam celebratus, ſi paterna traditione profectus, ſi maiorum more prolatus, ſi competenti examinatione deprompus, ſi ad maioris auctoritatis ſedem, quàm illa eſt, à qua Gregorius damnatione tenebatur obſtrictus, ſecundum eccleſiæ regulam eſt relatum, ſi ipſe præſul, qui ligauit, abſoluit. Si hæc geſta non ſunt, quo more, quo ritu Syracuſanus Gregorius ſe gloriatur abſolutum, cum nec à Pontificibus ordine debito, nec eccleſiaſticis legibus fuerit expeditus, nec à mũdana poteſtate potuerit præter eccleſiæ tramitem prorſus abſolui? Iam uero ſi dicitis non Imperator abſoluit, ſed à Pontificibus ut ſolueretur, poſtulauit.

Econtra,

Econtra, illi multo magis ab Auguſto poſtulare debuerunt, ut ſi eum uellet abſolui, legitima eccleſiaſtici tenoris abſolutio præueniret. Et hæc omnia, quæ ſuperius dicta ſunt, ſecundũ eccleſiæ tramitem ſeruarẽtur, præcipue cum non ab inferiori, uel pari, ſed à maiori perſona, & ſicut ex apoſtolicis Canonibus edocemur, ſolum ab eo, qui eum ſequeſtrauit, aut certe à prima ſede, iure poſſit abſolui. Inferior quippe, uel cõpar antelatum, uel comparem, non annuente maiori, ſoluere non poteſt: ſola igitur potior inferiorẽ conuenienter abſoluit. Proinde inferioris loci Põtifices eos, quos potior ſuus obligauerat, ſine prima ſede abſoluere non potuerunt. Veruntamen licet contra Nicenos ſacros Canones præfatum Gregorium, qui abiectus fuerat, receperint, nunquã tamen eum à uinculo damnationis, & anathematis exuerunt: & dum hunc ſoluere nixi ſunt, nodis maioribus dediderũt. Quinimmo dum ſententiam maioris contemnentes tranſgreſſi ſunt, uel etiam ſuam ter giuerſatori conſilio, leni qꝫ ſenſu ſibimet facti contrarii deſtruere ſunt moliti, pari præuaricatione habentur innexi, & ſimili pœna, ſecundum apoſtolicos, & nonnullos alios Canones, tenentur obſtricti: ita, ut communicantes ei, pelli de eccleſia iubeantur. Ac per hoc reos, reum iuſtificare conſtat minime potuiſſe, nec ligatus, ligatum ſoluere modo quolibet ualuiſſe. Ecce à quibus, ò beatiſſimi Chriſti miniſtri, Photius eſt inſtitutus: ecce qualis eſt Gregorius, qui Dormitantius & conuenientius poterat dici. Quamobrem cogitate fratres chariſſimi, tractate, & uobiſcũ ſedula meditatione perquirite, ſi ſtare Photius poſſit, etiam ſi miris uirtutibus polleat, etiã ſi omni ſcientia fulgeat, quando qui hunc ſtatuiſſe tentauit, dudum iam cecidit, & uolẽs erigi cum conantibus ſe erigere, nunquam recuperaturus denuo ruit. Conſyderet ergo ueſtra diuinitus inſpirata prudentia, quomodo Photius, etiam ſi nihil aliud ſibi iure ualeat impedire, queat in ſacerdotali gradu perſiſtere: quandoquidem inſtitutor ſuus cum hic ordinaretur, non ſolum ſacerdotio, uerum & ipſo carebat chriſtiano uocabulo. Et ſicut etiam expoſuimus, nec damnatus iuſtificare, nec depoſitus erigere, nec ligatus poteſt quenquam per impoſitionem manus prouehere. Impoſſibile eſt enim horum aliquid fieri. Quapropter attendite chariſſimi, nõ ſolum hæc, uerum etiam paternos Canones, & præcipue apoſtolorum Antiochenos, atqꝫ Carthaginenſes, & quid de damnatis excommunicatis, atqꝫ de his præcipiant, qui merito facinorum ſuorum ab eccleſia pulſi ſunt, diligentiſſime conſyderate, ac ſtudioſe recolite: nam nos quod decreuimus, quod ſtatuimus de his, quos recœpimus, & erexi mus, uel de his, quos abiecimus, & à ſacerdotio, uel communione pepulimus, ueſtræ in Chriſto fraternitati notum facere canonice procu

rauimus: iuxta quod & magni, uenerandí qꝫ Niceni Concilii regulis admonetur, quatenus id, de his, qui communione quandoqꝫ priuātur, ſeu ex clero, ſeu ex laico ordine Epiſcopis, per unanquāqꝫ prouinciam ſentētiæ regularis uim obtineat, ut hi qui abiiciūtur, ab aliis nō recipiā tur. Ergo nos quod debuimus, fecimus, ea uidelicet uos ſcire uolētes, quæ (Deo teſte) nō niſi zelo rectitudinis egimus, & affectu conſeruan-dæ conſtitutionis exequuti ſumus: ueſtrum autē eſt obedire: alioquin in eandem cum eis ſententiam iure, meritó qꝫ ſubire, Antiochenis Canonibus ſecundo Capitulo præcipientibus ita: Si quis de Epiſcopis, aut præsbyteris, aut diaconis, ſeu quilibet ex clero deprænhenſus fuerit cum excommunicatis cōmunicare, etiam iſte communione priuetur, tanquam qui regulam confundat ecclefiæ. Et rurſus Capitulo quarto, quod iam ſuperius commemorauimus: quid idem dicat antiquitus acceptum conſiliū, ſtudioſe recolite. Cauete ergo dilectiſſimi, ne cum his commiſceamini, qui ſanctis fuerunt inobedientes inſtitutionibus, ne par ſententia inuoluat quos uno communionis glutino inuenerit hæreticos. Videte præterea, de ignorantia nullum iam poteſtis excuſationis habere præſidium, qui & Canonum (Deo inſpirante) memores, & noſtris edocti iam nunc eſtis epiſtolis. Nolite communicare itaqꝫ peccatis alienis, nolite nobis inobedientes eſſe, quoniam inobediētia Prothoplaſtum de paradiſo expulit. Inobedientia, idolatria merito nuncupatur, ſicut ſanctus Samuel ad Saulem loquitur, dicens: Quaſi peccatū hariolādi eſt repugnare, & quaſi ſcelus idolatriæ, nolle acquieſcere. Perpendite ergo quantum ſit execrabile repugnare, quātum deteſtandum acquieſcere nolle, quod ariolandi peccato, ſceleri qꝫ idolatriæ comparatur. Clamat Apoſtolorum princeps: Obedire oportet Deo magis, quàm hominibus, & Coapoſtolus eius Paulus: Qui reſiſtit, inquit, poteſtati Dei, ordinationi reſiſtit. Iudicate ergo cui potius obediendum ſit, Deo, an hominibus. Iudicate cui potius reſiſtendum ſit, poteſtati, quam in Petro Deus omnipotens ordinauit, quám que ſuper cuncta eccleſia extulit, an ordinationi Gregorii Syracuſani, cui militiæ ſuæ dicendum eſt: uè homini uidelicet per quē in eccleſia Chriſti tot ſcādala uenerunt, quí qꝫ olim, ſicut ipſi ſcitis, & nos ſupra retulimus, à fratre & comminiſtro noſtro Ignatio & à ſynodo, quæ ſub eo erat, depoſitus eſt, & ut apoſtolica ſedes in eius damnatione cōſentiret, & ab ipſo conſacerdote noſtro poſtulata eſt. Sed deceſſores mei beatæ memoriæ Leo, & Benedictus ſedis apo. moderamina ſeruātes, noluerunt ſic unā partem audire, ut aliæ parti nihil penitus reſeruarēt. Vnius quippe mediator non eſt: quamobrem interim depoſitio ipſius à ſede apoſtolica nō ſuſcepta, remanſit infirma. Cúm qꝫ idem Gregorius per Legatum

ſuæ

ſuæ partis Zachariam nomine ſedem agnouiſſet apoſtolicã in ſua de-
poſitione nullatenus cõſenſiſſe, non gratias egit, non à cœptis in iam
dictum fratrem noſtrum ſæuientibus contumeliis conquieuit, ſed be-
nignitate Dei, & patientia ſedis apoſto. in ſuperbia abutens, in ipſum
uidelicet Ignatium Patriarcham ſuum rediuiua iacula impietatis irreue
renter exacuit, & eo ſuperſtite neophitum in Cõſtantinopolitana Ec-
cleſia conſecrauit: quin potius & aduerſus ſedis iſtius decreta cõtumax
eſſe non deſiſtit, qui pro ſe, non contra ſe, ipſius ab ea decreta paulo
ante tanquam ingratus non recolit, & uelut tergiuerſator arma præ-
parat aduerſus arma ſibi tutelam ſalutis non modice conferentia, &
murũ deſtruere nititur: qui ne ipſe deſtrueretur, fortiſſime cuſtodiuit.
Et agit nunc quantũ in ſe eſt, ut ea ſtatuta prorſus habeãtur inualida,
quæ, cũ his ipſe egeret ſupplex petebat, & ut fortiora eſſent adamante
ſubmiſſus optabat, atque ut ſibi auxiliarentur humiliter implorabat,
necnon & contra ea repugnantes forſitan tyrannos, & ſacrilegos iudi-
cabat: niſi enim ſedes apoſt. ei parceret, ille quomodo contra reueren
diſſimum Ignatium poſſet exercere brachiũ non haberet. At ille uſus
eſt ſedis apoſtolicæ bonitate in malignitate, & beneficium in patris
ſui conuertit exitium. Dicite igitur obſecro fratres, cum ita ſit, quo-
modo non debeamus nos Ignatium adiuuare, aut uſque ad audien-
tiam (quantum in nobis eſt) indemnem non penitus conſeruare? uel
quomodo non poſſimus Gregorium, & hos, qui ex parte ipſius ſunt,
merito condemnare? quando Ignatius, niſi à nobis eſſet impeditus,
ſic illos canonice forſitan ſternere, ut eum nullo conamine potuiſſent
impellere. Iſti que non nobis hæſere, quos in adiutorium ſuum ha-
bere promptiſſimos meruerũt, nec à nobis conſilium acceperunt, uti
cum Patriarcha ſuo, uel pacificari, uel canonice iudicari potuiſſent: ſed
uires ſuas à nobis ne frangerentur ſeruatas, eas aduerſus eum protinus
præpararunt. Vnde quæſo perpendite, quantũ nos nunc Ignatio debi
tores ſumus, qui ſibi obſtaculũ, & inimicis eius facti ſumus defenſio-
nis umbraculum. Quamuis nos non ideo iudicium iſtorum diſtule-
rimus, ut ei nocendi iacula præpararent, ſed ut ſic ſentẽtia in hos pro-
lata, ualetudinem haberet, ut à nobis examinatio præcederet. Et rur-
ſus ſic ab iſtis in eum obiecta penitus coram nobis admitterentur, ut
partis Ignatii perſona uocata, uel cõuicta noſtræ præſentiæ nõ deeſſet.
Quamobrem dilato parumper iudicio, & interim infirmata ſentẽtia,
miſſum eſt utriqȝ parti ſedis apoſtolicæ Præſulis præſentandum opta-
tibus, ac eius (ut par eſt) ſubiiciendum diffinitionibus. Sed dum pars
Ignatii properandi diſponit iter, hoſtibus eius uiribus reſumptis, non
iam ſedem apoſtolicam petentibus, non Petri memoriã facere dignan

tibus, Ignatius trahitur, impellitur, & innumeris malis affectus ab ec-
cleſiæ regimine ſequeſtratur. Et hoc totum factum eſt, eo quod prædi
cti Pontifices utriq; parti æquitatem ſeruantes, & utriuſq; partis audi-
entiā præſtolantes, Ignatii non firmando ſententiam, immo uero in-
terim infirmando, inimicis eius quodammodo manum porrexerint,
dum nimirum ſententiam in eos prolatam, non interim auctoritate
ſedis apoſtolicæ renouauerint, ſed uſq; in præſentiam eiuſdem apoſto-
licæ ſedis differri decreuerint. Quamobrem chariſſimi, quia quaſi per
nos inuenta eſt Ignatii deiectionis materia, iccirco præter id, quod fra-
ter adiuuetur à fratre, præter id etiam quod Petro, cuius in terris li-
cet indigni uicem gerimus, Chriſti oraculo peculiariter dicitur: Con-
firma fratres tuos, etiam pro hoc ſpecialiter eum non ſolum adiuuare,
& confirmare, uerum etiam (ſicut ipſi poteſtis aduertere) totis nos pro
illo uiribus oportet per omnia decertare, ut uidelicet totū in illo ſun-
ditus aboleatur, quod per nos lædendi ſomitem aduerſariis eius reperi-
entibus ei uiolentiam inferre monſtratur, totúm que recipiat, Chriſto
propitio, quod dū nos moderate, ac regulariter egimus, ipſe p̄iudiciali-
ter amiſiſſe dignoſcitur. Quoniā & præfati deceſſores noſtri (Leo ſcilicet
& Benedictus beatæ recordationis Pōtifices) ſi tale quid diebus eorum
Gregorius, uel complices eius patraſſent, uidelicet ut abuſi tanto cõm
paſſionis, & patientiæ ſedis apoſtolicæ circa ſe beneficio in Ignatium
manus ſuas inieciſſent: aut aduerſus eum ipſis ſanctis Præſulibus in-
conſultis linguas ſuas taliter exacuiſſent, profecto eos tanquam magi-
ſtros inquietudinis, & ipſos ſe ſole clarius obnoxios oſtendentes, ſine
quauis retractatione protinus condēnaſſent: & tantum piaculum im-
pietatis eorum deſtruere ardentiſſime ſtuduiſſent. Sed quia illi diuina
uocatione ab conualle lachrymarum ſubducti ſunt, hanc tyrannidem
nondum intuentes, non debemus in eorum labore ſuccedere? & qui
ſucceſſimus in honore, in cuius tempore crudelitas, quæ diebus ipſo-
rum cœpit radices emittere, conſummata perpatuit? Proinde nos pri-
mo, quia ſedis apoſtolicæ de tota eccleſia fas habentis iudicare, modera-
mina retinemus: ſecūdo, quoniam fratribus iniuriam paſſis ſubuenire
debemus: poſtremo, quoniam (ſicut iam diximus) oportet nos in eo-
rum labore ſuccedere, in quorum ceſſimus pontificatus honore, quē-
admodum ipſi deceſſorum ſuorum exempla ſequuti ſunt, & operis eo
rum ſtrenui cultores inuenti ſunt, quod ipſi profecto agerent, adiu-
uante Domino, habētes quemadmodum illi eundem zelum iuſtitiæ,
ſeu priuilegium dignitatis ſtudioſe perficere procurauimus. Nimirum
quod omittere proculdubio (ſicut noſſe cunctis clamare tribuitur)
non ualemus: ſane quia Gregorium neophitum conſecraſſe diximus,

quidem

quidem neophitum, quando quaſi in ſacerdotem conſecratus eſt, ut ſancti Papæ Gregorii, & Anglorum ampliſſimæ, ac fideliſſimæ gentis Apoſtoli (nam ſignaculum Apoſtolatus eius ipſi ſumus in Domino) uerba commemoremus, qui ait: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui initio in ſanctæ fidei erat conuerſatione plantatus, ſic mō neophitus habendus eſt, qui repēte in Religionis habitu plantatus ad ambiendos honores ſacros irrepſerit. Præterea non omittendum eſſe credimus, nos commemorare præterito anno per indictionem uidelicet tertiam decimam, epiſtolam ſub nomine principis cōſcriptam, per Michaelem imperialem prothoſpatharium ſuſcepiſſe, quæ tātis erat uerbis contumelioſis, immo blaſphemiis reſperſa, ut ſcriptor eius non niſi in gutture colubri calamum tinxiſſe putetur, & dictatoris labia pro dictionibus uenena fudiſſe uideātur, adeo, ut ſi cuiuſpiam ſimplicium cor penetrent (non enim hæc aures prudentiū ſuſcipiunt) & hos continuo necent, nimirum tanto miſerabilius, quanto mors animæ magis, quàm corporis per illum uirulentum hauſtum admittitur. De cuius immanitate piaculi licet Auguſto per iam fatum legatum, iam nos ſcripſiſſe recolamus, eadem tamen nunc ſcribere ueſtræ beatitudini ratum duximus. Deniq; opinati ſumus, & adhuc nihilominus opinamur, quòd pietas eius tandem aliquādo reſipiſcat, & de Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reſtaurando ſtatu nobis ſalubria ſuadentibus acquieſcat. Sic q; demum omnia ſcripta, quæ male ſunt compilata, non ſolum aduerſus nos, uerum etiam contra fratrem noſtrum, & comminiſtrum Ignatium, quorum uniuerſa imperii ſui multitudine igni tradenda decernat. Alioquin iam cunctis eccleſiæ fidelibus quæ foret apoſtolicæ ſedis auctoritas, uel quæ fabricatoribus mendacii, ſeu inuentoribus peruerſorum dogmatū immineret, & ultio profecto pateſceret. Impoſſibile eſt enim (quanquam noſtras nos ſpeciales iniurias curare floccipēdamus) ut tantorum ac talium ſanctorum patrū, & propugnatorum catholicæ eccleſiæ, ac deſtructorum diuerſarum hæreſeon, atque defenſorum orthodoxæ fidei blaſphemias æquanimiter ſuſtineamus, uel etiā tantæ ſedis, ſiue tam excellētis Eccleſiæ Romanæ, cui Deo deſeruimus auctore, contumelias perferamus. Verum quamuis & de nobis humiliter ſentiamus, non tamen, conſciētia dictante, uera eſſe quæ de nobis perhibuit, aſſeueramus, ſed (ut diximus) ea poſtponentes, illa potius quæ Ieſu Chriſti ſunt, inueſtigamus: & ſiqua male congeſta aduerſus eius famulos, aduerſus eius ordinatiōes, aduerſus eius diſpoſitiones ſtabilita priuilegia reperiuntur, nulla patientia toleramus, & non ſolum hæc deſtruere totis uiribus anhelamus, uerum etiam conflatoribus tantæ peruerſitatis dignā uiciſſitudinem reddere neceſſario medi-

tamur. Nimirum ne hos, quis impunitos intuens, aut nunc, aut futu
ro tempore deinceps talia præſumat præſtigia falſitatis componere, uel
commenta blaſphemiarum huiuſmodi figmentis contrahere. Quapro
pter eidem Imperatori ſublimiſſimo per epiſtolam præſulatus noſtri
cohortādo direximus, in quo etiam uos ad uotum noſtrum laborare
ſummopere conuenit, quatenus diligenter inquirat, ac ſcrutetur, ſi ſua
illam non fuiſſe præceptiōne tam cœnoſam inuenerit confectam, im=
mo toxicatis ſyllabis infectam epiſtolam (ut interim de tot præſtigia
texentium pœna taceamus) qua illi ſe zelo ueritatis flagrantes, inuol=
uere: conuenit ſaltem huius ſocia accepta, & palam cunctis igne ſuc=
cenſa per auguſtales ſuos tam nobis, quàm omnibus, ad quorum no=
titiam peruenit, deſtinatos apices competenti ſatisfactione à tam per=
uerſo ſenſu, & tam profanis adinuentionibus, quod à ſenſu ſuo non
fuerint commentis tradita ſe exhibeat prorſus immunem. Iam uero
ſi ſibi in multis huiuſmodi ſolicitudinibus occupato ſurreptum eſt,
ut talia ſcribere mandaret, ne pigeat clementiam eius étiam hoc ipſum
humiliter confiteri, & legibus ſuis, ut huiuſmodi ſcripta nullius habe=
antur momenti, decernere: ita, ut penes quem reperta fuerint, impu=
nito non euadente, ipſius quoqꝫ ſæpe memoratæ, ac ſemper execrādæ
epiſtolæ, uel exemplaris eius apices, intemeratis pro reuerentia manen
tibus ſacris dictionibus flammeo dedātur igni uoranda. Et ut ſiniſtræ
opiniōis nomīe quod ex blaſphemiis ſcriptis incurreret, carere ualeat,
& ingratus filius circa matrē ſuam, ex qua imperandi faſtigium ipſe, &
patres ſui ordine cœlitus diſpoſito percepit, nullatenus appareat. Sin
autem ſcitote, quoniā poſtquam in hac eum pertinacia perſiſtere fine
tenus uelle compererim, primum quidem congregatis cunctarum oc=
cidentalium regionum uenerabilibus ſacerdotibus, dictatores, & diſpo
ſitores, atque præceptores tantæ fallaciæ, ſeu crudeliſſimæ derogationis
ſanctarum, uel paternarum traditionum ab omni chriſtiana compage
remotos, apoſtolica freti auctoritate, duris anathematis uinculis īnoda=
uimus. Necnon & patrum, ac prædeceſſorum meorum ſequuti ue=
ſtigia, qui ſoliti ſunt etiam numeroſorum Concilia nequiter celebrata
caſſare Pontificum, ſiqua ſocia ſunt, crebro dictæ uel exemplaria for=
taſſis epiſtolæ, quin potius non ſolum hæc, ſed & omnia ſcripta, quæ
uel aduerſus fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium inique con
fecta, uel aduerſus nos cauſam illius canonice proſequentes, furioſe de=
prompta ſunt, perenni damnationi mandauimus. Deinde uero decer
nentibus nobiſcum, & ſimul conſyderantibus eiſdem ſanctiſſimis fra=
tribus, & Coepiſcopis noſtris ipſam epiſtolam in ſtipite uidētibus cun
ctis ſuſpenſam, uaſto ſuppoſito foco, ad uituperium imperialis apicis
coram

coram omnibus nationibus, quæ penes memoriam ſancti Petri mul=
tiplices inueniuntur, extremæ perditioni donauimus: quatenus his rite
patratis, dicat pius quod amet, & crudelis quod timeat. Nam tot, &
alia blaſphemiarum commẽta, quin potius ueracium literarum depra=
uationes, audiſſe, & tacuiſſe, conniuiſſe eſt. Quamobrem uenerabiles
fratres ualde mihi (ſicut ipſi compræhendere poteritis) cauendum eſt,
ne, ſi nos præſtigiarum figmentis minus celeriter obuiauerimus, tan=
quam uera, recognita, uel cõprobata, hæc admiſiſſe fallaciter apud ſto=
lidos exiſtimemur. Nec poſſumus in Eccleſia Dei diſſimulando, tam
ſpurca relinquere germina, quæ Anteceſſorum noſtrorum beatiſſimo=
rum Pontificum tempore, aut nunq̃ exorta, aut certe, ſi undecunq;,
uel quomodocunq; exorta ſunt, eorum iudicii ligone antequam pro=
ficerent, radicitus extirpata ſunt. Deſtruat ergo etiam uobis hortanti=
bus ipſe, & diſſipet illa, alioquin à nobis ſore deſtruenda, ſeu funditus
diſſipanda, modo quem prædiximus, antenoſcite: quamuis antequam
nos iſta uobis ſcriberemus, pro quibus nunc ſublimitatem eius horta
mur, hoc ipſum ſponte facturum eſſe putaremus. Sed, quia quod pu
tatum eſt, nullum effectum hactenus habuit, iccirco nos ſalutẽ ipſius
illa ſancta manere uolentes, ut hoc nunc ſaltem agat, affectu paterno
monuimus. Alioquin (ut iam præfati ſumus) ſic Deo fauente, decæ=
tero uigilabimus, & ſtudiis quibus poſſumus, inſiſtemus, ut inter exa=
nimes computentur, qui auctoritatem Petri non ſenſerint, immo Dei
hanc ordinantis in Petro non intellexerint: ita, ut nec iſta, quæ perni
cioſe compilata ſunt, defendere, nec his ſimilia, aut non dicam ſcripto
tradere, uel in mente uoluere quis ulterius ualeat. Non enim figmen
ta, quæ ordinationi Dei reſiſtunt, quæ euangelicis uocibus contradi=
cunt, quæ ſanctorum patrum diffinitionibus obuiant, quæ ſynodicis
cõſtitutionibus aduerſantur, quæ (ſi ſic dimittãtur) innumera poſſunt
fidelibus auxilia Petri quærentibus inferre diſpendia, incolumia ſine
diſcrimine noſtro ualemus deſerere: & exiſtimationi noſtræ, uel nunc
uel poſt diſceſſum noſtrum tantum quod obſit (nedum ad deſtructio
nem ſimplicium, & mutilationem Sedis Apoſtolicæ priuilegiorum) re
linquere. Cæterum ut charitas unanimitatis ueſtræ de fratris, & com=
miniſtri noſtri Ignatii ſanctiſſimi Patriarchæ deiectione nobiſcum ua=
leat quæ præualent, ei ſolamina exhibere. Nam ſi iuxta Apoſtolum
quod patitur unum membrum, compatiũtur omnia membra: quan
to potius compatiendum eſt illi, quod inter cætera membra præcipuũ
tenuiſſe locum dignoſcitur? Vnde ſi non pro unius, & ſpecialis perſo=
næ præfati fratris noſtri repulſione, uel certe pro ſummi ſacerdotis con
culcatione dolere, gemere, flere, currere, ac decertare debetis. Nam ſi

licitum fuerit ſæculari poteſtati de Eccleſiæ Domini Præſulibus taliter iudicare, uel ſi rurſus fas extiterit inferioribus de Prælatis ſibi tam temere iſta patrare, perpendite, ne ad perniciem ueſtram, immo totius Eccleſiæ nunc, & futuris temporibus præſumptio talis præualeat: quod ſi attẽditis, ecce iam cernitis. Nam impietas tantum caput extulit, ut Eccleſiarum Præſulibus poſtpoſitis, & ordine canonico cõculcato, laici nunc eccleſiaſtica moderamina teneant; & pro libitu proprio modo iſtos remoueant, modo illos in locũ eorũ promoueant. & rurſus, quos nunc approbant, poſt modicum mentis uicti leuitate repellant. Vt enim ſæculares, ac laici homines quælibet ſcelera habeant licẽter committere, & pro his à nullo Pontificũ, qui ex clero promotus hæc ſumma poterat auctoritate compeſcere, libere redarguantur. Non de clericorum catalogo permittunt ad ſacros ordines prouehi, qui uitam eorum tanto audacius, quanto diutius, ac familiarius ſub Chriſto Duce ſorti militantes ſortius comprimere poſſent: ſed ex ipſis eligunt, qui facta eorũ tanto minus præſumãt arguere, quanto ſe paulo ante de horum cœtu, fauore ipſorum promotos meminerint, quod illis partibus tanto familiarius agitur (iſta præſumptio uidelicet, ut ex laicis ſubito tondeantur, & in Epiſcopos conſecrentur) quãto ex conſuetudine hac inoleuiſſe teſtantur, quã nos ẽ contra tanto ſtudioſius ex eccleſia Dei eradicare uolumus, quanto nimium noxæ iam eſſe clericis, & omni religioſæ plebi ſupra docuimus, quantó que ſcimus ex ſacris Canonibus, quod non minus mala conſuetudo, quàm pernicioſa corruptela uitanda ſit, & ſcimus quod paulatim creſcens, iam ſuæ peſtiferæ nequitiæ gramine multos inuaſerit, adeo ut temeritas hæc tantum excreuerit, ut iam minime clericis egeãt, dum contra ſacros Canones ex ipſis ſubito tonſuratum, quẽ uoluerint, eligant, & ad labores clericorũ mentis oculos inflectant. Ac per hoc fit, ut alienus comedat ipſorum fructus laborum, & ſtipendia meritorum extraneus hoſtis ſurripiat inſperatus, ita ut nihil proficiat clericis in caſtris dominicis militaſſe, uel gradatim per ſingulos eccleſiaſticos ordines aſcendiſſe, dum alter ſaltu hos omnes tranſcendit, & repente principatur in his, qui inter eos nec contra ſpiritales hoſtes arma ſuſtulit, nec diuerſis eccleſiæ aduerſariis pro ueritate prælians aliquando reſtitit. Quantum autem ne de laicis temere quiſlibet ad Epiſcopatũ eligatur, ſacri Canones, cum aliis prohibeant, Sardicenſes oſtendunt, Oſio Epõ Cap. XIII. dicẽte: Et hoc neceſſariũ arbitror, ut diligentiſſime tractetis, ſi forte aut diues, aut ſcholaſticus de ſori adminiſtratiõe Epũs fuerit poſtulatus, ut nõ prius ordinetur, niſi ante & lectoris munere, & officio diaconi, aut præsbyteri fuerit perſunctus, & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit, aſcẽdat ad culmẽ epiſcopatus.

epiſcopatus. Poteſt enim per has promotiones, quæ habebũt utiq; prolixum tempus probari qua fide ſit, qua modeſtia, qua grauitate, & uerecũdia, & ſi dignus fuerit probatus, diuino ſacerdotio illuſtretur: quia conueniens non eſt, nec ratio, uel diſciplina patitur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut epiſcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus eſt: maxime cum & magiſter gentium beatus Apoſtolus, ne hoc fieret, denuntiaſſe, & prohibuiſſe uideatur: ſed hi, quorum per lõgum tempus examinata ſit uita, & merita fuerint comprobata. Contuemini ergo, & futura, immo urgentia mala conſpicite: medici imminẽtes eſtis, mortuos per præcedẽtia ſigna præuidete: Epiſcopi eſtis, exurgens in Eccleſia Chriſti horrendum exitium perſpicite: ſpeculatores eſtis, in altam mentis arcem conſcendite, & in gregem dominicũ ferã peſſimam irruere cupientem à longe contemplamini. Quaſi tuba exaltate uocem ueſtram, & annunciate populo Dei ſcelera eorum. ſuper montem excelſum, id eſt altitudinem uirtutum aſcendite. Qui euangelizatis Syon ſtate in fortitudine, poteſtatibus huius ſæculi ex aduerſo aſcendite, & murum pro domo Dei opponite, ac quibuſlibet poteſtatibus iniquè agẽtibus contraite: ſic q; fiet, ut nec ſicut canes muti de taciturnitate argui ualeatis, nec de talẽti occultatione diſtrictã domino rationem reddere compellamini, uós q; Epiſcopos, & cõſacerdotes noſtros, immo Eccleſiam Chriſti illis in partibus conſtitutam ab ingenti pernicie, ac noxia labe ipſo iuuante laudabiliter eruatis, mirabiliter q; regatis. Verum nos de ipſis hæc uobis ſcripſiſſe ſufficiat. Pax autem Dei, quæ ſuperat omnem ſenſum præcordiorum ueſtrorum intime penetret: et quam de ſalute omnium ueſtrum ſoliciti ſumus, uobis Deus omnipotens clementer aperiat: & quomodo uos cupiamus in uiſceribus Chriſti, & in eccleſiæ gremio continere, quæ diffuſa in toto orbe terrarum, quaſi unius Chriſti thalamus eſt, atq; in ſancta cõmunione unã uobiſcum perſiſtere, ut unum ſapiamus omnes, & non ſint in nobis ſchiſmata, illuminationis ſuæ gratia reuelare dignetur: ita ut de correptione fidelium congaudentes, & congratulantes uno animo, & uno ore glorificemus, & collaudemus Deum patrem, uidelicet & filium, & ſpiritum ſanctum per infinita ſæcula ſæculorum. Amen

Quiſquis autem hanc epiſtolã noſtram Conſtantinopolim legerit, & eorum notioni, quibus miſſam intellexerit, quicquam ex his, quæ in ea ſunt occultauerit, ſi locum poteſt inuenire ſufficientẽ, anathema ſit. Quiſquis eam interpretatus fuerit, & ex ea quicquam mutauerit, uel ſubtraxerit, aut ſuperaddiderit præter illud, quod idioma græcæ dictionis exigit, uel interpretantis clementia intelligenda non tribuit, anahtema ſit.

Periocha Vndecima.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei uiro Photio.

I NNVMERABILIVM reperiris præuaricationum obnoxius, & uenerandorum Canonum, atque paternarum diffinitionum, quinimmo & diuinorum mandatorum contumeliis multipliciter, ac impudenter elatus: ſiquidem & ex ſchiſmaticorum, ſed & cum uenerabilis frater, & Coepiſcopus noſter Ignatius Conſtantinopolitanam regeret Eccleſiam, à ſanctæ communionis participatione contra regulas auertētium parte fuiſſe dignoſceris, & ex ſæculari adminiſtratione, atque militia, & ex foro ſubito tonſuratus, à Gregorio Syracuſano dudū Epiſcopo, à ſynodo damnatus, & ab apoſtolica ſede conuicto Epiſcopus ordinari, & nuncupari paſſus uiuente ac ſuperſtite Ignatio Patriarcha ſedē ipſius inuaſiſti, & ſponſam, quam à Chriſto ſponſo immaculatam cuſtodiendam, ueluti amicus ſponſi perceperat, non per oſtium, quod Chriſtus eſt, ſed aliunde ex aduerſo in ouile dominicum more furis, uel latronis irrumpens, ac uiolentus, rapax, & ſceleſtus adulter ſurripuiſti. Ecce præter, immo aduerſus apoſtolicos Canones, ſæcularibus poteſtatibus uſus, Eccleſiā per eos obtinuiſti. Deinde cum damnatis, & anathematizatis, atq; cum his, qui ne ſacerdotale officium ante audientiam præſumerent, & à deceſſore meo ſanctæ recordationis Benedicto Papa fuerant obligati, quotidie, ac indifferenter communicans, & conuerſans contra fidem promiſſam, contrá que tuam profeſſionem, qua pollicitus es, aduerſus iam ſatum Patriarcham nullum ſiniſtrum conſilium eſſe facturum, congregaſti, Concilium, & cum ſequacibus tuis depoſitis, & damnatis, & excommunicatis, & anathematizatis, & aliis ſine eccleſiis, atq; cum his, à quibus uel tu irregulariter, ac illicite prouectus fueras, uel quos ipſe temere, ac indebite promoueras contra eundem fratrem, & comminiſtrum noſtrum depoſitionem facere, & anathema dicere auſus es. Deinde Apoſtolicæ Sedis Miſſos, quos pro cauſa ſacrarum Imaginum, & pro inquirenda, & nobis renuncianda iam ſati Patriarchæ deiectione, & ob inueniēdum modum promotionis tuæ deſtinaueramus: quibus potuiſti argumētis à noſtris mandatis auertere, more Acacii quondam Conſtantinopolitani hæretici Patriarchæ, præſumpſiſti, & ad profeſſionem, quæ tibi cum comparibus tuis habebatur (ſicuti eorum profeſſione patefactum eſt, & ſancto ſpiritu reuelante uenerandæ Synodo, quæ à nobis collecta eſt, claruit ad damnatorum, & ſchiſmaticorum, tuám que confuſionem, tentæ, legationem, quæ uel Gentilium more

ſeruari debuit, pertranſiſti, & in illuſionem beati Petri apoſtoli, à cuius ſede profecti fuerunt, non ſolum inefficaces redire feciſti, ſed etiam im pugnatores omnium, quæ ſibi fuerant imperata, monſtraſti. Poſtremo Epiſcopos, qui tibi tanquã adultero, & peruaſori communicare noluerunt, exilio relegaſti, & ipſis iubẽtibus cõtra Canones tui ſceleris complices in eorum ſurrogare locis nõ timuiſti. Et uſq; in præſens eccleſiã Dei diuerſis perſecutionibus impugnare non deſinis. Ita fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium ſanctiſſimum Patriarcham inauditis pœnis, & horribilibus tormentis afficere non quieſcis: ſed & omnes quotquot pro ueritate, & fide commode perſiſtere depræhendis, quibus præuales, modis perdere imprætermiſſe moliris. Quamobrem in his, & huiuſmodi recognoſcentes contra euãgelicas, apoſtolicas, & propheticas, atq; canonicas inſtitutiones efferre dolemus, & nimiis mœroribus affecti, neceſſario te pſentibus apicibus admonemus, hortamur, & obſecramus, ut in tanta gloria nõ decipiaris, & æterna bona pro his breuibus non amittas. Penſa quàm pauca ſunt omnia, quæ hic mulctent, quàm multa licet eſſe uideantur. Perpende quæſo, quàm multiplex ſit, & quàm prolixa pœna gehennæ, & hanc incidere pertimeſce, hanc tibi acquirere medullitus exhorreſce. Nã (ſecundum euãgelium) quid prodeſt homini ſi lucretur totum mundum, animæ uero ſuæ detrimentum patiatur? Scimus quoniam ſapiẽtia præditus, & ſcientia dictatus haberis. Sed audi quid Propheta de quibuſdam ſapientibus dicat: Sapientes (inquit) ſunt, ut faciant mala, bene autem facere neſciunt. Porro de ſcientia egregius Apoſtolus ait: Scientia inflat, charitas uero ædificat. Ergo quantum non proſit, immo quantum obſit, non ad bona, ſed ad mala facienda habentibus ſapientiam animaduerte: & noli gloriari, ſi habes ſcientiã ſine charitate, quoniã (teſte Apoſtolo) illa inflat, iſta ædificat. Et certe abſurdum, ac indecẽs eſt, ut ea, quæ inflant, uirtutem habeant, illa uero quæ ædificant, careãt. Quam autẽ habuiſti charitatem, quando uideras fratrem, & comminiſtrum noſtrum Ignatium ab eccleſia ſua impelli, impeti, & aduerſus eum coniurationes, & conſpirationes præparari? Et non ſolum minime illum, cum poſſes, utpote ad ſæculum clarus, & honorabilis adiuuiſti, uerũ etiam cum factioſis concurriſti, & cum machinantibus aduerſus eum, & uarias malignitatis argumẽtationes excitãtibus concertaſti. Quin potius horum omnium peccatum, quod generat mortem, in te proprie conſummatum eſt, nimirũ qui cunctarum præuaricationũ in illum commiſſarum tu auctor factus es. Nam & ſi te homicidam dicimus, non mentimur, Ioanne Apoſtolo clamante, qui ait: Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Quanto potius is, qui nõ ſolum patrẽ odit,

ſed & quantum in ſe eſt, mittat. Inſuper etiam ſi, ut Achab, quæ illius ſunt rapit, & poſſidet, homicida dicendus eſt, & nõ ſolum qualiſcunqꝫ homicida, uerum etiam & parricida. Pater enim tuus erat Ignatius, & tu filius eius, qui tãtum à te præ naturali patre debuerat uenerari, quantum ſpiritus, quo relatiua hæc nomina mutuo poſſidetis, præfe= rendus eſt carni. Profecto ſi te uiperam appellamus, non fallimur, ſi= quidem tu, non niſi parente perempto, proficere credidiſti. Iam uero ſi te tam ſimilem aſſerimus, nec ſic erramus, ipſe quippe adeo in irri= ſionem, & contumeliam patris prorupiſti, ut de cathedra ſacerdotali eum proiiceres, & ad illudendũ Mimis, & Scœnicis inuerecunde pro= deres. Extremo, ſi te Iudæis cõparamus, fortaſſe nec modicũ quidem à uero diſcedimus: nam ipſe non ſolum ſuper magiſtrum tuum con= tra euangelium factus es, uerum etiam ordinationi Dei reſiſtente ad= uerſus eũ dẽtes tui, arma, & ſagitta, & lingua tua machæra effecta eſt. Quandoquidem non, ſicut ſanctus Dauid mittere manum in Chriſtũ Domini formidaſti, ſed ſicut principes latronum non habentes bona regem ſuum trucidantes, inſurgere contra rectorem tuum uerſutis in ſidiis magnopere procuraſti. Quos idem ſanctus Dauid, ſicut & illum qui ſe Chriſtum Domini (Saulẽ uidelicet) peremiſſe nunciauerat, tan= quam homines impios, & principem ſuum trucidantes, tradere morti laudabiliter iuſſit. Quanqꝫ etiam ſi nihil in his repræhenſionis admit= teres, cum pridie laicus fueris, & ſæculo militaueris, nequaquam tam repente debueras ad ſummi ſacerdotii peruenire faſtigium: quãdoqui= dem monachorum poteras tam ſubito ſecundum probabilium pa= trum traditionem, perfectionem conſequi, Gelaſio, Gregorio, & Adria no magnis, & uere ſanctis ſedis Romanæ Præſulibus id ipſum, quod ſereniſſimo Auguſto, atque tibi iam ſcripſimus, multipliciter inhiben tibus. Sane ſi aurum tanquam igni toſtum, ſanctitatis inſignia non agnoſcebas (licet cuius fidei, cuius ſtudii fuerint, per eorum noſſe ſcri= pta ſufficeret) ſaltem Cœleſtini, atque Leonis, eiuſdẽ que ſedis Pon= tificũm reuerentiam præ oculis habuiſſes: quorum ſententiæ totum per mundum diffuſa inclinatur eccleſia: quorũ qꝫ doctrinam (ſicut in ſacratiſſimis tertia, & quarta Synodis uidere eſt) chriſtiana uenera= tur apprime Religio. Quinimmo & quorum uirtutum decus, & elo quentiæ nitorem, necnon & morum probitatem, ac exhortationum ſuauitatem non ſolum fideles reges, uerum etiam infideles, ac tyran= ni, barbarí que principes, reuerentia, uel pauore non modico man= ſuefacti uehementer amplexati ſunt, & ſectati. Quod ſi magnos, ſan= ctós que fuiſſe non negas (quia nec uacua lex, alioquin pugnauit pro eis orbis terræ contra inſenſatos) oportet ut in cunctis eccleſiæ dogma

tibus,

tibus, & diſciplinis eos attendas, & ueneranter admittas. Nam ſi in cæteris noſtræ religionis negociis aſſertionibus ceſſeris, & in his eos in quibus tuæ promotioni contradicunt contempſeris, apparet te minus ſaluti communi, quàm ſorti priuatæ intendere, ac per hoc non quæ Ieſu Chriſti, ſed quæ tua ſunt, quærere. Aut illæ bonæ arbores fuerũt, & bonos fructus fecerunt, aut malæ (quod abſit) & fructus eorũ mali: & ſiquidem fuerunt & fructus eorum boni, oportuit eos tanquam bonos ſequi. Non enim poteſt (Euangelio teſtante) bona arbor malos fructus facere. Porro ſi de eiſdem non cum tota Chriſti eccleſia ſapis, neceſſe eſt qualiter uel ipſi, uel fructus eorum mali fuerint, plurimis adhibitis ex omni eccleſia teſtibus comprobes, & affirmes: quoniam tibi ſoli ſuper hoc negocio contraria ſuadenti non creditur. Iam uero ſi dixeris bona, & grata ſunt, ea, quæ ſalubria prædicauerunt, uel ſtatuerunt, ſed non omnia, nam horum quædam dulcia, quædam amara fuere, Iacobus tibi pro eis reſpondet apoſtolus dicens: Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem, & amaram aquam? quoniã ſicut idem iterum ait: Neque ſalſa dulcem poteſt facere aquam: ſpiritus enim ſanctus quorum uaſa iſti fuerunt, non poteſt niſi dulcia per hos quos repleuerit, eructare. Præter eos profiteris omnia eorũ decreta ſalutifera quidem fore, ſed hæc uos hactenus ignoraſſe, nec ſic profecto excuſabiles eritis. Niſi enim ignorãtiæ peccata nõ eſſent, nequaquam Pſalmiſta pro his dominum precaretur, dicens: Delicta iuuentutis, & ignorantiæ meæ ne memineris. qui rurſus denique dicit: Noluit intelligere ut bene ageret, iniquitatẽ meditatus eſt in cubili ſuo. Qui enim non ait, non intellexit, ſed noluit intelligere, ut bene ageret. Profecto mõſtrauit, quia ſæpe propoſito uolũtatis ignorantia procuratur. Iccirco de ignorantia cuncta ad ſecuritatem auferes, ſi Apoſtoli formidoloſa uerba conſideraueris, quibus ait: Si quis autem ignorat, ignorabitur: quia profecto, docẽte ſancto Gregorio Papa, qui ea, quæ ſunt domini neſciunt, à Domino neſciuntur. Sed dicis hæc non in lege ſuſcepimus, & præuaricatores, qui ſignificantius græce paranomi dicuntur, non ſunt, niſi qui præter legem acceptam aliquid prauitatis committunt, ſicut Apoſtolus ait: Vbi non eſt lex, nec præuaricatio. Sed audi, & expaueſce quod rurſus idem dicit Apoſtolus: Quicunq; enim ſine lege peccauerunt, ſine lege peribunt. Alioquin gentes, quæ legem non acceperunt excuſabiles fateberis. Verum ego uniuerſos, qui inique agũt, tranſgreſſores dixerim, Pſalmographo habente auctoritatem, qui canit: Præuaricãtes (inquiens) reputaui omnes peccatores terræ. Dicẽs ergo preuaricantes reputaui omnes peccatores terræ, etiam gẽtes, quæ legem non acceperunt, compræhendit. Quoniam & ſi legẽ per Moy-

ſen datam non acceperunt, acceperunt tamen legem naturæ: quæ niſi corrupta fuiſſet, lex moſayca data non eſſet: quam uidelicet legem naturalem nunc à te non incõuenienter exigimus, qui gloriaris ſanctorum tantorum pontificum edicta nullatenus accepiſſe. Denique hanc ſibi datam, ſi uolumen cordis tui conſcientia ſcrutata fuerit, proculdubio non negabit. Ibi quippe ſcriptum reperies lege naturæ dicente: à nemine uelle lædi, à nemine uelle tua prorſus auferri. Quapropter & à te præciptur: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris. & domino dicente: Quæcunq; uultis ut faciant uobis homines, & uos facite illis. Ideóque non poteris hanc te legem non accepiſſe negare, cum eam etiam ipſa natura doceat, & propria uniuſcuiuſque uoluntas edere iugiter innoteſcat. Quod ſi hanc datam tibi fuiſſe denegas, profecto ſedis apoſtolicæ præſulum decreta accepiſſe demõſtras. Quid enim illa niſi quod tibi non uis, aliis ne feceris, dicunt? Quando præcipiunt ne ſubito factus clericus clericis dominetur, qui per ſingula ſtipendia militauerunt, & omnem in dominicis caſtris ætatem egerunt. Quid inquã illa, niſi omnia, quæ uultis ut faciãt uobis homines, & uos eadem facite illis iubẽt? quãdo præcipiũt, ne prioris ordinis tui quiſlibet ſaltu præpropero in alienum honorẽ ambiat inmoderata cupiditate tranſcẽdere, uel pro ſuo libitu iura ſtudeat aliena peruadere. Et certe ſi tu per ſingula ſtipendia in Eccleſia Conſtantin. militaſſes, & omnem in dominicis caſtris ætatem egiſſes, & quilibet prioris profeſſionis ſaltu præpropero in honorem tuũ ambiret, & immoderata cupiditate tranſcenderet, & pro libitu ſtuderet tua peruadere, mox in uocem prorumperes, & aduerſus hunc querelas exponeres. Et quia præceptum eſt: Nõ cõcupiſces rem proximi tui, & rurſus: Quod tibi non uis fieri, aliis ne feceris, ſufficientibus ſcriptis palam oſtenderes, & quod Ioannes Baptiſta militibus, ut neminem concuterent, neq; calumniam facerent, & contenti eſſent ſtipendiis, tuis præcepit, intẽtiſſime commemorans, & ait: Noli me concutere, noli mihi calumniam facere: ſed eſto tu, qui miles ſæculi hactenus fuiſti, ſtipendiis tuis contentus, quia ſic tibi præcurſor domini dicit, & excelſis uocibus exclamares, & fleres forte ſingultiens. Ea ſtipendia, eorúm que fructus laborum noli concupiſcere: noli ſurripere, noli de me, uel de meis cõmilitonibus male ſentire: noli modo uincere nos omnes tot curriculis tẽporũ diuerſis præliis domini iam feſſos, tot ſudoribus, & uigiliis pro ciuitate ipſius, iam labefactos uelle ſaltu quodam ambitionis tranſcendere, & à nobis ex militia noſtra non electus, uel prouectus noli ducatũ arripere. Igitur cum ea, quæ ſedes apoſto. inſtituerunt in literis ſacris inuenias, immo uero in temetipſo iugi perſeuerantia relegas. Noli, quia decreta ipſorum non

rum nõ ſuſceperis amplius aſſeuerare: cum ipſi nihil, niſi quod natura lis, quod Moſayca, necnõ & gratiæ lex iuſſit, inſtituãtur. Et quicquid in Sardicẽſi ſancti Patres Concilio ſtatuerunt, cuſtodiendũ prorſus diſ finierunt. Inter quos Oſius ille ſamoſus, & magnus inuẽtus eſt Atha naſius, quãuis timeſcimus quid ſomniãs dicas eiuſdẽ Cõcilii Canones apud uos nõ haberi, quod procul à uero multis eſſe probatur indiciis. Primum quidẽ quoniam quãdo Zacharias, qui ſe prætendebat Epm, ex parte Syracuſani Gregorii, & collegarũ eius apoſtolicam ſedẽ adiit, eorum depoſcens renouari iudicium: hos ſe in appellatione canones, & eos, à quibus miſſus extiterat, fuiſſe ſecutos aiebat. Deinde nos di ligentiſſime requirentes reperimus ipſos canones eo ſenſu, & numero non ſolum in nouis, uerum etiam in ueteribus, atq; authenticis co dicibus, qui ueraciores ſoliti ſunt inueniri, græce conſcriptos, quo cæ teris latinis canonibus incerti eſſe cernuntur, nimirum qui & à Præ ſulibus prouinciarum pene totius orbis diffiniti ſunt, & illis omnibus ſatis placuiſſe per eadem exemplaria græca mõſtrantur. Quomodo aũt nõ eſſe penes uos Sardicẽſes Canones, tu ſolus inſtruere poteris? quan do non ſolum à latinæ, uerum etiam cum aliis à græcæ linguæ homi nibus ſtatuti ſunt, & promulgati? Qua de re credibile nõ eſt, quod in diffinitum eſt unũquęq; ipſorum minime linguæ propriæ tradidiſſe. Aut qũo nõ ſunt penes uos Canones Sardicenſes, quando inter quin quaginta titulos, quibus concordia Canonum apud uos texitur, ipſi quoq; reperiuntur? Iam uero ſi & habitus tum præfatorum inſigniũ Romanorum Pontificum decretalibus inſtitutis de laicis ad eccleſiaſti cos gradus non temere prouehendis emiſſis, contemnendos eſſe pu taſti, ſaltem doctorem gentium Paulum apoſtolũ audire conſenſiſſes, & quàm ſancti Patres in Sardicenſi Concilio conuenientes in hoc cũ eo concordauerint, attendiſſes. Nam & audenter dicimus, & ueraciter profitemur, quoniã qui Sardicenſe Concilium non recepit, per Paulũ Apoſtolum recepit. Quid enim (ut cætera prætermittamus) ſardicenſe concilium ſtatuit? quando dicit: Si forte aut diues, aut ſcholaſticus de ſoro, aut ex adminiſtratione Epiſcopus fuerit poſtulatus, non prius or dinetur, niſi ante, & lectoris munere, & officio Diaconi, aut Præsby teri fuerit perfunctus: & ita per ſingulos gradus, ſi dignus fuerit aſcen dat ad culmen epiſcopatus? Poteſt enim per has promotiones, quæ habebũt utiq; prolixum tempus, probari qua fide ſit, qua modeſtia, qua grauitate, & uerecundia, & ſi dignus fuerit probatus, diuino ſacer dotio illuſtretur: quia conueniens non eſt, nec ratio, uel diſciplina pa titur, ut temere, & leuiter ordinetur, aut epiſcopus, aut præsbyter, aut diaconus, qui neophitus eſt, maxime cum & magiſter gentium bea

tus Apoſtolus ne hoc fieret, denunciaſſe, & prohibuiſſe uideatur : ſed hi, quorum per longum tempus examinata ſit uita, & merita fuerint comprobata, niſi quod apoſtolus præcepit dilecto diſcipulo dicens: Manum cito nemini impoſueris, neq; communicaueris peccatis alienis. Et de diaconibus: hi autem, qui probentur, & ſic miniſtrent. Quis autem maiorem concordiam quàm in his uerbis Apoſtoli, & memorati Concilii poterit inuenire? Quid uero eſt, niſi ante maturitatem ætatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam diſciplinæ, immo ante exhibitionem ſubiectionis, potius, quàm celſitudo prælationis? Iam uero ſi Apoſtolus (ut intermiſſe prædicti Concilii mentio differatur) diaconos probari præcepit, & ſic miniſtrare, quanto doctus Epiſcopus potius diutinis eſt temporum ſpaciis per omnium exercitia uirtutum probandus, & tanquam aurum in fornace ignis diuerſarum tentationum examinandus? Sic q; demum purgatus iam, & expiatis cunctis probis moribus, & uirtutibus, manifeſtus ad prælationis faſtigium prouehẽdus. Igitur nos quidẽ de indebita promotione tua ſummatim hæc ſcripſiſſe tibi cognoſce. Tu autem qui etiam cogitationum tuarũ teſtis es, quam illicite ſis prouectus, ſcire facilius poteris. Qua de re alienum ceſſa decætero peruaſum locum tenere, nec fias domui Iſrael in offendiculũ iniquitatis, & nec amplius cœcis ducatum præſtes erroris. An non (ut multa omittamus) offendiculum domui Iſrael factus es, qui tantam Domini plebem Ignatium deſerẽdo contra ſuam ſubſcriptionem, uel profeſſionem, agere compuliſti? An non ei ducatum erroris præſtaſti, quando illi paſtorem ſuum infideliter deſerere, & te, cui nõ pertinebat aliquid de ouibus, ſequi callide ſuaſiſti? Verum tanti reatus pondera iam fugeres, ſi ueritatis ſententiam ſolicita cordis aure penſares, quæ ait: Qui ſcandalizauerit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Per molam quippe aſinariam ſæcularis uitæ circuitus, ac labor exprimitur, & per profundum maris, extrema damnatio figuratur. Melius ergo tibi fuerit, ut ſub exteriori habitu te ad mortem, ſæculi acta conſtringerent, quàm ſacra officia ambiendo, & non ſolum unum, ſed etiam cum magiſtro patre, ac paſtore tuo plurimos eorum, qui in Domino credunt, ſcandalizando, in culpa te cæteris imitabilem demonſtrares: quia nimirum ſi ſolus caderes, utcunque te tolerabilior inferni pœna cruciaret. Fuge itaq; principatum nequiter uſurpatum: declina præeſſe, qui innumeris dignoſceris indeſinẽter obeſſe. Scriptum legiſti quia Ieſus (qui utiq; Rex uerus eſt) cum cognouiſſet quia uenturi eſſent, ut raperet eum, & facerent eum Regẽ, fugit. Quis enim principari omnibus tam ſine

culpa

culpa potuiſſet, quàm his, qui hos nimirum regeret, quos ipſe crea‐
uerat. Sed quia iccirco in carne apparuit, ut non ſolum nos per paſ‐
ſionem redimeret, uerum etiam per conuerſionem doceret, exẽplum
ſe ſequentibus præbens, rex fieri noluit: Ad Crucis uero patibulum
ſponte cum uenit, oblatam gloriam culminis fugit, pœnam probroſæ
mortis appetiit, ut uidelicet membra eius diſcernas, fauores mundi fu
gere, terrores minime timere, pro ueritate aduerſa diligere, proſpera for
midando declinare. Igitur tandem aliquando audi nos, quod audie‐
ris, non ſenties erga te penitus inflexibiles, nec ad miſericordiam du‐
riores, quia, ut Leo magnus ſedis apoſtolicæ Antiſtes beato Flauiano
ſcribit: Dominus noſter uerus, & bonus paſtor, qui animam ſuam po
nit pro ouibus ſuis, & qui uenit animas hominum ſaluare, non per‐
dere, imitatores nos ſuæ uult eſſe pietatis, ut peccantes quidem iuſtitia
coerceat, conuerſos autem miſericordia non repellat. Siquidem nunc
pro omnibus, quæ perſpeximus, epiſtolæ textum, te contra omnia
iuſſa diuina perpetraſſe, commemorauimus, Dei omnipotentis, & bea
torum apoſtolorum principum Petri, ac Pauli, ac omnium ſimul ſan
ctorum, atq; uenerandorum ſex uniuerſalium Conciliorum auctori‐
tate, necnon & ſpiritus ſancti per nos iudicio cum ſacerdotali honore,
ac nomine (quod gementes dicimus) alienus & omni clericatus es offi
cio prorſus exutus. Ita ut ſi poſt notitiam huius ſanctionis, quã diui‐
na inſpiratione depromptã eſſe credimus, dum unanimitate, & con‐
cordia ſanctæ Synodi ſit proculdubio promulgata, tentaſti in Con‐
ſtantinopolitano Throno præſidere: ac ſæpe fato uenerabili Coepiſco‐
po noſtro Ignatio, quominus eccleſiam ſibi commiſſam ſine quauis
inquietudine regere poſſet, impediſti: uel ſi de miniſterio ſacro ulterius
auſus fuiſti aliquid more ſacerdotis contingere iuxta præcedẽtem con
ſuetudinem (quod cõtra Canones eſt) nullo modo liceat tibi commu‐
nionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis, ſed anathematis uinculis
innodatus una cum communicatoribus tuis, atq; fautoribus perpetuo
Dei iudicio, ac ſententia per mediocritatem noſtram exiſtens, ſacrum
corpus, & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti nõ niſi uicino mor
tis periculo percepturus. Quatenus hæc unuſquiſq; diſcẽs nequaquam
decætero temeraria præſumptione ex laicis ſubito in dominicis caſtris
inſperato quodammodo impetu irrepere audeat, & principatus amore
ante duxiſſe uelit, quã tyronis cõſummet officiũ, & ante tẽtet docere,
quàm diſcere, ſicut in eadem Conſtantinopolitana Eccleſia ſæpe præ‐
ſumptum eſſe reperimus. Et rurſus ne contemptis clericis (quorum ut
pote in tam magna urbe copioſa multitudo eſt) quiſquam ab ipſis (ut
ita dixerimus) cunabulis, impræternmiſſo labore in eccleſia Chriſti deſu

dant, & indeſinentia Domino exhibent ſeruitutis obſequia, is qui deſoris eſt, alterius ouilis Chriſti repente principatum arripiat, & nitatur quos eſſe ſuos non recognoſcit, diſcerpere, & grex dominicus incipiat eum utpote extraneum, & improuiſum omnino contemnere, præſertim cum perſpiciat nihil ſibi ſtipendia profeciſſe meritorũ, & alienum ſuorum cernat conſumere fructus laborum.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei in Chriſto diligendo filio Bardæ inclyto Cæſari.

POSTQVAM Dei omnipotẽtis in te cœperunt dona miris ſucceſſibus abundare, eorúm que donorũ inſignia longe, laté que glorioſiſſimé coruſcare, necnon & apud aurium noſtrarum auditus odorifera crebreſcẽte ſama laudabiliter frequentari, cœpimus & nos èxinde immenſas eidem omnium donorum largitori Domino gratias agere: & ut hæc in te creſcere faceret, enixius implorare, qui pro magnæ pietatis ſuæ, ac ineffabilis miſericordiæ multitudine tanto apicem excellentiæ tuæ poſt ſublimius extulit, quãtum per te oppreſſos erigi, & opprimentes comprimi, & exaltãtes eccleſiam ſuam exaltari, & humiliantes hanc uoluit humiliari. Poſuit quippe te in eccleſia ſua, ſicut Cedrus, ut ſub umbra tua refrigerium cruciati, & protectionem inueniant deſolati, ac diuerſis fatigationibus lacerati. Poſt hæc autem audiuimus in Conſtãtinopolitana Vrbe diſſenſiones, contentiones, clamores, coniurationes, conſpirationes, factiones, animoſitates, ſimultates, & cætera incõmoda, ſeu diſcrimina, ita, ut iam imminere credamus illa tempora, quæ ab Apoſtolo nouiſſimis diebus inſtituta fore prædicata ſunt, ut urgere putarẽtur omnia ſigna, quæ redemptor noſter finem præuẽtura eſſe prænunciauit. Quid autem nequius, immo periculoſius, quàm ante iuſtam, canonicám que audientiam ſola ſæculari potẽtia Præſulem à ſua ſede propelli, atque Eccleſia ſibi diuinitus commiſſa cõſenſú que, ac ſubſcriptione prouincialium ſacerdotum, & cõpatriarcharum communione roborata priuari? & eum qui inter Deum, & hominem interpres, ab interceſſione populorum nulla monſtrata noxa, ſolo pro libitu uniuſcuiuſque remoueri? Quid inquam nequius, aut periculoſius, quàm ut diſcipuli manus in magiſtrum iniiciant? filii uiperas imitantes parentem proprium (quantum in ipſis eſt) interficiant? eí que maledicere, à quo benedicti ſunt? eum

proiicere,

proiicere, à quo ad ſingulorum graduũ honorem prouecti ſunt? Quid uero præſumptioſius, quàm ſi pulſus aliquẽ pellere, aut remotus remouere, aut ligatus ligare tentet? Quid præterea inconuenientius, uel inordinatius, atque confuſius agi poteſt, quàm, tanta numeroſitate Conſtantinopolitanorum clericorum, tanquam tota fidei immolatione polluta, uel inſcientiæ inſipientia eneruata, uel diuerſis criminibus irretita, ſpreta penitus, ac reprobata, laicum ſuper hanc erigere, & extraneum ſuper eam inducere, & in ea cõtra ſacros Canones, immò uero aduerſus apoſtolum, neophitum ordinare? Iam uero ſi neophitum nõ niſi nouiter in fide plantatum dicitis. reſpondemus non hoc illud nobis nomen ſignificare: ſiquidem in illo nomine, quod eſt neophitus, nihil de fide ſonat. Sed dicitis ita hoc ſancti patres noſtri interpretantur, uidelicet ut neophitus nouiter in fide plãtatus intelligatur: at nos reſpondemus, quòd poſtquam in compoſitione nominis huius nil de fide ſonare ſcit, non ſolum in fide, uerum etiam in clericali militia nouiter inſertus neophitus ualeat appellari, quemadmodum & ſanctus Papa Gregorius, & Anglorum gentis apoſtolus interceſſor ueſter apud Deum, qui & uim nominis iſtius perſpicaciter intellexit, & patres illos forſan, quos dicitis, ſubtiliter inueſtigauit, inter cætera ſcribit, dicens: Sicut autem tunc neophitus dicebatur, qui primo in ſanctæ fidei erat conuerſione plantatus, ſic modo neophitus habendus eſt, qui repente in religionis habitu plantatus ad ambiendos honores irrepſerit. Quid rurſus pernicioſius eſt, quàm cuiquam ex ſchimaticis intra ſepta dominica principatum tribuere, & per damnatos ſanctificare, & per depoſitos ad ſacerdotium ſublimare, & uiuentis locum ſurripere, & alteri Chriſti ſpõſam commiſſam temerare, & in apoſtaſiam multos demergere, & in infidelitatem impellere, & à profeſſiõe, uel ſubſcriptione ſua nõ paucos auertere, & eccleſiam per exteras poteſtates accipere, ac per hoc in ouile dominicum, non per oſtium, ſed ex aduerſo, ac aliunde conſcendere, & more furis, atq; latronis, ſeu lupi rapacis irrepere, & primum quidem paſtorem necare, deinde uero ouium alias quidem trucidare, alias autem diſpergere, conterere, nudare, lacerare, ac diuerſis modis, & machinatiõibus diſperdere? Quid poſtremo (quæſumus) horribilius, & execrabilius, quàm dominica, ſeu ſanctorum patrum, necnon & apoſtolicæ ſedis ſcripta pro Religione, pro diſciplina, pro correctione miſſa uiolare, & quædam quidem eorum fidelibus occultare, quædam uero defraudare, & ſubtractione, ac commutatione, necnon & additione quædam callide deprauare? Miſſos quoq; beati Petri apoſtolorum principis uariis argumentis à ſibi commiſſis auertere, & ad præceſſionem, quæ à ſchimaticis, excommunicatis, & damnatis age

neophitus quis ...

batur, pertrahere, illóſq; contempta legatiõe, quæ uel gentilium more tractari debuit, nonnullis incommodis ſubdere, & ad extremum in illuſionem beatiſſimi Petri, à cuius ſede profecti fuerant, nõ ſolum inefficaces redire facere, uerum etiam impugnatores omniũ, quæ mandata fuerant, demonſtrare: quæ & his ſimilia, & his pluriora in Conſtantinopolitana Vrbe, uel in adiacentibus ſibi ciuitatibus patrari audientes, immenſo ſumus mœrore repleti, & anxietate nimia perturbati. Sed quia horum omnium auctor, tu exiſtere fama diuulgãte diceris: intolerabili cruciatu mentis afficimur, & doloribus undique coangustamur. Vnde uidelicet cum Hieremia in uocem prorumpere, ac lamentabiliter mœſtitiæ operam dare libet, flebiliter que exclamare; Quis dabit capiti meo aquam, aut oculis meis fontem lachrymarum, ut plangam, ut lugeam tantam, & talem perniciem, tantum & tale diſpendium? Fruſtrata eſt enim ſpes noſtra; confidentia noſtra decepit nos. O damnum incõparabile, obſcœnum, non niſi per te domine Ieſu, quomodo deſtruendũ? Verſa ſunt dona Dei, quæ olim fuerant tibi collata, in armaturam aduerſus eccleſiam eius, & quæ ille pro ſalute plurimorum tribuit, in perniciem euidentem ſunt commutata multorũ. Sed reuertere fili mi, reuertere piiſſime Cæſar, reuertere: quia Dominus noſter miſericors eſt, & te reuertentem extenſis benignitatis brachiis clementer amplectitur. Et non tantum indignatus eſt pro læſione, quam Eccleſiæ illius operatus es, quantum uexabitur, ſi, quem læſiſti aduerſus eccleſiam, adiuuare tardaris. Porrigat igitur pietas tua Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ manum, nec patiatur hanc amplius ſuo iam deſtitutam rectore, ſubſiſtere: & mœrentem, ac lugentẽ incedere. Virtutũ chariſmata, quæ tibi dominus noſter Ieſus Chriſtus contulit, non contra ſe, ſed pro ſe, pró que ſancta Eccleſia ſua præparata ſemper inueniat: té q; de beneficiis ſuis eſſe melioratum gaudeat, & gratias agere continuis horis, atque momentis reperiat. Legatos præterea (Donatum uidelicet reuerẽdiſſimum, & ſanctiſſimum ſanctæ Eccleſiæ Hoſtienſis Epiſcopum, & religioſos, ac uenerabiles ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Leonem tituli ſancti martyris Chriſti Laurentii, qui appellatur Damaſi, præsbyterum, atque Marinum Apoſtolicæ noſtræ Sedis diaconẽ) quos Conſtantinopolim in nomine Domini deſtinauimus, ita libenter, ita benigne ſuſcipite, atque tractate, quemadmodum orthodoxi principes beati Petri Apoſtoli Miſſos ſuſcipere, necnõ tractare ſoliti fuiſſe multis apicibus referuntur. Nam & impietatẽ paganorum tranſcendere comprobatur, quicunque Legatos eccleſiarum quibuſlibet putauerint contumeliis impetendos. Apud ipſos enim & ſi nõ habetur legatio fortaſſis accepta, perſona tamen Legati ſemper iudicatur

immunis,

immunis, præſertim cum legatio præfatorũ nihil niſi quæ pacis ſunt, ſatagat, & tantum quæ iuſtitia diligit ipſa uerecunde. Scilicet ut ablato mœcho Eccleſia Conſtantinopolitana proprio reddatur Epiſcopo : & ſiquid huic reſtituto iam fortaſſis obiicitur, ſeruato ordine audiatur, & iudicetur, uidelicet ut inferior à potiori iudicetur, & non à minori (quod contra omne fas eſt) ſententiæ ſubiiciatur. Quam præterea for titudinem oſtendetis, ſi totius indignationis ueſtræ põdus ſuper duas, uel tres perſonas inflectitis? Et pedes euangelizantium pacem, euange lizantium bona ſolum calcandos exiſtimatis? Sed uidete (quia eius ca pitis pedes calcantur, quod olim, ut quid ſibi perſecutio ingerebatur, pro ipſis è cœlo clamauit) ne uerbum alligetis, neq; occultetis legatio nem noſtrã: quoniã dicente Apoſtolo: Nec uerbum dei eſt alligatum, nec ueritas ullo pacto poterit occultari. quæ etiam dicit: Nihil opertũ quod non reueletur, & occultum, quod non ſciatur. Si autem talen tum acceptum in terra abſcondere extremæ damnationis eſt, quantã pœna mulctandus eſt, qui alterius talentum uolẽtis hoc ad lucrum do mini ſui multiplicare, tollit, & abſcondit? uel etiam fraudare non pa uefcit? Porro de talenti acceptione nullam poteris omnino excuſatio nem prætendere. Accepiſti quippe non minimum talenti donum: etiam & antequam ad cæſareas inſulas peruenires, familiaritatis ſcilicet locum apud Auguſtum, & impetrandi quod uolebas, facillimam gra tiam. Si ergo nihil ei pro eccleſiæ proprio rectore deſolatæ detrimentis locutus es, nihil pro his, qui pro fratre, & pro coepiſcopo noſtro Igna tio Patriarcha abiecti, uel exiliati, aut oppreſſi ſunt, pie ſuadere curaſti: pro talenti retentione profecto poſiturus es rationem. Habens igitur magnificentia tua obtinendi penes Auguſtum talentum, ea, quæ po ſtulant damnationem, pro retento talento timeat, ſi, cum ualet apud eũ pro reddendo priori Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Præſule, uel pro perdendis nimis oppreſſis inſtanter interuenit. Præcipue cum donãte diuina gratia ſublimitas ueſtra non ſolum impetrandi quod uult apud Auguſtum munus aſſequuta ſit, uerum etiam per cæſaream excellen tiam, quã adepta eſt, ipſa ualeat concedere quod rogat, & largiri quod ſibi ad lucrum proficiat ſempiternum. Tantum quippe ab uno quoq; noſtrum uenturus iudex exiget, quantum dedit. Quamobrem ualde nobis chariſſime metuendum eſt, & omnibus modis formidandum, quod ſapientia terribiliter mundi, principes admonẽs: Diſcite (inquit) iudices finium terræ, præbete aures uos, qui continetis multitudines, & placetis uobis in turbis nationum: quoniam data eſt à Domino po teſtas uobis, & uirtus ab altiſſimo, qui interrogabit opera ueſtra, & co gitationes ſcrutabitur: quoniam cum eſſetis miniſtri regni illius non

recte iudicaſtis, neque cuſtodiſtis legem iuſtitiæ, neque ſecundum uoluntatem Dei ambulaſtis: horrende, & cito apparuit uobis, quoniam iudicium durum his, qui præſunt, fiet. Exigua enim conceditur miſericordia. Potentes autem portent tormenta patienter, quorum uoces ſedulo tractas remittere uolens pietas tua paueat. O Cæſar, quoniam ſecundum Apoſtolum, horrendum eſt incidere in manus Dei uiuentis, & iccirco conſilium noſtrum audi: & quæ contra fratrem, & comminiſtrum noſtrum Ignatium, uel aduerſus complices eius, uel communicatores egiſſe te recolis, celeri ſtude ſatisfactione corrigere: & quæ per te deſtructa ſunt, indifferenti cura priſtino ſtatui reddere: quæ cuncta, Domino auxiliante, facile (ſicut credimus) adimplebis, ſi tranquillitas tua in ſuſceptione, & auditione Miſſorum ſancti Petri debitum honoris officium exhibueris. Teſtis autem mihi eſt Deus, quomodo uos cupiam in uiſceribus Chriſti, & hoc ipſum iccirco magnopere poſtulem, ut & miniſterium meum adimpleam, & eccleſiæ ſtatus, & ordo reformetur, & gloria magnificentiæ ueſtræ, præſtante Domino, de corruptibili felicitate ad incorruptam, à mortali uita ad immortalem, & à culmine terreno, ad cœleſte faſtigium, & à temporali, atque cito defluenti claritate, ad perennem, & ſemper manentem beatitudinem perducatur, & diuina uiſione cum ſanctis omnibus, & electis angelis perfruatur.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei reuerendiſſimo, ac ſanctiſſimo fratri, & comminiſtro noſtro Ignatio Patriarchæ Conſtantinopolitano.

DICI non poteſt frater chariſſime quantis mœroribus, uel quantis anxietatibus ob immenſitatem tribulationum, & perſecutionum in uos illatarũ afficiamur, quantis q; nos laboribus, & certaminibus fraterna dilectione prouocati, iugiter, ac indeſinenter immiſceamur. Nimirum qui & cauſam ueſtram noſtram reputamus, & onera totius eccleſiæ baiulamus. Etenim conſiderato miniſterio noſtro, quod diuinitus per beatum Petrum apoſtolum ad nos uſque deriuatum ſuſcepimus, non eſt nobis diſſimulare, non eſt pro fratribus noſtris ſilendi facultas, quibus maior & honor, & onus cunctis chriſtianæ pietatis, & eccleſiarum correctionis ineſſe debere ſolicitudo dignoſcitur. Suſtinemus quippe cunctorum, qui pre-

muntur

muntur grauamina, quin potius ſuſtinet in uobis hæc ſanctus Petrus apoſtolus, qui in omnibus (ut confidimus) adminiſtrationis ſuæ protegit, ac tuetur hæredes. Quæ uero de uobis ſedis apoſtolicæ auctoritatẽ habentes, ac priuilegia ipſius uindicantes decreuimus, dilectioni ueſtræ his intimamus affatibus: quoniam apud nos hoc ſemper fuiſtis, quod ex omnipotentis Dei munere accepiſtis eſſe: non quod ex uoluntate hominum putamini nõ eſſe. Igitur poſtquam Legati noſtri (Radoaldus ſcilicet, & Zacharias dudum Epiſcopi) quos Conſtãtinopolim pro inquirenda ſolummodo cauſa remotionis ueſtræ, à Sede Conſtantinopolitana, inter illa, quæ iuſſu noſtro pro ſacris Imaginibus erant agenda, miſeramus, reuerſi ſunt: & tam eorum relatione, quàm ſcriptis per Leonem imperialẽ à ſecretis nobis delatis comperto, quod ipſi etiam ſententiam contra uos dederint, tanta ſumus mœſtitia, tantó que cruciatu mentis attriti, quanto contraria geſſerunt omnibus, quæ ſibi fuerant imperata: quantó que per eos uiſa ſunt ſtabiliri, quæ credebamus, penitus exinaniri: quantum etiam ſubreptum eſt, atque perſuaſum omnibus nos in talibus præſtitiſſe conſenſum. Quapropter dum apud nos (id eſt Leo) Imperatorius Miſſus adeſſet, cunctá que apud nos eccleſia eſt, profeſſi ſumus corã ipſo, ſicut & profitemur, pro deiectione ueſtra, & confirmatione Photii nunquã miſiſſe, nunquam miſſuros eſſe: & in depoſitione ueſtra, uel promotione Photii nunquam conſenſiſſe, nunquam conſenſuros eſſe. Et hæc ſæpius dicta, & palam annunciata, atque in Apoſtolatus noſtri epiſtolis taliter inſerta, tam excellentiſſimo Imperatori Michaeli, quám Photio deſtinatis præfato Leoni à ſecretis decretis deferenda tradidimus. Deinde uero qualiter ab eccleſia Chriſti, cui diuina ordinatione præſumus, non habente maculam, aut rugam, aut aliquid huiuſmodi, hanc ſiniſtram procul faceremus ſuſpitionem (ne uidelicet in hac ſaltem tenus ſubſannandi oriretur occaſio) cogitare cœpimus, & mente reuoluere: conuocato multarum prouinciarum occidentalium regionum ſanctiſſimorum Epiſcoporum cœtu, & collecta ſancta ſynodo in eccleſia Dei, in qua beatus Petrus reiacet: primus quidem (decernẽte nobiſcum ſancta ſynodo) Zacharias depoſitionis, & excommunicationis ſententiam per tulit: Radoaldi compatris uidelicet ſui iudicio propter abſentiam protelato quodam menſe ſimiliter deponens, & communione priuans, & ipſe non in finem euaſit. Præterea depoſuimus Photiũ, immo Deus depoſuit eũ tanq̃ neophitum, & peruaſorẽ, atq; adulterũ, & omni ſacerdotali honore, ſeu clericatus officio, necnõ & patriarchatus nomine prorſus exuimus: & ſi poſt notitiam huius noſtræ ſanctionis in Conſtantinopolitano Throno præſedit, aut uouit ad recipiẽdam eccleſiam

impediuit, uel ſi auſus fuit de miniſterio ſacro quicq̃, more ſacerdotis contingere, cõmunione, & loco ſatisfactionis omnino priuauimus, & una cum cõmunicatoribus, & fautoribus ſuis anathematizauimus, pariter & Grægorium, qui Syracuſanæ Eccl. Deo contempto, præeſt, eo quod ueſtra ſe communione ſequeſtrauerit, & Photium irregulariter ordinauerit, & poſt depoſitionem ſacrum miniſterium tetigerit, ſancimus, atque ſtatuimus omni ſacerdotali gradu fore priuatum: ita, ut ſi poſtea præſumpſit in ſacro officio more ſacerdotis miniſtrare, anathema ſit. Et ſi contra uos turbas excitauit, uel excitauerit, uel ueſtra communione fideles auerterit, anathema ſit: & omnes communicantes ei ab eccleſia abiiciantur: ſed & ipſi anathema ſint. Eos uero, quos Photius ordinauit, quoniam manifeſtum eſt eos in omnibus conſecratori ſuo communicaſſe omni clericatus officio diſpoliauimus. Vos autem auctoritate ſummi iudicis Domini noſtri Ieſu Chriſti promulgauimus nunquam fuiſſe, nec eſſe depoſitum, uel anathematizatum, tanquam qui ab imperiali potentia ſis abſq; ulla canonica auctoritate tua pulſus eccleſia, & tanquam ab obligatis nullo poſſis haberi uinculo colligatus: & ab eis, qui nullam te iudicandi poteſtatem, uel ab apoſtolica ſede auctoritatem habuerint, nullum tui honoris diſcrimẽ pati debueris. Itaq; uos omni uinculo anathematis per poteſtatem diuina uoce beatiſſimo Petro collatam, & per auctoritatem ſacrorum Canonum remoto, priſtinæ dignitati, ſedi, gradui, patriarchio, ac priſtinis, & pontificalibus inſulis, atque officiis reſtituimus, & confirmauimus: ita ut quicunq; in omnibus huic Decreto non obediſſet, uel ſe à ueſtra communione ſeparaſſet, uel ulterius contra uos aliquod iudicium abſq; Sedis Apoſtolicæ conſenſu protuliſſet (ſiquidem clericus eſſet) ab omni clericatus officio coram Deo, & hominibus foret alienus. Si uero laicus extitiſſet ille, qui (quiſquis eſſet) conſtitutioni noſtræ contraire tentaſſet, & uos ſedem, & omnem priſtinam dignitatem recipere non permiſiſſet, uel ſi poſt receptam denuo uos impellere tentaſſet, uel per ſermonem ueſtrum aliquam moleſtiam irrogaſſet, omni benedictiõe paterna priuaretur, & maledictione Chanaam filii Cham, qui uerecundiam patris nõ cooperuit, ſed irriſit, multaretur, & cũ parricidis æterna pœna (Domino iudicante) percelleretur, & nexibus anathematis non niſi reſipiſcẽs penitus obrueretur. Eos autem Epiſcopos, ſeu cuiuſlibet ordinis clericos, qui poſt nec dicẽdam depoſitionem ueſtram in exilio relegati, uel miniſterio, aut gradu caſſati, ac priuati ſunt, ſtatuimus, ut exilio diſſoluto proprias eccleſias, atque gradus recipiant: ita, ut ſi quiſquam huic Decreto noſtro cõtraire preſumpſit, & ut eccleſias, uel gradus reſumant, impediuit, uel impedierit, quouſque obtemperaret, anathema

thema ſit. De his autem, qui ex horum catalogo ſorte ab aliis crimi=narentur, decreuimus eos antea quidem proprias eccleſias, & gradum recipere: non autem niſi ab apoſtolicæ ſedis Romano Pontifice iudicari. Sed ſiqua præter regulam egiſſe ſorte dicerentur, noſtro eos Decre=to iudicandos reſeruari ſtatuimus: iuxta quod ſacri præcipiunt Cano=nes. Hæc ſunt frater chariſſime, quæ in ſuperius memorata uenerãda ſynodo una cum fratribus, & conſacerdotibus noſtris diuerſarum prouinciarum occidentalium, ſecuti Anteceſſorum noſtrorum auctorita=tem egimus, & ſtatuimus. Quæ iccirco beatitudini ueſtræ nota facere curauimus, ut ſcire ualeat, quæ noſtra ſit ſuper negocio ueſtræ frater=nitatis intentio, & nemo poſſet aliter uobis de his ſuadere quæ geſta ſunt. Nunc autem hortamur, ut ſpe, quæ in Deo eſt, erecti, ne defi=ciatis in tribulationibus, ſciẽtes quoniam tribulatio patiẽtia operatur, patientia uero prouocatione, prouocatio uero ſpe, ſpes autem nõ confundit. Nam & nos licet longe poſiti, ubi prauitatem perſequentium uos agnouimus, fraterna ſolicitudine nos urente non modico flagra=mus incendio, licet inter eccleſias Dei, quæ in unũ Chriſti thalamum undiq; referuntur, nihil longe ſit, nihil habeant extraneum. Vnde frater chariſſime, conſolatio ueſtra ex Deo ſit, qui dat ſemper uirtutẽ confidentibus in eum. Habetis exempla ſanctorum, qui olim ſeminan=tes in lachrymis, in gaudio meſſuri ſunt in futuro. Non amat Dominus noſter ſeruum, niſi experimentis probatum, chriſtianas animas rerum paleſtra ſemper exercet. Noſtri nobis bella mouerũt (ſi tamen noſtri dicendi ſunt) quos ad inimicum tranſiuiſſe fœdere rupto ſen=timus. Nulla eſt tribulatio temporalis, ſi ſit ante oculos præmiũ ſem=piternum, cui nihil conuenit, anteponi. Clamat noſter hymnidicus: Si aduerſus caſtra conſiſtant ſpe illuminationis eius ſibi penitus con=tinendum. Rogamus ergo quicquid inimicus contulit, ferte patiẽter. Indixit iniurias, indixit cõtumelias, indixit exilia, ille in ſuis hoc paſ=ſus eſt, qui pertuliſſe pro nobis ſputa, flagella, mortẽm que dignoſci=tur. Patientiæ bonis, atq; conſtantiæ forma Stephanus primus martyr exiſtat. Sed longum eſt ire per ſingulos, qui uitã uel moriendo, uel confitendo mercati ſunt. Habetis tamẽ uos, qui eccleſia eſtis expulſi, beatæ recordationis Athanaſii Alexandrinæ Eccleſiæ prudentiſſimi ſa=cerdotis exemplum, cui non conſolationi ſit illius tolerantia, cui non ſpem faciat eius expectata reuerſio? Eiicitur Arrio perſequente, ſed re=uocatur Domino proſequente. Paſſus eſt carcerem, paſſus eſt, quibus Apoſtolus ſe gloriatur: exercitus ſugatus illinc in noſtris partibus ro=boratus eſt, & in hac ſede, quæ eſt communionis, inuenit, à qua ſem=per catholicis ſubuenit. Veruntamen ſenſit in tribulationibus ſalſi=

tudinem, qui factus eſt in perſecutione confeſſor: unde non debetis temporalem uobis illatam deiectionẽ dolere, quia (ſicut credimus) Deo non cecidiſtis. Photium ergo ne timeamus, ne à regione uiuorum deiiciamur: illud eſt noſtrum, illud æternum. Noſtrum enim non eſt, unde tranſitur, ſed illa uera, noſtrá q; ſpes, certiſſima pollicetur. Sunt autem, dicente Apoſtolo, quæ oculus non uidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus ſe.

Datum Idibus Nouembris Indictione. VX.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei dilectiſſimæ filiæ Theodoræ Imperatori quondam terreno, nunc autem ſpiritualiter cœleſti coniunctæ.

VIRTVTES ueſtras, quibus præditæ antecedentium uos Auguſtarum nulli diebus iſtis apparuiſtis ſecundæ, quibus etiam, & præcipue in cauſa pietatis, earum nemini eſtis inferiores, uidẽtes ſubtiliter, atque ſolicite recolentes Deo cunctipotenti, cuius munere has percepiſtis, grates immenſas referre, & eius ſancto nomini benedicere non ceſſamus, atq; piorum ſtudiorum ueſtrorum præconia pro inuitatione audiẽtium inter fidelium colloquia iugiter enarramus. Tu quippe etiam principe Marito tuo contra leges Eccleſiæ ſentientes ſuperſtite, ſana ſapere, & recta defendere non formidaſti. Tu inquam in Orthodoxa Religione perſeuerans, unicum filium non terreni patris, ſed ſuper cœleſtis iter aggredi docuiſti. Quis autem morum inſignia, quis correctionum tuarum facta fortia narrare ſufficiat? Cum enim ſola principaueris, Domino cooperante nõ ſolum ab hoſte uiſibili, uerum etiam nullo mare infirmior Eccleſiam ab hoſte inuiſibili (hoc eſt ab errore) texiſti: & peruerſorum dogmatum nebulam, tanq; ſolis radius ab eccleſiæ facie pepuliſti. Senſerunt in te hæretici uirile pectus, & mirãtes inſuperabile robur, quod fœmina fueris, ambiguum habuerunt. Cur hoc niſi quia Sedis Apoſtolicæ dogmata ſequebaris, & Conſtantinopolitani monita Põtificis, cui Romana Eccleſia communicabat, amplectebaris? Sic enim deuoti filii paternum uenerantur affectum: & in ullo prorſus ingrati conſentiunt inueniri, ſed inimici quid agunt, appræhendunt, eiiciunt, & quid plura? omni honeſtati ſubiiciunt. Sed exempla patiẽtiæ, quibus iſta contemnere: & illa, quæ ſunt æterni imperii, docearis appetere, ô chriſtianiſſima filia, ſatis abundant. Nam legifer Moyſes, & Aaron ſanctus

Domini murmur, & duras contumelias, atque ſeditionem patiuntur ab his, quibus multa præſtiterant beneficia. De principatu propellitur ſic Propheta Zacharias ab eo, cui pater ſuus Regnum uendicauerat, & ipſe uiam ſalutis oſtendebat, lapidibus impetitur. Sed quid per hominum genus diutius immoremur? quando ipſe mediator Dei, & hominum Dominus noſter Ieſus Chriſtus ab his, qui cœcos illuminauit, languidos plurimos priſtinæ ſanitati reſtituit, mortuos excitauit, pro ueſtra ſalute ſputa, flagella, & mortē crucis ſuſtinuit? Deuenimus quippe (heu) in ea, quæ beatus Apoſtolus prædixit periculoſa tempora Paulus, cum ſcriberet: Et in nouiſſimis temporibus inſtabunt tempora periculoſa, & erunt homines ſeipſos amantes, cupidi. ubi & interpoſuit: Parētes non obedientes, ingrati, ſceleſti, ſine dilectione, ſine pace. Immo deuenimus in eos lugendos, & deplorandos dies, in quibus dolor: iuxta quod & Dominus in euāgelio dicit: Tradet frater fratrem in mortem, & inſurgent filii in parentes. Sed hæc facientes, & ſæuientes hoſtes quid agunt, dum cupiunt obeſſe? proſunt: & cum lædere moliuntur, plurimum præſtant: priuant tyrannice regno temporali, ſed donant (licet nolēdo) imperium ſempiternum: auferunt terrenam gloriam, ſed conferunt cœleſtem beatitudinem. Commutatur enim eorum argumentum iniquitatis in artificium æquitatis: & arma perniciei, ſeu tyrannidis uerſa ſunt in inſtrumenta ſalutis, & pietatis. Quoniam quantunlibet ſæuiant æmuli, quantunlibet hoſtes inſaniant, diligentibus tamen Deum omnia cooperantur in bonum. Nimirum, quia non eſt ſapientia, non eſt ſcientia, non eſt conſiliū cōtra Deum. Ergo chariſſima filia confortamini in Domino, & in potentia uirtutis eius, & in aduerſitatibus unicum domini ſolum adite refugium: ſtatuentes etiam pedes ueſtros in petra, ſuper quam Dominus principaliter ſuam conſtruere delegit eccleſiam: & ab eius communionis ſoliditate, ſicut nec hactenus, ita quoque uſq; in finem nullis proceliæ alienamini flatibus. Nos uero, qui eiuſdem immeriti ſumus uicarii, tam circa ſtatum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, quàm q; circa recuperationem fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii, iuxta miniſterium nobis creditum ſegnes inueniri, uel deſides nullo pacto cōfidite. Quo modo autem erga uos, uel erga dilectas filias ueſtras agatur, uel ſi forte quid cordi eſt, per præſentes Miſſos noſtros, quibus ſemper uos in opportunitatibus petimus, fida mente nobis, & indubitabili conſcientia quæſumus intimate.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

CXXXXII

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVOrum Dei dilectæ filiæ Eudoxæ glorioſæ Auguſtæ.

NIHIL in regia ſublimitate iuſtitiæ dilectione decetius, nihil in infirmitate muliebri fortitudine mentis honeſtius. Quid autem laudabilius, uel robuſtius, quàm ſi fœmina uirile pectus induat, & adhuc in cauſa pietatis uirorum ſtudia ſuperet? Qua de re principio ſermonis noſtri ſublimitatem ueſtram nunc primitus literis alloquentes, hortamur, & uehementiſſime deprecamur, ut Deum omnipotentem affectu, quo decet, & cultu quo conuenit, diligatis: & præcipua ſolicitudine circa ſtatum eccleſiæ ipſius inuigiletis: ita, ut apud dilectiſſimum filiũ noſtrum à Deo protectum Michaelem tranquilliſſimum Imperatorem coniugem ueſtrum ſumma inſtantia impetrare procuretis, & fœminæ infirmitatis oblitæ uiriliter agere ſtudeatis: quatenus inuaſore Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ, ſeu mœcho, atq; neophito Photio remoto, fratri, & coepiſcopo noſtro Ignatio eadem eccleſia permiſſione ipſius, atq; fauore reddatur: quoniã contra omnem regulam, & præter omnem ordinem, illa præfatus reuerendus Antiſtes diſpoliatus, atque priuatus eſt. Verum adeo imperium ueſtrũ pro hac eadem re nouerit, præfato à Deo conſeruato Auguſto deſyderabiliſſimo filio noſtro Miſſos, & literas apoſtolatus noſtri competibiles deſtinaſſe: quibus ueſtram quoq; pietatem ſociantes petimus, ut tantum legationem eorum adiuuetis, & eis in omnibus ſuffragemini, quantum beatum Petrum Apoſtolum, & cœleſtis Regni clauigerum culmini ueſtro ſemper adeſſe benignum medullitus exoptatis. Non enim fruſtra nobilitatem ueſtram Chriſtus Deus noſter imperii coniugis ueſtri fecit conſortem, nec poſuit uos, ut Eccleſiam eius adiuuetis, erga ſtatum eius uigiletis, famulis ipſius auxiliemini, mœrentes conſolemini, oppreſſos, & eliſos erigatis, pulſos, & exiliatos reuocetis, & cuncta deprauata, confuſa, inordinata, atque deſtructa, uigori priſtino reformetis: uerum etiam, ut tanquam fortis uirago, & inſignis adiutrix uiro ueſtro ad multa intendenti, & innumera diſponenti, adiutorium impendatis: & ne inter tot uarietates à iuſtitiæ culmine decidat, manum ſolatii quodammodo porrigatis. Sic Dominus in principio conditionis humanæ Protoplaſto mulieris adiutorium ſibi ſimile tribuit, ne uidelicet uir ſolitarius alterius forte conſilio deſtitutus, facilius ad ima decideret, difficiliús que poſt caſum reſurgeret. Iuxta quod ſcriptum eſt; Væ ſoli, quia cum ceciderit, non habet

ſubleuantem, quãuis ipſi diſpenſationem diuinam in contrarium uerterint, & confeſſa liberi arbitrii dignitate, ſeu ditiſſima poteſtate petulanter abuſi ſint. Porro ſi uos nunc cooperanti Collegæ ueſtro proſpera uelamina Eccleſiæ ſuggeritis: ſi, ut mœchũ repellat, & legitimum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ reddat, ſuadetis: ſi penes eum, ut ea quæ in plurimis occupatus, pariter & intẽtus minus recte patrauit, in priorem ordinem reducat, obtinetis: quid uos, niſi ſalutiferum eius dicemus adiutorium, & laudabile ueſtrum prædicabimus contubernium? Nam (nobis credite) non minus his temporibus uenerabilis Ignatii repulſio, ſeu temeratoris Photii promotio Imperio ueſtro, quàm Euæ ſuggeſtio nocuit. At uero ſi ei contra, ſalubri ueſtro nomine, ſeu certamine, quæ callide ſunt ſuaſa, uel chariſſimò filio noſtro ſuggeſta, diſſoluantur, & quæ nos pro ſalute communi decreuimus, adimpleantur: profecto in imperii ueſtri orbe quaſi per alteram Euam (id eſt per obedientem) cuncta, quæ deſtructa ſunt, reſtaurabuntur. Ille nanque priſcus ſerpens, & antiquus aduerſarius, non ceſſat Eccleſiã Domini, quæ de utroque ſexu componitur, diuerſis uerſare machinamentis. Vnde & Apoſtolus ne ſenſus quorundam corrumperentur, à caſtitate Chriſti, memor ſeductionis euelli deformidabat. Quamobrem neceſſe eſt, ut, cum forte calcaneo ueſtro (id eſt perfectioni bonæ operationis ueſtræ) per uaſa ſua, id eſt per malos operarios tentauerit inſidiari: caput eius protinus conteratur, id eſt in ipſo mox initio prauæ ſuggeſtionis deprahenſas ſerpentes, & miniſtrorum eius uenenoſas ſuaſiones, quaſi conculcantes ad nihilum redigatis. In calcaneo nanqꝫ finis eſt corporis, quo non inconuenienter confirmata uirtus exprimitur. Has quoque inimicitias poſuit Deus inter ſerpẽtem, & mulierem, uidelicet ut ipſe coluber ab ea, quam deceperat, non ſpatio quolibet interpoſito, ſed confeſtim in ipſo uirulentæ ſuggeſtionis articulo conteratur: nec ei diutinus uenena ſua ſpargendi aditus concedatur. Quæ (uelut canes) ſerpant, & ad cor uſqꝫ penetrando perueniant. Quæ autem ſint, quæ dicimus, præſtantiſſima ſapientia ueſtra (credimus) iam aduertit. Nolumus enim uos à quoquam decipi: nolumus uos à charitate Chriſti quibuſlibet ſubuerti uerſutiis: nolumus quorumuis uipereis aduerſus Eccleſiam Dei commoueri ſuaſionibus, qui magis uolumus, & optamus, & pium faſtigium ueſtrum enixius imploramus, ut uos in integritate fidei, & in tramite rectitudinis populo Dei, qui eſt eccleſia, more ſanctæ illius Heſter reginæ perſeuerantes, uirum quoqꝫ ueſtrum circa Dei timorem, amorem que ſuccẽdatis: & erga ſanctæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ recuperationem, prudenter inflammetis: quatenus à Photii mœchi, neophiti, ac inuaſoris, ac per hoc damnati, & anathe-

matizati, communione ſe muniens quicquid in fratrem, & Coepiſcopum noſtrum Ignatium moleſtiæ intulit, & ſibi commiſſam regere permittens eccleſiam corrigat: ſaluti qꝫ ſuæ, atque imperii ſui conſulat, & dominũ ſibi, ſuísqꝫ omnibus propitium faciat. Quod uos cum uirtute ſummi Regis, in cuius manu corda regum ſunt, obtinere poſſe proculdubio credimus: & excuſationem de impoſſibilitate nullam habere (ſi uoluntas affuerit) omnimodis arbitramur. Siquidem per mulierem fidelem, ſecundum Apoſtolum, etiam infidelis uir ſaluabitur. Quando Photius per fideliſſimam fœminam uir poterit ſaluari, qui (Deo gratias) non ſolum infidelis non eſt (abſit) uerum etiam chriſtianiſſimus, & religioſiſſimus eſſe dignoſcitur. Deponite ergo cunctam muliebrem infirmitatem: & erga eum, ea, quæ pia ſunt, quæ ſanctæ eccleſiæ congruunt, impetrare ſatagite: nec deficiatis, neqꝫ tardetis, ut noſtris obediat precibus, noſtras exaudiat tanqꝫ ſpiritualis patris ſui petitiones, indeſinentibus apud eum ſuggeſtionibus, atque ſupplicationibus agere: necnon & quaſi uirili fortitudine circuncinctæ in conſtantia continua decertare. Quoniam (ut prætulimus) non uos Dominus fruſtra imperii coniugis ueſtri fecit eſſe conſortem; & niſi pro populo eius legitime laboraueritis, in diſtricto diuino iudicio diſtrictam proculdubio dabitis rationem. Aggredimini ergo, & induimini fortitudine, & pro ſtatu, ac ordine Eccleſiæ Dei, & erectione afflictorum, & oppreſſorum certamen aſſumite, imitantes uidelicet ſuperius memoratam beatam reginam Heſter, quæ pro populo Dei etiam in mortem dedit animam ſuam, & quouſque hunc liberauit, anima ferias nullas ſuo certamini tribuit: cui Mardochæus ille laudabilis patruus eius (quemadmodum nos nunc uobis) inter cætera ita ſuggeſſerat: Ne putes (inquiens) quòd animã tuam tantum liberes, quia in domo Regis es præ cunctis Iudæis. Si enim nũc ſilueris, per aliam occaſionem liberabuntur Iudæi: & tu, & domus patris tui peribitis. Et quis nouit utrum iccirco ad regnum ueneris, ut in tali tẽpore parareris? Quãtum autem piæ Imperatrices, quarũ uos imitatrices eſſe uolumus, ſedi beati principis apoſtolorum Petri deuotæ fuerint: & hanc præ cunctis ſedibus honorauerint, qualiter que ſublimiſſimos principes circa reuerentiam Romani Pontificis inflammauerint, ex epiſtola Gallæ Placidiæ, quam Theodoſio Auguſto ſcripſit, poteſtis agnoſcere: quam iccirco ſolam commemoramus, quoniam epiſtolarem excedere locutionem uitamus. Ait ergo: Non modicum detrimentum eſt ex his quæ geſta ſunt, ut fides, quæ tantis temporibus regulariter cuſtodita eſt, à ſacratiſſimo patre noſtro Conſtantino, qui primus in Imperio ſplenduit, chriſtianitas nuper turbata ſit. Ad arbitrium unius hominis es, qui in

ſynodo

ſynodo Epheſinæ Ciuitatis odium, & contentiones potius exercuiſſe narratur, militum præſentia, & metu appetens Conſtantinopolitanæ Ciuitatis Epiſcopum Flauianum: eo quod libellum ad apoſtolicam ſedem miſerit, & ad omnes Epiſcopos harum partium per eos, qui directi fuerant in Concilio reuerendiſſimo Epiſcopo Romæ, qui ſecundum diffinitiones Niceni Concilii conſueti ſunt intereſſe dominæ ſacratiſſimæ filiæ uenerabilis Imperatricis. Hac itaqꝫ gratia, tua manſuetudo tantis turbis reſiſtens, ueritatem immaculatam fidei catholicæ religionis ſaluari præcipiat, ut ſecundum formam, & diffinitionem apoſtolicæ ſedis, quam etiam nos tanquam præcellentem ſimiliter ueneramur, in ſtatu ſacerdotii ille remanente per omnia Flauiano ad Concilii, & apoſtolicæ ſedis iudiciū tranſmittatur. In qua primus ille, qui cœleſtes claues dignus fuit accipere, principatū Epiſcopatus ordinauit. Quando ſcilicet decet nos huic maximæ ciuitati, quæ domina omniū eſt, tuam in omnibus reuerentiam conſeruare: diligentius autē etiam in hoc prouidere, ne quod priſcis temporibus noſtra generatio cuſtodiuit, id nobis imminui uideatur, & per præſens exemplum ſimilia gerantur in Epiſcopos, ac ſanctas eccleſias. Videte igitur chariſſima filia, qualiter hæc Dei cultrix Auguſta, ut priſcam fidem ſeruet, ſatagat, & quod Conſtantinopolitanus Epiſcopus ſæcularium metu fuerit appetitus, doleat: qualiter eum libellum ad ſedem apoſtolicā miſiſſe commemoret: qualiter ſedem apoſtolicam, tanquam præcellentem uenere tur: qualiter ſecundum formam, & diffinitionem eius Flauianus ſubmitti ad iudicium ſedis ipſius (quemadmodum & nos de Ignatio, & Photio ſtatuimus) hortetur: qualiter inde Romana illum primum qui cœleſtes claues dignus fuit accipere, principatum epiſcopatus ordinaſſe recolat: qualiter etiam diligenter prouidendum eſſe cenſeat, ne quod priſcis temporibus cuſtoditum fuerat, imminui uideatur, & per præſens exemplum ſimilia gerantur in Epiſcopos, ac ſanctas Eccleſias. Quæ cuncta filia chariſſima diligenter attendentes, & per huius piæ Auguſtæ ueſtigia gradientes, huiuſmodi reuerentiam, huiuſmodi cultum circa ſedem beati Petri, & exhibete, & exhiberi à chriſtianiſſimo coniuge ueſtro ſtrenue ſuadete: Quatenus imperium, quod temporaliter aſſecutæ eſtis, cum illis Dei cultricibus, & honorem ſancti Petri ſedi exhibentibus Imperatricibus, percipiatis: & æternam gloriā, & incurruptibilem eodem intercedente apoſtolorum eximio, cui uos in legatis, & in legatione ipſius reuerentiam per obedientiam impendere cohortamur, in cœleſti palatio largiente Rege regum domino conſequamini.

Datum idibus Nouembris Indictione. XV.

NICOLAVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM Dei ſingulis quibuſdam Senatoribus Conſtantinopoleos à paribus.

FIDELIVM relatione, qui ad ſanctorum apoſtolorum limina orationis gratia ueniunt, agnouimus gloriam tuam in Dei eſſe timore, pariter & amore ſemper intẽtam, & in eius famulatu ſumma, iugí qꝫ deuotione ſolicitam. Quapropter Deo gratias agimus: & ut bono ſtudio quod cœpiſti, perſeuerantiam det, atqꝫ in futuro dignã uiciſſitudinẽ tribuat, eius miſericordiam ſuppliciter exoramus: præcipue quoniam diceris miſeriæ Cõſtantinopolitanorum eccleſiæ compati, et eius perturbationem, atqꝫ detrimentum moleſtiſſime ferre: ita ut fratri, & Coepiſcopo noſtro Ignatio eiuſdem eccleſiæ Patriarchæ, eiús que deiectioni condoleas, & congemiſcas: licet(ſicut oportebat)libere pene nullum ei auxilium præſtes. Nam perfectorum uirorum eſt, non ſolum iuſtitiã, & ueritatem quæ Chriſtus eſt, coram cunctis mundi principibus confiteri, uerum etiam, ſi neceſſe ſit, uſqꝫ ad mortẽ tota uirtute defendere. Quis enim filiorum, niſi ingratus, niſi impius, non doleat, non uſqꝫ ad mortem ſatagat pro ſpirituali patre ſuo tam furioſe deiecto, & à cõmiſſa ſibi diuinitus cura paſtorali tam temere ſequeſtrato, & in locum eius adultero ſurrogato? Quis(inquam)filiorum, niſi ingratus, niſi impius, nõ doleat, non uſqꝫ ad mortem ſatagat pro ſancta eccleſia matre ſua, quam tantis uiderit quotidie conturbationibus agitari, & quam irregulariter ſuo rectore priuari, & inuaſori, ac neophito pro libitu uniuſcuiuſqꝫ cõtradi? Cura igitur dilectiſſime, &, ſi eſt perfectus in te domini timor, nulli poteſtati ueritatem abſconde: redemptorem audiens dicentem: Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere, ſed potius eum timete, qui poſtq̃ꝫ occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam. Porro ſi tanta libertas in te ſpiritus non eſt, nec te tantũ amor Chriſti ſuccendit, ut, mundi poteſtatibus quod pro te fecerunt, non corrigentibus libere contradicas: ſaltem à fratris, & Coepiſcopi noſtri Ignatii, & communicatorum eius(quod tamen ſecundum indulgentiam dicimus) te quacunqꝫ læſione coerce: & communione inuaſoris, neophiti, ac adulteri Photii omnino ſuſpende, ſciens, quia nos apoſtolica, canonica, necnon & rationabili cenſura iuſte hunc, & ſynodice, atqꝫ ſecundum priuilegiorum apoſtolicæ ſedis auctoritatem iure depoſuimus, & pro tot præuaricationibus, & præſumptionibus ſuis una cum multarum prouinciarum occidentalium regionum Antiſtitibus, eum conſonanter anathematizauimus. Proinde

prouideat, & præcaueat prudētia tua(chariſſime)ne communicet pec-catis alienis, ac per hoc alterius irretiatur nexibus uinculorum. Qui potius ſi poteſt Eccleſiæ Dei ſubueniens pro repellendo mœcho, & reuocando legitimo dare operam, bene: ſin autem uel ſaluans ſaluet animam ſuam, & ſecundum illud propheticum: Exite de medio eo-rum, & pollutum nolite tangere. Legatos præterea, quos Conſtanti-nopolim miſimus, pro eius amore, à cuius Sede profecti ſunt, in quo ſe occaſio præbuerit, benigne ſubſequi charitas tua contendat: uidelicet ut propitio Chriſto & legatio eorum efficax caueatur, & ipſi ſine qua-libet læſione ad nos reuertantur.

Deus omnipotens & pietatem, atq; dilectionem, quam te circa ſan ctæ Eccleſiæ ſtatum fama frequens habere teſtatur, in præcordiis tuis per amplius, & perfectius augeat: & te(quæ diximus) ſolicite proſequē tem hic diu præſenti munere perfrui faciat, & futuræ beatitudinis præ mia ſine fine concedat.

De Meotenſi Synodo à Thietgando Treuerenſi, & Gun-thario Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopis collecta penitus abolenda. Cap. Primum.

Synodum, quæ nuper eodem ſub piiſſimo Imperatore Ludouico per indictionem. XI. menſe Iunio, id eſt in Meotenſi Vrbe ab Epi-ſcopis, qui noſtrum præuenerant iudicium, collecta eſt, quí q; apoſto-licæ ſedis inſtituta temere uiolarunt, ex tunc, ex nunc, ac in æternum eſſe caſſatam: & cum epheſino latrocinio reputatam, apoſtolica aucto-ritate in perpetuum ſancimus eſſe damnãdam, nec uocari ſynodum. ſed tanq; adulteris fauentem, proſtibulum appellari decernimus.

Depoſitio Thietgandi Treuerenſis, & Gunthārii Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcoporum. Cap. Secundum.

Thietgandum Treuerenſem, & Primatem Belgicæ Prouinciæ, & Guntharium Agrippinæ Coloniæ Archiepiſcopos, nunc coram no-bis, & ſancta ſynodo ſuggeſtorum inſinuatione, qualiter cauſam Lo-tharii Regis, & duarum mulierum eius(Thietbergæ ſcilicet, & Vual-dradæ)recognouerint, & iudicauerint, ſcriptum ſuper hoc propriis ro-boratum manibus offerentes, nihil que ſe uel minus, aut aliter egiſ-ſe: ore proprio multis coram poſitis affirmantes: & ſententiam, quam à Sede Apoſtolica in Engeltrudem Vxorem Buſonis Sanctiſſimus

frater noſter Mediolanenſis Archiepiſcopus Tado, cum cæteris Coepiſcopis præsbyteris petiuerant emittendam, & nos diuino ſuccenſi zelo ſub anathematis obteſtatione canonice protuleramus, uiua uoce ſe uiolaſſe confitentes: in quibus omnibus inuenimus eos apoſtolicas, atque canonicas ſanctiones in pluribus exceſſiſſe, & æquitatis normam nequiter temeraſſe, omni iudicamus ſacerdotii manere officio penitus alienos: ſpiritus ſancti iudicio, & beati Petri per nos auctoritate, omni Epiſcopatus exutos regimine conſiſtere. Diffinientes, quod ſi iuxta præcedentem conſuetudinem tanquam Epiſcopi auſi fuerint aliquid de ſacro miniſterio contingere, nullo modo liceat eis, nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis. Sed & cõmunicantes eis omnes abiici de eccleſia, & maxime ſi poſtea quam didicerint aduerſus memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eiſdẽ communicare tentauerint.

De reliquis Epiſcopis. Cap. Tertium.

Cæteri autem Epiſcopi, qui complices horum (Thietgandi ſcilicet, & Guntharii) uel ſectatores eſſe feruntur, ſi cum his coniuncti ſeditiones, coniurationes, uel conſpirationes fecerint, uel ſi à capite (id eſt à ſede Petri) illis hærendo diſſenſerint, pari cum eis damnatione teneantur obſtricti. Quod ſi cum ſede apoſtolica, unde eis principium Epiſcopatus ſumpſiſſe manifeſtum eſt, ſapere decætero per ſemetipſos, uel miſſos ad nos Legatos cum ſcriptis ſuis ſe profeſſi extiterint, nouerint ſibi à nobis ueniam non negandam, nec amiſſionem honorum ſuorum pro retroactis præſumptionibus, quas in profanis fecerunt geſtis, per nos ullo modo formidandam.

De Engeltrude uxore Buſonis filia quondam Mactifredi Comitis. Cap. Quartum.

Engeltrudem quondam Mactifredi Comitis, quæ Buſone proprio uiro derelicto, ecce iam per ſeptem circiter annos hac, atque illac uagabunda diſcurrit, nuper cum fautoribus ſuis regulariter anathematizauimus: ſed propter contumaciã eam iterato anathematis duximus uinculis innodandam. Sit igitur à patre, & filio, & ſpiritu ſancto uno, & uero Deo, & ab omnibus ſanctis patribus, atq; auxiliatoribus ſuis ita, ut iam decreuimus. Si quis ei communicare, uel fauere in aliquo præſumpſerit (ſiquidem clericus fuerit) eodem uinculo conſtrictus officium clericatus amittat. Monachi uero, & laici ſi inobedientes decreto

præſenti

præſenti fuerint, ſimiliter anathematizentur. Sane ſi eadem mulier ad uirum ſuum reuerſa fuerit, uel ad apoſtolicam beati Petri ſedem Romam properans acceſſerit, ueniam ei dignam ſatisfactione proculdubio non denegabimus. Veruntamen ſub priori uinculo anathematis quo illum prius, & nunc obligauimus, interim conſtricta permaneat. Si quis autem eidem Ingiltrudi apoſtolicā beati Petri ſedem Romam ſpecialiter properanti, uel occurrenti, neſcius communicauerit, aut ſciens opem in ueniendo præſtiterit, nullus pro hoc uinculo teneatur annexus.

De ſententiis, & interdictis apoſtolicæ ſedis. Cap. Quintum.

Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, uel decreta, pro catholicæ fidei diſciplina, pro correctione fidelium, pro emendatione ſceleratorum, uel interdictione imminentium, ſeu futurorum malorum à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata contempſerit, Anathema ſit.

GESTA PRINCIPVM OCCIDENTALIS IMPERII EX REGINONE POTISSIMVM, ET SIGEBERTO BREVITER COMMEMORATA.

ANNO ab incarnatione Domini octingẽteſimo trigeſimo tertio, Ludouicus pius Imperator Caroli Magni filius cum tres haberet filios, Lotharium, Ludouicum, & Carolum, factione filiorum, & optimatum, à ſuis deſertus, ac proditus, & in filiorum poteſtatẽ redactus, Epiſcoporum iudicio arma depoſuit: & ad agendam pœnitentiam incluſus eſt. Anno autẽ ſequẽti relaxatus, & Imperio reſtitutus, Lotharium in Italiam redire coegit, & conuocata Synodo depoſiti ſunt multi epiſcoporum, qui in eius deiectionem conſpirauerãt. Anno dehinc quarto uenienti ad ſe ex Italia ſub fide Lothario reconciliatur: eí que dignitatem Imperii, & regni tribuit coronam. Altero poſt anno, dum filium ſuum Ludouicum trans Rhenum perſequitur, morbo grauatus, & in nauim miſſus per Mogonum fluuium in Rhenum deducitur: ibí que in inſula iuxta Ingelheym uita decedit: anno imperii ſui uigeſimo ſexto. Inde Mediomatricum (quæ urbs Metis uulgo dicitur) deportatus, in baſilica ſancti Arnolfi honorifice ſepultus eſt: anno domini octingẽteſimo quadrageſimo. Lotharius itaqꝫ Italiam egreſſus patri ſucceſſit in regno: ſimul & Imperio. Hoc duo fratres eius, Ludouicus, & Carolus indigne ferentes, bellum maximis uiribus parant aduerſus fratrem: qui in pago Antiſſiodorenſi apud Fontanicum congreſſi, tantam utrinqꝫ cædem ediderũt, ut, poſt pugnam cõtra Atilam in campis Catalanicis commiſſam, nunquam in gente Francorum maior facta ſit hominum ſtrages. In ea igitur pugna ita Francorum uires attenuatæ ſunt, ut non modo ad amplificandos regni terminos, uerum etiam ad tuendos ab externis fines ſuos non amplius ſufficerent. Victus ibi à fratribus Lotharius Aquiſgranum fugit: inde pulſus circa Lugdunum, & Viẽnam reparauit exercitum. Verum interueniẽtibus amicis, & optimatibus Regni, de pace tractatũ eſt: regnũm que diuiſum in tres partes, delectis de ſingulorum parte. XL. primoribus, qui ex æquo inter fratres regnum diuiderent. Lothario remanſit Imperii dignitas cum Italia, & ea Galliæ pars, quæ ab eo Lothoringia dicitur: Ludouico ceſſit omnis uſque ad Rhenum Germania: Carolo, qui Caluus dicebatur, reliqua data eſt Gallia uſqꝫ in mare Britãnicũ.

Imperator ergo Lotharius cum imperaſſet annis. XV. ſæculi negocia pertæſus, filiis ſuis uiuens regnum diuiſit, ac dimiſit. Tradidit itaq; ſeniori filio Italiam cum Imperii corona, Lothario alteri filio Lothoringiam: Carolo autẽ, qui iunior natu erat, prouinciæ regnum conceſſit. His ita diſpoſitis, ſuis uale dicens, mundum reliquit, atque in Monaſterio Prumienſi comam capitis deponens, habitúm que ſanctæ conuerſationis ſuſcipiens, in religionis profeſſione diem clauſit extremum tertio Cal. Octobris, anno domini. DCCC. LV. Frater eius Ludouicus Germaniæ Rex, plurima prælia contra Sclauos ſtrenue geſſit. Siquidem Marahenſium regna ingreſſus, armis cuncta perdomuit, & capto eorum Principe, nomine Raſtitz, iuſſit ei, propter uiolata fœdera oculos erui. In Saxonia ualidiſſimam libertorum conſpirationem contra dominos ſuos fortiter compeſcuit, auctoribus factionis capitali ſententia damnatis. In Boemia quatuordecim Duces Boemanorum cum ſuis baptizari fecit. Abodritos à ſe deficere molientes, bello perdomuit, occiſo eorum rege. Ad Bulgarorum quoque conuerſionem non nihil cooperatus eſt. Tanta fuit huius Principis duritia, tantáque animoſitas, ut cum in Flamersheym aſcendiſſet cum ſuis in ſolarium hoſpitii, illúd q; fractis trabibus corruiſſet, & ipſe grauiter attritus eſſet ea ruina, fractis duabus coſtis, nemo tamen audierit eum ullum uel ſuſpirium trahere, uel gemitũ emittere. Quinmimo à caſu illo ſeſe erigens, ait ſuis, ſe nihil mali paſſum fuiſſe: ſed quàm felix fuit in bellis externis, tam infortunatus extitit bello ciuili contra fratrem ſuum Carolum, cuius regnum occupare tantabat. Moritur Anno Domini DCCC. LXXVII. Is Carolus cognomento Caluus, Regnum occidentale tenens, plurima cõtra Britones bella geſſit, nunc ſecũdo, nũc aduerſo Marte pugnãs: quos tamen demum ſubiugauit. Sed & cum Normannis, eo tempore adhuc Paganis, ſepe conflixit, à fratre ſemel è regno pulſus, ſuorum proditione illud mox recuperauit, cum proceribus minus placerent Ludouici, quàm Caroli mores, factus eſt demum Imperator, mortuo Lodouico. II. Impe. qui filius erat Lotharii Imp. anno domini. DCCC. LXXVI. Verum poſt adeptum Imperium elatior factus, Francorum conſuetudines uilipendere, & græcas glorias, atq; inſolitos habitus affectare cœpit, ita, ut neq; cum fratre Ludouico dum uiueret, neque cum filiis eius poſt illius obitum pacem ſeruaret. Romam ſecundo profectus, Boſoni uxoris ſuæ germano, neptem ſuam filiam Ludouici. II. Imperatoris uxorem dedit: & data ei in dotem prouincia, in regem eum coronauit: ut etiam regibus (more priſcorum Imperatorum) imperare uideretur. Verum ut audiuit filios Ludouici regis Germaniæ fratris ſui demortui Carlomannum,

num, & Carolum contra ſe exercitum adducere, animi mœrore conſectus ægrotare cœpit, priuſquam Italiam exiret. Inter redeũdum igitur à quodam Sedechia Iudæo potione intoxicatus Mantuæ moritur, anno Domini DCCC LXXVIII. Et hæc tantum de tribus filiis Ludouici Pii, qui nepotes erant Caroli magni. E quibus Lotharius Imperator, & natu maior tres poſt ſe filios reliquit, ut ſupra dictum eſt: quorum natu maximus Ludouicus á Sergio Papa in regem uiuo patre unctus, poſt obitum patris Imperium cum Italia adeptus imperauit annis XXI: cui Adalgiſus Dux Beneuentanorum à Græcis ſeductus rebellauit: & multas urbes ad defectionem induxit. Verum Imperator cum exercitu ſuperueniens Beneuentum, Capuám que & alias Samnii, Campaniæ qꝫ urbes ui cœpit: Adalgiſus in Corſicam aufugit. Irrumpentibus deinde in eas prouincias ſarracenis, accerſito in auxilium fratre Lothario, uiriliter occurrẽs terras illas ab hoſtibus uindicauit. Princeps pius, & miſericors, iuſtitiæ deditus, ſimplicitate purus, eccleſiarum defenſor, orphanorum pater, eleemoſinarum largus, & ſeruorum Dei humilis ſeruitor moritur anno Domini DCCC LXXVI. Lotharius autem Rex frater eius grauem, & infamem actionem, & aduerſitatem ſuſtinuit per carnalem concupiſcentiam, qua in Vualdradam cõcubinam olim ſuam exarſit poſt celebratas cum Thietberga ſorore Huberti abbatis nuptias. Qua de re & multa extant Nicolai Papæ. I. Reſcripta, & longa contexta eſt à Reginone hiſtoria: quam Otto Epũs Friſingenſis breuius in hunc modum commemorat. Ea (inquit) tempeſtate cum iam Regno Francorum multipliciter diuiſo eccleſia proficeret, Nicolao ſummum ſacerdotium gerente Lotharius multis modis amore Vualdradæ concubinæ ſuæ occaſionem repudiandi reginam Thietbergam quærit. Itaque Guntharium Colonienſem Archiep̃m, qui tũc in regno præcipuæ fuit auctoritatis, ad id quod animo conceperat perficiendum, falſa ſpe promittens ei, quod ſi ab iſta liberaretur, neptem ſuam acciperet, pellexit. Guntharius aſcito ſibi Treuerorum Archiep̃o Thiegando, Metis concilium congregat: uocatám que Reginam in medio ſtatuunt, falſis qꝫ productis teſtibus inter alia nefaria de inceſtu illam conuincũt. Proinde ad uoluntatem Regis ſententia diuortii datur, Reginæ que pro commiſſo ſcelere pœnitentia iniungitur. Igitur Rex deſyderata potitus occaſiõe, conuentu Aquis habito, damnationem Thietbergæ ſcripto protulit, ſé qꝫ continere nõ poſſe pronũciauit. Conſilio Gunthari omnibus acclamantibus, melius eſt nubere quàm uri, Vualdrada producitur: ac regio cultu decorata, comitatũ qꝫ famulorum ſtipata Reginæ nomen ſortitur. Sic qꝫ rex, dum ea quæ mente conceperat, ad effectũ perduxit, Gun-

tharium, quem ſuæ nequitiæ ſocium falſis promiſſionibus fecerat, uerſute decepit. Hæc dum ad notitiam domini Papæ Nicolai ueniſſent, religioſus, ac Dei zelo plenus ſacerdos miſſis Legatis regem de cõmiſſo ſcelere redarguit, & ad condignam pœnitẽtiam inuitauit. At legati pecunia corrupti, negocium minime ad effectum perducentes, multis ditati muneribus reuertuntur: dicentes ſe pene nullum in præfato regno, qui Canones ſciret, inueniſſe. Quos Treuerorum Coloniẽſiúmq; Præſules ſubſecuti, dum à ſummo Pontifice de facto iudicio rationem reddere coguntur, rei inuenti deponuntur: dúm que multis modis ad reſtitutionem ſui laborarent, exules in Italia, permiſſa ſibi tantum laicali communione moriuntur. Verum Lotharius poſt crebras admonitiones, poſt uiolatũ ſacramentum, quod ſub præſentia Arſenii Epiſcopi ſanctæ Ro. Eccleſiæ Apocriſarii fecerat, à ſummo Pontifice communione priuatur. Ex qua cauſa tam ipſi, quàm toti regno grauiſſimum diſcrimen oritur. Extant de hoc Epiſtolæ q̃; plurimæ utrobiq; miſſæ. Hæc Otto Friſingen. Sed adhuc breuius enarrat eam Sigebertus Chronographus in hæc ſane uerba. Anno Domini DCCC LXII Lotharius rex Lothoringiæ Vuldradam pellicem ſuperducens coniugi ſuæ Thietbergæ conſentiẽtibus ſibi Archiepiſcopis Gũthario Colonienſi, & Thietgando Treuerenſi, magnam ſibi calamitatem parauit. Hubertus abbas, & dux frater Thietbergæ reginæ pro repudio ſororis ſuæ contra Lotharium inſurgit. Guntharius, & Thietgandus Archiepiſcopi Romæ à Papa Nicolao pro adulterio Lotharii Regis examinati, cum & ſuis ſynodalibus geſtis, quæ præferebant, & ſuo etiam ore conuicti fuiſſent, Epiſcopatu, & ſacris gradibus exordinati anathematizati ſunt: eis tamen laicalis cõmunio cõceſſa eſt. Anno autem Domini DCCC LXIIII excommunicata pellice Vualdrada à Legato Apoſtolico uidens Lotharius rex etiam ſibi excommunicationem intentari, Thietbergam uxorem ſuam recepit: ſed non multum id profuit: quià non multo poſt repudiata uxore pellicem recepit: nec ultra ullo correptionis modo ab ea ſeperari potuit. Hæc ille. Cum autem hiſtoriæ huius plenior enarratio multum lucis afferat ad pleraq; Nicolai Papæ reſcripta clarius intelligenda, operepreciũ ſane uidetur totam ex Reginone narrationem adiungere: ut cæteri reges, & principes, ac magnates, & potentes quicunque huius Regis caſu diſcant timere Deum, & Sedis Apoſtolicæ cenſuram: non ſuperbire, nec in uiribus, aut amicis ſuis confidere: neque dicant cum ſcelerata Antonini Caracallæ nouerca: Si libet, licet. De qua ſic habet Aelius Spartianus: Intereſt ſcire (inquit) quemadmodum nouercam ſuam Iuliam uxorem duxiſſe dicatur: quæ cum eſſet pulcherrima, & quaſi per negligentiam ſe maxima

corporis

corporis parte nudaſſet, dixiſſet q; Antoninus: Vellem ſi liceret, reſpō=diſſe fertur, ſi libet, licet. An neſcis te Imperatorem eſſe, & leges dare, non accipere? Quo audito furor inconditus ad effectum criminis ro=boratus eſt. At chriſtiani Principes attendant potius præclarum illud Theodoſii. II. & Valentiniani. III. dictum, quod in Codice pro le=ge ponitur. Digna uox eſt (inquiūt) maieſtate regnantis, legibus alliga tum ſe Principem profiteri: adeo de auctoritate iuris noſtra pendet au ctoritas: & re uera maius imperio eſt, ſubmittere legibus principatum. Et ſciant Principes noſtri ſe oues eſſe Chriſti: de quibus ipſe Domi=nus ait in Euangelio: Oues paſtorem ſequuntur: quia ſciunt uocem eius, cui ſane paſtori (nempe Petro, & ſucceſſoribus eius) ait in alio lo=co: Paſce oues meas. Et alibi: Quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Et rurſus: Si manus tua, uel pes tuus ſcandalizat te, abſcide eum, & proiice abs te. Et iterum: Exi in uias, & ſepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea. Secundum hæc, & id ge=nus alia uerba Chriſti egit Nicolaus Papa cū Lothario rege: ut ex ſub iuncta Reginonis uetuſti hiſtorici narratione uidere licet. Hæc enim ſunt uerba ipſius. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIIII Lo tharius rex cœpit occaſiones quærere, qualiter Thietbergam reginam à ſuo conſortio ſeparare potuiſſet: quā exoſam habebat propter Vual=dradam, quæ eius fuerat concubina, cum adhuc adoleſcens eſſet in do mo paterna: hanc ſiquidem diabolo inflammante, nimio diligebat amore. Guntharium itaq; Colonienſis urbis pontificem, qui eo tem pore erat Archicapellanus, rex primo per ſubintroductos miſſos, dein=de per ſemetipſum ſuper huiuſcemodi diſſidio omni arte aggreditur. Et ut facilius aſſenſum præberet, promiſit ſe eiuſdem epiſcopi neptem in matrimonium accepturum, tantum ut prædictam Thietbergam, eius aliorúm q; Epiſcoporum auctoritate, & licētia repudiare quacūq; ratione potuiſſet. Qui (ut erat leuis animo, ac inconſyderatus actione) protinus omni intentione introducitur, uana ſpe, ut poſtea claruit ſe=ductus. Rurſus idem Guntharius Thietgandum Archiepiſcopum Tre uereſem hac de cauſa alloquitur. Et ſciens eſſe uirum ſimplicem, nec adeo in diuinis ſcripturis eruditum, canonicis q; ſanctionibus exerci=tatum, ex utriuſq; teſtamēti paginis quaſdam ſententias profert, quas aliter, quàm eccleſiaſtica regula docet, ediſſerens, uirum improuidum ſecum in foueam trahit, cœcus cœco ducatum præſtās. Quid plura? fa cta ſunt omnia quæ huic commento uidebantur eſſe neceſſaria. Con cilium Metis conuocant, reginam quaſi canonice uocatam, in medio ſtatuūt: teſtes producunt una cum ſcriptis, quæ ualde grauia crimina imponebant. Inter alia proteſtati ſunt, quod eadem Thietberga con=

feſſa fuiſſet, ſemet ipſam fratris germani inceſtuoſo concubitu eſſe pollutam. Continuo ſtatuta Patrum de inceſtuoſis recitantur: & non ſolum à legitimo uiro ſeparatur, uerum etiam omnis copula maritalis inhibetur. Pœnitentia iuxta modum culpæ ſorte indicitur: & tali nefaria machinatione diu exoptata uoluptas Regis adimpletur. Non multo poſt interiecto tempore iterum conuentum ſydonalem Aquiſgrani coadunant, ubi Rex libellum ſuæ proclamationis obtulit, ubi continebatur, qualiter in quadam fœmina Thietberga nomine, factioſis perfidorum hominum argumentis fuerat defraudatus: immo non mediocriter repetiuit, quod iudicio Epiſcorum diſſidii ſententiam pertuliſſet. Quæ ſi idonea eſſet coniugali thoro, & peſtifera inceſtus pollutione fœdata non fuiſſet, nec uiuæ uocis confeſſione publice condēnata, ſponte eam retineret. Porro ſe incontinentem eſſe profeſſus eſt, & ſine copula iuuenilis ætatis ardorem ferre non poſſe. Allatis itaqꝫ diuerſorum Conciliorum uoluminibus, multa de inceſtuoſis replicata ſunt, quibus recitatis hanc diffinitiuam ſententiam protulerunt. Credimus illam non fuiſſe idoneam, ac legitimam coniugem, neqꝫ à deo præparatam eſſe uxorem, quæ publica confeſſione inceſtuoſo fornicationis crimine denotata probatur. Quocirca glorioſo principi noſtro pro ſua in diuino cultu deuotiſſima affectione, atqꝫ uictorioſiſſima regni tuitione, cui nō ſolum nos, uerum etiam canonica auctoritas interdicit inceſtuoſum coniugium, legitimum matrimonium à Deo illi conceſſum nō denegamus. Iuxta indulgentiam dicentis apoſtoli: Melius eſt nubere, quàm uri. His ita patratis Vualdrada iam in publicum procedit, ſtipata obſequentium multitudine, omnís qꝫ regia aula reſultat Vualdradam reginam eſſe. Cunthario Epiſcopi neptis ad regem accerſitur, ac ſemel (ut aiunt) ab eo conſtupratur, atque cum cachinno, & omnium deriſione ad auunculum remittitur. Igitur agentibus fratribus Thietbergæ reginæ, hæc omnia ad notitiam Nicolai Papæ deferuntur, qui eo tempore Romanæ præſidebat Eccleſiæ. Anno igitur dominicæ incarnationis DCCCLXV miſſi ſunt Hagano, & Rodoaldus apoſtolicæ ſedis Legati in Galliam, ad diſcutiendum utrum res ita ſe haberet, ſicut ſummo Pontifici nunciata fuerat: qui in Franciam uenientes pecunia corrupti, magis fauerūt iniquitati, quàm æquitati. Tamen ad regem peruenientes cum ei declaraſſent legationis ſuæ cauſas, tale reſponſum ab eo acceperunt, ſe nihil aliud egiſſe, niſi quod Epiſcopi ipſius regni in generali ſynodo ſibi agendum præmonſtraſſent. Dederunt autem iidem Legati conſilium regi, ut illos Epiſcopos, qui illi ſynodo præfuerant, ad ſedem apoſtolicam deſtinaret. Qui uerbis, ac ſcriptis uniuerſali Papæ ſatisfacerent. Legati immenſis ditati opibus

Romam

Romam regreſſi ſunt, nunciauerũt q; præſuli quæ in Galliis uiderãt, & audierant, adiicientes ſe nullum ſapientem Epiſcopum in regno Lotharii inueniſſe, qui ad liquidum canonicis eſſet inſtitutus diſciplinis. Interea Thietgandus, & Guntharius Archiepiſcopi Romam profecti ſunt, ea animi intentione, ut regem innoxium in ſupradicto facto demonſtrarent, & ſe cum cæteris Coepiſcopis eccleſiaſtica, atq; apoſtolica exercuiſſe decreta. Stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri ſedem aliquo prauo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt: quæ nec ſe feſellit, nec ab aliqua hæreſi unquam falli potuit. Itaq; cum in præſentiam Nicolai Papæ ueniſſent, libellũ obtulerunt, in quo continebantur geſta ſynodalia, quæ in Mediomatrico urbe, & Aquis ab eis ſtatuta fuerant. Qui cum à notario coram omnibus recitatus eſſet, interrogauit Pontifex, ſi hæc ſcripta uerbis confirmarent: Reſponderunt inconueniens uideri, ut quod propriis manibus roborauerant, uerbis infirmare mallent. Et ſic nec repulſa, nec admiſſa eorum aſſertione, iuſſi ſunt ire ad hoſpitia ſua, quouſq; reuocarẽtur. Paucis interpoſitis diebus ad ſynodum, quam Papa cõgregauerat, ſunt accerſiti, ubi eorum dãnata, & anathematizata ſunt ſcripta, & ipſi omnibus adiudicantibus Epiſcopis, præsbyteris, & diaconis ſunt depoſiti, & omni eccleſiaſtica dignitate priuati. Qui tam turpiter dehoneſtati Ludouicum Imperatorem fratrem Lotharii regis adeunt, qui ea tempeſtetate Beneuentanis morabatur in partibus, ſcriptis, ac dictis uociferantes, ſe iniuſte eſſe depoſitos, ipſi Imperatori, & omni ſanctæ eccleſiæ iniuriam eſſe factam: cum nunquam auditum ſit, uel uſpiam lectum, quod ullus Metropolitanus ſine conſcientia Principis, uel præſentia aliorum Metropolitanorum fuerit degradatus. Adiecerunt inſuper multa alia, blaſphemantes eundem Papam, quæ hic ſuperfluũ duximus enumerare. exiſtimantes ſe eiuſdem Imperatoris adminiculo ſimul, & interceſſionis ope, & criminis obiecti abolere notam, & priſtinæ dignitatis recuperare ſtatum. Sed ſpes eorum fruſtrata eſt, quamuis Imperator omnibus uotis illis opitulari uoluiſſet. Thietgandus depoſitionis ſuæ à ſede Apoſtolica prolatam ſententiam patienter ferens iuxta præcedentem conſuetudinem, nihil omnino de ſacro miſterio contingere præſumpſit. Guntharius uero ſuperbiæ ſpiritu inflatus, uetitum ſibi officium uſurpare auſu temerario non expauit, paruipendens apoſtolicam excommunicationem. Reuertuntur igitur in Franciam debita confuſione reſperſi: & dum iterum, ac tertio ſedem apoſtolicam reparationis, & reſtitutionis gratia adiſſent, nouiſſime in Italia infirmitate præuẽti, peregrini, & exules moriũtur, communione laicali ſibi tantum conceſſa. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVI Arſenius Epiſcopus,

Apocriſarius & cõſiliarius Nicolai Papæ uice ipſius directus eſt in Franciam: quo perueniens tanta auctoritate, & poteſtate uſus eſt, ac ſi idem ſummus Præſul aduenifſet. Conuocato deniq; Epiſcoporum conuentu, Lotharium regem alloquitur, ut unum è duobus eligat, aut propriæ reconcilietur uxori, abdicato Vualdadræ pellicis conſortio: aut protinus anathematis gladio ferirerur ipſe, omnés que in hoc ſcelere fauorem præſtantes. Hac neceſſitate compulſus, uel cõſtrictus (uellet, nollet) Thietbergam reginam in matrimonium recepit, interpoſito iuriſiurandi ſacramẽto, ſe illam ita in reliquum habere, ſicut æquitatis iura dictant, legitimam uxorem eſſe tenendam: nec eam à ſe ſepararet, nec ipſa uiuente aliam ſuper eam induceret. Poſt hæc Vualdradam ex auctoritate Dei, & ſancti Petri, & uerbo Domini apoſtolici, Romam ire iubet, ut pro ſe rationẽ reddere ſtudeat. Engeltrudem uxorem quondam Buſonis Comitis à ſede apoſtolica excommunicatam eſſe omnibus declarauit, quia proprium deſeruerat maritũ, & Vuangerum ſuum uaſallum in Gallias ſecuta fuerit. Quam excõmunicationem cum omnibus qui aderant Epiſcopis, renouauit. Poſt hæc eadem Engeltrudis prædicto Arſenio in Vuormacia ciuitate ſe repræſentauit: in quo loco præfatus Epiſcopus Ludouico regi occurrerat. Iurauit igitur in præſentia ipſius Miſſi ſacramentum, hunc modum continens: Ego Engeltrudis filia quõdam Mactifredi comitis, quæ fui uxor Buſonis comitis uobis domino Arſenio Epiſcopo Miſſo, & Apocriſario ſummæ ſanctæ Catholicæ, atque Apoſtolicæ ſedis, & per uos domino meo Nicolao, ſummo Pontifici, & uniuerſali Papæ, iuro per patrem, filium, & ſpiritum ſanctum, & per hæc quattuor Chriſti Dei Euangelia, quæ ore oſculor, & manibus propriis tango, quia amodo relictam illam malitiam, quã in prænominato Buſone uiro meo exercui, ut ouis perdita quæ fuit, ad ſanctam, catholicam, atq; apoſtoliam, ſub eadem obligatiõe, qua dominus Nicolaus ſummus Põtifex, & uniuerſalis Papa me obligauit, reuertar eccleſiam: & in italicũ regnũ aut uobiſcum, aut ante uos, quoquomodo prouideritis, ibo: & quicquid Dominus apoſtolicus iuſſerit, uel terminauerit, adimplebo, & perficere non recuſabo. Sed tam horribile iuſiurandum non adimpleuit: ſiquidem uſque Danubii fluẽta cum eodem Arſenio perrexit, ibí q; ad quẽpiam conſanguineum pro caballorum adminiculo ire cõdixit, & ad Auguſtam ciuitatem ad eundem Miſſum ſe reuerſuram pollicita eſt. Tali occaſione greſſum torquẽs, ex Alemania in Franciam repedauit. Quod cum ſupradictus Arſenius cognouiſſet, epiſtolã miſit omnibus archiepiſcopis, & epiſcopis, atq; omnibus ſanctæ dei eccleſiæ fidelibus Galliæ, Germaniæ, ac Neuſtriæ commorãtibus, obteſtãs omnes per auctoritatem

Dei

Dei patris omnipotentis, & beatorum principum Petri, & Pauli, & domini Pontificis, & uniuerſalis Papæ, ut nullus eam in ſuam parochiam reciperet, ſed eam funditus in omnibus eccleſiis ſuis prædicarēt excommunicatam, & ab omni chriſtianorum communione ſequeſtratam. Inſuper & anathematis uinculo innodatam, & inter impias, & ſcelerosas damnatam, donec de peſtiferis factionibus ſuis, atque perpetrato periurio ante domini apoſtolici præſentiam, dignā acciperet pœnitentiam. Et infra. His ſummatim commemoratis, reuertamur ad Lotharii Regis ingemiſcendam cauſam. Legatus itaque apoſtolicæ ſedis compoſitis in Gallia rebus, Romam, unde uenerat, reuerſus eſt. Rurſus q; Vualdrada, eiús q; complicibus decertantibus, regis animus aduerſus Thietbergam commouetur. Excitantur iræ, & in ſopitis diſcordiarum, & odiorum cineribus denuo copioſus ignis accenditur. Deſpicitur, abominatur, reiicitur, adulterii crimen impingitur, omní q; ingenii arte exquiritur, qualiter puniri quaſi rea poſſit. Illa præuidens imminere ſibi mortis periculum latenter aufugit, & ad Carolum perueniens, eius ſe tuitioni commiſit. Quod cum fama diuulgāte Nicolaus Papa cognouiſſet, miſit Carolo Regi epiſtolam collaudatoriam hæc continētem. Inter alios ſanctæ eccleſiæ religioſos propuguatores, & ueritatis ſtrenuos defenſores, neminem magis ſuper Thietbergæ glorioſæ reginæ contritione ſolicitum, neminem magis ipſius incommoditatibus condoluiſſe, quàm ueſtræ pietatis effectum recolimus. Et poſt congruentem exhortationem addidit. Excellentiam ueſtram nolumus ignorare, adeo Lotharium regem Thietbergam cōiugem ſuam diuerſis afflictionibus ſubdidiſſe, & innumeris pœnis contra præſcripta iuramenta ſubegiſſe, ut nobis coacta nunc ſcriberet, regia ſe uelle exui dignitate, ſiue copula, & ſola priuata uita fore contentam. Cui nos reſcripſimus non hoc aliter fieri poſſe, niſi eandem uitam coniux eius Lotharius elegiſſet. Verum (ſicut multorum relatu didicimus) ipſe Lotharius conuētum celebrare diſpoſuit, & eandem Thietbergam examini proprio, & iudicio ſubiicere meditatur. Et ſiquidem eam præſtigiis falſitatis ſuæ, & argumentoſis ambagibus potuerit exhibere, quaſi non fuerit legitima ſua uxor, uult eam penitus à ſe ſequeſtrare. Sin autem, uult eam tanquam propriā quidem uxorem accipere, ſed deinde quaſi mœchata fuerit, inſimulare; atque propter hoc hominem ſuum, & hominem Thietbergæ ad monomachiā impellere. Et ſi homo ipſius reginæ ceciderit, diſponit hanc ſine dilatione perimere. Quæ quantum ſint omni diuinæ legi contraria, magnitudo prudentiæ ueſtræ (credimus) iā aduertit. Sed & nos hinc aliquid ſtrictim uolumus demonſtrare, prius aſſeuerantes quod de retroacta controuerſia Thiet-

berga non debet ulterius ad iteratam reſponſionem prouocari: quoniam quod bene ſemel diffinitum eſt, & interpoſitis ſacramentis deliberatum, nulla debet iteratione, niſi fortaſſis (ubi fuerit maior auctoritas) retractari. Deinde quod eccleſiæ refugium quærens eccleſiaſticum iudicium ſemper expetens, ſubmitti non debet ſæculari iudicio. Poſt hæc uero cum nos ex utraque parte (id eſt tam à Lothario, quàm à Thietberga) fuerimus prouocati iudices, nós qꝫ amborum controuerſiam executi ſimus, ad nullos alios conuenit ſuper hoc negocio iudices conuolare: cum ſecundum ſacros Canones à iudicibus, quos communis conſenſus elegerit, nō liceat prouocare: & ubi conceſſa eſt prouocatio, nō, niſi ubi maior eſt auctoritas, liceat prouocare. Itaqꝫ cum non ſit apoſtolicæ ſedis auctoritate, quæ amborum negocium executa eſt, uſquam maior auctoritas, neſcimus ſi alicui liceat de eius iudicio iudicare, uel eius retractare ſentētiam. Et poſt pauca. Illud uero, quod Lotharius Thietbergam de adulterio criminatur, quis nō uideat dolo eſſe plenum? Deniqꝫ ſi (ut ipſe iactat) uxor eius non eſt, non pertinet ad eum illi de adulterio calūniam texere: cum nec mœchari potuerit, ſi alicuius uxor nō exiſtit. Porro ſi à Lothario de adulterio accuſatur, & ſi, ut uicta fuerit, ultio præparatur, neceſſe eſt ut fateatur uxorē. Et quibuſdā interpoſitis. Præterea ſiue de coniugii fœdere, ſiue de adulterii crimine iudicium ſit agitandum, nulla ratione patet Thietbergam cum Lothario poſſe legalem inire conflictum, uel legitimum controuerſiæ ſubire certamen, niſi prius ad tempus ſuæ fuerit reddita poteſtati, & ſuis conſanguineis libere ſociata. Inter quos etiam locus prouidendus eſt, ubi nulla ſit uis multitudinis formidāda, & non ſit difficile teſtes producere, uel cæteras perſonas, quæ tā à ſanctis Canonibus quàm à uenerandis Romanorum legibus, in huiuſcemodi controuerſiis requiruntur. Verum hæc non, ut fiant dicimus, quæ ſine decreto, & ordinatione noſtra fieri non poſſe ſupra docuimus. Accenſus itaqꝫ idem ſanctiſs. Dn̄s Pontifex zelo Dei, quo fuerat Finces ſacerdos quōdam inflammatus, Vualdradam ipſo die Purificationis ſanctæ Mariæ Dei genitricis in baſilica excommunicauit, & ab omni chriſtianorum conſortio ſeparauit, deſtinauít qꝫ epiſtolā omnibus Epiſcopis per Germaniam, & Gallias conſtitutis, cauſas, & modum excommunicationis continentem, cuius ſenſum, quàm uerborum ſeriem, cauſa breuitatis potius placuit ponere. Decreueramus quidem circa Vualdradam mœcham, & pertinaciter in impœnitētia permanētem, uindictæ modum minus diſtricte temperare: & iuxta quod merebatur, non ita pro tanto ſcelere ſententiam in eam iuſtæ punitionis proferre, niſi obſtinato animo in mechiæ uolutabro perēniter permanere propoſuiſſet. Igitur

quia

quia monita noſtra, & crebras exhortationes contempſit, quia culpam ſuam necdum cognouit, nec cõfeſſa eſt, nec miſſa à nobis legatione, qui cauſam ipſius exequẽdam ſuſcepimus, ueniam poſtulauit. Poſtremo cum recto itinere nos illi fuerat adeundum, & beati Petri Apoſtoli ſuffragia requirenda, retro eſt conuerſa poſt Sathanam. Necnon & Thietbergæ Reginæ dolos ſtruere cœpta interitus meditatione nõ ceſſat. Cum egregio apoſtolo dicimus, quod contra eam, cõtrá qꝫ eius ſimiles ſæpius replicandum eſt, quia ſecundum duritiam ſuam, & cor impœnitens theſaurizat ſibi iram in die iræ. Iccirco nos eam de factis ſuis excõmunicauimus, donec eccleſiæ Chriſti, nobís qꝫ præcipue, qui eius principaliter curam gerimus, quíqꝫ cauſam ipſius exequi, ac inueſtigare cœpimus, ſatisfecerit. Donec etiam ſiniſtram omnem ſuſpitionem conſilium noſtrum ſuſcipiẽs, adimat à precioſi corporis, & ſanguinis domini perceptione, atqꝫ ab omnimodo conſortio ſanctæ Eccleſiæ ſancti ſpiritus, beatorúm qꝫ apoſtolorum Petri & Pauli iudicio, & noſtræ mediocritatis auctoritate fecimus cum uniuerſis complicibus, & communicatoribus, fautoribús que ſuis prorſus extorrem. Hanc ſententiam quarto nonas Februarii à nobis promulgatam meminimus, eám qꝫ ſcripto uobis deſtinauimus. Et ne labor noſter inanis conſtituatur, ſpiritualia nobiſcum ueſtra fraternitas aduerſus iam dictam mœcham, & communicatores eius, arma ſuſtollat: & in parochia ſua excommunicatam hanc, fautorés que eius una uoce ûnuſquiſque denunciet: donec noſtro ſpeciali iudicio dignæ ſe pœnitentiæ ſubmittat. Direxit etiam Lothario Regi idem reuerendiſſimus Pontiſex epiſtolam hæc continentem. Audito reuerenter reuertente Miſſo noſtro, correctionis tuæ (ut ita dicamus) initio, gratias Deo condignas egimus, & ut tibi quoque grates competibiles referremus, animum præparauimus: ſed (heu) aduerſa nuncia huius intentionis noſtræ propoſito celeriter obuiauerunt. Quapropter compulſi ſumus mutare uocem, & qui ad gratiarum actiones os aperire diſpoſueramus, in luctus, & increpationes ad hoc coacti officium linguæ dirigimus. Didicimus enim te, qui prolixo tempore in ſcelere permanens, Eccleſiæ Dei non modicum nocuiſti, nocere adhuc, & qui in ſordibus eras, ſordeſcere adhuc. Siquidem (ut opinamur) tibi non ſufficit ſolum adulterium perpetraſſe, niſi apponas ut etiam animas hominum periurii laqueis irretitas, in extremum demergas interitum. Sed quid mirum, ſi paucorum animabus periurio exitium acquiſiſti, quando in tanta ſublimitate poſitus per exemplum tuæ mœchæ tot hominum millia in perditionis chaos præcipitaueris? Illud autẽ, quod Thietberga quaſi Vualdradæ teſtimonium dicens, eam fuiſſe tuam legitimam uxorem,

nolens aut in uita fruſtra conatur aſtruere, quandoquidem illius ullo prorſus hic teſtimonio quis indigeat? Cum magis nos ita ſentiamus, quod iuſtum eſt, & intelligamus quod æquum, ut etiam Thietberga mortua tu nullis legibus, nullis regulis unquam Vualdradā in uxorem poſſis, aut permittaris aſſumere. Vtrum ergo Vualdrada legitima tua fuerit aliquādo coniux, eccleſia Dei ſatisfactione Thietbergæ non eget. Vnum tamen ſcimus, quoniam nec eadem Eccleſia Dei auctore Deo, qui adulteros iudicabit, te, ſi Vualdradam quandocunqꝫ reſumpſeris, etiam Thietberga decedente, dimittet modis omnibus impunitum. & poſt pauca. Itaqꝫ ſummo ſtudio præfatam Thietbergam coniugem tuam tanquam propriam ſouere carnem, ac diligere procurato: & ne illam à te ſeparare ullo pacto conſentias, uigilanter attende. Vnde ſi uult à te diſcedere, corripe, immo corrige eam, & à tali intentione per omnia reuocare ſatage. Iam uero ſi amore pudicitiæ ſeparationem quærat, & cōiugalis connubii ſolutionem efflagitet, certum eſt, Apoſtolo dicente: Quoniam mulier ſui corporis poteſtatem non habet, ſed uir. Verum ſi ipſe pudicitiam ſectatus, religionis obtentu copulā diſſoluere uis, tantum ne ſimulate fiat, cōcedimus. Nam licet ſit ſcriptum: Quos Deus coniunxit, homo non ſeparet, Deus tamen, & nō homo ſeparat: quando diuini amoris intuitu ex conſenſu utriuſqꝫ cōiugis matrimonia diſſoluuntur. Si ergo hoc modo uis, gratuito permittimus animo, celerém qꝫ præbemus aſſenſum. Aliter autem fieri mutuam ueſtram ſeparationem prohibemus. Porro ſi ſterilitas accuſatur, cogita Saram nonagenariam, Annam quoque, ſimul & Heliſabeth, quam tamē ſterilitatem ſortaſſe non facit infœcunditas, ſed iniquitas. Ergo glorioſiſſime Rex eſto propria contentus uxore, & præter illius, alterius ne quæras conſortium. Igitur conſilium noſtrum accipe, & monita noſtra tanquam affectuoſi patris amplectere, atque ab omni prauitate mentem, linguam, corpús que refrena, præcipue Vualdradæ pellicis tuæ, & dudum à te repudiatæ communionem declinans, & eius conſortium perpetuæ obliuioni contradens. Excommunicata eſt enim, & uſque ad præſentiam noſtram ab omni chriſtianorum contubernio ſequeſtrata, ſicut totus iam nouit occidēs: etiám que per Miſſos noſtros minime cum plagis cæteris oriens ignorabit. Quamobrem cauendum eſt, ne cum ea pari mucrone percellaris ſententiæ, ac pro unius mulierculæ paſſione, & breuiſſimi temporis deſyderio uinctus, & obligatus, ad ſulphureos fœtores, & ad gehennæ traharis exitium. Et paucis interpoſitis, epiſtolam ſic concludit. Hæc autem nos tibi nūc ſcripſiſſe, & quaſi inter nos, & te noſtra uerba exceſſus tuos corripientia, diſcuriſſe ſufficiat. Cæterū præcaue, ne quando
nobis

nobis ſecūdum Dñi præceptū duos, aut tres teſtes adhibeamus, immo uero ne hæc eccleſiæ ſanctæ dicamus, & quod non optamus, decætero fias ſicut Ethnicus, & Publicanus. Ecce ex multis pauca notare curauimus, ut ſic neſcientibus ex parte fierent cognita, ut tamen ſcientibus non per omnia eſſent oneroſa. Qualem uero exitum huius peſtiferi morbi pernicies attulerit, apoſtolico renuēs antidoto mederi, quantá qȝ regni diſpēdia ex hac mortifera cōtagione, ſicut ſupradictus Papa ſpiritu ſancto afflatus prædixerat, illata ſint, in ſubſequentibus ſuo loco demonſtrabitur. & infra. Per id tempus gens Sarracenorum in Beneuentum ex Africa ueniens, uniuerſam pene regionem illam inuaſerunt, cædibus, rapinis, & incendiis, omnia depopulantes. Contra quos Ludouicus Imperator exercitum cōtrahit, & ueritus ne forte aduerſus innumerabilem hoſtium multitudinem uires regni non ſufficerent, ad fratrem in Gallias Legatos mittit omnino expoſcens, ut ad præfatæ nequiſſimæ gentis uires extenuandas, audaciám qȝ refrenandam ſibi cum Dei auxilio, uirtute quoqȝ Francorū opitularetur. Qui nihil cunctatus exercitum cum ingenti induſtria undequaqȝ contrahit, fratrí qȝ, quāta potuit celeritate, in adiutorium uenit: ubi plurima bella geſta ſunt, non ſolum fortiter, ſed etiam feliciter, Deo opem ferente. Inter hæc exercitus Lotharii graui peſte fatigatur, ex inſueto quippe calore, & intemperie aeris diſſolutus, Dyſenteriæ, uel Clienteriæ morbo corripitur. Ex qua plaga innumerabilis multitudo extincta eſt: plurimi etiam araneorum morſibus perierunt: ut iam tunc daretur intelligi, quod propter duritiam, & cor impœnitens, Deus non ſolum Lothario, uerum etiam omni regno eius aduerſaretur. Reuertitur itaqȝ in Franciam non ſine graui (ut dictum eſt) diſpendio ſuorum. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXVIII Nicolaus ſanctiſſimus, & beatiſſimus Papa poſt multos pro Chriſto labores, multa pro ſanctæ eccleſiæ inuiolabili ſtatu certamina, migrauit ad cœleſtia regna, recepturus pro adminiſtrata fideliter ſibi credita diſpēſatione à largiſſimo Domino immarceſcibilem gloriæ coronam. De cuius Deo placitis actibus plura poterant dici relatu digna, niſi breuitati ſtudētes cauſas rerum magis ſummatim notare, quàm explanare propoſuiſſemus. Denique poſt beatum Gregorium uſque in præſens, nullus Præſul in Romana Vrbe pontificali honore ſublimatus, illi uidetur æquiparandus. Regibus, ac tyrannis imperauit, eís qȝ ac ſi dominus orbis terrarum auctoritate præfuit: Epiſcopis, & ſacerdotibus, religioſis, ac Domini mandata obſeruantibus, humilis, blandus, pius, manſuetus, apparuit: irreligioſis, & à recto tramite exorbitantibus terribilis, atque auſteritate plenus extitit, ut merito credatur alter Helias, Deo ſuſcitante,

noſtris in temporibus reſurrexiſſe, & ſi non corpore, tamen ſpiritu, & uirtute. Huic ſanctiſſimæ memoriæ uiro Adrianus in pontificatu ſucceſſit: quod cum Lotharius rex certa relatione compeꝛiſſet, ei talia ſcripta direxit. Infauſta relatio, & inambigua hactenus manens (ut ita dicamus) acriter noſtræ ſerenitatis tranſuerberauit aures intimãdo, quod beatæ recordationis dominus Nicolaus ab hac lachrymarum ualle, uocante Chriſto deceſſerit, cum ſanctis (ut credimus) inæſtimabiliter coronandus. Nec refert ut omnis Chriſtiana Religio de tanto Pontifice doleat, & omnis eccleſiaſticus ordo de prudẽtiſſimo Papa ingemiſcat, re uera nos potius defleamus, qui cauſas noſtræ calumniæ, & fraudulentas æmulorum noſtrorum querimonias, tam benigno patri æquitatis, ac iuſtitiæ lance ponderandas, ac determinandas ad tempus, & in parte commiſimus. Sed quod lugubrius replicamus, plus apud ſanctitatem illius ualuere inimicorũ inſidiæ, & ſimulatæ deceptiones, quàm noſtra ſimplex, & pura defenſio. Nos enim literis, & uerbis indeſinẽter proclamantes, & diuerſis legationibus eadem repetentes, humiliter poſtulauimus, ut nos, & accuſatores noſtri iuxta diuinas, & humanas leges ſui Pontificii audientiam mereremur, ut ratio docet, noſtrã præſentiam exhibendo. Sed ſemper repulſi ſumus. & poſt pauca. Sed quia Deus omnipotens princeps paſtorũ, in illa ſancta ſede ueſtri põtificatus apicem ſublimauit (ſi tempus arriſerit) ueſtrum multipliciter deſyderamus conſpectum, & ueſtris Deo dignis animari colloquiis, ac melliflua benedictione potiri. Et in fine ipſius epiſtolæ: Interea modis omnibus obſecramus, ut de ueſtra optabili proſperitate literis ueſtris celſitudinem noſtram certam reddentes, charæ filiationis munus nobis impertiri dignemini.

Ad hæc ſupradictus Papa reſcripſit, ſedem apoſt. S. Petri ſemper paratã eſſe dignam ſatisfactionẽ ſuſcipere, nec quod diuinæ, humanæ qꝫ leges iuſte decernũt, unqꝫ repuliſſe. Itaqꝫ ſi immunẽ ab obiectis ſe ſciret, cum omni fiducia Sedem Apoſtolicam oporteret adire, ut expetitam benedictionem perciperet. Si culpam autem recognoſceret, nihilominus abſque hæſitatione uenire feſtinaret, condigna pœnitentiæ remedia ſuſcepturus. His temporibus gens Bulgarorum feꝛociſſima, ac bellicoſa relictis idolis, abrenunciatis qꝫ Gentilium ſuperſtitionibus, in Chriſtum & pro maxima parte credidit, & abluta ſalutari baptiſmatis unda in Religionem chriſtianam tranſiit. Directi ſunt autem à ſede apoſtolica in eandem gentem ſacerdotes, ac uiri religioſi, qui populum adhuc rudem diuinis informarent præceptis: & incultam barbariem ſacris dogmatibus excolentes, Chriſto gratum habitaculum præpararent: ut huius ueræ ſanctæ deuotionis opus proſperum obtineret effectum.

ctum. Ludouicus chriſtianiſſimus rex, qui Germanis imperabat, non mediocre præbuit ſupplementum. Ferunt autem de huius gentis rege, quòd à tanta perfectione poſt perceptam baptiſmi gratiam cœperit, ut diebus ornamentis regiis indutus, coram populo procederet, noctibus uero ſacco ueſtitus, latenter Eccleſiam intrans, ſuper pauimentum ipſius baſilicæ, ſubſtrato tantum ſibi cilicio, proſtratus in oratione iaceret. Non poſt multum tempus, diuina inſpiratione commotus regnum terrenũ dimiſit, ut in cœlis æternaliter regnaret cum Chriſto. Et ordinato in ſuum locum regem filiũ ſuum maiorem natu, comam capitis depoſuit, habitú que ſanctæ conuerſationis ſuſcepto monachus effectus eſt, eleemoſynis, uigiliis, & oratiõibus die, noctú qꝫ intentus. Intera filius eius, quem Regem conſtituerat, longe à paterna intentione, & operatione recedens, prædas cœpit exercere, ebrietatibus, comeſſationibus, & libidinibus uacare, & omni conamine ad gentilitatis ritum populum nouiter baptizatum reuocare. Quod cum pater audiſſet, nimio zelo accenſus, ſacrum habitum depoſuit, & militiæ cingulum reſumpſit, & cultu regio indutus, ac ſociatis ſibi Deum timẽtibus, filium perſecutus eſt. Quem mox abſqꝫ difficultate cœpit, oculós qꝫ eius effodit, & in carcerem miſit. Deinde conuocato omni regno ſuo, filium iuniorem regẽ conſtituit, interminatus coram omnibus ſimilia fore paſſurum, ſi in aliquo à recta chriſtianitate deuiaret. His ita patratis, depoſito cingulo, & reſumpto ſanctæ Religiõis habitu in monaſterium ingreſſus, in ſancta conuerſatione reliquum uitæ præſentis tempus duxit. Anno dominicæ incarnationis DCCCLXIX Lotharius Romam profectus eſt, quo cum perueniſſet, ab Adriano pontifice honorifice ſuſceptus eſt, qui ab eodẽ Preſule ſciſcitatus, ſi monita pii patris domini Nicolai cum omni uigilantia hactenus obſeruata haberet, & præſtitum iuſiurandum inuiolato fœdere cuſtoditum, (quòd ab illo deceptus, qui in ueritate non ſtetit, qui nõ ſolum mendax eſt, ſed etiã pater omnis mendacii) reſpõdit ſe ita omnia obſeruaſſe, ac ſi diuinitus ſibi eſſent imperara. Cúm qꝫ proceres, & optimates, qui cum eo uenerant, eadem teſtificarentur, nec ulla oppoſita perſona inueniretur, quæ aduerſus regiã auctoritatẽ legitimum auderet controuerſiæ inire certamen, uniuerſalis Papa talia proſequitur. Si ueſtræ teſtificationis uerbis ueritas ſuffragatur, cum omni alacritate mentis omnipotenti Deo multiplices gratiarum actiones referimus. Reſtat ergo fili chariſſime, ut ad confeſſionem ſancti Petri accedas, ubi, Deo propitio, hoſtiam ſalutarem pro tua non tam corporis, quàm animæ incolumitate immolabimus: ex qua te nobiſcum participare oportet, ut per hanc participationem membris chriſti, unde abſciſſus eſſe uideba-

ris, merearis incorporari. Finitis igitur miſſarum ſolennibus, inuitat ſummus Pontifex eundem Regem ad menſam Chriſti: acceptó q; in manibus corpore, & ſanguine Domini, ita eum alloquitur: Si innoxium te recognoſcis à prohibito, atq; interdicto tibi a Nicolao adulterii ſcelere, & hoc fixa mente ſtatutum habes, ut nunquam diebus uitæ tuæ Vualdradæ pellicis tuæ dudum à te repudiatæ miſcearis nefario concubitu, fiducialiter accede, & ſacramentum ſalutis æternæ tibi ad remiſſionem peccatorum profuturum percipe. Sin autem tua conſcientia te acccuſat, & letali uulnere ſauciatum proclamat: aut iterũ redire mente diſponis in mechiæ uolutabrum, nequaq; ſumere præſumas: ne forte ad iudicium, & condemnationem tibi adueniat, quod fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia. Qui mente captus, obduratus pariter, & obcæcatus, abſque retractione communionem corporis, & ſanguinis domini de manu Pontificis ſumpſit, non expaueſcens illam ſententiam, quæ dicit: Horribile incidere in manus Dei uiuentis. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium ſibi manducat, & bibit. Deinde conuerſus idem Præſul ad ſequaces, ac fautores regis, unicuiq; communionem obtulit in hæc uerba. Si Domino, ac regi tuo Lothario in obiecto adulterii crimine fauorem nõ præſtitiſti, neq; conſenſum præbuiſti, & Vualdradæ, & aliis ab hac Sede Apoſtolica excommunicatis non communicaſti, corpus, & ſanguis Domini noſtri Ieſu Chriſti proſit tibi in uitam æternam. Igitur quiſquis in his ſe læſum ſciens auſu temerario communionem ſub tali conteſtatione porrectam ſumere præſumpſit, diuino iudicio percuſſus, ab hac luce ſubtractus eſt, antequam ſubſequentis anni rediret principium. Perpauci, qui ſe á communione ſubtraxerunt, uix mortis periculum euaſerunt. Porro Lotharius Roma egreſſus morbo corripitur, & Placentiam ciuitatem perueniens, diem clauſit extremum. VI. idus Auguſti. Tanta autem ſtrages in præfati regis populo facta eſt, ut nõ peſte periſſe, ſed hoſtili gladio corruiſſe uirtus, ac nobilitas totius regni uideretur: quæ eo tempore tantæ fœcunditatis erat, ut in modum denſarum ſegetum pullulans, ueluti quoddam examen, imperii fines impleuerit. Carolus certa relatione comperiens Lotharium regem obiiſſe mox illius occupare ditionem nititur: Metís q; perueniens ab Aduentio præfatæ Vrbis Epiſcopo, & nonnullis aliis primoribus fauorabiliter exceptus, in regnum ſublimatus: indé que digrediens, Aquiſgrani palatium ingreſſus eſt, eo quod ſedes regis eſſe uideretur: ubi multo plures ad eum confluxere. Carebat autem ea tempeſtate Vrbs Treuirorum, & Colonia Agrippinenſis Pontificibus: ſiquidem (ut præmiſimus) ambarum Præſules in Italia ab hac luce ſubtracti ſunt. Intio

autem